

КИТАЙСЬКА МОВА

Базовий підручник
для студентів
вищих навчальних закладів

CF FOLIO

初级汉语课本

Китайська МОВА

Базовий курс

Підручник
для студентів I курсу
вищих навчальних закладів

Харків
«Фоліо»
2016

УДК 811.581
ББК 81.2 Кит-9
К45

Громадська рада:

*В. С. Бакіров, В. Г. Бар'яхтар, В. В. Грабко, Л. В. Губерський,
Є. І. Крижанівський, П. М. Куліков, К. М. Левківський,
А. А. Мазаракі, О. А. Мінаєв, А. Ф. Павленко, М. В. Поляков,
І. Р. Совсун (голова), Ю. В. Холін (відповідальний секретар),
Ю. І. Якименко*

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту філології КНУ
ім. Т. Шевченка (протокол № 12 від 26 червня 2014 року)

Рецензенти:

О. О. Хамрай, доктор філологічних наук, провідний науковий
співробітник Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН
України;

І. П. Бондаренко, доктор філологічних наук, професор, завідувач
кафедри китайської, корейської та японської філології Інституту
філології КНУ ім. Т. Шевченка;

О. Ч. Кишановський, доктор філологічних наук, професор, доцент
кафедри сходознавства Львівського національного університету
ім. І. Франка;

За редакцією кандидата філологічних наук, доцента кафедри
китайської, корейської та японської філології Інституту філології
КНУ ім. Т. Шевченка, директора Центру китайської літератури та
викладання китайської мови Інституту філології *Н. С. Ісаєвої*

Художник-оформлювач *В. М. Карасик*

Китайська мова. Базовий курс: підруч. для студ. вищ.
К45 навч. закл. / М. О. Война, О. С. Воробей, О. М. Гончаренко
та ін.; за ред. Н. С. Ісаєвої; худож.-оформлювач В. М. Кара-
сик. — Харків: Фоліо, 2016. — 368 с.: іл.

ISBN 978-966-03-7178-1.

Підручник охоплює тематику програми студентів першого року
навчання філологічного факультету за спеціальністю «китайська
мова і література та переклад». Структурно підручник складається
із вступної частини, де подається детальний опис фонетичної систе-
ми китайської мови, та 20 тем-уроків, кожен з яких представлений
текстовою частиною, словником до тексту, граматичним, лексичним,
фонетичним та культурологічним коментарем, а також лексико-гра-
матичними вправами для закріплення пройденого матеріалу. Оригі-
нальний навчальний матеріал уроків доповнюється поясненням клю-
чів до вивчених ієрогліфів, ілюстрацією та докладною інформацією
щодо етимології частини ієрогліфів. Краще запам'ятовування ієроглі-
фіки забезпечують прописи наприкінці кожного уроку.

Підручник розрахований на студентів кітаєзнавчих спеціаль-
ностей, а також тих, хто цікавиться китайською мовою і прагне опа-
нувати її самостійно.

УДК 811.581
ББК 81.2 Кит-9

© Колектив авторів, 2016
© В. М. Карасик, художнє
оформлення, 2016

ISBN 978-966-03-7178-1

Навчальне видання

ВОЙНА
Марина Олексіївна
ВОРОБЕЙ
Ольга Сергіївна
ГОНЧАРЕНКО
Олександр Миколайович
ДЕМЧУК
Тетяна Василівна
ІСАЄВА
Наталія Станіславівна
КОСТАНДА
Ірина Олександрівна
МЕРЗЛЮК
Денис Олегович
МУРАШЕВИЧ
Катерина Геннадіївна
СЕЛІГЕЙ
Володимир Володимирович

КИТАЙСЬКА МОВА
БАЗОВИЙ КУРС

Підручник
для студентів вищих навчальних
закладів

Головний редактор *О. В. Красовицький*
Відповідальна за випуск *А. М. Гончаренко*
Художній редактор *Л. П. Вировець*
Технічний редактор *Г. С. Таран*
Комп'ютерна верстка: *В. М. Амелін*
Коректор *Р. Є. Панченко*

Підписано до друку 23.02.15.

Формат 84×108 1/16

Умов. друк. арк. 38,64.

Облік.-вид. арк. 14,77.

Тираж 1500 прим.

Замовлення №

ТОВ «Видавництво Фоліо»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 3194 від 22.05.2008 р.

61057, Харків, вул. Римарська, 21 А

Електронна адреса:

www.folio.com.ua

E-mail: realization@folio.com.ua

Інтернет-магазин www.bookpost.com.ua

Надруковано з готових позитивів
у ТОВ «Видавництво Фоліо»

61057, Харків, вул. Римарська, 21А

Свідоцтво про реєстрацію
ДК № 3194 від 22.05.2008 р.

ЗМІСТ

Від авторів			4
Фонетичний курс			7
Ключі ієрогліфів			24
Дійові особи		人物介绍	29
Урок 1	第一课	你好!	30
Урок 2	第二课	你忙吗?	39
Урок 3	第三课	你是哪国人?	50
Урок 4	第四课	认识你我很高兴!	63
Урок 5	第五课	餐厅在哪儿?	77
Урок 6	第六课	我们去打球, 好吗?	87
Урок 7	第七课	我来介绍一下!	100
Урок 8	第八课	你们家有几口人?	112
Урок 9	第九课	他今年十九岁	128
Урок 10	第十课	去商场买东西	145
Урок 11	第十一课	几点上课?	161
Урок 12	第十二课	在医院看病	175
Урок 13	第十三课	我想租一套房子	190
Урок 14	第十四课	春节快乐!	204
Урок 15	第十五课	去旅行前, 得换钱	220
Урок 16	第十六课	在图书馆借书	238
Урок 17	第十七课	北京的商店	254
Урок 18	第十八课	请问邮局怎么走	271
Урок 19	第十九课	中国画跟油画不一样	288
Урок 20	第二十课	校园的足球场在宿舍楼的西边	306
Словник		词汇表	322
Відповіді до фонетичного курсу		答案	357
Список використаних джерел			368

Підручник «**Китайська мова. Базовий курс**» орієнтований на програму вищих навчальних закладів для студентів першого року навчання за спеціальністю «*китайська мова і література та переклад*». Він буде також продуктивним для всіх, хто бажає вивчати китайську мову в режимі індивідуальних занять або ж самостійно, оскільки ми прагнули подати досить ґрунтовну і різнобічну інформацію у межах запропонованих тем.

Мета підручника — вивчення китайської мови на початковому рівні, засвоєння базових знань з граматики і лексики, оволодіння фонетичною системою китайської мови та навичками каліграфії. Досягнення цієї мети забезпечується формуванням і розвитком у студентів міжкультурної комунікаційної компетенції, компонентами якої є мовна, мовленнєва, лінгвосоціокультурна та комунікативно-професійна компетенції. Підручник сприятиме розвитку вмінь у говорінні, читанні, письмі та аудіюванні, а також допоможе набути спеціальні лінгвокраїнознавчі, соціокультурні та соціопсихологічні знання, навички та уміння, що сприятимуть готовності та здібності тих, хто вивчає мову до міжкультурного діалогу як співучасник і посередник.

Підручник написаний на базі комунікативного методу, який передбачає засвоєння правил оперування іншомовними моделями одночасно з оволодінням їхньою комунікативно-мовленнєвою функцією.

Під час написання підручника застосувалися принципи навчання для вивчення китайської мови як іноземної, запропоновані китайськими дослідниками, а саме:

- ▶ поєднання структурного, функціонального та культурного компонентів;
- ▶ свідомого та цілеспрямованого відбору матеріалу як у теорії, так і на практиці (відповідає принципу функціональності у вітчизняній науці методики викладання);
- ▶ комплексного навчання усіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма);
- ▶ послідовного просування вперед, підвищення по спіралі, а також звернення уваги на повторення матеріалу попереднього заняття (відповідає принципу системності та послідовності).

Підручник складається із вступної частини, де подається детальний опис фонетичної системи китайської мови та 20 тем-уроків. Винесення фонетичної інформації в окремий розділ продиктоване необхідністю зосе-

редити ретельну увагу студентів на одному з найскладніших етапів засвоєння мови — це опанування артикуляційною базою. Загальновідомою є думка про те, що складність китайської мови полягає перш за все в ієрогліфічному письмі, незвичному і складному для засвоєння українськими студентами. Однак варто зауважити, що звуковий склад китайської мови видається не менш складним для українського сприйняття, оскільки склади вимовляються з модуляцією голосу в діапазоні низьких і високих звуків. Правильність вимови тонів забезпечує можливість донесення змісту до співрозмовника. Тому теоретичне усвідомлення та практичне засвоєння вимови окремих звуків і тонів є необхідною умовою для подальшого успішного опанування китайською мовою.

Після фонетичного розділу подається *таблиця відповідників* китайської транскрипції пін'їн та української (кириличної) транскрипції складів китайської мови. Ця таблиця дає можливість не лише порівняти звуки китайської та української мов, але й правильно записувати китайські імена та назви в перекладі українською мовою.

Структура перших 6-ти уроків складається з 10 підрозділів: 1) діалог за темою, 2) нова лексика до теми, 3) фонетичні вправи, 4) лексичний коментар, 5) пояснення граматичних явищ, 6) культурологічний коментар, 7) лексичні та граматичні вправи, 8) ключі ієрогліфів, що зустрічаються в новій лексиці, 9) етимологічний аналіз ієрогліфів, 10) правопис ієрогліфічних знаків. Із 7-го уроку додається ще один вид практичної роботи — читання додаткового тексту та вправи на його розуміння. З 9-го уроку в першому підрозділі діалог доповнюється розповідним текстом за темою уроку.

Діалоги та тексти кожного уроку ускладнюються в міру засвоєння студентами лек-

сичного та граматичного мінімуму й охоплюють базові теми життя студентів та основні формули їхнього спілкування (переважно на побутовому рівні). Діалоги та тексти подані без транскрипції пін'їн, лише з тонами, які позначені над ієрогліфами, що сприяє кращому запам'ятовуванню ієрогліфічних знаків, не відволікаючи увагу студента на запис фонетичного звучання.

Нова лексика до кожної теми подається з транскрипцією пін'їн та перекладом українською мовою (при потребі — з коротким коментарем). З 8-го уроку додаються приклади словосполучень з новими словами. Окремо виносяться власні імена та назви. Зведена лексика усіх 20 уроків подається у міні-словнику в кінці підручника.

Фонетичні підрозділи уроків включають різноманітні вправи на засвоєння вимови звуків та тонів, їх розрізнення та правильне сприйняття на слух. Завдання виконуються з допомогою фонетичних записів, що додаються у CD-форматі.

У *лексичному коментарі* розглядаються спірні та складні випадки вживання лексем, що зустрічаються в тексті уроку, а також особливості лексичних структур, на які варто звернути увагу. У *граматичному* підрозділі подається тлумачення граматичних явищ (переважно структур) китайської мови, що зустрічаються у тексті. Тут приділяється увага роз'ясненню китайського матеріалу через паралелі з відповідними явищами граматики української мови. Відразу, при нагоді, робляться зауваження щодо особливостей перекладу речень з тією чи іншою граматичною структурою на українську мову, що готує студента до практики перекладу. Подальші *лексико-граматичні вправи* дають можливість закріпити новий матеріал та повторити раніше засвоєний. Тут також залучаються різні види роботи від вправ на підстановку, що фіксують

завчені слова та фрази, до творчих — складання речень, діалогів, написання творів — що закріплює надбані знання і розвиває комунікативні здібності студентів.

Важливою частиною уроку є додатковий *текст для читання*. До тексту додається блок завдань, спрямованих на розуміння змісту тексту та окремих його слів і словосполучень. Лексичний склад тексту виходить за межі уроку, тому студенти тренуються працювати з логічною здогадкою, а також користуватися словником. Завдання до тексту (подані китайською мовою, що теж передбачає роботу зі словником) зроблені за зразком завдань міжнародного іспиту на виявлення рівня знань китайської мови іноземними студентами (HSK).

Підручник супроводжується диском у CD-форматі, де записані усі діалоги та тексти. В уроках відсутні окремі блоки вправ для аудіювання, але аудіозаписи діалогів та текстів можуть слугувати для покращення навичок аудіального сприйняття.

Ретельна увага приділяється і таким підрозділам, як культурологічний коментар та етимологічний аналіз ієрогліфів, які часто відсутні у підручниках з китайської мови. *Культурологічний коментар* був зроблений на основі наукових та енциклопедичних праць, а також власного досвіду перебування авторів у Китаї. Ця інформація має практичний характер, оскільки допоможе студентам глибше зрозуміти особливості буття сучасних китайців, а також їх традиції у межах за-

пропонованих тем. Інколи культурологічна інформація розкриває витoki тих чи інших мовних явищ (зокрема, назв, формул мовного етикету тощо).

Етимологія ієрогліфічних знаків — цікава та корисна інформація, яка завжди привертає увагу всіх, хто починає освоювати китайську мову. Уміння «розшифрувати» символи ієрогліфічного малюнка допомагає студентам запам'ятовувати ієрогліфи і швидко відтворювати їх на письмі (цьому, звичайно, сприяють і прописи). З огляду на ретельний етимологічний аналіз ієрогліфів у кожному уроці відпала необхідність вводити спеціальний розділ на початку підручника.

Підручник «**Китайська мова. Базовий курс**» створений авторським колективом викладачів вищих навчальних закладів України, де китайська мова викладається як спеціальність, а саме: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київського національного лінгвістичного університету, Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара та Краматорського економіко-гуманітарного інституту. Працюючи над підручником, ми намагалися врахувати власний досвід викладання китайської мови українським студентам, вимоги і побажання самих студентів, а також досвід роботи з найновішими підручниками, виданими в Китаї упродовж останніх п'яти років.

Колектив авторів

Ініціалі та фіналі

Китайський склад поділяється на ініціал та фіналь.

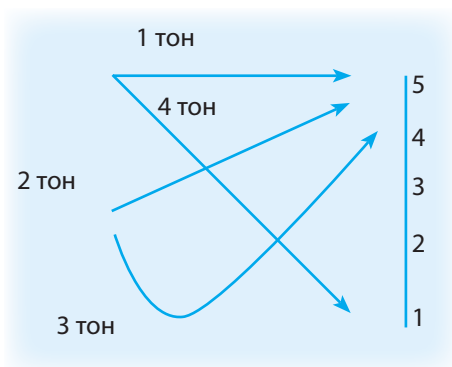
Ініціал — це звук, який відкриває склад. Кількість ініціалей відповідає кількості приголосних звуків китайської мови — 21.

Фіналь — це звук, який закриває склад. У фіналі може вживатись одна голосна, поєднання голосних (дифтонги та трифтонги) та назалізовані звуки. Фіналей у китайській мові 39.

Наприклад, у складі **pā: p** — це ініціал, **ā** — фіналь; **māo: m** — ініціал, **āo** — фіналь; **biān: b** — ініціал, **iān** — фіналь.

Тони у китайській мові

Кожен склад у китайській мові вимовляється з тоном. Тон — це маніпуляція з висотою голосу при вимові голосного звука. У китайській мові існує 4 способи зміни висоти голосного звука, тому сформувалися 4 тони. Мелодійний малюнок тонів можна продемонструвати за допомогою шкали, яка умовно позначає загальний діапазон голосу людини (вертикальна шкала — висота звука, горизонтальна — довжина звука).

1 тон (високий: рівний): **mā**

2 тон (висхідний: підвищується від середнього рівня до високого): **má**

3 тон (низький: понижується, а потім підвищується до середнього рівня): **mǎ**

4 тон (спадний: понижується від високого рівня до низького): **mà**

Тон виконує смислорозрізнявальну функцію, тобто один і той же склад передає абсолютно різне значення, залежно від того, яким тоном він вимовлений. Наприклад:

shī (失 <i>втрачати</i>)	shí (十 <i>десять</i>)	shǐ (事 <i>справа</i>)	shì (史 <i>історія</i>)
mā (妈 <i>мама</i>)	má (麻 <i>льон</i>)	mǎ (马 <i>кінь</i>)	mà (骂 <i>сваритися</i>)

Прослухайте і повторіть:

mā	má	mǎ	mà
shū	shú	shǔ	shù
hū	hú	hǔ	hù
lā	lá	lǎ	là
nī	ní	nǐ	nì

Голосні звуки китайської мови

У китайській мові є 7 голосних звуків:

a o e u ü i er

a Китайський звук *a* вимовляється ширше, ніж в українській мові

Прослухайте і повторіть:

ā	á	ǎ	à
---	---	---	---

o Китайський звук *o* огублений, при вимові губи напруженіші, ніж при вимові українського *o*, і губи більше витягнуті вперед

Прослухайте і повторіть:

ō	ó	ǒ	ò
---	---	---	---

e Вимовляється з широко розтягнутими губами, щелепа трохи опущена, язик рухається по горизонталі назад. Український *e* не схожий на китайський, останній є гортанним звуком

Прослухайте і повторіть:

ē	é	ě	è
---	---	---	---

i Під час вимови китайського звука *i* губи більше розтягнуті, ніж при вимові українського звука.

Прослухайте і повторіть:

ī	í	ǐ	ì
---	---	---	---

u Звук *u* схожий до українського *u*, проте при вимові китайського звука губи напруженіші і більше витягнуті вперед.

Прослухайте і повторіть:

ū	ú	ǔ	ù
---	---	---	---

ü

Аналога в українській мові немає, хоча він наближений до вимови злиття звуків *юй*. Також цей звук схожий до звуків-умлаутів у німецькій мові. Китайський *ü* огублений.

Прослухайте і повторіть:

ü	ü	ü	ü
---	---	---	---

Звук *ü* записується пін'їнем з двома крапками лише після приголосних *n* і *l* у складах *nü, nüe, lü, lüe*.

er

Аналога в українській мові немає. При вимові кінчик язика піднятий до піднебіння і загнутий назад. Звук *er* не сполучається з приголосними.

Прослухайте і повторіть:

ēr	ér	ěr	èr
----	----	----	----

Приголосні звуки китайської мови

У китайській мові виділяють 21 приголосний звук. Пін'їнем вони записуються так:

b	p	m	f
d	t	n	l
g	k	h	
j	q	x	
z	c	s	
zh	ch	sh	r

m

При вимові звука губи зімкнені. Китайський звук *m* вимовляється подібно до українського *m*, але характеризується меншим напруженням губ.

Прослухайте і повторіть:

mā	má	mǎ	mà
mī	mí	mǐ	mì

n

Кінчик язика торкається верхніх зубів, на відміну від українського *n*, при вимові якого кінчик язика торкається нижніх зубів, а передня спинка язика торкається піднебіння. Китайський звук *n* ніколи не пом'якшується, навіть перед голосним *i*.

Прослухайте і повторіть:

nā	ná	nǎ	nà
nī	ní	nǐ	nì
nū	nú	nǔ	nù

l Кінчик язика притиснутий до верхніх зубів. Подібний до українського *л*. Звук *l* не пом'якшується перед голосним *i* та *ü*.

Прослухайте і повторіть:

lū	lú	lǔ	lù
lī	lí	lǐ	lì
lū	lú	lǔ	lù

r Подібного звука в українській мові немає. Кінчик язика загнутий назад, а спинка язика опущена донизу, тобто язик набуває «ложкоподібної» форми. Іноді китайський звук *r* ототожнюють з українським *ж*, але при вимові звуки суттєво відрізняються. Китайський звук *r* ніколи не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

rū	rú	rǔ	rù
rē	ré	rě	rè

sh Китайський звук *sh* подібний до українського *ш*, але в артикуляції цих звуків є суттєва різниця. Під час вимови *sh* язик загнутий назад, а спинка язика опущена донизу, язик приймає «ложкоподібну» форму. Звук *sh* не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

shū	shú	shǔ	shù
shē	shé	shě	shè

Звуки *r* і *sh* у китайській мові мають однаковий спосіб та місце творення у ротовій порожнині, що добре прослуховується під час вимови цих звуків. Вони обидва називаються какумінальними. Це означає, що напруження при вимові звука локалізується між замкнутим назад кінчиком язика і альвеолами. Під час вимови звуків язик приймає «ложкоподібну» форму.

b Китайський звук *b* вимовляється подібно до українського *б*, але характеризується меншим напруженням губ.

Прослухайте і повторіть:

bū	bú	bǔ	bù
bī	bí	bǐ	bì

d Під час вимови китайського звука *d* кінчик язика торкається верхніх зубів, на відміну від українського *д*, коли передня спинка язика торкається піднебіння, а кінчик язика лежить біля нижніх зубів. Китайський звук *d* не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

dī	dí	dǐ	dì
dā	dá	dǎ	dà

g

Вимова китайського звука *g* подібна до українського *г*, але відрізняється тим, що місце змикання язика і піднебіння більше відсунуте назад. Китайський звук *g* не сполучається з голосними *i* та *ü*, тобто не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

gū	gú	gǔ	gù
gē	gé	gě	gè

z

Вимова китайського звука *z* схожа до вимови українського *дз*. Але під час транскрибування українською мовою звук записується літерами *цз*. Китайський звук *z* не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

zū	zú	zǔ	zù
zā	zá	zǎ	zà

zh

Китайський звук *zh* подібний до українського *дж*, але відрізняється тим, що при його вимові кінчик язика завертається назад. Звук *zh* не пом'якшується. Під час транскрибування українською мовою звук записується літерами *чж*.

Прослухайте і повторіть:

zhū	zhú	zhǔ	zhù
zhē	zhé	zhě	zhè

f

Вимова китайського звука *f* схожа на вимову українського *ф*. Проте при вимові українського звука нижня губа торкається верхніх зубів, а при вимові китайського звука нижня губа підтягується під верхні зуби, а губи ширше розтягуються. Китайський звук *f* ніколи не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

fū	fú	fǔ	fù
fā	fá	fǎ	fà

h

Китайський звук *h* схожий на український *х*, проте ніколи не пом'якшується.

Прослухайте і повторіть:

hā	há	hǎ	hà
hē	hé	hě	hè

s

Китайський звук *s* подібний до вимови українського *с*. Звук *s* завжди твердий.

Прослухайте і повторіть:

sā	sá	sǎ	sà
sū	sú	sǔ	sù

x

Китайський звук *x* подібний до українського м'якого *с* (*сь*). Цей звук завжди м'який.

Прослухайте і повторіть:

xī	xí	xǐ	xì
xū	xú	xǔ	xù

j

Вимова китайського звука *j* схожа на вимову українського м'якого звука *дж* (*дзв*). При вимові китайського звука язик глибше відсунутий назад. Китайський *j* завжди м'який. Під час транскрибування українською мовою звук записується літерами *цзь*.

Прослухайте і повторіть:

jū	jú	jǔ	jù
jī	jí	jǐ	jì

У китайській мові є 6 придихових звуків — **p, t, k, c, ch, q**, тобто таких, які вимовляються з придиханням. **Придихання** — це тертя повітря, яке ми видихаємо під тиском об стінки ротової порожнини. Придих, з яким вимовляються ці звуки, є інтенсивнішим та тривалішим видихом повітря у момент артикуляції зімкнено-проривного приголосного звука — вибуху. Нагромаджене у ротовій порожнині повітря силоміць виривається назовні, внаслідок чого звук супроводжується *x*-подібним шумом. Проте замінити придих додаванням приголосного *x* неправильно.

Придихові звуки називаються також аспіратами. Кожен аспірат має пару — звук, який вимовляється без придихання.

p — b	c — z
t — d	ch — zh
k — g	q — j

p

Китайський звук *p* схожий на український *п*, але перший вимовляється з придиханням. Під час вимови китайського *p* губи менше напружені і менше витягнуті вперед.

Прослухайте і повторіть:

pō	pó	pǒ	pò
pāo	páo	pǎo	pào

t

Китайський звук *t* схожий на український *т*. Але *t* має придихання і ніколи не пом'яшується.

Прослухайте і повторіть:

tī	tí	tǐ	tì
tōu	tóu	tǒu	tòu

k

Китайський звук *k* хоч і схожий на український *к*, усе ж він ніколи не пом'якшується і вимовляється з придиханням.

Прослухайте і повторіть:

kā	ká	kǎ	kà
kōu	kóu	kǒu	kòu

q

При вимові китайський звук *q* схожий на український м'який *ц* (*ць*). Проте під час вимови китайського звука *q* кінчик язика вище піднятий до альвеол. Звук *q* також є придиховим, але відтінку звука *x* не чути. Звук завжди м'який.

Прослухайте і повторіть:

qū	qú	qǔ	qù
qī	qí	qǐ	qì

c

Китайський звук *c* схожий на твердий український *ц*, проте під час вимови китайського звука *c* кінчик язика вище піднятий до альвеол. Звук *c* завжди твердий та придиховий.

Прослухайте і повторіть:

cū	cú	cǔ	cù
cāo	cáo	cǎo	cào

ch

Китайський звук *ch* схожий на твердий український *ч*, проте під час вимови китайського звука *ch* кінчик язика трохи загинається назад. Також звук *ch* придиховий та завжди твердий.

Прослухайте і повторіть:

chū	chú	chǔ	chù
chā	chá	chǎ	chà

Слід зазначити, що у складах *ci* та *chi* вимова звуків *c* і *ch* змінюється. Придиховість не зникає, але відтінку звука *x* не чути.

Прослухайте і повторіть:

cī	cí	cǐ	cì
chī	chí	chǐ	chì

У китайській мові більшість приголосних є завжди твердими, а голосні звуки, *i* та *ü* зокрема, не завжди пом'якшують попередню приголосну, як це відбувається в українській мові.

Такі приголосні, як *k*, *g*, *f*, *h* ніколи не пом'якшуються і не сполучаються з голосними *i* та *ü*. Натомість приголосні *m*, *n*, *l*, *t*, *d* сполучаються з *i*, а *n* і *l* — ще й з *ü*, проте ці приголосні усе одно не пом'якшуються.

Прослухайте і повторіть:

nī	ní	nǐ	nì
nū	nú	nǔ	nù
lī	lí	lǐ	lì
lū	lú	lǔ	lù
tī	tí	tǐ	tì
dī	dí	dǐ	dì

Звуки *zh, ch, sh, r, z, c, s* є завжди твердими, вони також не сполучаються з голосною *i*, однак можуть вживатися із несамостійною голосною. Ця голосна у транскрипції *pin'yn* записується знаком *i* з метою економії графічних засобів. Несамостійна голосна не виокремлюється з потоку мовлення і не розглядається як окрема голосна. Вона вимовляється подібно до українського *и*, але при вимові китайського звука активною є середня частина спинки язика та його корінь. Отже, у складах *zhi, chi, shi, ri, zi, ci, si* вимовляється не *i*, а несамостійна голосна.

Прослухайте і повторіть:

zhī	zhí	zhǐ	zhì
chī	chí	chǐ	chì
shī	shí	shǐ	shì
zī	zí	zǐ	zì
cī	cí	cǐ	cì
sī	sí	sǐ	sì
rī	rí	rǐ	rì

Звуки *j, q, x* завжди є м'якими, вони сполучаються лише з голосними *i* та *ü*. Ці звуки ніколи не сполучаються з голосною *и*, лише з *ü*, тому в транскрипції останній звук записується без двох крапок.

Прослухайте і повторіть:

qū	qú	qǔ	qù
xū	xú	xǔ	xù
jū	jú	jǔ	jù

Фінали-дифтонги та фінали-трифтонги

Дифтонг — сполучення двох голосних звуків, що вимовляються як один склад. У китайській мові існує 9 дифтонгів, і їх можна поділити на дві групи:

- головний звук перший — *ai, ei, ao, ou*.
- головний звук другий — *ia, ua, uo, ie, üe*.

Головний звук у дифтонзі несе тон.

Прослухайте і повторіть:

zhāo	zháo	zhǎo	zhào
kāi	kái	kǎi	kài
mēi	méi	měi	mèi
tuō	tuó	tuǒ	tuò
qiā	qiá	qiǎ	qià
shuā	shuá	shuǎ	shuà
chuō	chuó	chuǒ	chuò
lǚē	lǚé	lǚě	lǚè
xiē	xié	xiě	xiè

Якщо перед дифтонгом немає приголосної *i* вони вживаються самостійно, то звук *i* записується як *y*, звук *u* як *w*, а звук *ü* як *yu*. Це стосується також усіх інших фіналей китайської мови, які вживаються самостійно.

Нижче наведені усі фіналі, які вживаються без ініціалей, та їхні зміни при записі транскрипції.

i → y (yi)	
-i → yi	-ian → yan
-ia → ya	-in → yin
-ie → ye	-iang → yang
-iao → yao	-ing → ying
-iou → you	-iong → yong

u → w (wu)	
-u → wu	-uan → wan
-ua → wa	-uen → wen
-uo → wo	-uang → wang
-uai → wai	-ueng → weng
-uei → wei	

ü → yu	
-ü → yu	-üan → yuan
-üe → yue	-ün → yun

Трифтонг — поєднання трьох голосних в одному складі. У китайській мові є 4 трифтонги — *uai, u(e)i, iao, i(o)u*.

При сполученні з приголосною трифтонги *uai* та *iao* не змінюються. Якщо трифтонги *u(e)i* та *i(o)u* сполучаються з приголосною, то середні звуки, тобто *e* та *o*, випадають. Коли ж ці трифтонги вживаються самостійно, то у транскрипції відбувається заміна *i* на *y* (*-iou* → *you*), а *u* на *w* (*-uei* → *wei*). В обох випадках тон несе звук *i*. Наприклад: *hui, liu*.

Прослухайте і повторіть:

shuāi	shuái	shuǎi	shuài
kuāi	kuái	kuǎi	kuài
wāi	wái	wǎi	wài
wēi	wéi	wěi	wèi
duī	duí	duǐ	duì
yōu	yóu	yǒu	yòu
jīu	jíu	jǐu	jìu
qiāo	qiáo	qiǎo	qiào
yāo	yáo	yǎo	yào

Назалізовані фінали

Назалізованими називають фінали, які вимовляються за участю носової порожнини, тобто при вимові цих фіналей корінь або кінчик язика перекривають вихід повітря через ротову порожнину, і повітря виходить через ніс. Унаслідок цього фіналь набуває носового звучання.

Назалізовані фінали поділяються на два види: переднього і заднього ряду.

Під час вимови назалізованої фіналі переднього ряду язик рухається вперед і «залипає» на альвеолах, даючи повітрю пройти лише через носову порожнину. Назалізовані фінали переднього ряду: *an, en, in, ian, uan, üan, uen, ün*.

Прослухайте і повторіть:

kān	kán	kǎn	kàn
bēn	bén	běn	bèn
duān	duán	duǎn	duàn
jīn	jín	jǐn	jìn
wān	wán	wǎn	wàn
xūn	xún	xǔn	xùn
chūn	chún	chǔn	chùn

У фіналі *ian* сполучення звуків *ia* вимовляється подібно до українського звука *є*. Винятком у вимові також є фіналь *üan*. Звук *a* у цій позиції стає ближчим до українського *е*. Ця фіналь може сполучатись лише з м'якими приголосними *j, q, x*, тому в транскрипції *ü* пишеться без крапок. Якщо ж відсутня ініціал, то *ü* записується як *yu* (*-üan-yuan*).

Прослухайте і повторіть:

mīān	míán	mǐǎn	miàn
xīān	xíán	xǐǎn	xiàn
yān	yán	yǎn	yàn
yuān	yuán	yuǎn	yuàn
quān	quán	quǎn	quàn
juān	juán	juǎn	juàn
biān	bián	biǎn	biàn
qiān	qián	qiǎn	qiàn

Під час вимови назалізованої фіналі заднього ряду корінь язика змикається з м'яким піднебінням, і повітря виходить через носову порожнину. Назалізовані фіналі заднього ряду: *ang, eng, ing, ong, iang, uang, ueng, iong*.

Прослухайте і повторіть:

pāng	páng	pǎng	pàng
shēng	shéng	shěng	shèng
xiōng	xióng	xiǒng	xiòng
rōng	róng	rǒng	ròng
zhuāng	zhuáng	zhuǎng	zhuàng
wēng	wéng	wěng	wèng

Якщо у назалізованих фіналей, які починаються на звук *i*, відсутня ініціаль, і вони вживаються самостійно, то спостерігається незначна йотованість ініціалі, а у фіналах *ing* та *in* вимова *i* наближається до вимови української *ï*.

Прослухайте і повторіть:

yōng	yóng	yǒng	yòng
yīng	yíng	yǐng	yìng
yīn	yín	yǐn	yìn
yān	yán	yǎn	yàn

Зміни тонів у потоці мовлення

Легкий (нульовий) тон

У китайській мові існує таке явище, як відсутність тону в складі. У певних випадках склад вимовляється коротше і без додаткової роботи голосових зв'язок, тому вважається, що він вимовляється легким тоном. Але таке явище — це не п'ятий тон у китайській мові, а втрата одно-

го з чотирьох існуючих. Втрата тону в складі не є довільним явищем, найчастіше це відбувається зі службовими частками. У повнозначних словах, які мають два склади, втратити тон може лише другий склад, перший склад утратити тон не може. Односкладове повнозначне слово тон ніколи не втрачає. Слова, які мають склад з нульовим тоном, фіксуються у словнику.

Прослухайте і повторіть:

dōngxi	máfan
mántou	kèqi
shéide	māma

У китайській мові легкий тон відіграє також смислорозрізнявальну функцію, а саме:

- легкий тон змінює приналежність слова до частини мови (dídào — імен. — тунель; dīdao — прикм. — справжній);
- допомагає розрізняти омоніми (guònián — дієсл. — святкувати Новий рік; guònian — імен. — наступний рік).

Також легким тоном вимовляються такі слова:

- службові слова (xiède hǎo);
- суфікси та післяйменники (tāmen);
- кінцеві частки (nǐne);
- подвоєні слова (nǎinai).

Прослухайте і повторіть:

yúkuàide	wūzilǐ
zhèige	nálai
kànqilai	fāngxīnba
yéye	

Дисиміляція третього тону

Дисиміляція (лат. *dis-* «роз» та *similis* «подібний») — зміна тону попереднього складу. Найчастіше змінюється у потоці мовлення саме третій тон. Він перетворюється на другий, тобто вимовляється високо, якщо після нього слідує склад також із третім тоном. Якщо у потоці мовлення зустрічається підряд три третіх тони, то у другий переходять перших два.

Прослухайте і повторіть:

hěnhǎo	yěhǎo
nǐhǎo	wǒhěnhǎo
wǒhěnlǎo	

Перед першим, другим і четвертим тонами склад із третім тоном вимовляється максимально низько і майже втрачає останню частину свого контуру — підйом.

Прослухайте і повторіть:

nǎguórén	lǚyóu
hěnmáng	bǔchōng
yǔyán	jǐngchá
kělè	jǐudiàn
bǐsài	kǒngpà
shuǐpíng	měiguó

Дисиміляція четвертого тону

Четвертий тон змінюється лише якщо у потоці мовлення зустрічаються два поспіль четвертих тони. В такому випадку тон першого слова чи складу переходить у напівчетвертий тон.

Прослухайте і повторіть:

bàoqiàn	fàngqì
dàliàng	dàjià
dàdì	

Модуляція тону числівника yī (一)

Модуляція — це перехід одного тону в інший. Першопочатковий тон числівника yī (一) — перший. Цей тон зберігається тоді, коли числівник вживається самостійно, а також у складі інших числівників або між подвоєними дієсловами. Однак в інших випадках тон числівника змінюється: перед першим, другим і третім тонами він вимовляється четвертим тоном, а перед четвертим тоном — другим.

Прослухайте і повторіть:

dìyī	yìbān
kànyìkàn	yìnián
shíyī	yìbǐ
shìyīshì	yíqì

Модуляція тону частки bù (不)

У потоці мовлення змін зазнає і тон заперечної частки bù (不). Першопочатковий тон частки bù (不) — четвертий. Свій природній тон ця частка зберігає під час окремого вживання, а також наприкінці речення та перед першим, другим і третім тонами. Перед четвертим тоном частка змінює свій тон на другий. У випадку вживання між подвоєними дієсловами частка bù (不) взагалі втрачає тон і вимовляється легким тоном.

Прослухайте і повторіть:

búài	bùguāng
búduì	bùhǎo
bùxíng	shìbushì
chībūchī	

Еризація

Еризація — особливе явище у фонетиці китайської мови, яка полягає у додаванні голосної *er* (儿) до іншої фіналі. Голосна *er* при цьому втрачає тон і з'єднується з попереднім складом в один — похідний еризований склад.

Прослухайте і повторіть:

nǎr	nàr
māor	wánr
zhèr	huìr
méishìr	yíhuìr
xiǎoháir	yíkuàir

Слід розрізняти еризовані фіналі та фіналь *er*, яка вживається як повноцінна фіналь у слові. Наприклад:

èr (二 два)	érzi (儿子 син)
nǚ'èr (女儿 донька)	ěrduo (耳朵 вуха)

Під час еризації фіналі склад, який закінчується на задньоязикову або передньоязикову на-залізовану голосну, стає напівназалізованим та еризується.

Прослухайте і повторіть:

xiǎocōngr	duìmiànr
yàofāngr	pángbiānr

Фонетика є надзвичайно важливим аспектом вивчення китайської мови. Порівняти звуки китайської та української мов надзвичайно важко, тому студент повинен звернути увагу на опис розташування усіх органів мовлення в момент артикуляції того чи іншого китайського звука. Опанування вимовою китайських звуків, зокрема тонів, потребує концентрованої уваги та систематичного вивчення. Також не варто зупинятися на елементарному рівні знань про звуки китайської мови. Оволодіння правильною вимовою вимагає безперервної фонетичної практики.

Таблиця китайської транскрипції пін'їнь

a А	ai АЙ	an АНЬ	ang АН	ao АО
ba БА	bai БАЙ	ban БАНЬ	bang БАН	bao БАО
	bei БЕЙ	ben БЕНЬ	beng БЕН	
bi БІ		bian БЯНЬ		biao БЯО
	bie БЄ	bin БІНЬ	bing БІН	bo БО
bu БУ				
ca ЦА	cai ЦАЙ	can ЦАНЬ	cang ЦАН	cao ЦАО
ce ЦЕ		cen ЦЕНЬ	ceng ЦЕН	
cha ЧА	chai ЧАЙ	chan ЧАНЬ	chang ЧАН	chao ЧАО
che ЧЕ		chen ЧЕНЬ	cheng ЧЕН	
chi ЧИ			chong ЧУН	chou ЧОУ
chua ЧУА	chuai ЧУАЙ	chuan ЧУАНЬ	chuang ЧУАН	
chu ЧУ	chui ЧУЙ	chun ЧУНЬ		chuo ЧО
ci ЦИ			cong ЦУН	cou ЦОУ
cu ЦУ		cuan ЦУАНЬ		
	cui ЦУЙ	cun ЦУНЬ		cuo ЦУО
da ДА	dai ДАЙ	dan ДАНЬ	dang ДАН	dao ДАО
de ДЕ	dei ДЕЙ	den ДЕНЬ	deng ДЕН	
di ДІ		dian ДЯНЬ		diao ДЯО
	die ДЄ		ding ДИН	diu ДЮ
			dong ДУН	dou ДОУ
du ДУ		duan ДУАНЬ		
	dui ДУЙ	dun ДУНЬ		duo ДО
e Е	ei ЕЙ	en ЕНЬ		er ЕР
fa ФА		fan ФАНЬ	fang ФАН	fo ФО
	fei ФЕЙ	fen ФЕНЬ	feng ФЕН	fou ФОУ
fu ФУ				
ga ГА	gai ГАЙ	gan ГАНЬ	gang ГАН	gao ГАО
ge ГЕ	gei ГЕЙ	gen ГЕНЬ	geng ГЕН	
			gong ГУН	gou ГОУ
gua ГУА	guai ГУАЙ	guan ГУАНЬ	guang ГУАН	gu ГУ
	gui ГУЙ	gun ГУНЬ		guo ГО
ha ХА	hai ХАЙ	han ХАНЬ	hang ХАН	hao ХАО
he ХЕ	hei ХЕЙ	hen ХЕНЬ	heng ХЕН	
			hong ХУН	hou ХОУ
hua ХУА	huai ХУАЙ	huan ХУАНЬ	huang ХУАН	hu ХУ

	hui ХУЕЙ	hun ХУНЬ		huo ХО
ji ЦЗИ	jia ЦЗЯ	jian ЦЗЯНЬ	jiang ЦЗЯН	jiao ЦЗЯО
	jie ЦЗЄ	jin ЦЗИНЬ	jing ЦЗИН	
		jun ЦЗЮНЬ	jiong ЦЗЮН	jiu ЦЗЮ
	jue ЦЗЮЄ	juan ЦЗЮАНЬ		ju ЦЗЮЙ
ka КА	kai КАЙ	kan КАНЬ	kang КАН	kao КАО
ke КЕ		ken КЕНЬ	keng КЕН	
			kong КУН	kou КОУ
kua КУА	kuai КУАЙ	kuan КУАНЬ	kuang КУАН	ku КУ
	kui КУЙ	kun КУНЬ		kuo КО
la ЛА	lai ЛАЙ	lan ЛАНЬ	lang ЛАН	lao ЛАО
le ЛЕ	lei ЛЕЙ		leng ЛЕН	
li ЛИ	lia ЛЯ	lian ЛЯНЬ	liang ЛЯН	liao ЛЯО
	lie ЛЄ	lin ЛИНЬ	ling ЛИН	liu ЛЮ
			long ЛУН	lou ЛОУ
lü ЛЮЙ	lüe ЛЮЄ	luan ЛУАНЬ		lu ЛУ
		lun ЛУНЬ		luo ЛО
ma МА	mai МАЙ	man МАНЬ	mang МАН	mao МАО
	mei МЕЙ	men МЕНЬ	meng МЕН	
mi МИ		min МИНЬ	ming МИН	miu МЮ
	mie МЄ	mian МЯНЬ		miao МЯО
mo МО	mou МОУ			mu МУ
na НА	nai НАЙ	nan НАНЬ	nang НАН	nao НАО
ne НЕ	nei НЕЙ	nen НЕНЬ	neng НЕН	
ni НИ		nin НИНЬ	ning НИН	niu НЮ
	nie НЄ	nian НЯНЬ	niang НЯН	niao НЯО
nu НУ			nong НУН	nou НОУ
nüе НЮЄ	nü НЮЙ	nuan НУАНЬ		nuo НО
o О				ou ОУ
pa ПА	pai ПАЙ	pan ПАНЬ	pang ПАН	paо ПАО
	pei ПЕЙ	pen ПЕНЬ	peng ПЕН	
pi ПИ		pin ПИНЬ	ping ПИН	
	pie ПЄ	pian ПЯНЬ		piao ПЯО
po ПО				pou ПОУ
				pu ПУ
qi ЦИ	qia ЦЯ	qian ЦЯНЬ	qiang ЦЯН	qiao ЦЯО
	qie ЦЄ	qin ЦИНЬ	qing ЦИН	qiu ЦЮ
qu ЦЮЙ	que ЦЮЄ	qun ЦЮНЬ	qiong ЦЮН	

		quan ЦЮАНЬ		
		ran ЖАНЬ	rang ЖАН	rao ЖАО
re ЖЕ		ren ЖЕНЬ	reng ЖЕН	
ri ЖИ		ruan ЖУАНЬ	rong ЖУН	rou ЖОУ
ru ЖУ	rui ЖУЙ	run ЖУНЬ		ruo ЖО
sa СА	sai САЙ	san САНЬ	sang САН	sao САО
se СЕ		sen СЕНЬ	seng СЕН	
sha ША	shai ШАЙ	shan ШАНЬ	shang ШАН	shao ШАО
she ШЕ	shei ШЕЙ	shen ШЕНЬ	sheng ШЕН	
shua ШУА	shuai ШУАЙ	shuan ШУАНЬ	shuang ШУАН	shu ШУ
shi ШИ	shui ШУЙ	shun ШУНЬ		shuo ШО
si СИ	sui СУЙ	sun СУНЬ	song СУН	suo СО
		suan СУАНЬ		sou СОУ
				su СУ
				shou ШОУ
ta ТА	tai ТАЙ	tan ТАНЬ	tang ТАН	tao ТАО
te ТЕ			teng ТЕН	
ti ТИ	tie ТЕ	tian ТЯНЬ	ting ТИН	tiao ТЯО
tu ТУ	tui ТУЙ	tun ТУНЬ	tong ТУН	tou ТОУ
		tuan ТУАНЬ		tuo ТО
wa ВА	wai ВАЙ	wan ВАНЬ	wang ВАН	
wo ВО	wei ВЕЙ	wen ВЕНЬ	weng ВЕН	wu У
xi СІ	xia СЯ	xian СЯНЬ	xiang СЯН	xiao СЯО
	xie СЕ	xin СІНЬ	xing СІН	xiu СЮ
xu СЮЙ		xun СЮНЬ	xiong СЮН	
	xue СЮЕ	xuan СЮАНЬ		
ya Я		yan ЯНЬ	yang ЯН	yao ЯО
yi І	ye Є	yin ІНЬ	ying ІН	yo ЙО
	yue ЮЕ	yun ЮНЬ	yong ЮН	you Ю
yu ЮЙ		yuán ЮАНЬ		
za ЦЗА	zai ЦЗАЙ	zan ЦЗАНЬ	zang ЦЗАН	zao ЦЗАО
ze ЦЗЕ	zei ЦЗЕЙ	zen ЦЗЕНЬ	zeng ЦЗЕН	
zha ЧЖА	zhai ЧЖАЙ	zhan ЧЖАНЬ	zhang ЧЖАН	zhao ЧЖАО
zhe ЧЖЕ	zhei ЧЖЕЙ	zhen ЧЖЕНЬ	zheng ЧЖЕН	

КЛЮЧІ ІЕРОГЛІФІВ

Ключі — це прості ієрогліфи, що визначають смислове значення більш складного, похідного ієрогліфа. За ключами групуються ієрогліфи в словниках, тому якщо вміти виділити ключ з ієрогліфа, то за допомогою словника можна знайти значення ієрогліфа й прочитати його.

1 一	2 丨	3 丶	4 丿	5 乙	6 丨	7 二	8 亠
одиниця	вертикальна	крапка	з нахилом вліво	другий (циклічний знак)	вертикальна з гаком	два	горизон- тальна з крапкою
9 人	10 儿	11 入	12 八	13 冂	14 冃	15 几	16 几
людина	людина, що йде	входити	вісім; ділити	межі	дах	лід	столік; декілька
17 凵	18 刀	19 力	20 勹	21 匕	22 匚	23 匚	24 十
яма	ніж	сила	загортати	черпак; кинджал	скриня	ховати	десять
25 卜	26 卩	27 厂	28 厶	29 又	30 口	31 口	32 土
гадати	печатка; влада	урвище; круча	приватний; особистий	права рука; знову	рот	оточувати; огорожа	земля
33 士	34 夂	35 夂	36 夕	37 大	38 女	39 子	40 宀
воїн	крокувати вперед; просуватися	повільно йти; воло- чити ноги	вечір	великий	жінка	дитина; син	дах із крапкою; дах

41 寸	42 小	43 尢 <small>儿</small>	44 尸	45 艸	46 山	47 川	48 工
вершок	маленький	кульгавий	труп	паросток	гора	потік; річка	робота
49 己	50 巾	51 干	52 么	53 广	54 夂	55 升	56 弋
сам	рушник; серветка	щит; втручатися	незрілий; молодший	навіс	рухатися вперед; тягнути	з'єднати руки	стріляти з лука
57 弓	58 彡 <small>彡</small>	59 彡	60 彡	61 心 <small>心</small>	62 戈	63 户	64 手 <small>手</small>
лук	голова свині	пір'я; довга шерсть	крок (лівою ногою)	серце	спис	подвір'я	рука
65 支	66 支 <small>女</small>	67 文	68 斗	69 斤	70 方	71 无 <small>无</small>	72 日
гілка	бити; вдаряти	текст; письмо	ківш; хлібна мірка	сокира	квадрат; сторона	не; без	сонце
73 曰	74 月	75 木	76 欠	77 止	78 歹 <small>歹</small>	79 爻	80 母
говорити	місяць	дерево	не вистачати	стопа; зупинитися	злий; поганий	бамбуковий спис	ні; не можна
81 比	82 毛	83 氏	84 气	85 水 <small>水</small>	86 火 <small>火</small>	87 爪 <small>爪</small>	88 父
порівнювати	шерсть; волосся	рід; клан	повітря; газ	вода	вогонь	кігті	батько
89 爻	90 爻	91 片	92 牙	93 牛 <small>牛</small>	94 犬 <small>犬</small>	95 玄 <small>玄</small>	96 玉 <small>玉</small>
вплив	дошка; ліжко	картка; тріска	зуб	корова; бик	собака	темний; таємний	яшма

97	98	99	100	101	102	103	104
瓜	瓦	甘	生	用	田	足	疒
диня; гарбуз	черепиця	солодкий	народжуватися; сирий	вживати; використувати	поле	нога; коліно	хвороба
105	106	107	108	109	110	111	112
夂	白	皮	皿	目 _目	牙	矢	石
ноги врізнобіч	білий	шкіра	миска; посуд	око	спис	стріла	камінь
113	114	115	116	117	118	119	120
丩 _丩	肉	禾	穴 _空	立	竹 _竺	米	糸 _多
віттар; демонструвати	слід звіря	хліб на корені	печера	стояти	бамбук	рис	нитка; шовк
121	122	123	124	125	126	127	128
缶	罒 _罒 网 _罒	羊 _善	羽	老	而	耒	耳
глиняний посуд; кераміка	сітка	баран; вівця	пір'я; крила	старий	але	плуг; борона	вухо
129	130	131	132	133	134	135	136
聿	肉 _月	臣	自	至	臼	舌	舛
пензель для письма	м'ясо	підданий	сам; ніс	досягати	ступа	язик	помилка; невдача
137	138	139	140	141	142	143	144
舟	艮	色	艸 _艸	虎	虫	血	行
човен; корабель	твердий; міцний	колір	трава	тигр	комаха; отруйна змія	кров	йти; ряд

145	146	147	148	149	150	151	152
衣 _衣	西	見	角	言	谷	豆	豕
одяг	накривати; кришка	бачити; дивитися	ріг; кут	мова	полонина	боби	свиня
153	154	155	156	157	158	159	160
男	貝	赤	走	足 _到	身	車	辛
єдиноріг	мушля; скарб	червоний	ходити; йти	нога	тіло (людина)	віз	гіркий
161	162	163	164	165	166	167	168
辰	走 _之	邑 _卩	酉	采	里	金	長 _長
час (циклічний знак)	швидко йти	місто	посуд для вина	розрізняти; сортувати	верста; село	золото; метал	довгий; старший
169	170	171	172	173	174	175	176
門	阜 _阡	隶	隹	雨 _雲	青 _青	非	面 _面
ворота	пагорб	досягати; спіймати	короткохвостий птах	дощ	синій; зелений	не бути; заперечувати	обличчя
177	178	179	180	181	182	183	184
革	韋	韭	音	頁	風	飛	食 _食
сира шкіра	вичинена шкіра	дикий часник	звук	сторінка	вітер	літати	їжа
185	186	187	188	189	190	191	192
首	香	馬	骨	高	髟	鬥	鬯
голова	аромат	кінь	кістки	високий	волосся	боротьба	жертвоне вино
193	194	195	196	197	198	199	200
鬲	鬼	魚	鳥	鹵	鹿	麥	麻
глекчик; трипод	чорт	риба	птих	соляна мілина; солончак	олень	пшениця	коноплі

201 黃	202 黍	203 黑	204 黼	205 黽	206 鼎	207 鼓	208 鼠
жовтий	просо	чорний	вишиванка	жаба	бронзовий триножник	барабан	миша
209 鼻	210 齊	211 齒	212 龍	213 龜	214 龠		
ніс	рівний; однаковий	зуби	дракон	черепаха	флейта		

人物介绍

ДІЙОВІ ОСОБИ

У діалогах та текстах підручника вас супроводжуватимуть студенти різних країн та національностей, які навчаються у Пекінському університеті.

萨沙

[Sàshā]

• Сашко — студент з України

安娜

[Ānnà]

• Анна — студентка з Німеччини

田中

[Tiánzhōng]

• Танака — студентка з Японії

程伯

[Chéng Bó]

• Чен Бо — китаець, аспірант професора Вана

丁晓雪

[Dīng Xiǎoxuě]

• Дін Сяосюе — китайська студентка

陆白军

[Lù Bái jūn]

• Лу Байцзюнь — китайський студент з оргкомітету університету

李老师

[Lǐ lǎoshī]

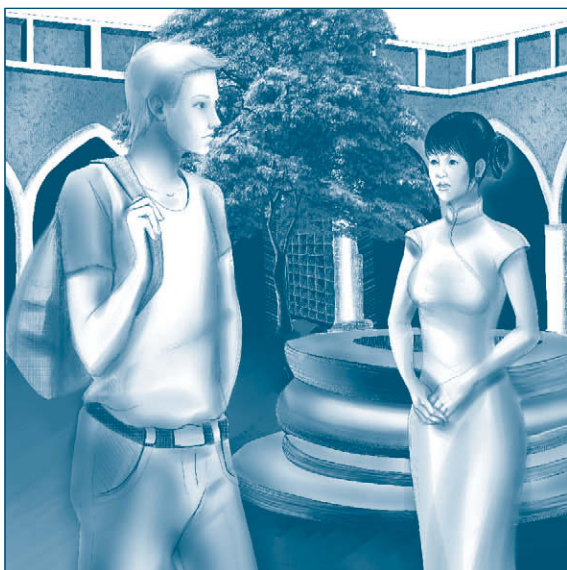
• Вчитель Лі — викладач китайської мови у Пекінському університеті

王教授

[Wáng jiàoshòu]

• Професор Ван — викладач китайської класичної літератури та культури Китаю у Пекінському університеті

У Р О К 1

第一课 你好！

一、课文 Текст

李老师：萨沙，你好！
萨沙：您好，李老师！
李老师：你好吗？
萨沙：我很好，您呢？
李老师：也很好。
萨沙：老师，再见！
李老师：再见！

二、生词 Нові слова

1.	你	nǐ	ти
2.	您	Nín	Ви
3.	好	hǎo	гарний, добрий
4.	老师	lǎoshī	учитель, викладач
5.	吗	ma	питальна частка
6.	很	hěn	дуже
7.	呢	ne	питальна частка
8.	也	yě	теж, також
9.	再见	zàijiàn	До побачення!

三、语音

Фонетика

I Управи на вимову тонів:

nī	ní	nǐ	nì
hāo	háo	hǎo	hào
nīn	nín	nǐn	nìn
sā	sá	sǎ	sà
shā	shá	shǎ	shà
lī	lí	lǐ	lì
hēn	hén	hěn	hèn
wō	wó	wǒ	wò
yē	yé	yě	yè
lāo	láo	lǎo	lào
jiān	jián	jiǎn	jiàn

II Вимовте склади згідно транскрипції:

ròu	kǎi	lū	hǎi	wài
lú	bán	lào	tiān	yǐ
diān	yáo	gēn	tù	qíng

III Вимовте слова згідно транскрипції:

zhǐbào	júzi
jǐbào	lúxiě
lúxué	bàogào
bāokù	biǎndān

IV Прослушайте і визначте правильний склад:

māo — mōu	sǒu — suǒ	hào — kào
lǎo — lǐu	lī — nī	shǒu chǒu

V Прослушайте і визначте правильний тон:

bǎn — bān	nú — nǐu	ài — āi
hú — hù	lū — lú	tǐ tì

VI Модуляція 3-го тону:

hěn	hǎo		
yě	hǎo		
nǐ	hǎo		
wǒ	hěn	hǎo	
wǒ	yě	hěn	hǎo
wǒ	hěn	lǎo	

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У китайській мові власна назва особи має таку структуру та порядок розташування складових елементів: **прізвище + ім'я**. Наприклад, 程 (прізвище) + 伯 (ім'я), 丁 (прізвище) + 晓雪 (ім'я), 陆 (прізвище) + 白军 (ім'я).
При цьому слід зауважити, що традиційно китайське прізвище складається з одного складу (дуже рідко з двох), а ім'я — з одного або двох складів.
- У китайській мові існує форма звертання, яка складається із двох структурних елементів: **прізвище та частина, яка вказує на сферу професійної діяльності людини** (вчитель, лікар тощо) **або посаду** (професор, директор тощо). Наприклад: 李老师 та 王教授, де 李 і 王 — це прізвища осіб, а 老师 (вчитель) і 教授 (професор) — сфера професійної діяльності та посада відповідно.

五、语法 Граматика

I Порядок слів у китайському реченні:

Китайська мова належить до ізолюючих мов, тобто кореневих. Порядок слів у реченні та використання службових слів відіграють головну роль у китайській мові з огляду на неможливість морфологічних змін у слові. Тому члени речення повинні бути розташовані у чітко визначеному порядку. На відміну від української мови, де ми можемо майже довільно змінювати порядок слів у реченні, жодним чином не змінюючи його змісту, в китайській мові практично будь-яка зміна порядку членів речення призведе до викривлення або зміни його змісту. Отже, порядок слів у китайському реченні фіксований і незмінний: спочатку **підмет** — суб'єкт, який виконує дію, далі — **присудок** (дієслово, яке виражає дію, або прикметник, що вказує на ознаку). Зверніть увагу, що в китайському реченні присудок може бути виражений прикметником без додаткового дієслова, як в українському складеному іменному присудку. Наприклад: у реченні 你好! (Доброго дня!) 你 (ти) — це підмет, виражений особовим займенником, а 好 (добрий) — присудок, виражений прикметником.

II Питальне речення з «吗»:

Питальне речення в китайській мові будується шляхом додавання частки «吗» в кінці розповідного речення. Таке питання передбачає у відповідь лише ствердження чи заперечення тієї інформації, яка була зазначена у питанні. Порядок слів у питальному реченні такого типу залишається таким самим, як у простому розповідному реченні. Наприклад:

你好吗? У тебе все добре?/ Як ти?
我很好。 У мене все гаразд.

III Коротке питальне речення з часткою «吗» (А Ви/ти?):

Коротке запитання з часткою 呢 в китайській мові будується за схемою:

іменник/займенник + 呢?

Це, так би мовити, питання «навздогін», яке з'ясовує, чи поширюється подана у попередньому реченні інформація ще на когось або на щось.

— 你好吗? Як ти?
— 我很好, 你呢? — Я добре, а ти?

IV Використання прислівника «也»:

У китайській мові, як і в українській, присудки бувають прості та складені. Складені присудки поділяються на складені іменні та складені дієслівні. У складеному іменному присудку предикат може виражатися іменником, прикметником, прислівником тощо. В китайській мові прикметник може бути присудком, описуючи, «який» є підмет. *Стверджувальна форма* такого речення будується за схемою:

підмет + присудок (виражений прикметником)

Наприклад: 你好。

У такому реченні для поєднання підмета і присудка (вираженого прикметником) зазвичай ставиться прислівник 很, який, однак, в даному випадку не виражає вищу ступінь прояву ознаки. Наприклад: 我很好。

Прислівники в китайській мові зазвичай стоять перед дієсловом або прикметником і виражають час, ступінь, повторюваність, можливість. Прислівник «也» виражає подібність. Наприклад:

— 你好吗? Як ти?
— 我很好, 你呢? Я добре, а ти?
— 我也很好。 Я теж добре.

六、文化知识 文化知識 Культурологічний коментар

ФОРМИ ПРИВІТАННЯ В КИТАЇ

Ритуал привітання у різних культурах має на меті прояв уваги (і поваги) до співрозмовника. Однак словесна форма привітання часто позначається національною своєрідністю, що пов'язано з традиціями дотримання відповідного ритуалу, історичними обставинами, релігійними віруваннями тощо. Так, в українській культурі привітання «Доброго ранку [дня, вечора]!» виражає побажання людині сприятливих обставин протягом дня та відповідного позитивного налаштування. Просто-

річне привітання «Здоровенькі були!» передає побажання здоров'я, а діалектна форма привітання «Слава Ісусу Христу!», що побутує серед мешканців Карпат, відтворює віру в Боже благословення усіх справ людини.

У Піднебесній привітання з давніх часів було одним з найважливіших ритуалів. У сучасному Китаї словесні формули привітання частково відповідають узвичаєним фразам західних мов, а частково зберігають національну специфіку соціального спілкування.

УНІВЕРСАЛЬНІ СЛОВЕСНІ ФОРМИ ПРИВІТАННЯ

У китайській мові привітання «你好!» [nǐ hǎo] можна дослівно перекласти як «тобі добре, з тобою все гаразд», тобто мовець бажає, щоб з людиною, до якої він звертається, усе було гаразд. Більш ввічливим варіантом цього привітання є вираз із заміною займенника 你 «ти» на 您 [nín] «Ви». Звернімо увагу, що у нижній частині ієрогліфа 您 з'являється графема 心 «серце», яка підкреслює «сердечну» повагу до людини. З привітанням «您好!» звертаються до високоповажних осіб та людей старшого віку. Окрім того, в зазначеній формі привітання займенники можуть замінюватися на деякі іменники — звертання за фахом чи родом занять, що має відтінок офіційності. Так, наприклад, в учбових закладах учні або студенти можуть звертатися до викладачів зі словами «老师好!» [Lǎoshī hǎo].

Цю форму привітання можна вважати скороченою, оскільки паралельно побутує повна форма з відокремленим звертанням «老师, 您好!» [Lǎoshī, nín hǎo].

До універсальних форм привітання можна також віднести фрази «早上好!» [Zǎoshang hǎo] — «Доброго ранку» і «晚上好!» [Wǎnshàng hǎo] «Доброго вечора». Вони розповсюджені лише як привітання в офіційних обставинах (наприклад, серед співробітників офісу, у зверненні обслуговуючого персоналу до клієнтів тощо). Прикметно, що фраза «Доброго дня!» в китайській мові відсутня. Це можна пояснити національними традиціями і звичками привітання, про які йтиметься далі.

Універсальні форми привітання зазвичай вживаються в офіційних обставинах і позбавлені відтінку фамільярності.

ОСОБЛИВІ СЛОВЕСНІ ФОРМИ ПРИВІТАННЯ

Одним з найпопулярніших способів привітання в Китаї є запитання «吃饭了吗?» [Chīfàn le ma] — «Ви поїли?», що часто дивує і

спантеличує іноземців. Звичайно, це запитання риторичне і не потребує відповіді, хоча інколи на нього відповідають «已经吃了» [Yǐjīng

chī le] — «Так, вже поїв» або «还没有» [Hái méiyǒu] — «Ще ні». Відповіді також не несуть інформативного змісту (хоча відтворюють реальну ситуацію) і не передбачають запрошення на обід чи вечерю. Це усталені формули привітання в обідній час (тобто близько 12 години дня), а також увечері (близько 6 години): до і після вечері. Найвірогідніше це привітання і заступило собою неіснуючу в китайській мові фразу «Доброго дня!». Існує і ввічлива відповідь на привітання «Ви вже поїли?» : «是, 谢谢! 你呢?» [Shì, xièxiè! Nǐ ne?] — «Так, дякую. А ти?» Тут можна провести паралель з англійським привітанням «How are you?» та очікуваною відповіддю — «Fine, thanks». Проте китайський варіант риторичного питання-привітання тісно пов'язаний з

історією і культурою і, на відміну від англійського, має ситуативні різновиди. Китайське привітання виникло в результаті того, що їжа завжди займала поважне місце в традиційній культурі. Стародавня китайська мудрість проголошувала: «Те, що ми їмо — це або ліки, або отрута», підкреслюючи важливість добору продуктів харчування, їх поєднання і способу приготування. Правильне харчування вважалося запорукою здоров'я і довголіття, а дотримання ритуалів частування гостей — особливою формою поваги до них. До того ж в історії Китаю були скрутні періоди, коли голод позбавляв життя мільйони людей. Тому можливість добре і вчасно харчуватися набула особливого значення, проявившись, зокрема, у відповідній формі привітання.

СИТУАТИВНІ ФОРМИ ОСОБЛИВИХ СЛОВЕСНИХ ПРИВІТАНЬ

Між добре знайомими людьми в Китаї досить розповсюджені способи привітання в залежності від конкретних обставин і ситуацій. Так, при зустрічі вранці можна почути слова: «上班呀?» [Shàngbān ya] — «На роботу?»; «上课?» [Shàng kè] — «Ідеш учитись?». Увечері відповідно питають: «回来啦?» [Huílái la] — «Додому?», «Повертаєшся?». Якщо китайці бачать, що знайомий чимось займається, вони можуть спитати: «忙呢?» [Máng ne] — «За-

йнятий?» Всі ситуативні форми привітання мають відтінок фамільярності і вживаються лише між друзями і добре знайомими людьми в неофіційних обставинах. Відповідають на такі привітання згідно до реального стану речей. Наприклад, на питання «Йдеш учитись?» відповідають «Так» або «Ні». Услід за таким привітанням друзі можуть обмінятися фразами ввічливості стосовно родини, поточних справ тощо.

ЗАПОЗИЧЕНІ СЛОВЕСНІ ФОРМИ ПРИВІТАННЯ

Останнім часом процеси глобалізації, що стимулюють активне спілкування китайців із представниками інших країн світу, а також стале перебування іноземців у самому Китаї стимулюють активізацію іншомовних запозичень у повсякденному спілкуванні молоді, зокрема студентства. Так, досить розповсюдженим привітанням у молодіжному середовищі

є англійські слова «Hi!» і «Hello!». Вони зазвичай не замінюють повністю китайські форми привітання, однак додають «драйвового» колориту в мову відповідних соціальних груп і демонструють прагнення наслідувати західні формули спілкування, а також відображають вільний, неупереджений стиль спілкування міської молоді.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) Сформувати привітання із запропонованих слів.
_____好! (你、您、老师)
- 2) Сформувати звертання із запропонованих слів.
_____老师! (程伯、丁晓雪、陆白军)

II Зробіть переклад китайською мовою:

Доброго дня! _____ !
 Як твої справи? _____ ?
 У мене все гаразд, а в тебе? _____ ?
 У мене також усе гаразд _____ 。
 До побачення! _____ !

III Складіть діалог за наступною схемою:

- A: _____, 你好!
 B: _____, _____!
 A: 你好吗?
 B: _____, _____?
 A: 我也很好!
 B: _____, 再见!
 A: _____!

IV Вставте питальну частку 吗 або 呢:

- 你好___?
- 我很好, 李老師___?
- 李老師也很好。

V Утворіть речення з нижченаведених ієрогліфів:

好	您	吗	
也	萨沙	好	很
很	好	李	老师

VI Діалогічне мовлення

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Зустріч з друзями на вулиці».

八、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	人	亻	rén	людина	людина	你、巫、倍
3	女		nǚ	жінка	людина	她、奶、嬰
3	子		zǐ	дитина	людина	孔、孛、孤
3	口		kǒu	рот	частини тіла	吃、品、器
3	马		mǎ	кінь	тварини	驾、轟、验
3	彳		chì	крок	рух	往、征、德
4	见		jiàn	бачити	рух	观、觅、览
4	心	忄 (小)	xīn	серце	частини тіла	思、怀、忝
6	艮		gèn	міцний	колір і розмір	艮、垦、悬

九、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

好 → 好

Поєднання піктограм жінка (女) та дитина (子) в ідеограмі 好 (добрий, хороший) свідчить про те, що для китайців найціннішим та найкращим був союз матері та дитини.

很 → 很

У сучасній китайській мові цей ієрогліф найбільш часто вживається у значенні «дуже», але поєднання піктограм «крок» (彳) та «міцний» (艮) в ідеограмі 很 означало «неслухняний». Перший графічний елемент 彳 умовно передає дію — «важко йти», а другий 艮 — «жорстоко бити», таким чином первинними значеннями цього ієрогліфа були «жорстокий», «лютий», «неслухняний», «сварка», згодом, на їх основі, з'явилося ще декілька: «сильно», «досить», «дуже» та ін.

你 → 你

Цей ієрогліф складається з двох піктограм «людина» (亻) та «ще один», «друга людина» (尔), що означало «ще одна людина, окрім мене», інакше кажучи — «ти».

见 → 见

Ієрогліф «бачити» складався з двох графічних елементів: у нижній частині знаку знаходиться піктограма «тіло» (儿), а над нею — піктограма «око» (目), яка наче заміняла голову. Таке розташування елемента «око» мало своєю метою показати, підкреслити дію, яку в даний час виконує людина, тобто «бачить», «придивляється».

師 → 师

Цей ієрогліф перекладається як «старшина», «командувач», він складається з двох піктограм: перша мала пряме значення «пагорб» та переносне «люди-на, що обіймає невисоку посаду», друга піктограми 卍 означала «навкруги», «навколо». За уявленнями давніх китайців, поєднання цих двох елементів мало передавати наступне: «бути в оточенні людей, що обіймають невисокі посади», іншими словами — бути головним над ними.

十、写字 Правопоис ієрогліфів

你你你你你你你你

您您您您您您您您

好好好好好好好

老老老老老老老

师师师师师师师

吗吗吗吗吗吗吗

很很很很很很很很

呢呢呢呢呢呢呢呢

也也也也

再再再再再再再

见见见见见

У Р О К 2

第二课 你忙吗？

一、课文 Текст

安娜： 白军，你好吗？

陆白军： 我很好。你呢？

安娜： 我也很好，你爸爸、妈妈都好吗？

陆白军： 谢谢，他们也都很好。你忙吗？

安娜： 我不忙，你呢？

陆白军： 我也不忙。你男朋友好吗？他忙不忙？

安娜： 他很好，也不忙。你女朋友呢？

陆白军： 她和她的朋友都不忙。她们现在喝咖啡。你喝不喝咖啡？

安娜： 我不喝咖啡。我的老师喝茶，我也喝茶。你要喝咖啡吗？

陆白军： 不，我要喝茶，你呢？

安娜： 我现在也要喝茶。

陆白军： 好，我们都喝茶。

二、生词 Нові слова

1.	忙	máng	зайнятий
2.	爸爸	bàba	тато
3.	妈妈	māma	мама

4.	谢谢	xièxie	дякую
5.	他们	tāmen	они (для чоловіків або для групи жінок, серед яких є хоча б один чоловік)
6.	她们	tāmen	они (для жінок)
7.	他	tā	він
8.	她	tā	вона
9.	们	men	суфікс множини для людей
10.	都	dōu	всі
11.	不	bù	не
12.	男	nán	чоловік
13.	朋友	péngyǒu	друг
14.	要	yào	хотіти
15.	咖啡	kāfēi	кава
16.	的	de	структурна частка для вираження присвійності
17.	茶	chá	чай
18.	我们	wǒmen	ми
19.	现在	xiànzài	зараз
20.	喝	hē	пити

三、语音

Фонетика

I

Вправи на вимову тонів:

dōu	dóu	dǒu	dòu
bā	bá	bǎ	bà
māng	máng	mǎng	màng
nān	nán	nǎn	nàn
pēng	péng	pěng	pèng
yōu	yóu	yǒu	yòu
nǚ	nú	nǚ	nù
xiān	xián	xiǎn	xiàn
hē	hé	hě	hè
kā	ká	kǎ	kà
fēi	fēi	fěi	fèi
shī	shí	shǐ	shì
chā	chá	chǎ	chà
zāi	zái	zǎi	zài
xiē	xié	xiě	xiè

II 聽音辨字 讀音與聲調

lǜ	péng	cài	zài	xiān
xiǎng	chá	yī	yǒu	pà
dōu	duō	xiè	nú	nù

III 聽音辨字 讀音與聲調

bùmáng	yǐnliào (напій)
pēngyǒu	kělè (кока-кола)
dōuhǎo	hànbǎo (гамбургер)
hěnmáng	jìntiān
kāfēi	xiàwǔ
hēchá	lǎorén
xiànzài	wàiguó
guìz	cǎidiàn

IV 聽音辨字 讀音與聲調

dōu — duō	mǎng — mǎn	shì — chì
bà — pà	pēng — pāng	záo — zóu
nǚ — nǔ	xián — xiáng	chā — chū
kǎ — kǎo	xiè — xià	zái — cái

V 聽音辨字 讀音與聲調

kā — kǎ	chá — chǎ
fǒu — fǒu	pěng — pèng
hè — hé	xiān — xiǎn
dóu — dōu	màng — māng

VI 聽音辨字 讀音與聲調

gōngfu	máfan
xièxie	kèqi
wǎnshang	dōngxi
nǐne	māma
hǎoma	mùtou

bàba	yǐz
péngyou	háiz
dāoz	èle
hǎode	běnz
wūz	shǔle
zhuōzi	gēge

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У сучасній китайській мові існують лексеми, які відносять до семантичних запозичень з англійської мови. До них, зокрема, належать слова 男朋友 (boyfriend) та 女朋友 (girlfriend), які формуються шляхом перекладу основних смислових елементів вихідної лексичної одиниці: boy+friend (男+朋友) та girl+friend (女+朋友).
- Структура питального речення «你要……吗?» часто використовується, коли йдеться про бажання або потребу співрозмовника.
- У сучасній китайській мові на позначення займенника третьої особи однини використовуються лексеми 他 (він), 她 (вона) та 它 (воно). Займенниками ж третьої особи множини будуть відповідно 他们 (вони — чоловіки), 她们 (вони — жінки) та 它们 (вони — не особи). При цьому, якщо «вони» — це чоловіки й жінки, то вживатиметься лексема «他们».

五、语法 Граматика

I Використання суфікса множини 们:

Суфікс у китайській мові вказує на множину і стоїть після особових займенників або іменників, які позначають людину. Наприклад:

他们现在喝咖啡。 — Вони п'ють каву.

我们都很好。 — У нас все добре.

II Заперечна форма речення з часткою 不:

У китайській мові заперечна форма речення може утворюватися за допомогою вживання заперечної частки 不 (не) перед присудком:

підмет + заперечна частка (不) + присудок (прикметник).

Наприклад:

(1) 我不忙。 Я не зайнятий.

(2) 我们的老师不喝茶。 Наш учитель не п'є чай.

III Використання прислівника 都.

Прислівник 都 в китайській мові вказує на межу/обсяг і виражає узагальнення. У реченні часто використовується для того, щоб підсумувати попередній перелік предметів, явищ, осіб, дій тощо (приклад 2). Як обставина у реченні він зазвичай стоїть перед дієсловом або прикметником. Наприклад:

(1) 他们**都**喝茶。 Вони (всі) п'ють чай.

(2) 我妈妈,爸爸**都**很忙。 Мої мама і тато (обидва) зайняті.

Коли у реченні використовуються поспіль прислівники 也 та 都, прислівник 也 завжди стоїть першим. Наприклад:

他们**也**都很好。 У них все добре.

Коли у реченні використовуються поряд прислівники 都 та 不, прислівник 都 може стояти як перед, так і після 不, але з різним значенням.

1. 他们**都**不喝茶。 Вони всі не п'ють чай. (У цьому випадку вказує на те, що члени групи одно-стайні у своїх діях).
2. 他们**不都**喝茶。 Не всі вони п'ють чай. (У цьому випадку вказує на те, що не всі члени групи одностайні у своїх діях).

IV Вираження присвійності за допомогою структурної частки 的.

Структурна частка 的 у китайській мові може виражати присвійні відношення, коли вона стоїть після особових займенників та іменників. Такі слова виступають у реченні означеннями. Наприклад:

(1) 她的朋友不忙。 Її друг не зайнятий.

(2) 我们的老师喝茶。 Наш учитель п'є чай.

*Після іменників, які виражають близькі або родинні стосунки, для позначення присвійності частка 的 **не вживається**. Наприклад:

我妈妈 моя мама, 你男朋友 твій хлопець, 他爸爸 його батько.

V Вживання сполучника 和.

Сполучник у китайській мові — це службове слово, яке поєднує слова, фрази або речення для вираження узгодження, причинно-наслідкових та умовних граматичних зв'язків. Сполучник 和 виражає узгодження і може поєднувати займенники, іменники або іменникові словосполучення, прикметники, дієслова та дієслівні словосполучення. Наприклад:

我们**和**你们 ми з вами; 他**和**他的女朋友 він зі своєю подругою.

Коли сполучник 和 використовується для поєднання трьох і більше елементів, він зазвичай ставиться перед останнім. Наприклад: 爸爸, 妈妈**和**我 батько, мати і я; 安娜, 陆白军 **和**你 Анна, Лу Бацзюнь і ти.

VI Обставина часу в китайській мові.

Обставина в китайському реченні уточнює або обмежує присудок, який виступає головним словом у сполученні зі словом-обставиною. Іменники на позначення часу можуть виступати

обставиною часу в китайському реченні. Обставина завжди стоїть перед головним словом, а не після нього. Отже, схема простого речення з обставиною часу така:

підмет + обставина часу + присудок + додаток

Наприклад:

- (1) 我**现在**很忙。Я зараз зайнятий.
- (2) 你的朋友**现在**喝茶。Твій товариш зараз п'є чай.

Ⅶ Допоміжне дієслово 要.

Допоміжні (модальні) дієслова допомагають іншим дієсловом виражати необхідність, можливість або бажання. У реченні такі слова зазвичай виступають обставиною. Допоміжне дієслово 要 вказує на бажання або потребу. Наприклад:

我们**要**喝茶, 他们**也**要喝茶。Ми хочемо випити чаю, вони теж будуть пити чай.

Ⅷ Питальні речення типу V不V?

Конструкція типу V 不 V? (де V — присудок) утворює загальне запитання, як і речення з часткою 吗. Але в цьому питанні перед дієсловами не можуть вживатися прислівники-модифікатори 也 та 都. Наприклад:

- (1) 你喝**不**喝咖啡? (тотожне за змістом) 你喝咖啡吗? Ти п'єш каву?
- (2) 妈妈忙**不**忙? (тотожне за змістом) 妈妈忙吗? Мама зайнята?

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ФОРМИ КИТАЙСЬКОГО ЗВЕРТАННЯ: ІМЕНА ТА ПОСАДИ

Повне ім'я сучасних китайців складається з прізвища та імені. Прізвище завжди стоїть перед іменем (на відміну від традиції в європейських культурах). Наприклад, Чжоу Шужень (周树人 Zhōu Shùrén) — прізвище Чжоу, Гуань Моє (管谟业 Guǎn Mòyè) — Гуань. Зазвичай китайські прізвища односкладні, тобто складаються з одного ієрогліфа. Однак трапляються і двоскладні, інколи вказуючи на представника нацменшин. Наприклад, Сицінь Гаова (斯琴高娃 Sīqín Gāowá) — відома китайська акторка, що народилася у Внутрішній Монголії; Оуян Сю (欧阳修 Ōuyáng Xiū) — славнозвісний поет сунської доби (960—1279), ханець.

Імена сучасних китайців найчастіше двоскладні, однак зустрічаються й односкладні. Наприклад, Лін Байвей (林白薇 Lín Báiwei) — ім'я Байвей, Ван Мен (王蒙 Wáng Mēng) — ім'я Мен. За правилами правопису китайських імен, розробленими за радянських часів, складоподіл у двоскладних іменах позначався дефісом, наприклад: Чжоу Шужень, Лін Бай-вей. Однак в останній час ці правила були змінені і китайські імена стали писатися разом. Виняток становлять імена, де складоподіл нечіткий і відсутність розділового знака (в українському правописі — це апостроф замість дефіса) може провокувати невірне прочитання слова. Наприклад, Лу

Сін'ер (невірно прочитання «сі-нер»), Ван Цзін'юй (невірно прочитання «цзі-нюй»).

В офіційних ситуаціях та до малознайомих людей в Китаї звертаються за прізвищем, додаючи до нього спеціальні слова на зразок 先生 [xiānsheng] — «пан, містер», 女士 [nǚshì] — «пані, мадам» та ін. Наприклад, пан Чжан (张先生), пані Лі (李女士). Зверніть увагу, що в перекладі відповідно до норм української мови слова «пан» і «пані» ставляться перед прізвищем, тоді як китайські звертання 先生 і 女士 стоять після прізвища.

Ввічливим і досить офіційним у Китаї вважається звертання із зазначенням посади (фаху). Наприклад, учитель Лі (李老师 Lǐ lǎoshī), лікар Ван (王大夫 Wáng dàifu), директор Лю (刘经理 Liú jīnglǐ). Китайці часто звертаються один до одного, зазначаючи посаду. Вживання імен вважається фамільярним і побутує в колі родичів чи добре знайомих друзів. Китайці можуть запропонувати називати себе на ім'я й іноземцям, однак без такої пропозиції не варто цього робити.

При спілкуванні з китайцями іноземці, мало обізнані з особливостями китайського етикету, можуть стикатися з деякими незручностями, зокрема з проблемою вибору форм звертання. У зв'язку з цим китайці (переваж-

но молодь), які активно співпрацюють з іноземцями, беруть собі додаткове західне ім'я і зазначають його у своїх візитних картках замість китайського. Наприклад, David Yang, Michal Li (варіанти написання David 杨, Michal 李). Така ж традиція існує і в середовищі китайських студентів-філологів, які вивчають іноземні мови. Вони беруть собі традиційні імена жителів тієї країни, мову якої вивчають. Так студентів-славістів можуть звати Іван, Катерина, Олена, германістів — Марк, Кетрін, Франц, а ті, що вивчають англійську мову — Джон, Майкл, Джуді тощо.

Ще одна специфічна проблема, яка може виникнути при спілкуванні з китайцями, — це складність ідентифікації статі під час інтернет-листування, коли партнера не можна побачити. Китайські прізвища, а часто й імена, не мають, так би мовити, «статевих ознак». Ця ж проблема виникає в науковій роботі, коли треба посилатися в українському тексті на того чи іншого китайського дослідника. Ця ж проблема спіткає й китайських науковців: їм також буває важко визначити стать невідомих авторів. Можливо, тому в китайських наукових працях подаються не лише загальні відомості про автора, але й зазначається стать. Наприклад, 陈晓明 (男) Чень Сяомін (чол.).

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) А: _____, 你好吗?
 Б: 我很好! 你呢?
 А: 我也很好, 你 _____、_____ 都好吗?
 Б: 谢谢, 他们也都很好。
 ✓ 萨沙、安娜、田中、程伯、丁晓雪、陆白军
 ✓ 男朋友、女朋友、爸爸、妈妈
- 2) А: _____, 你忙吗?
 Б: 我不忙, 你呢?
 А: 我也不忙。你喝不喝 _____?

Б: 我不喝_____，我的_____喝_____，我也喝_____。你要喝_____吗？

А: 不，我现在也要喝_____。

- ✓ 萨沙、安娜、田中、程伯、丁晓雪、陆白军
- ✓ 男朋友、女朋友、爸爸、妈妈、老师
- ✓ 咖啡、茶

II Зробіть переклад китайською мовою:

- Як справи у твоїх тата і мами? _____ ?
- Як справи у твого хлопця (дівчини)? _____ ?
- Дякую, у них усе гаразд! _____ !
- Ти зайнятий? _____ ?
- Я не зайнятий, а ти? _____ ?
- Я також не зайнятий _____ .
- Вони зараз п'ють каву _____ .
- Ти п'єш каву? _____ ?
- Я не п'ю каву _____ .
- Ти питимеш каву? _____ ?
- Я питиму чай _____ .
- Гаразд, усі п'ємо чай _____ .

III Складіть діалог за пропонованою структурою:

А: _____, 你好!

Б: _____!

А: 你好吗?

Б: _____, 你呢?

А: 我也很好! _____、_____ 都好吗?

Б: 谢谢, _____。你现在忙吗?

А: _____, 你呢?

Б: _____, 你要喝咖啡吗?

А: _____。 _____, _____。

Б: 我现在也要喝茶。

А: 好, _____。

IV Вставте необхідне слово та перекладіть:

都 也 和 不 要

1. 我们____很忙。
2. 他妈妈__爸爸也都喝咖啡。
3. 你们的老师__不忙。
4. 我男朋友现在__喝茶。
5. 安娜和她的朋友都__忙。

V Розставте слова в реченні у правильному порядку.

1. 我 茶 爸爸 也 喝
2. 朋友 很 都 她 忙 的 安娜
3. 要 咖啡 都 他们 喝 也
4. 现在 忙 老师 很 都

VI Сформулюйте питання за типом V不V?

1. 老师们现在喝咖啡。
2. 他妈妈和爸爸都很忙。
3. 安娜也很好。

VII Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Зустріч із друзями».

八、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	力		lì	сила	людина	加、动、努
2	又		yòu	долоня	частини тіла	对、难、受
2	ナ			рука	частини тіла	有、左、右
3	艹			трава	рослини	药、菜、获
3	门		mén	брама	житло	间、阅、闭
3	亡		wáng	втрачати	рух	忘、盲、妄
4	父		fù	батько	людина	爷、爹、斧
4	木		mù	дерево	рослини	林、样、桌
5	田		tián	поле	сільське господарство	留、界、思
7	邑	阝	yì	місто	житло	邻、郊、都

九、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

忙 → 忙	Ієрогліф складається з двох піктограм «серце» (忄) та «втрачати» (亡), їх поєднання дослівно передає наступний зміст: «серце втратило спокій».
男 → 男	Ідеограма 男 поєднує у собі дві графеми: «поле» (田) та «сила» (力). Графічною основою компонента «сила» є зображення плуга. Таким чином, піктограми, що входили до складу ієрогліфа «чоловік», вказували одночасно як на роботу, що потребує сили («обробляти поле», «орати поле»), так і на основний вид діяльності чоловіків давнього Китаю.
朋 → 朋	Первинний вигляд цього ієрогліфа — це зображення двох низок мушель. У давнину основною грошовою одиницею були мушлі, п'ять мушель називали низкою, а дві низки іменувалися 朋. Таким чином головною ідеєю такого зображення було показати «пару подібних речей». Цікаво, що в давньому Китаї ієрогліф 朋 передавав значення «друг, який має однакову зі мною професію, рід занять або належить до однієї партії».
友 → 友	У давнину цей ієрогліф складався з двох піктограм, що умовно зображали дві праві руки, тобто передавали ідею «взятися за руки», «спиратися один на одного». Сучасний варіант у написанні також зберігає цей зміст та складається з двох графічних елементів «рука» (扌) та «долоня» (又). Варто відзначити, що у давньому Китаї ієрогліф 友 використовували як назву для людини, з якою «узявшись за руки, йдеш одним шляхом» або, інакше кажучи, «друга, з яким маєш спільну мету».
茶 → 茶	Спочатку цей ієрогліф мав значення «гірка трава» та дещо інше написання: 荼. Сполучення елементів «трава» (艹) та «я», «людина» (余) передавало такий зміст: «трава, яку може споживати людина». Але згодом елемент 余 замінили на 木, проте загальна ідея зображення не змінилася. Сучасний варіант написання складається з трьох частин: графем «трава» (艹), «людина» (人) та «дерево» (木), що разом передають зміст «рослина, яку використовує людина».

十、写字 Правопис ієрогліфів

男 男 男 男 男 男 男

朋 朋 朋 朋 朋 朋 朋 朋

爸 爸 爸 爸 爸 爸 爸 爸

喝喝喝喝喝喝喝喝喝喝喝

在在在在在在在在在

现现现现现现现现现

不不不不不不不不不

他他他他他他他他他

们们们们们们们们们

妈妈妈妈妈妈妈妈妈妈

忙忙忙忙忙忙忙忙忙

都都都都都都都都都都都

谢谢谢谢谢谢谢谢谢谢谢谢

要要要要要要要要要要要

У Р О К 3

第三课 你是哪国人？

一、课文 Текст

田中：你好！你是老师吗？

萨沙：你好！我不是老师，我是学生。你呢？

田中：我也是学生。你是哪国人？

萨沙：我是乌克兰人，你是不是中国人？

田中：不，我是日本人。

萨沙：谁是中国人？

田中：我们的汉语老师都是中国人。

萨沙：那也是日本人吗？

田中：不，这是我的朋友，她是德国人，她是外语老师。你的朋友都是外国人吗？

萨沙：我的朋友不都是外国人。这是美国人，那是法国人，他们都是我的朋友，也是我的同学。

田中：你妈妈、爸爸是谁？

萨沙：我妈妈是英语老师，我爸爸是医生。你妈妈、爸爸呢？

田中：我妈妈是记者，我爸爸是经理。你是哪儿人？

萨沙：我是基辅人，你呢？

田中：我是东京人。我的汉语老师是北京人。

萨沙：北京人喝什么？

田中：北京人喝茶，东京人也喝茶。

二、生词

Нові слова

1.	是	shì	є
2.	学生	xuéshēng	студент
3.	哪	nǎ	який? котрий?
4.	国	guó	країна
5.	人	rén	людина
6.	外语	wàiyǔ	іноземна мова
7.	谁	shuí	хто?
8.	的	de	присвійна частка
9.	外国	wàiguó	іноземна країна
10.	这	zhè	це
11.	那	nà	те
12.	同学	tóngxué	одногорупник, студент (як звертання до студента на території навчального закладу)
13.	英语	yīngyǔ	англійська мова
14.	医生	yīshēng	лікар
15.	记者	jìzhě	кореспондент
16.	经理	jīnglǐ	директор
17.	哪儿	nǎr	де? куди?
18.	汉语	hànyǔ	китайська мова
19.	什么	shénme	що? який?

专有名词 власні назви

1.	乌克兰	Wūkèlán	Україна
2.	中国	Zhōngguó	Китай
3.	日本	Rìběn	Японія
4.	德国	Déguó	Німеччина
5.	美国	Měiguó	Сполучені Штати Америки
6.	法国	Fǎguó	Франція
7.	基辅	Jīfǔ	Київ
8.	东京	Dōngjīng	Токіо
9.	北京	Běijīng	Пекін

三、语音

Фонетика

I 在方格中练习发音：

xuē	xué	xuě	xuè
shī	shí	shǐ	shì
shēng	shéng	shěng	shèng
guō	guó	guǒ	guò
rēn	rén	rěn	rèn
yū	yú	yǔ	yù
shuī	shuí	shuǐ	shuì
shēi	shéi	shěi	shèi
wāi	wái	wǎi	wài
tōng	tóng	tǒng	tòng
yīng	yíng	yǐng	yìng
jīng	jíng	jǐng	jìng
hān	hán	hǎn	hàn
kē	ké	kě	kè
zhōng	zhóng	zhǒng	zhòng
rī	rí	rǐ	rì
dōng	dóng	dǒng	dòng

II 根据拼音练习发音：

chōng	zhāi	jīng	shuǎi	tóng
fǎ	wǎi	rì	yú	rén
shǐ	shuǐ	yàn	shéi	yī
lǐ	shén	hǎn	wù	zhōng
dé	yǐ	jì	dōng	réng
chèn	shǒu	kē	rāng	měi

III Вимовте слова згідно транскрипції:

Zhōngguó	Jǐfǔ
wàiyǔ	yīshēng
tóngxué	zhèshì
nǎshì	lǎowài
xuéshēng	biāozhǔn
yīngguó	shénme
Rìběn	wèishénme
déyǔ	yù'án
zhǔnbèi	yǔ'án

IV Прослушайте і визначте правильний склад:

yī — nī	dé — dé'n	rén — zhén
yǔ — yú	chá — chǎ	xuē xuān
shén — shéng	dǒng — dǔn	jì — qì
jīn — jīng	tòng — dòng	lǎn — lǎng
shéi — zhéi	shì — rì	guō — ruō

V Прослушайте і визначте правильний тон:

yīng — yíng	tōng — tóng
xuě — xué	rèn — rěn
guò — guó	chén — chèn
shuǐ — shuí	wū — wǔ
yǐ — yí	làn — lǎn
shén — shēn	dōng — dòng

VI Напівтретій тон:

Третій тон часто змінюється у потоці мовлення. Як уже було зазначено раніше, третій тон перетворюється на другий, тобто вимовляється високо, якщо після нього слідує склад також із третім тоном. Перед першим, другим і четвертим тонами склад із третім тоном вимовляється максимально низько і майже втрачає останню частину свого контуру — підйом угору.

nǎguó rén	hǎiguān
hěnmáng	bǔchōng
yǔyán	jǐngchá
kělè	jǐudiàn
lǎoshī	kōngpà
bǐsài	měiguó
shuǐpíng	fǎguó
běijīng	Lǚyóu

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У китайській мові слова, які вказують на громадянство особи, формуються шляхом поєднання таких складових: **назва країни + лексема 人 (людина)**. Наприклад: 乌克兰 + 人 = 乌克兰人 українець, 中国 + 人 = 中国人 китаєць, 日本 + 人 = 日本人 японець, 德国 + 人 = 德国人 німець, 美国 + 人 = 美国人 американець, 法国 + 人 = 法国人 француз. За схожим принципом відбувається формування лексичних одиниць на позначення особи, яка проживає у відповідному населеному пункті: **населений пункт + лексема 人 (людина)**. Наприклад: 基辅 + 人 = 基辅人 киянин, 北京 + 人 = 北京人 житель Пекіну, 东京 + 人 = 东京人 житель Токіо.
- Іноземні мови у Китаї зазвичай позначають за допомогою такої мовної формули:

перший ієрогліф назви країни, де використовується вказана мова, + морфема 语 (мова)

Наприклад: 日(本) + 语 = 日语 — японська мова, 德(国) + 语 = 德语 — німецька мова, 英(国) + 语 = 英语 — англійська мова, 法(国) + 语 = 法语 — французька мова.

Водночас слід зазначити, що мають місце також і складніші лексичні утворення на позначення вказаного лінгвістичного явища. При цьому використовується структура:

повна назва країни + морфема 语 (мова)

Наприклад: 乌克兰 + 语 = 乌克兰语 українська мова. Поряд вживається і скорочений варіант 乌语.

Крім того, зверніть увагу, що в основу лексеми 汉语 (китайська мова) закладено іншу семантичну модель, яка пов'язана не з назвою країни (中国), а з історичною назвою національності (汉族), яка домінує на території Китаю і мова якої лежить в основі сучасної китайської літературної мови.

五、语法 Граматика

I Речення з дієсловом-зв'язкою 是:

Речення з дієсловом-зв'язкою 是 виражають судження або твердження.

Стверджувальна форма: підмет + 是 + іменник.

- (1) 我是老师。 Я вчитель.
- (2) 她是学生。 Вона студентка.

Заперечна форма: підмет + 不 + 是 + іменник.

- (1) 他们不是中国人。 Вони не китайці.
- (2) 我爸爸不是医生。 Мій батько не лікар.

Питальна форма: підмет + 是 + іменник + 吗?

- (1) 你是日本人吗? Ти японець?
- (2) 你妈妈是记者吗? Твоя мама журналіст?

* В заперечній формі речення 是 заперечна частка 不 завжди знаходиться у препозиції відносно 是. Форми 是不 в китайській мові не існує.

При знайомстві, коли треба представити когось, китайці зазвичай використовують 这是 це (е)..., та 那是 то (є)... Наприклад:

- (1) 这是中国人, 那是美国人。 Це — китаець, а то — американець.
- (2) 这是他的朋友, 那是我妈妈。 Це — його приятель, а то — моя мама.

II Специальні питання в китайській мові.

Спеціальні питання в китайській мові будуються за допомогою питальних слів, таких як 哪 (який/котрий?), 谁 (хто?) 什么 (що?) тощо. У спеціальних питальних реченнях порядок слів відповідає розповідному реченню. Частина розповідного речення, до якої ставиться питання, замінюється на відповідне питальне слово. Наприклад:

- (1) 他是中国人。 Він китаець。 谁是中国入? — Хто китаець?
- (2) 她是外语老师。 Вона — викладач іноземної мови 她是谁? — Хто вона?
- (3) 你爸爸是日本人。 Твій батько — японець。 你爸爸是哪国人? — Хто твій батько за національною приналежністю?
- (4) 我是基辅人。 Я — киянин。 我是哪儿人? — Звідки я?
- (5) 安娜和她的朋友都喝茶。 — Анна зі своїм приятелем п'є чай。 安娜和她的朋友都喝什么? — Що п'ють Анна та її приятель?

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ІНОЗЕМНІ ІМЕНА В КИТАЙСЬКІЙ ТРАНСКРИПЦІЇ

Вимова і запам'ятовування іноземних імен, складність для жителів Піднебесної (власне, прізвищ та інших власних назв виявляють як і запам'ятовування китайських імен для

европейців). Це зумовлюється декількома факторами.

По-перше, китайська мова належить до ідеографічного типу письма тобто ієрогліфічні знаки позначають не звуки чи склади, а морфеми або ж цілі слова. Тому китайські імена, що складаються з одного чи двох ієрогліфів, завжди наділені значенням, часто співвідносним із позитивними характеристиками людини або побажаннями щастя, здоров'я тощо. Іноземні імена в оригінальному звучанні залишаються для китайців випадковим і складним набором звуків, тому для зручності спілкування іноземці, які довгий час перебувають у Китаї, можуть узяти китайське ім'я, інакше китайці поза очі вживатимуть надане ними прізвисько, яке вказуватиме на якусь визначальну рису цієї людини. Іноземець може сам дібрати собі китайське ім'я, а може звернутися за допомогою до китайських друзів. Вибір імені не має обмежень. За бажанням можна підшукати слово чи словосполучення, співзвучне власному імені, наприклад Сергій — Сечжи (谢智 xièzhì, «Вдячний Мудрості»), а можна взяти довільне, яке подобається за значенням та звучанням, наприклад, дівчина може назвати себе Хайянь (海燕 hǎiyàn «Морська Чайка»), Жолань (若兰 ruòlán «Подібна до Орхідеї») та ін.

По-друге, кожен китайський ієрогліф має своє читання, що являє собою нерозривне поєднання декількох звуків на зразок монолітного складу. Вільне поєднання звуків у китайській мові неможливе. Кількість складів обмежена — їх близько 400. Китайцям важко вимовляти і запам'ятовувати нехарактерні для китайської мови поєднання звуків (зокрема, збіг декількох приголосних, закриті склади, що закінчуються на будь-який приголосний, крім «н» та «й» тощо). Тому вони вимовляють іноземні імена не в оригінальному звучанні, а транскрибують близькими (на їхню думку) фо-

нетичними складами китайської мови і записують відповідними до звучання ієрогліфами. За таких умов фонетичний образ іноземних імен змінюється інколи до невпізнаності. Наприклад, Шерлок Холмс китайською мовою звучить як Селоке Фуермоси (歇洛克·福尔摩斯 xiēluokè fúěrmósi), Шекспір — Шашибія (莎士比亚 shashibīyà), Лермонтов — Лайментофу (莱蒙托夫 lāimēngtuōfū). «Китаїзоване» звучання іноземних імен (особливо тих, які не є загальновідомими) стає неможливим для ідентифікації, тобто з китайської неможливо визначити напевно, як те чи інше прізвище звучить в оригіналі. Тому останнім часом у китайських текстах після іноземних імен та прізвищ подаються в дужках їхні оригінальні написи. Наприклад: 列霞·乌克兰英卡 (Леся Українка), 伊凡·弗兰科 (Іван Франко), 亚·谢·普希金 (О. С. Пушкін), 贝托尔特·布莱希特 (Bertold Brecht), 欧内斯特·米勒·海明威 (Ernest Miller Hemingway) тощо.

По-третє, в китайській мові дуже розвинуте явище омонімії, тобто цілий ряд ієрогліфічних знаків може мати однакове читання (або ж відрізнятися лише тоном, що для транскрибування іноземних імен не є принциповим). Відтак одне й те саме прізвище чи ім'я може мати декілька ієрогліфічних транскрипцій, і перш ніж якась із них стане офіційною і загальновідомою, ім'я побутує у цілій парадигмі ієрогліфічних варіантів. Наприклад, прізвище «Гоголь» мало такий ряд написань: 果歌里 [guǒgēlǐ], 鄂郭里 [èguōlǐ], 郭戈里 [guōgēlǐ], 歌郭礼 [gēguōlǐ], 果戈理 [guǒgēlǐ] (загальноновживаним став останній варіант). Подібні метаморфози характерні і для прізвища «Шевченко»: 西夫脱钦科 [xīfūtuōqīnkē], 绥夫专珂 [suífūzhuān kē], 谢夫成果 [xièfūchéngguǒ], 雪夫琴柯 [xuěfūqínkē], 舍夫琴科 [shèfūqín kē], 谢甫琴柯 [xièfūqínkē], 谢甫琴科 [xièfūqínkē] (офіційно вживаним став також останній варіант).

Китайські лінгвісти активно працюють над вирішенням проблеми транскрибування іноземних імен, прізвищ та інших власних назв. Результатом їх зусиль стали спеціалізовані перекладні словники, де подаються найвідоміші імена і прізвища з китайськими відповідниками. Наприклад, «Перекладний словник російських імен та прізвищ» під редакцією Сінь Хуа, виданий у Пекіні 1982 року (俄语姓名译名手册/ 辛华编. — 北京: 商务印书馆出版社, 1982). У словнику представ-

лено транскрибований переклад 46 тис. імен та прізвищ, а також подана таблиця фонетичних відповідників, за допомогою якої можна записати будь-яке інше ім'я чи прізвище китайськими ієрогліфами. На сьогодні подібні словники видані для транскрибування англійських, німецьких, французьких, іспанських, італійських та інших імен. Однак словникова транскрипція не має офіційного статусу, тому іноземець може використовувати свій варіант транскрибування власного імені та прізвища.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 3) A: 你好, 你是_____吗?
 B: 你好! 我不是_____, 我是_____. 你呢?
 A: 我也是_____。
 ✓ 老师、学生、医生、记者、经理
- 4) A: 你是哪国人?
 B: 我是_____. 你是不是_____?
 A: 不, 我是_____。
 ✓ 乌克兰人、中国人、日本人、德国人、美国人、法国人
- 5) A: 谁是_____?
 B: 我们的外语老师都是_____。
 ✓ 乌克兰人、中国人、日本人、德国人、美国人、法国人
- 6) A: 这是谁?
 B: 这是_____, 他是_____。
 ✓ 老师、医生、记者、经理
 ✓ 乌克兰人、中国人、日本人、德国人、美国人、法国人
- 7) A: 你妈妈、爸爸是谁?
 B: 我妈妈是_____, 我爸爸是_____。
 ✓ 老师、医生、记者、经理
- 8) A: 你是哪儿人?
 B: 我是_____, 你呢?
 A: 我是_____。
 ✓ 基辅人、东京人、北京人
- 9) A: _____喝什么?
 B: _____喝茶, _____也喝茶。
 ✓ 基辅人、东京人、北京人

II Зробіть переклад китайською мовою:

- Ви — лікар? _____ ?
- Ні, я не лікар, я — учитель. _____ °
- Я також учитель. _____ °
- З якої ти країни? _____ ?
- Я з України. _____ °
- Це — мій друг. _____ °
- Він — японець. _____ °
- Твої друзі всі іноземці? _____ ?
- Вони всі мої друзі і одногрупники. _____ °
- Хто твоя мама? _____ ?
- Моя мама — кореспондент. _____ °
- Ти звідки (про населений пункт)? _____ ?
- Я з Києва. _____ °

III Створіть діалог за пропонованою структурою:

- A: 你好, _____ ?
- B: _____ ! 我不是老师, _____。你呢?
- A: _____。你是哪国人?
- B: _____, 你是不是日本人?
- A: 不, _____。你的朋友都是外国人吗?
- B: _____。
- A: 你妈妈、爸爸是谁?
- B: _____, _____。你妈妈、爸爸呢?
- A: _____, _____。
- B: 你是哪儿人?
- A: _____。你呢?
- B: _____。

IV Перефразуйте речення у заперечні:

- 他妈妈是中国人。 _____
- 这是我们的老师。 _____
- 她是我的朋友, 也是我的同学。 _____
- 我妈妈和爸爸都是记者。 _____

V Поставте якомога більше питань до поданих речень:

1. 我是学生。 _____
2. 学生们喝茶和咖啡。 _____
3. 他妈妈是老师。 _____
4. 我们都是乌克兰人。 _____
5. 这是你的同学。 _____
6. 那也是美国人。 _____

VI Діалогічне мовлення

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Знайомство».

八、部首知识 关键 部首知识

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	儿		ér	тудуб	частини тіла	元、兄、先
2	勹			охоплювати	рух	包、句、勺
2	十		shí	десять	колір і розмір	古、支、华
2	匚			тримати в собі	ситуації	巨、匹、区
2	亼		sī	особистий	людина	台、能、允
2	冂			замкнутий простір	житло	内、冈、冉
3	口			огорожа	ситуація	四、回、因
3	夕		xī	вечір	природа	多、梦、够
4	日		yuē	промовляти	рух	冒、曼、最
4	王		wáng	цар	суспільство	主、玩、班

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
4	水	氵、氷、凵	shuǐ	вода	природа	永、求、巢、河
4	日		rì	сонце	природа	旧、时、晚
5	矢		shǐ	стріла	речі	知、短、矮
5	玉		yù	нефрит	природа	玺、璧、璽
5	白		bái	білий	колір і розмір	百、皇、泉
6	糸	纟	sī	шовк	агропродукти	系、累、红
7	言	讠	yán	мова	частини тіла	警、译、论
7	里		lǐ	миля	колір і розмір	野、量、童
8	隹		zhuī	короткохвостий птах	тварини	集、售、焦

九、汉字词源 词源 Etимологія ієрогліфів

 → 语	<p>Ієрогліф складається з двох частин: «мова» (讠) та «я» (吾). Їх сполучення відтворює погляд давніх китайців на мову — «те, через що можна себе виразити».</p>
 → 国	<p>У давнину ієрогліф «держава» мав наступний вигляд 國, та його умовно можна було розділити на дві частини: перша — це графема «огорожа» (口), друга частина — 或, яка складається з трьох елементів: графема «рот» вказувала на населення, «алебарда» — на армію та «одинаць» — на горизонт, тобто територію. Таким чином, всі елементи символізували те головне, з чого, за уявленнями давніх китайців, складається країна. У сучасному варіанті написання частину 或 замінили на графічний елемент 玉, що має дослівне значення «нефрит» або «коштовність», але у складі ієрогліфа він символізує любов народу до своєї країни. Таким чином, ієрогліф передає наступну ідею: «головне для держави — це кордони або власна територія та любов народу».</p>
 → 外	<p>Ієрогліф складається з двох елементів: «вечір» (夕) та «ворожити» (卜). Зазвичай у давньому Китаї ворожили вдень, тому нічне ворожіння вважалося винятком, чимось, що «виходить за межі», тому сполучення цих елементів виражає значення «поза», «зовні» або «понад».</p>

十、写字 Правопис ієрогліфів

语语语语语语语语语语

谁谁谁谁谁谁谁谁谁谁

么么么么

人人人

什什什什什

儿儿儿

外外外外外外

汉汉汉汉汉汉

生生生生生

记记记记记记

医医医医医医医医

理理理理理理理理理理理理

同同同同同同同同

哪哪哪哪哪哪哪哪哪哪

国国国国国国国国国

学学学学学学学学学

是是是是是是是是是是

的的的的的的的的的的

经经经经经经经经经

者者者者者者者者者

英英英英英英英英英

У Р О К 4

第四课 认识你我很高兴！

一、课文 Текст

田中：萨沙，你好！可以进来吗？

萨沙：你们好，请进！请坐。你们要喝什么？

田中：我们都喝中国茶。

萨沙：请喝茶。

田中：好，谢谢！这是我的中国朋友，她也是学生。

萨沙：你好！请问，您贵姓？

丁晓雪：我姓丁，叫晓雪。你叫什么名字？

萨沙：我叫萨沙，是北京大学的留学生。

丁晓雪：认识你我很高兴。

萨沙：我也很高兴。你也是学生吗？

丁晓雪：我是北京语言大学的学生。你是俄罗斯人吗？

萨沙：不，我是乌克兰人。你学习什么？

丁晓雪：我学习中国历史。你呢？

萨沙：我和田中都学习中文。你是哪儿人？

丁晓雪：我是上海人。

萨沙：你认识李老师吗？她是我们的汉语老师，她也是上海人。

丁晓雪：我当然认识她。她是我妈妈的同学。

萨沙：你妈妈也是老师吗？

丁晓雪：她是清华大学的教授，她教中文和中国文学。

二、生词

Нові слова

1.	第	dì	префікс порядкових числівників
2.	一	yī	один
3.	二	èr	два
4.	三	sān	три
5.	四	sì	чотири
6.	课	kè	урок
7.	可以	kěyǐ	можно
8.	进	jìn	заходити
9.	来	lái	приходити, приїжджати; дієслово напрямку, яке позначає рух до мовця
10.	去	qù	йти, їхати, прямувати; дієслово напрямку, яке позначає рух від мовця
11.	请	qǐng	будь ласка
12.	坐	zuò	сідати
13.	请问	qǐngwèn	Скажіть, будь ласка...
14.	贵	guì	дорогий
15.	姓	xìng	прізвище
16.	名字	míngzì	ім'я
17.	叫	jiào	звати
18.	大学	dàxué	університет
19.	留学生	liúxuéshēng	іноземний студент
20.	认识	rènshi	знати, знайомитися
21.	高兴	gāoxìng	радісний, веселий
22.	语言	yǔyán	мова
23.	学院	xuéyuàn	інститут
24.	学习	xuéxí	навчатися
25.	历史	lìshǐ	історія
26.	中文	zhōngwén	китайська мова (писемна)
27.	当然	dāngrán	звичайно, певна річ; звісно
28.	工作	gōngzuò	робота, працювати
29.	教	jiào	викладати
30.	教授	jiàoshòu	професор
31.	文学	wénxué	література

专有名词 Власні назви

1. 北京大学	Běijīng dàxué	Пекінський університет
2. 北京语言学院	Běijīng yǔyán xuéyuàn	Пекінський лінгвістичний інститут
3. 上海	Shànghǎi	Шанхай
4. 清华大学	Qīnghuá dàxué	Університет Цінхуа

三、语音

Фонетика

I Управи на вимову тонів:

yī	yí	yǐ	yì
sān	sán	sǎn	sàn
kē	ké	kě	kè
sī	sí	sǐ	sì
jīn	jín	jǐn	jìn
qū	qú	qǔ	qù
zuō	zuó	zuǒ	zuò
zhē	zhé	zhě	zhè
qīng	qíng	qǐng	qìng
xīng	xíng	xǐng	xìng
wēn	wén	wěn	wèn
guī	guí	guǐ	guì
mīng	míng	mǐng	mìng
zī	zí	zǐ	zì
jiāo	jiáo	jiǎo	jiào
liū	liú	liǔ	liù
yuān	yuán	yuǎn	yuàn
shōu	shóu	shǒu	shòu

II Вимовте склади згідно транскрипції:

ér	jiāo	gōng	qīng	lú
xué	guì	shēng	jīng	sì
yǐ	lái	jìn	méng	jú
lú	kě	jiā	shī	yuán
xí	rèn	zhǐ	yī	nà
shàng	yán	jín	zì	zhē
xīng	shàn	shí	lǜe	tōng

III Вимовте слова згідно транскрипції:

qǐngjìn	hànyǔ	xuéxí
kǎoshì	guìxìng	bàozhǐ
kěyǐ	kèqì	dìyī
yǔyán	libō	kěshi
qǐngwèn	miànbāo	qǐngzuò
jiàoshénme	rènshi	zàizhèlǐ
lúxué	gāoxìng	yīngwén
gōnggòng	jiàoshòu	wēnxué

IV Прослушайте і визначте правильний склад:

nín — ní	guì — kuì	lú — lǔ
xìng — xìn	qù — jù	jìn — qìn
jiào — jià	yuán — yúe	qīng — qīn
běi — pěi	gōng — gūn	yǔ — yǔn
xiǎo — jiǎo	yuè — yè	yán — yáng
zhǐ — chǐ	duì — tuì	tián — dián

V Прослушайте і визначте правильний тон:

shǒu — shòu	sān — sán
kě — kē	dá — dǎ

qù — qú	yān — yàn
míng — mìng	xià — xiā
shuǐ — shuì	xīn — xìn
shēng — shěng	fǎ — fá
bái — bǎi	guǐ — guì
xí — xī	xiǎo — xiào
jiā — jiá	hān — hàn
jiǎn — jián	qìng — qíng
wò — wǒ	xué — xuě

四、词汇注释   Лексичний коментар

➤ У сучасній китайській мові існує декілька синтаксичних форм, за допомогою яких можна запитати ім'я та прізвище співрозмовника.

У цьому уроці запропоновано такі:

(1) 您贵姓?

我姓丁，叫晓雪。

(2) 你叫什么名字?

我叫丁晓雪 / 萨沙。

Вказані синтаксичні структури відрізняються за своєю стилістикою та сферою використання. Як видно з лексичного наповнення наведених речень, *перший варіант* (您 — Ви, 贵姓 — дорогоцінне/шановане прізвище) є ввічливою формою такого питання, має ознаки офіційного стилю і вживається у ситуаціях офіційного спілкування (ділового, політичного, культурного тощо), а *другий*, з його стилістично полегшеним лексичним набором (你 — ти, 名字 — ім'я, як сукупне до імені та прізвища), тяжіє до розмовного стилю і побутового спілкування.

Крім того, форма відповідей на вказані питання також витримана у відповідній стилістиці з урахуванням їх функціональної специфіки. *Перший варіант*: відповідь вичерпна та часто розмежована на прізвище та ім'я; *другий варіант*: відповідь може бути вичерпною, але нерозмежованою на прізвище та ім'я, або невичерпною — тільки ім'я.

五、语法   Граматика

I Допоміжне (модальне) дієслово 可以:

Допоміжне дієслово 可以 в китайській мові може виражати дозвіл. Наприклад:

可以进来吗? — Чи можна увійти?

我们可以喝咖啡吗? — Чи можемо ми випити кави?

六、文化知识 文化知識 Культурологічний коментар

СИСТЕМА ОСВІТИ В КИТАЇ

Сучасна система освіти в Китаї максимально наближена до західних зразків. Вона складається з дошкільної, середньої, середньо-професійної, вищої освіти та підготовки наукових кадрів.

Дитячі садки в Китаї набирають дітей у віці від 3 років і готують їх до школи протягом 3 років. Програма навчання малюків досить насичена, вона включає різні напрямки інтелектуального і фізичного розвитку дитини. Останнім часом важливим компонентом дошкільної освіти стало викладання іноземних мов (переважно англійської) в ігровій формі, а також розвиток творчих здібностей вихованців. Китайці досить активно впроваджують на практиці відомі у світі системи дошкільного виховання, зокрема, популярною в пекінських дитсадках стала система Монтесорі.

Шкільне навчання в Китаї починається з 6—7 років. Програма середньої школи триває 12 років і ділиться на три рівні: початкову школу (小学) і два рівні середньої — базовий (初中) і вищий (高中). Кожна дитина повинна отримати обов'язкову середню освіту, провчившись 6 (у деяких районах 5) років у початковій школі і 3 (у деяких районах 4) роки — у середній базовій. Після закінчення 9-річного курсу навчання випускники можуть вступити до професійно-технічних закладів і отримати відповідний вузькоспеціалізований фах

протягом 3—4 років. Отримання повної середньої освіти (12 років) дає можливість вступу до вищих учбових закладів, тому навчання на вищому рівні середньої школи є вибором батьків, а також залежить від здібностей та успішності дитини. Після закінчення 6 років навчання школярі складають свої перші іспити, що дає їм можливість набрати необхідну кількість балів для продовження навчання на вищому рівні середньої школи. Високі результати цих іспитів дозволяють школяреві перейти до середньої школи при виші, закінчення якої фактично гарантує вступ до відповідного університету. Варто зазначити, що вступ до вищих навчальних закладів у Китаї відбувається за системою загального тестування (подібно до українського ЗНО). Китайський випускник має лише один шанс стати абітурієнтом і студентом. Не вступивши до вишу, він утрачає можливість на повторну спробу. Цей факт став однією з причин отримання китайцями вищої освіти за кордоном.

У китайських вишах навчання триває 4—5 років (у деяких медичних інститутах 7—8 років). По закінченню студенти отримують ступінь бакалавра (学士 xuéshì). Підготовка наукових кадрів поділяється на 2 цикли: магістратура (2 роки) з присвоєнням наукового ступеня магістра (硕士 shuòshì) і аспірантура (3 роки) з присвоєнням наукового ступеня доктора (博士 bóshì).

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

У Китаї існують давні традиції поваги до учителів і особливого значення освіти (尊师重教 zūnshī zhòngjiào), що перетворилося на одну з моральних чеснот китайців. Давній китайський мудрець, видатний політик,

засновник школи легізму Гуань Чжун (管仲, 720—645 рр. до н. е.) говорив: «Якщо думати про справи одного року, то можна зібрати один урожай; якщо ставити завдання на десять років, то можна виростити дерево; якщо

розраховувати великі справи на сотні років, то необхідно виховувати таланти». За часів династії Чжоу (周代), що існувала 3000 років тому, вже функціонували навчальні заклади, де зобов'язані були викладати чиновники. В період Весна—Осінь (春秋, 770—476 pp. до н. е.) Конфуцій відкрив у своєму селі приватну школу і висунув ідею про рівні права усіх людей на отримання освіти незалежно від їх майнового стану і соціального положення. Попри все, Конфуцій своїм власним прикладом доводив необхідність набуття знань і високу цінність педагогічної справи. Стало афоризмом його висловлювання, занотоване у трактаті «Бесіди і судження» (《论语》): «З-поміж трьох людей, що прямують шляхом, неодмінно знайдеться той, хто зможе мене чомусь навчити» (三人行, 必有我师 sān rén xíng, bì yǒu wǒ shī). Сама постать Конфуція стала не лише символом одвічної мудрості, але й образом Великого Вчителя, джерелом безмежної поваги китайців до представників цієї професії. Важливо, що здавна повагою до вчителів переймалися усі жителі Піднебесної: від простого люду до імператора. В Пекіні у Храмі Конфуція зберігаються меморіальні таблички з шанобливими написами від 13 імператорів Цінської доби. Це засвідчує високу шану монархів до першого вчителя китайської нації.

Однак учительська справа в Китаї зазвичай не була джерелом статку. Вчителями нерідко ставали освічені люди, які не змогли скласти державний іспит і отримати посаду чиновника. В кожному місті і навіть селищі учителі відкривали приватні школи, де навчалися хлопчики (шкіл, які б утримувалися на державні кошти, у традиційному Китаї не існувало). Дівчат до школи не віддавали, оскільки вони належали родині, і не передбачалася їх реалізація в суспільстві. Однак дівчата із благородних і заможних родин під

наглядом запрошеного наставника отримували домашню освіту, яка включала уміння писати, читати, грати на музичних інструментах, танцювати, співати, малювати і навіть складати вірші за класичним зразком. Всі ці знання і навички набувалися задля «вдалого заміжжя» — основного призначення жінки. Хоча варто зазначити, що в династійних літописах зустрічаються життєписи жінок, що прославилися своєю ученістю, отже, жіноча освіта виходила за межі «родинного вжитку».

Приватні школи для хлопчиків зазвичай розміщувалися у рідко відвідуваних храмах, однак учитель міг орендувати й будь-яке інше приміщення. В кожній школі було облаштоване святилище Конфуція, якому повинні поклонятися учні. Навчання велося за традиційними джерелами — починалося з «Трислів'я» (《三字经》), потім переходили до тексту тисячі ієрогліфів (《千字文》), а згодом опановували конфуціанські трактати, зокрема, об'єднані в канон «П'ятикнижжя» (《五经》). Навіть перші тексти, які діти починали вивчати у 6—7 років, були насичені історичними, літературними, філософськими алюзіями, тому були складними для розуміння. Однак призначення цих текстів полягало в тому, щоб пробудити уважність і наполегливість в отриманні знань, підготувати учнів до опанування канонами. Таке знання в Китаї — ключ до влади, багатства і слави. Надалі учні займалися зазубрюванням канонічних текстів та коментарів до них, а також вивчали історію та літературу. Пройшовши повний курс приватної школи, учні (частіше їх називали вже студентами) могли скласти конфуціанський іспит для отримання першого наукового ступеня *сюцай*.

Конфуціанська система іспитів була введена у VI столітті і мала на меті залучення до апарату управління талановитих представників ученої касты. До іспитів допускався будь-який

чоловік незалежно від фінансового стану і соціального статусу. З XII століття іспити проводилися трьох рівнів. I рівень — регіональний, на отримання ступеня *сюцяя* (秀才 *xiù cái*); II рівень — провінційний, на отримання ступеня *цзюйжєня* (举人, *jǔ rén*); III рівень — іспит проводився у столиці, на отримання ступеня *цзіньши* (进士, *jìn shì*). З кожним рівнем підвищувалася ступінь складності іспитів. Студенти повинні були написати твори на теми з канонічних трактатів та вірші класичного зразка. Вимоги до творів змінювалися, однак незмінним залишалось те, що студенти повинні були продемонструвати бездоганне

знання канонічних джерел, постійно цитуючи їх. Власна думка і творча уява претендентів на ступінь не бралася до уваги. Успішно скласти іспити, кожен з яких тривав декілька днів, вдавалося незначному відсотку претендентів. Дехто не міг отримати навіть ступінь *сюцяя* протягом всього життя. Однак ті, що проходили випробування всіх трьох рівнів і отримували ступінь *цзіньши*, запрошувалися на високі державні посади. Перший, хто склав ці іспити, отримував титул *чжуан'юаня* (状元, *zhuànguān*, дослівно: «зразок для наслідування у всій державі»), і слава про нього ширилася всією Піднебесною.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) A:您好! 请问, 您贵姓?
B:我姓_____, 叫_____。
✓ 程伯、丁晓雪、陆白军
- 1) A:你好! 请问, 你叫什么名字?
B:我叫_____。
✓ 萨沙、安娜、田中、程伯、丁晓雪、陆白军
- 2) A:你是_____的学生吗?
B:不, 我是_____的学生。你呢?
A:我是_____的学生。
✓ 北京大学、北京语言大学、清华大学
- 3) A:你学习什么?
B:我学习_____。你呢?
A:我学习_____。
✓ 中国历史、汉语、中国文学
- 4) A:你妈妈是_____吗?
B:她是_____的_____。她教_____和_____。
✓ 老师、教授
✓ 北京大学、北京语言大学、清华大学
✓ 中国历史、汉语、中国文学
- 5) A:你认识_____吗? 她是我们的_____。
B:我当然认识她。她是我的_____。
✓ 安娜、田中、丁晓雪、李老师、王教授
✓ 老师、教授、同学、朋友、妈妈

II Зробіть переклад китайською мовою:

- Можна зайти? _____ ?
- Заходьте, будь ласка. _____ .
- Сідайте, будь ласка. _____ .
- Що ви будете пити? _____ ?
- Будь ласка, ваш чай. _____ .
- Дозвольте запитати? _____ ?
- Як вас звати? _____ ?
- Моє прізвище — ..., ім'я — ... _____
- Мене звати... _____
- Дуже радий з тобою познайомитися. _____ .
- Я також радий. _____ .
- Ти також студент? _____ ?
- Я — студент Пекінського університету. _____ .
- Ти — росіянин? _____ ?
- Ні, я — українець. _____ .
- Що ти вивчаєш? _____ ?
- Я вивчаю китайську історію. _____ .
- Ти знайомий з Анною? _____ ?
- Звичайно, я з нею знайомий! _____ !
- Вона — моя однокласниця. _____ .
- Твоя мама — професор? _____ ?
- Вона — професор Пекінського лінгвістичного університету. _____ .
- Вона викладає китайську мову та літературу. _____ .

III Створіть діалог за наступною схемою:

- A: _____! 你好! _____?
- B: 你们好! 请进! _____! 你们要喝什么?
- A: _____.
- B: 请喝茶。
- A: 好, _____。这是我的法国朋友, 她也是留学生。
- B: 你好! 请问, _____?
- B: 我叫_____。
- B: 认识你我很高兴。
- B: _____。你也是学生吗?
- B: _____。你呢?
- B: _____。
- B: 你学习什么?
- B: _____。你呢?
- B: _____。

B: 你认识丁晓雪吗? _____。

B: 我当然认识她。_____。

IV 请把词语放在句子中正确的顺序:

1. 姓 您 贵 ?
2. 你 很 认识 我 高兴 。
3. 汉语 是 她 我们 老师 的 。
4. 都 中文 我们 学习。
5. 是 你 大学 北京 吗 留学生 的 。
6. 进来 可以 吗 ?

V 请翻译问题并给出答案:

1. Чи можу я зайти?
2. Чи можемо ми випити чаю?
3. Чи може він запитати вас?
4. Чи може вона навчати нас?
5. Чи можемо ми вивчати китайську мову?

VI 对话练习

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Знайомство (II)».

八、部首知识 关键部首

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
1	一		yī	один	колір і розмір	再、事、丽
2	厂		chǎng	накриття	житло	厚、厨、厢
3	工		gōng	праця	ситуації	巧、项、功
3	辶			швидко йти	рух	进、过、通
3	宀			дах	житло	定、客、家
3	大		dà	великий	колір і розмір	头、太、奋
4	犬	犻	quǎn	пес	тварини	哭、狗、猫
4	火	灬	huǒ	вогонь	природа	灯、热、熟

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
4	贝		bèi	мушля	речі	员、财、贪
4	土		tǔ	земля	природа	地、坐、城
4	文		wén	знак	ситуації	刘、齐、斋
4	支	攴		рука з палкою	людина	收、救、敲
8	阜	阝	fù	пагорб	природа	队、附、随

九、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

名 → 名
 Ієрогліф складається з двох графічних елементів: «вечір» (夕) та «рот» (口), інше значення «кликати». Надвечір погано видно речі та людей, саме тому, щоб виявити себе чи покликати іншу людину, потрібне «ім'я».

問 → 问
 Ієрогліф складається з двох піктограм: «брама» (冂) та «рот» (口). Головна ідея, яку виражає ієрогліф — показати людину, що стоїть за брамою та дізнається про новини, тобто «розпитує».

叫 → 叫
 У цьому ієрогліфі перший елемент передає пряме значення «рот» та переносне «видавати звук» (口), а другий елемент означає «міцно» (丩). Разом ці дві піктограми передавали наступний зміст: голос, що звучить безперервно, сильний звук, таке трапляється, коли людина «кричить», «кличе» когось.

教 → 教
 Ієрогліф складається з трьох елементів: «старість», «вік», «літня людина» (耂), «дитина» (子) та «рука, що тримає палицю або указку» (攴); (третій елемент характеризує основну зовнішню ознаку вчителя). Таким чином, сполучення всіх елементів описує, за уявленнями давніх китайців, загальні зовнішні ознаки процесу «навчання»: літня або старша людина, що вчить дітей, з указкою.

十、写字 Правопис ієрогліфів

作 作 作 作 作 作 作 作

识 识 识 识 识 识 识 识

这 这 这 这 这 这 这 这

高高高高高高高高高高

请请请请请请请请请请

问问问问问问问问

院院院院院院院院院院

名名名名名名名名

坐坐坐坐坐坐坐坐坐坐

姓姓姓姓姓姓姓姓姓姓

当当当当当当当当

教教教教教教教教教教

来来来来来来来来

然然然然然然然然然然

留留留留留留留留留留

第第第第第第第第第第

课课课课课课课课课课

贵贵贵贵贵贵贵贵贵贵

进进进进进进进进进进

那那那那那那那那

三三三三

中中中中中

习习习习

二二二

以以以以以以

兴兴兴兴兴兴兴

历历历历

去去去去去去

叫叫叫叫叫叫

可可可可可可

史史史史史史

四四四四四四

大大大大

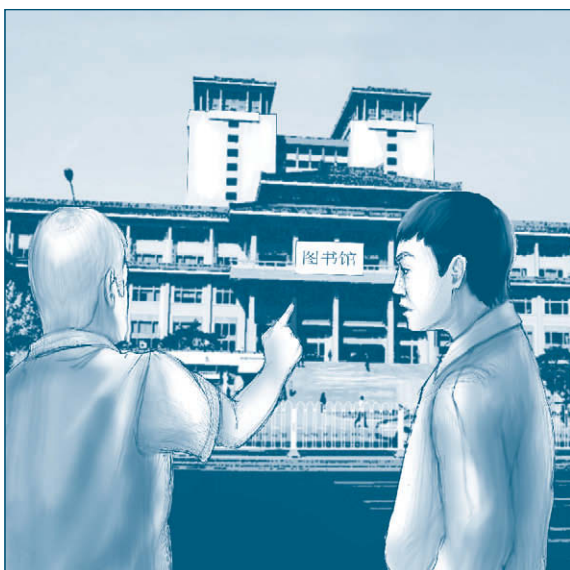
字字字字字字字

工 工 工 工

文 文 文 文 文

言 言 言 言 言 言 言 言

认 认 认 认 认

第五课
餐厅在哪儿？

一、课文 Текст

萨沙： 同学，请问，餐厅在哪儿？

女学生：对不起，我不是这儿的学生。我不知道。

萨沙： 没关系。

(问别的同学)

萨沙： 请问，餐厅在这儿吗？

男学生：不，这是图书馆，餐厅在那儿。

萨沙： 谢谢！

男学生：不用谢！

(进大楼)

萨沙： 小姐，请问，这是学生的餐厅吗？

小姐： 这是老师的餐厅，学生的餐厅在四层。

萨沙： 谢谢！

小姐： 不用谢！

(进学生的餐厅)

安娜： 萨沙，我们在这儿！

萨沙： 餐厅楼很大！

安娜：这不是餐厅楼，这是留学生的宿舍楼。老师的餐厅在一层，学生的餐厅在四层，小图书馆在二层，学生的宿舍在五、六、七和八层。我和田中都住在这儿，在六零九号。你住在哪儿？

安娜：我现在也住在留学生的宿舍，可是我的宿舍很小。我住在二层，二零八号。

二、生词

Нові слова

1.	餐厅	cāntīng	ресторан, їдальня
2.	在	zài	знаходитися
3.	对不起	duìbuqǐ	вибачте
4.	知道	zhīdào	знати
5.	没关系	méiguānxi	нічого, не переймайтеся
6.	问	wèn	запитувати
7.	别的	biéde	інший
8.	这儿	zhèr	тут
9.	图书馆	túshūguǎn	бібліотека
10.	那儿	nàr	там
11.	不用	búyòng	не потрібно, не варто
12.	楼	lóu	будівля, споруда
13.	宿舍	sùshè	гуртожиток
14.	层	céng	поверх
15.	小	xiǎo	маленький
16.	五	wǔ	п'ять
17.	六	liù	шість
18.	七	qī	сім
19.	和	hé	і, та
20.	八	bā	вісім
21.	零	líng	нуль
22.	九	jiǔ	дев'ять
23.	号	hào	номер
24.	住	zhù	жити
25.	可是	kěshì	але

三、语音

Фонетика

I 在音素练习中:

ān	cán	cǎn	càn
zāi	zái	zǎi	zài
duī	duí	duǐ	duì
qī	qí	qǐ	qì
zhī	zhí	zhǐ	zhì
guān	guán	guǎn	guàn
wēn	wén	wěn	wèn
biē	bié	biě	biè
shū	shú	shǔ	shù
yōng	yóng	yǒng	yòng
lōu	lóu	lǒu	lòu
sū	sú	sǔ	sù
liū	liú	liǔ	liù
līng	líng	lǐng	lìng
jiū	jiú	jiǔ	jiù
kē	ké	kě	kè
zhū	zhú	zhǔ	zhù

II 根据拼写练习:

tīng	zài	zhī	cān	qǐ
duì	méi	wèn	guān	bié
tú	guǎn	yòng	lóu	sù
líng	kě	lán	zhèi	cāng

III 聽音寫字

guānxi	duìbuqǐ
qǐngwèn	zhīdào
zàizhè	zàinàr
cāngtīng	búyòng
sùshè	lóuxià
kěshì	liúshí
shíwǔ	shíqī
sònghuá	èrhào
sìcéng	láiwǎn

IV 聽音辨字

cān — cāng	zǐ — cǐ	bié — pié
tīng — tīn	liú — lùe	lóu lóu
qǐ — jǐ	yòng — yùn	jiàn — qiàn
wèn — wèng	zài — cài	lín — líng
tú — dú	zhī — shī	zhù — chù
céng — cáng	guān — guāng	jǐu — qǐu

V 聽音辨調

sì — sī	nàr — nǎr
èr — ér	cān — cán
xióng — xiòng	jìng — jǐng
céng — cèng	wén — wèn
xiǎo — xiào	lóu — lǒu
yǒng — yòng	hào — hǎo

VI 兒化音:

兒化音 — 特別在北方話中，在音節末尾加一個兒(er)的音節，叫做兒化音。兒化音在音節末尾加一個兒(er)的音節，叫做兒化音。兒化音在音節末尾加一個兒(er)的音節，叫做兒化音。

nǎr
māor
zhèr
méishìr
xiǎoháir

nàr
wánr
huìr
yíhuìr
yíkuàir

Слід розрізняти еризовані фінали та фіналь *er*, яка вживається як повноцінна фіналь у слові.
Наприклад:

èr (二 *два*)

érzi (儿子 *син*)

nǚ'èr (女儿 *донька*)

ěrduo (耳朵 *вухо*)

Ⅶ Прочитайте багатоскладові слова:

túshūguǎn

wàishìchù

shíyànshì

tǐyùguǎn

tíngchēchǎng

bàngōngshì

四、词汇注释 Лексичний коментар

➤ Під час формування діалогічного мовлення слід звернути увагу на стандартні пари фраз, які зазвичай використовуються у відповідних ситуаціях. До них, зокрема, можна віднести такі:

- 1) А: 对比起 — *Вибачте*
Б: 没关系 — *Нічого*
- 2) А: 谢谢 — *Дякую*
Б: 不用谢 — *Будь ласка*

➤ Слід також звернути увагу на такі лексеми, як 楼 та 层. Зазвичай вказані слова використовуються у значеннях, запропонованих у даному уроці, а саме: 楼 — *будівля*; 层 — *поверх*. Водночас не можна не зазначити, що лексична одиниця 楼 має ще одне значення — *поверх*. Під час реалізації цього значення вказані слова є синонімами, однак вони відрізняються на стилістичному рівні, адже 楼 (поверх) належить до розмовного стилю, а 层 є стилістично нейтральним.

五、语法 Граматика

Ⅰ Обставини місця в китайській мові:

在 в китайській мові може виступати прийменником або дієсловом. Речення з 在 вказують на місцезнаходження з допомогою обставини місця. Схема речення з 在 така:

іменник/займенник + 在 + місце

Наприклад:

- (1) 大学在哪儿? Де знаходиться університет?
- (2) 大图书馆在三层。Велика бібліотека знаходиться на третьому поверсі.
- (3) 老师的餐厅在这儿吗? Чи тут знаходиться їдальня для викладачів?

六、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) A: _____, 请问, _____在哪儿?
B: 对不起, 我不知道。
✓ 同学、小姐
✓ 餐厅、图书馆、宿舍
- 2) A: _____, 请问, _____在这儿吗?
B: 不, 这是_____, _____在那儿。
✓ 同学、小姐
✓ 餐厅、图书馆、宿舍
- 3) A: _____, 请问, 这是_____的餐厅吗?
B: 这是_____的餐厅, _____的餐厅在_____。
✓ 同学、小姐
✓ 学生、老师、留学生
✓ 一层、二层、三层、四层、五层、六层、七层、八层、九层
- 4) A: _____很大!
B: 这不是_____, 这是_____的_____。_____的_____在_____
, _____的_____在_____, _____在_____, _____的_____
_在_____和_____。
✓ 餐厅、图书馆、宿舍
✓ 学生、老师、留学生
✓ 一层、二层、三层、四层、五层、六层、七层、八层、九层
- 5) A: 你住在哪儿?
B: 我住在_____, _____。你呢?
A: 我也住在_____, 在_____。
✓ 一层、二层、三层、四层、五层、六层、七层、八层、九层
✓ 二零八号、三零零号、六五九号、八二七号、五三二号

II Зробіть переклад китайською мовою:

Де знаходиться їдальня? _____ ?
Тут знаходиться їдальня? _____ ?
Вибачте, я не знаю. _____ .
Нічого (відповідь на вибачення). _____ .
Дякую! _____ !
Будь ласка (відповідь). _____ .

Де ти живеш? _____ ?

Я і мій друг живемо тут. _____ .

Я тепер також живу в гуртожитку для іноземних студентів. _____ .

Я живу на третьому поверсі у 358 кімнаті. _____ .

III Дайте відповіді на запитання:

1. 学生的餐厅在哪儿？
2. 北京语言学院在这儿吗？
3. 李老师现在在三层吗？
4. 萨沙在小图书馆吗？
5. 中国餐厅在那儿吗？

IV Складіть діалог за наступною схемою:

A: _____, 你好! 请问, _____ ?

B: 你好! _____, _____。我不知道。

A: 没关系。请问, _____ ?

B: 不, 这是图书馆, _____。

A: 谢谢!

B: _____。

A: _____, 你好! 请问, _____ ?

B: 不, 这是留学生的宿舍, _____。

A: 谢谢!

B: _____。

G: _____, 我们在这儿!

A: 你们好! 这是餐厅吗?

G: _____。

A: _____, 你住在哪儿?

G: _____。你呢?

A: _____。

V Побудуйте речення з нижченаведених слів:

1. 大学 请问 在 哪儿 ?
2. 餐厅 老师 这是 的 。
3. 宿舍楼 在 那儿 的 学生 。
4. 现在 也 住 我 宿舍 在 。
5. 小图书馆 三层 是 不 。

VI Діалогічне мовлення

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Пошук місця зустрічі».

七、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	八	丷	bā	вісім	колір і розмір	分、公、关
3	尸		shī	труп	людина	层、居、展
3	小		xiǎo	маленький	колір і розмір	少、尔、当
3	寸		cùn	цунь (міра довжини)	колір і розмір	寿、尉、尊
4	斤		jīn	сокира	речі	新、断、所
6	米		mǐ	рис	рослина	粮、糕、粉
7	走		zǒu	йти	рух	趣、越、赴
8	雨		yǔ	дощ	природа	雪、霜、雷
9	食	饣、食	shí	їжа	їстівне	飧、饗、饱

八、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

饗 → 餐	У верхній частині цього ієрогліфа знаходяться дві піктограми: «готувати» або «молоти» (𠂔) та «рука» (又) — так схематично передавався сам процес приготування їжі. У нижній частині піктограма «їжа» (食) вказувала безпосередньо на сам об'єкт. Отже, «їжа» — це те, що отримуємо в результаті приготування.
逦 → 道	Цей ієрогліф складається з двох графем: «іти» (辶) та «голова» або «верхівка» (首). У первинному написанні було закладено наступну ідею: людина стоїть на перехресті та думає (саме цю дію передавала графема 首), куди далі рухатися (графема 辶), отже, людина обирає свій «шлях».
𠂔 → 用	У графічній основі цього ієрогліфа лежить спрощений малюнок відра чи бочки: ці предмети мали практичне значення та використовувалися щодня, а тому згодом їх умовне зображення почали вживати для написання слова «користуватися».

宿 → 宿

У стародавньому варіанті написання цього ієрогліфа зображено людину під дахом (себто у приміщенні), яка сидить або лежить, а поряд з нею, на циновці, розкладено письмове приладдя. Спочатку цей ієрогліф використовувався як назва місця, де чиновник у відрядженні може зупинитися в дорозі, заночувати та відпочити. В сучасному написанні ієрогліф складається з трьох елементів: «дах» (宀), що вказує на приміщення, «людина» (亻) та «сто» або «багато» (百), отже, у приміщенні на «відпочинок» або «ночівлю» зупинилося багато людей.

九、写字

Правопис ієрогліфів

住住住住住住住住

馆馆馆馆馆馆馆馆馆馆

和和和和和和和和

图图图图图图图图

在在在在在在在在

对对对对对对对对

层层层层层层层

楼楼楼楼楼楼楼楼楼楼楼楼楼楼

知知知知知知知知

系系系系系系系系

起起起起起起起起起起起起

道道道道道道道道道道

餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐 餐

七 七 七

九 九 九

书 书 书 书 书

五 五 五 五 五

八 八 八

六 六 六 六 六

关 关 关 关 关 关 关

别 别 别 别 别 别 别 别

厅 厅 厅 厅 厅

小 小 小 小

用 用 用 用 用 用

У Р О К 6

第六课 我们去打球，好吗？

一、课文

Текст

田中：喂，程伯，你好！

程伯：田中，你好！

田中：你现在做什么？

程伯：我现在看英文电影。

田中：电影怎么样？

程伯：没有意思。昨天的京剧怎么样？

田中：很有意思。我很喜欢看京剧，明天也去看。今天天气很好，你有时间吗？我们去游泳，好吗？

程伯：很抱歉，今天我很忙，没有时间，恐怕不行。我不太喜欢游泳。

田中：你明天有空儿吗？我们可以去打乒乓球，好吗？

程伯：对不起，请再说一遍。我们去打什么球？

田中：明天去不去打乒乓球？

程伯：我明天有空儿，可是我也不太喜欢打乒乓球。

田中：那你喜欢打什么球？

程伯：我喜欢打网球，也喜欢踢足球。你呢？

田中：我也喜欢打网球，我们明天可不可以去打网球？

程伯：当然可以。明天见！

田中：好，明天见！

二、生词

Нові слова

1.	打球	dǎqiú	грати м'ячем (руками)
2.	喂	wèi	алло
3.	做	zuò	робити
4.	看	kàn	дивитися, читати
5.	英文	yīngwén	англійська мова (писемна)
6.	电影	diànyǐng	кінофільм
7.	怎么样	zěnmeyàng	як?
8.	没	méi	не
9.	有意思	yǒuyìsi	цікавий
10.	昨天	zuótiān	вчора
11.	喜欢	xǐhuan	подобатися
12.	明天	míngtiān	завтра
13.	今天	jīntiān	сьогодні
14.	天气	tiānqì	погода
15.	时间	shíjiān	час
16.	游泳	yóuyǒng	плавати
17.	抱歉	bàoqiàn	на жаль, шкода, перепрошувати
18.	恐怕	kǒngpà	боятися (що щось станеться)
19.	有	yǒu	мати, володіти
20.	空儿	kòngr	вільний час
21.	乒乓球	pīngpāngqiú	пінг-понг
22.	再	zài	знову
23.	说	shuō	говорити
24.	遍	biàn	раз
25.	太	tài	дуже, занадто
26.	网球	wǎngqiú	теніс
27.	踢	tī	буцати, грати (ногами)
28.	足球	zúqiú	футбол

专有名词 Власні назви

1.	京剧	Jīngjù	Пекінська опера
----	----	--------	-----------------

三、语音

Фонетика

I Вправи на вимову тонів:

qīu	qíu	qǐu	qiù
kān	kán	kǎn	kàn
diān	dián	diǎn	diàn
zēn	zén	zěn	zèn
yāng	yáng	yǎng	yàng
mēi	méi	měi	mèi
tiān	tián	tiǎn	tiàn
jīn	jín	jǐn	jìn
mīng	míng	mǐng	mìng
kōng	kóng	kǒng	kòng
qiān	qián	qiǎn	qiàn
pā	pá	pǎ	pà
tāi	tái	tǎi	tài
wāng	wáng	wǎng	wàng
zū	zú	zǔ	zù
tī	tí	tǐ	tì

II Вимовте склади згідно транскрипції:

yǒu	qíu	kàn	yīng	wèi
diàn	zěn	méi	yòu	zúo
xǐ	zú	tī	qiàn	kǒng

III Вимовте слова згідно транскрипції:

zěnmē	nǚshì
fǔdǎo	dǎqíu
xiǎoshuō	yǔyīn
kǒngpà	qǐchuáng
bàoqiàn	shíhòu
tiānqì	xǐhuan

IV прослушайте і визначте правильний склад:

wèi — wéi	zú — zù
xǐ — xì	zuǒ — zuó
tài — tāi	huān — huàn
kǒng — kóng	biàn — bián
jiǎn — jiān	pìng — pīng
wáng — wǎng	zěn — zēn

V Еризація:

У випадку еризації фіналі склад, який закінчується на задньоязикову або передньоязикову назалізовану голосну, стає напівназалізованою та еризується:

xiǎocōngr	duìmiànr
yàofāngr	pángbiānr
huāpíng	méijīnr
xiǎoxióng	bīnggùnr
	méizhǔnr

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У цьому уроці запропоновано два варіанти вибачення: 很抱歉 та 对不起, які відрізняються на функціонально-стилістичному рівні (很抱歉 підкреслює офіційність моменту та повагу до співрозмовника, 对不起 ж є стилістично нейтральним).
- Слід також звернути увагу на таку пару фраз:

- 1) 你有时间吗?
- 2) 你有空儿吗?

Пропоновані варіанти близькі за семантикою, але відрізняються за стилістичною складовою. Якщо перший з них є стилістично нейтральним, то другий — належить до розмовного стилю.

五、语法 Граматика

I Особливості вживання прислівника 再:

Прислівник 再 (знову) в китайській мові вказує на повторюваність дії і вживається стосовно майбутнього часу. Як і будь-який інший прислівник у ролі обставини, 再 ставиться перед дієсловом. Наприклад:

- (1) 请再说一遍。Повторіть (ще раз), будь-ласка.
- (2) 我明天再来。Я завтра прийду знову.

II Заперечна форма дієслова 有:

У китайській мові заперечна форма дієслова 有 (мати, володіти) утворюється за допомогою заперечної частки 没, тобто 没有. Заперечення 不有 не існує! Наприклад:

- (1) A: 你有空儿吗? В тебе є вільний час?
 B: 我没有空儿。В мене немає вільного часу.
- (2) A: 你们有中国茶吗? У вас є китайський чай?
 B: 我们没有中国茶。У нас немає китайського чаю.

Відповідно питальні речення з 有, що творяться шляхом повторення стверджувальної та заперечної форми дієслова-присудка (V 不 V?), змінять його на 有没有, тобто

V 不 V? → 有没有?

Наприклад:

- (1) 你明天有没有空儿? У тебе завтра є вільний час?
 (2) 他有没有中国茶? У нього є китайський чай?

Відповідями на такі запитання у *розмовній мові* зазвичай є 有 (маю) або 没有 (не маю). Наприклад:

- A: 您有咖啡吗? У вас є кава?
 B: 没有。Немає.

III Дієслівні рахівні слова:

У китайській мові виділяють особливу частину мови, яку називають рахівними словами (паралельно вживаються терміни «лічильні слова» та «класифікатори»). Вони поділяються на іменникові та дієслівні. Наприклад:

- (1) 一本书 одна книга: 本 іменникове рахівне слово для книг, зошитів.
 (2) 看一边 раз глянути: 边 дієслівне рахівне слово.

Дієслівні рахівні слова — це такі слова, які вказують на частотність дії. Іменниковим та дієслівним рахівним словам завжди передують числівник або вказівний займенник. Дієслівні рахівні слова характеризують дію, виражену дієсловом, і стоять після нього. Наприклад:

- (1) 请再说一遍。Повторіть, будь ласка. Будьте ласкаві, скажіть ще (один) раз.
 (2) 我再看一遍。Я ще раз подивлюся.

IV Творення прикметників у китайській мові:

Прикметники у китайській мові можуть бути утворені шляхом приєднання присвійної частки 的 до іменників та дієслів. Наприклад: 学生的餐厅 студентська їдальня; 昨天的电影 вчорашня кінострічка; 明天的天气 завтрашня погода, 喝的茶 чай, який п'ють (це словосполучення українською мовою не можна перекласти із застосуванням прикметника, що відповідав би значенню 喝的). В китайському реченні прикметники також виступають означенням.

V Вживання питального звороту «... 好吗?»:

Дана конструкція використовується для того, аби запропонувати щось і отримати відповідь на цю пропозицію. Питання формується шляхом додавання «好吗?» в кінці розповідного речення. Частина «好吗?» часто замінюється на «可以吗?». Наприклад:

我们去游泳，好吗？ — Як щодо того, щоб піти скупатися?

我们去喝咖啡，好吗？ — Як щодо того, щоб піти випити кави?

我们明天去打乒乓球，可以吗？ — Як щодо того, щоб пограти в настільний теніс завтра?

Стверджувальна відповідь часто містить «好啊» — гаразд, «好» — добре, «太好了» — чудово.

六、文化知识 文化知識 Культурологічний коментар

ПЕКІНЬСЬКА ОПЕРА

Пекінська опера (京剧 Jīngjù) — найпоширеніший в Китаї жанр традиційного музично-сценічного мистецтва. Вона з'явилася приблизно 200 років тому і набула найбільшого розквіту у 20—30-ті роки ХХ ст. У процесі формування цей вид мистецтва зазнав впливу пекінського діалекту, традицій та особливостей побуту північної столиці.

Пекінська опера — особливий жанр театрального мистецтва, що поєднує спів, декламацію, музику, хореографію, елементи акробатики та бойових мистецтв. Усі сценічні рухи та мізансцени характеризуються значною умовністю, вони детально розроблені і мають чітко визначене смислове навантаження. Розгадати умовність і зрозуміти сутність та красу театрального видовища може лише добре обізнаний шанувальник. Тому для західного глядача, який звик до принципово інших законів музичної драми, пекінська опера здається глибокою таємницею. Та навіть сучасні китайці не повною мірою розуміються на її тонкощах, навіть їм нелегко «наблизитись» до її прихованих істин. Попри все, китайські дослідники впевнені, що, насолоджуючись пекінською оперою на сценах старих театрів столиці, можна проинятися небувало

урочистим відчуттям причетності до давньої епохи.

Художня гіперболізація і символічність притаманні усім компонентам сценічного дійства: ампуа акторів, їх зовнішності та рухам, бутафорії, музичному супроводу.

Акторські ампуа в пекінській опері розрізняються за принципом статі, віку та індивідуальних особливостей сценічного персонажа. Основних ампуа чотири: *шен*, *дань*, *цзін* і *чоу*. Для них характерна власна специфіка сценічного виконання, композиційні особливості гриму, костюму і прикрас тощо.

Шен (生) — чоловічий персонаж (рис. 1). Залежно від віку вони поділяються на декілька видів: старий — *лаошен* (老生), молодий учений — *сяошен* (小生) і воїн — *ушен* (武生). Старий *шен* найчастіше зустрічається серед чоловічих персонажів, тому найвідоміші актори спеціалізувалися саме на цьому ампуа. Він носить бороду, його мова витримана у суворій і величній манері. *Шен-воїн* — роль юнака, що володіє високою майстерністю у бойових мистецтвах (зокрема зі зброєю), а також демонструє акробатичні трюки. Молодий *шен* — благородно вихований юнак з тонкими рисами обличчя. Він може бути інтелігент-

ним персонажем, або богемною та вільною особистістю, або мужнім і хвацьким героєм.

Дань (旦) — жіночі персонажі (рис. 2). Вони поділяються на *дань* у темному халаті — *чжендань* (正旦), *дань*-квітку — *хуадань* (花旦), *дань*-воїтельку — *удань* (武旦) тощо. *Дань* у темному халаті — амплуа головної, переважно позитивної героїні. Це образ поміркованої, розважливої, розумної жінки, що відповідає традиційним канонам благопристойної жіночої поведінки. Героїня — або вірна дружина і добродієсна мати, або цнотлива дівчина старого суспільства, що живе заради обов'язку і добродієсності. Її головна гра — спів, амплітуда рухів незначна, мова римована. *Дань*-квітка є протилежністю *дань* у темному халаті. Вона жвава і життєрадісна, з легкими рухами, в короткому одязі. Героїня — або служниця, або незаміжня дівчина з бідної родини, або кокетлива молодиця. Головна увага приділяється грі та мові (переважно розмовній).

У пекінській опері жіноче амплуа *дань* спочатку виконувалося чоловіками, оскільки жінкам було заборонено відвідувати театр. Акторові-чоловіку необхідно було багато

чому навчитися для створення виразного жіночого сценічного образу і володіння пластикою жіночого тіла. Гіперболізація естетичного сприйняття персонажів на сцені пекінської опери дозволила естетизувати і образ чоловіка. Найвідомішим актором амплуа *дань* є славнозвісний Мей Ланьфан (梅兰芳).

Цзин (净) — амплуа чоловічих персонажів з розфарбованим обличчям (інакше називається *хуаліань* 花脸) (рис. 3). Це герой з великою силою волі або прямодушний персонаж. Він говорить голосно, часто переходить на крик, в пориві запалу переходить до бійки.

Чоу (丑) — амплуа коміка, однак дуже широкого діапазону (рис. 4). Деякі *чоу* можуть створювати на сцені образ підступного, хитрого, корисливого персонажа, але частіше *чоу* — це роль винахідливого, кмітливого, гумористичного, доброго героя. В цьому амплуа можуть бути зображені найрізноманітніші персонажі — від імператора до простолюдина. Засоби виконання — багаті й живі, мова пересипана дотепами й гумором, комізм і клоунада часто відіграє роль завершального штриха.

Рис. 1 武生

Рис. 2 花旦

Рис. 3 净

Рис. 4 丑

Грим — своєрідна форма прикрашання акторів пекінської опери для їхнього вживання в роль. Налічується декілька тисяч різновидів композицій гриму, що відрізняються кольорами, методами накладання малюнку,

багатством орнаменту. Грим показує характер персонажа: червоний колір символізує вірність і чесність, білий — підступність, лиху вдачу, чорний — хвацькість і силу, синій — хоробрість і гоноровість. Грим класифікує

героїв: золота і срібна фарби застосовуються для позначення богів і духів; зелений і синій колір поєднуються в образі лицаря з битого шляху; «шматочок доуфу» вказує на дрібних людей на сцені. Глядачі, що добре розуміються на пекинській опері, побачивши композицію гриму, відразу ж пізнають персонажа і саму виставу.

На сцені пекинської опери фактично відсутні декорації. Бутафорією зазвичай слугували стіл і два стільці, які відповідно до сценічної дії могли створювати то атмосферу палацу імператора, то робочого кабінету, то суду для допиту звинувачуваних, то намету воєначальника, то гомінливої корчми — все змінюється, варто лише змінити покрівці й скагертину. Стіл інколи може слугувати ліжком, чи то прилаштуванням для огляду з висоти, чи то мостом, чи то баштою на міській фортеці, чи то горою, чи навіть хмаркою, на якій можна літати. Стільці своєю чергою можуть бути зброєю, що використовується персона-

жами під час бійки. Саме такими простими прийомами пекинська опера втілює на сцені максимально складний сюжет п'єси. А «стіл і два стільці» стали символом «високого вільного стилю» цього виду мистецтва, де ідейний зміст завжди домінує над формальною подібністю.

В наш час існує близько 3800 сценаріїв пекинської опери. Найчастіше на сцені втілюються класичні сюжети, однак вони активно поповнюються і виставами сучасної доби, що підкреслюють особливості нового часу та більшою мірою наближені до життя.

1993 року побачила світ славнозвісна кінострічка китайського режисера Чень Кайге «Прощай, моя наложниця» — оригінальна назва «Розставання всемогутнього Ба-вана з коханою» (《霸王别姬》). Вона отримала ряд міжнародних нагород, включаючи «Оскар», оскільки надзвичайно талановито розкрила перед західним глядачем таємничий світ пекинської опери.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) A: 你现在做什么?
B: 我现在看_____电影。
✓ 英文、中文、法文
- 2) A: _____的_____怎么样?
B: _____。我很喜欢看_____。
✓ 昨天、今天、明天
✓ 电影、京剧
✓ 没有意思、很有意思
- 3) A: 今天天气很好，我们去_____，好吗?
B: _____，今天我很忙，我也不太喜欢_____。
✓ 打球、游泳、打乒乓球、打网球、踢足球
✓ 很抱歉、对不起
- 4) A: 你_____有空儿吗？我们可以去_____吗？
B: _____，_____我没有时间。
✓ 今天、明天

我们去打球，好吗？

- ✓ 打球、游泳、打乒乓球、打网球、踢足球
- ✓ 很抱歉、对不起
- 5) A: 你_____去不去_____?
- B: 我_____有空儿, 可是我不太喜欢_____。
- ✓ 今天、明天
- ✓ 打球、游泳、打乒乓球、打网球、踢足球
- 6) A: 你喜欢打什么球?
- B: 我喜欢_____, 你呢?
- A: 我喜欢_____。
- ✓ 打乒乓球、打网球
- 7) A: 我们_____可不可以去_____?
- B: 那当然可以!
- ✓ 今天、明天
- ✓ 打球、游泳、打乒乓球、打网球、踢足球

II Зробіть переклад китайською мовою:

- Алло, доброго дня! _____ !
- Що ти зараз робиш? _____ ?
- Як фільм? _____ ?
- Дуже цікавий _____ .
- Мені дуже подобається Пекінська опера _____ .
- Сьогодні чудова погода _____ .
- У тебе є час? _____ ?
- Ходімо пограємо у футбол _____ .
- Вибач, але я сьогодні зайнятий _____ .
- Мені не дуже подобається грати у настільний теніс _____ .
- У тебе завтра є вільний час? _____ ?
- Скажи, будь ласка, ще раз _____ .
- У що ти любиш грати (про гру руками)? _____ ?
- Звичайно, можна! _____ !
- До зустрічі завтра! _____ !
- Як щодо того, аби піти пограти в м'яч? _____ ?
- Як щодо того, аби піти у бібліотеку на другому поверсі? _____ ?
- Як щодо того, щоб завтра не йти до університету _____ ?
- Як щодо того, аби випити кави? _____ ?

III поставте запитання та утворіть заперечну форму до поданих речень:

1. 他们都有汉语老师。
2. 程伯有中国电影。
3. 我有妈妈和爸爸。
4. 萨沙有中文名字。

IV утворіть прикметникові словосполучення:

学院	楼
二层	图书馆
明天	电影
住	宿舍

V складіть діалог за наступною схемою:

A: 喂, _____, _____!

B: _____, 你好!

A: _____?

B: 我现在看中文电影。

A: 电影怎么样?

B: _____。昨天的京剧怎么样?

A: _____。
今天天气很好! _____? 我们去打网球, 好吗?

B: _____,
_____, _____。

A: 你明天有空儿吗? 我们可以去打乒乓球吗?

B: _____。

A: 那你喜欢什么?

B: _____。

A: 我也喜欢游泳! _____?

B: 那当然可以, 明天见!

A: _____!

VI дайте відповіді на запитання

1. 英文电影怎么样? 中文呢?
2. 昨天天气怎么样?
3. 你明天忙不忙? 有没有时间?
4. 你的同学喜欢不喜欢打网球?
5. 你喜欢打什么球?

Ⅶ Діалогічне мовлення

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Чим зайнятись на дозвіллі (II)».

八、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
3	彡			пух	розмір та форма	形、须、彩
4	手	扌	shǒu	рука	людина	拿、挂、护
4	扌		shǒu	рука з палкою	людина	毅、殿、段
4	欠		qiàn	відкривати рот	рух	款、歇、歉
4	月		yuè	місяць	природа	期、郎、脸
4	气		qì	пара	природа	氛、氧、氨
4	方		fāng	квадрат	ситуація	旁、旋、施
5	宀		xué	печера	природа	穷、窗、穿
5	目		mù	око	частини тіла	眉、眼、睛
6	羊		yáng	баран	тварини	着、盖、差
6	自		zì	ніс	частини тіла	息、臭、鼻
7	足	足	zú	нога	частини тіла	跳、跑、足

九、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

睂 → 看

Цей ієрогліф складається з двох піктограм: «рука» (手) та «око» (目), тобто людина підносить руку до очей, щоб захиститися від прямого сонячного проміння, яке заважає щось уважно «роздивитися», «побачити».

喜 → 喜

Цей ієрогліф складається з двох елементів: перший — «барaban» (鼓), що схематично зображає людину біля великого кам'яного барабану, другий — «рот» (口), котрий у цьому випадку вказує на усмішку чи усміхнену людину. У давнину били в барабан, коли відзначали радісну подію, тому барабанний бій викликав усмішки, асоціювався з «радістю» та «подобався» людям.

明 → 明

Ієрогліф складається з двох елементів: «сонце» (日) та «місяць» (月), а за уявленнями давніх китайців, ці два небесних тіла були найяскравішими, давали найбільше світла. Тому сполучення в одному ієрогліфі двох графем «日» та «月» передавало значення «світлий», «ясний», «яскравий».

怕 → 怕

Ієрогліф складається з двох графем: «серце» (忄) та «білий» або «порожнеча» (白). Давні китайці вважали, що коли людина «відчуває страх», «боїться», тоді з її серця зникають всі інші почуття та виникає порожнеча.

十、写字

Правопис ієрогліфів

怎怎怎怎怎怎怎怎怎

抱抱抱抱抱抱抱抱

间间间间间间间间

时时时时时时时时

泳泳泳泳泳泳泳泳泳

做做做做做做做做做

样样样样样样样样

京京京京京京京京京

剧剧剧剧剧剧剧剧剧

喜喜喜喜喜喜喜喜喜

影影影影影影影影影

怕怕怕怕怕怕怕怕

思思思思思思思思思

意意意意意意意意意

明明明明明明明明

昨昨昨昨昨昨昨昨

没没没没没没没没

游游游游游游游游游游游游游游

看看看看看看看看看看

网网网网网网网网

英英英英英英英英

足足足足足足足足

遍遍遍遍遍遍遍遍遍遍遍遍

今今今今今今

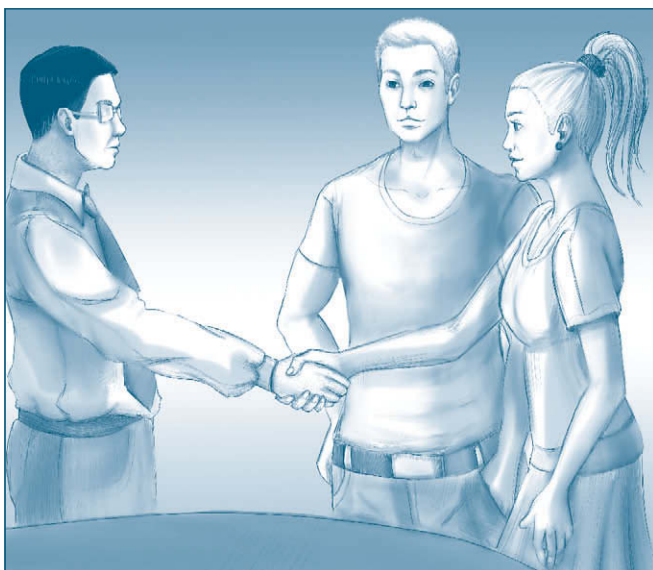
太太太太太太

打打打打打打打打

欢欢欢欢欢欢欢欢

气气气气气气

电电电电电电电电

第七课
我来介绍一下！

一、课文 Текст

- 萨沙：程伯，明天开学，我很高兴。你看，他是不是我们大学的老师？
- 安娜：我们可以去问一下。
(他们去问一下。)
- 萨沙：请问，您是不是我们大学的老师？
- 王教授：是，我是北大的老师。你们呢？
- 安娜：我们是北京大学的留学生。我的中文名字叫安娜，是德国人。他的中文名字叫萨沙，是乌克兰人。您贵姓？
- 王教授：我姓王，我们认识一下，这是我的名片。
- 安娜：谢谢。(看名片)啊，您是王教授吗？认识您我们很高兴！
- 王教授：认识你们，我也很高兴。你们都学习什么专业？
- 安娜：我学习美术专业，他学习经济专业，可是现在我们都学习汉语，也都是中文系的学生。王教授，请问，您教什么课？
- 王教授：我是中国文学系的教授，可是现在也教中国文化。你们认识不认识程伯？
- 安娜：我们不认识他。
- 王教授：我来介绍一下。(叫程伯)程伯，这是我们大学中文系的学生。
- 程伯：你们好！我姓程，叫程伯。是王教授的研究生。你们都是欧洲人吗？
- 萨沙：是，我是乌克兰人，她是德国人。程先生，请问，您学习什么专业？
- 程伯：我现在学习文学专业，可是也要学习哲学专业。你们现在忙不忙？

我来介绍一下!

安娜: 我们现在不太忙。咱们去茶馆喝茶, 好吗?
 王教授: 很抱歉, 我现在很忙, 在大学教课。
 程伯: 我现在有空儿, 可以去喝中国茶。
 萨沙、安娜: 非常好! 王教授, 再见!
 王教授: 明天见!

二、生词

Нові слова

1.	来	lái	давайте
2.	介绍	jièshào	знайомити, представляти
3.	开学	kāixué	початок нового семестру
4.	一下	yíxià	суфікс на позначення короткотривалої, швидкої дії
5.	名片	míngpiàn	візитівка
6.	啊	à	а (вигук)
7.	专业	zhuānyè	спеціальність, фах
8.	美术	měishù	образотворче мистецтво
9.	经济	jīngjì	економіка
10.	系	xì	факультет
11.	文化	wénhuà	культура
12.	研究生	yánjiūshēng	аспірант
13.	哲学	zhéxué	філософія
14.	先生	xiānshēng	пан
15.	咱们	zánmen	ми (ті, що присутні)
16.	茶馆	chágǔǎn	чайний будинок
17.	非常	fēicháng	дуже (більший прояв ознаки в порівнянні з 很)
18.	见	jiàn	бачити

专有名词 Власні назви

1.	程伯	Chéngbó	Чен Бо
2.	北大	Běidà	Пекінський університет (скорочена назва)
3.	安娜	Ānnà	Ганна
4.	萨沙	Sàshā	Саша
5.	王	Wáng	Ван
6.	欧洲	Ōuzhōu	Європа

三、语音

Фонетика

I 在прави на вимову тонів:

lāi	lái	lǎi	lài
shāo	sháo	shǎo	shào
xuē	xué	xuě	xuè
xiā	xiá	xiǎ	xià
piān	pián	piǎn	piàn
zhuān	zhuán	zhuǎn	zhuàn
yē	yé	yě	yè
wēn	wén	wěn	wèn
huā	huá	huǎ	huà
zhē	zhé	zhě	zhè
mēn	mén	měn	mèn
guān	guán	guǎn	guàn
fēi	féi	fěi	fèi
chāng	cháng	chǎng	chàng
chēng	chéng	chěng	chèng
bēi	béi	běi	bèi
ān	án	ǎn	àn
ōu	óu	ǒu	òu

II 在имовте склади згідно транскрипції:

ōu	shā	ān	běi	chéng
wáng	jiàn	lái	piàn	yè
sà	jiè	yí	zhuān	xì
shào	kāi	xià	jīng	yán

III 在имовте слова згідно транскрипції:

rìwén	míngpiàn
huáxuě	kāixué
máfan	jièshào

tàimáng	zhuān yè
běidà	měishù
Ānnà	cháguǎn
ōuzhōu	fēicháng
huángyóu	chéngbó

IV прослушайте і визначте правильний склад:

yī — yīn	ān — āng	xià — jià
jiè — jiàn	jīng — jīn	zhuān zhuāng
kǎi — kǎn	běi — běn	shù — shè
shào — shòu	xué — xuán	ōu — āo
fēi — fēn	wáng — wán	shū — sū

V прослушайте і визначте правильний тон:

zhōu — zhǒu	cháng — chàng
féi — fēi	zǎn — zán
wàng — wáng	lái — lǎi
chēng — chěng	kāi — kài
chuǎng — chuáng	zhàng — zháng
bó — bǒ	xiǎ — xiā

VI прочитайте словосполучення:

shuō hànǚ	niàn shēngcí
yòng diànnǎo	zuò liànxí
kàn lùxiàng	xiě hànzi
fān yìjùzi	tīng lùyīn

四、词汇注释 Лексичний коментар

- Слід звернути увагу на займенники **我们** та **咱们**. Вказані лексичні одиниці мають однаковий переклад — *ми*. Однак слід підкреслити, що вони не є семантично тотожними. Коли йдеться про **咱们**, то *ми* — це мовець + присутні, лексема ж **我们** не містить такого уточнення і за семантикою є більш широкою та універсальною у функціональній площині.

- Варто також зауважити таку лексичну одиницю, як 北大. Як зазначено у пропонованому уроці, це — скорочений варіант повної назви одного з університетів Китаю — 北京大学. Практика використання аббревіатурних форм назв ВНЗ є доволі поширеним явищем на теренах КНР (наприклад, уже знайомий нам 北京语言大学 має скорочений варіант назви — 北语). Вказані лексичні утворення не є офіційними номінальними еквівалентами відповідних навчальних закладів, але доволі широко використовуються на побутовому рівні.

五、语法 Граматика

I Конструкція «Дієслово + 一下»:

Конструкція «дієслово + 一下» зазвичай означає швидко або короткотривалу дію. Ще вона може слугувати для пом'якшення загального тону речення та вираження пропозиції або прохання. Наприклад:

- (1) 我们可以去问一下。Ми можемо піти запитати.
- (2) 我们认识一下，这是我的名片。Будемо знайомі, ось моя візитівка.
- (3) 我看一下。Я перегляну.

六、文化知识 Культурологічний коментар

КИТАЙСЬКІ ПРИЗВИЩА ТА ІМЕНА: ПОХОДЖЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Імена та прізвища з'явилися в Китаї ще за часів матриархату, коли мешканці племен групувалися навколо Головної жінки-матері. Про це свідчить навіть сам ієрогліф 姓 [xìng] «прізвище», ключем якого виступає графема 女 «жінка». Власне прізвища з'явилися за необхідності розрізняти племена, тобто вони ставали знаками приналежності до того чи іншого племені. Китайські дослідники знайшли чимало джерел походження прізвищ, серед яких вирізняються основні вісім:

1. Ім'я Головної жінки ставало прізвищем клану.
2. Тотем, найчастіше зооморфний, ставав прізвищем роду. Наприклад, 马 (кінь), 牛 (бик), 羊 (баран), 龙 (дракон) та ін.
3. Прізвищем ставала назва князівства. Наприклад, 吴 (У), 秦 (Цінь), 宋 (Сун), 赵 (Чжао).
4. Прізвищем ставала назва посади, яку займав хтось із предків. Наприклад, 司马

(Сима) — «наглядач за кіньми» — у давні часи це була досить висока військова посада; 司徒 (Ситу) — «чиновник-наглядач» — за часів легендарних імператорів Яо і Шуня (XXIII-XXII ст. до н. е.) чиновнича посада, що може прирівнюватися до канцлера; в компетенції чиновника «ситу» були різні питання, зокрема розподілу земельних наділів, виховання та морального впливу на народні маси.

5. Прізвищем ставав титул. Наприклад, 穆 (Му) — «урочистий, шанобливий») — прізвище, яке завдячує своїм виникненням правителю держави Сун періоду Весни-Осені (722—481 рр. до н. е.), що носив титул 宋穆公 (Сун Мугун).
6. Вказівка на місцевості проживання трансформувалася у прізвище. Наприклад, 西门 (Сімень) — «західна брама» — прізвище, яке виникло також у період Весни-Осені від просторічної назви державних

чиновників середнього класу, що жили поблизу західної брами столиці, їх називали «клан Західної брами».

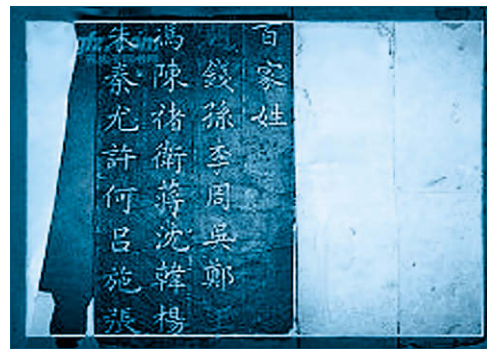
7. Прізвище відповідало роду занять чи фаху. Наприклад, гончарам присвоювалося прізвище 陶 (Тао), що означає «кераміка, керамічні вироби».
8. Псевдонім предка перетворювався на прізвище. Наприклад, легендарний імператор 黃帝 (Хуанді), якого вважають першопредком китайців, носив ім'я 軒轅 (Сюань-юань), що і трансформувалося у прізвище роду.

Стіна, де записано 100 прізвищ (百家姓牆)

Китайські імена також мають чимало особливостей і традицій. У давні часи вибір і призначення імен були більш складними, ніж у сучасних жителів Піднебесної. Особи, які мали освіту і високе положення в суспільстві, окрім прізвища та імені, були вшановані неофіційним ім'ям 字, що використовувалося як знак поваги, та псевдонімом 号. Наприклад, відомий поет, художник та політичний діяч доби Сун (960—1279) Су Ши (苏轼, Су — прізвище, Ши — ім'я) мав ще неофіційне ім'я Цзичжань (子瞻) та псевдонім Відлюдник Дунпо (东坡居士). Славнозвісний поет доби Тан (618—907) Лі Бо (李白), який провів дитинство у містечку Цзіньлянь провінції Сичуань, сам присвоїв собі псевдонім — Відлюдник Цзіньлянь (青莲居士).

У сучасному Китаї налічується близько 3500 прізвищ. Сто найбільш уживаних з них мають давнє походження і зафіксовані в історичному документі «百家姓» («Прізвища ста родин»). Це заримований список китайських прізвищ, який раніше слугував навчальним текстом для заучування ієрогліфів напам'ять. Цей документ був створений на початку династії Північна Сун (960—1127). Найбільш розповсюджені прізвища в сучасному Китаї, носії кожного з яких складають більше 7% населення країни, — 李 (Лі), 王 (Ван), 张 (Чжан).

Історична пам'ятка «Прізвища ста родин» («百家姓»)

Китайські імена наділені певним змістом. Іноді батьки вкладають в ім'я свої сподівання на майбутні чесноти їхньої дитини, для цього використовують ієрогліфи на позначення благородних рис характеру: 忠 («чжун» — відданість), 义 («і» — вірність обов'язку), 礼 («лі» — етикет), 信 («сін» — чесність). В імена часто залучаються ієрогліфи-побажання: 寿 («шоу» — довголіття), 健 («цзянь» — здоров'я), 松 («сун» — сосна — символ вічності), 福 («фу» — щастя). Чоловічі імена часто наділяються традиційною чоловічою символікою, що передається ієрогліфами 虎 («ху» — тигр), 龙 («лун» — дракон), 雄 («сюн» — героїзм), 伟 («вей» — величний), 刚 («ган» — стійкий), 强 («цянь» — сильний). У жіночих іменах переважають ієрогліфи на

позначення краси, ніжності, витонченості: 凤 («фен» — фенікс), 花 («хуа» — квітка), 玉 («юй» — яшма), 彩 («цай» — барвистість), 娟 («цзюань» — ніжний шовк), 静 («цзін» — тиша, спокій).

Нині в Китаї імена спрощені порівняно з давньою традиційною системою. Зазвичай людина має дитяче зменшувально-пестливе ім'я та доросле офіційне ім'я. Проте змісту імен китайці і сьогодні надають великого значення.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) A: 请问, 您是不是_____的_____?
B: 不是, 我是_____的_____。
✓ 我们大学、北京大学、北大、他们大学、北京语言大学、清华大学
✓ 教授、老师、研究生、学生、留学生
- 2) A: 您叫什么名字?
B: 我叫_____。我们认识一下。这是我的名片。
✓ 安娜、萨沙、程伯、丁晓雪、陆白军
- 3) A: 您是_____吗? 认识您我很高兴!
B: 认识您我也非常高兴!
✓ 安娜、萨沙、程伯、丁晓雪、陆白军、王教授
- 4) A: 你们学习什么专业?
B: 我学习_____, 他学习_____, 可是现在我们都学习_____。
✓ 美术专业、经济专业、哲学专业、文化专业、文学专业
✓ 汉语、英语、法语、日语、德语、乌克兰语
- 5) A: _____, 请问, 您教什么课?
B: 我是_____的_____, 可是现在也教_____。
✓ 程伯、李老师、王教授
✓ 美术系、经济系、哲学系、中国文化系、中国文学系
✓ 教授、老师、研究生
✓ 汉语、英语、法语、日语、德语、乌克兰语、美术、经济、哲学、中国文化、中国文学
- 6) A: 你们都是_____吗?
B: 不是, 我是_____, 他是_____。
✓ 欧洲人、中国人、美国人、法国人、日本人、德国人、乌克兰人

II Зробіть переклад китайською мовою:

Ви викладач нашого університету? _____ ?

Ми — іноземні студенти Пекінського університету _____ .

Будемо знайомі _____ .

Це — моя візитівка _____ .

Дуже приємно з вами познайомитися _____ .

Я також дуже радий з вами познайомитися _____。

Яку спеціальність ти вивчаєш? _____?

Які дисципліни ви викладаєте? _____?

Ти знайомий з Анною? _____?

Ми не знайомі з нею _____。

Я познайомлю! _____!

Ти зараз зайнятий? _____?

Я зараз не дуже зайнятий _____。

Дуже добре! _____。

Дозвольте представитися, мене звати Анна, я студентка факультету
китайської мови. _____。

Зараз я навчаюся за спеціальністю «література», однак я також хотів би вивчати
філософію. _____。

Я українець, а вони — німці, ми всі європейці. _____。

_____。

Вибачте, але зараз я дуже зайнята, я викладаю в університеті. _____。

_____。

Поглянь, то часом не наш учитель англійської мови? _____?

_____?

III Закінчить речення використовуючи 一下 та перекладіть:

1. 这是什么, 你_____ (看)。
2. 这是李老师, 你们_____ (认识)。
3. 她是谁? 我不知道, 你去_____ (问)。
4. 我来_____ (介绍)。

IV Складіть діалог за наступною схемою:

A: 请问, 您是不是我们大学的老师?

B: _____, _____。你呢?

A: _____, 我叫 _____。
_____?

B: 我叫_____。我们认识一下。

A: _____? 认识您我很高兴!

B: _____。你学习什么专业?

A: _____。_____, 请问, 您教什么课?

B: _____, _____。
_____?

A: 我不认识他。

- B: 我来介绍一下。_____, _____。
- B: _____! 我叫_____, 我是_____。你是哪国人?
- A: _____。_____, 请问, _____?
- B: 我现在学习_____。你们现在忙不忙?
- B: _____, 我现在很忙。_____!
- A, B: _____!
- B: 咱们去茶馆喝茶, 好吗?
- A: _____!

V Діалогічне мовлення

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Знайомство на спортивному майданчику».

八、阅读理解 Читання та розуміння тексту

I 回答问题:

- (一) 请看一下标题和下面短文。看完了课文以后, 你会了解什么情况?
- (二) 下面名字读音是什么? 请画线连起来。

丁力尔	Lǐ Āndōng
李安东	Yáng
琳娜	Dīng Liěr
陈	Chén
杨	Línà

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、安东的妈妈是西班牙人。 ( )
- 二、王小姐是医生。 ( )
- 三、琳娜是英国人。 ( )
- 四、力尔的专业是文学。 ( )
- 五、杨老师是女的, 陈老师是男的 ( )

他们是不是学生?

是, 他们都是北京语言学院的学生。你不认识他们, 我来介绍一下。他们都有中国姓, 有中文名字。这是琳娜, 她是英国人。高个儿是俄罗斯人, 但是他姓李, 很像中国人的姓名。他的中文名字叫安东。第三个人是丁先生。他叫力尔, 他爸爸是乌克兰人, 妈妈是中国人。他自己是乌克兰人。安东的专业是文学, 力尔的专业是美术。现在他们都学习汉语。

那是语言学院的汉语老师: 女老师姓陈, 男老师姓杨。他们都是汉语系的老师, 都是中国人。张老师也是语言学院的老师, 但是他很忙。你看, 这是张教授的名卡。

王小姐不是老师, 她是语言学院的医生。

III 根据课文内容, 请填上每个人的信息:

名字	国家	事业	专业
丁力	中国	学生	美术
安东	俄罗斯		

IV 交际联系

- (一) 根据所填的内容, 请谈谈每个人物的情况
 (二) 请互相提问题, 谈谈你们班的情况。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графем у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	刀	lǎo	dāo	ніж	речі	切、剪、割
2	匕		bǐ	кинджал	ситуація	北、旨、顷
3	巾		jīn	хустка	речі	帖、带、帅
4	片		piàn	триска	речі	片、版、牌
5	石		shí	камінь	речі	码、碧、硬
5	禾		hé	злак	сільське господарство	科、种、程
8	非		fēi	ні	ситуація	悲、辈、靠

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

開 → 开

У стародавньому Китаї цей ієрогліф складався з двох піктограм: «брама» (門) та спрощеного схематичного зображення двох рук, що відчиняють браму. Таким чином передавалося первинне значення цього ієрогліфа — «відкривати». У сучасному варіанті написання лишився лише умовний малюнок двох рук.

美 → 美

У стародавньому написанні цей ієрогліф зображав людину з пишною зачіскою або в ошатно прикрашеному головному уборі. Зовнішню красу людини у давньому Китаї прийнято було передавати, у більшості випадків, через детальний опис одягу, зачіски, прикрас. Розкішно вдягнена людина з високою зачіскою або у головному уборі вважалася «красивою», «гарною».

館 → 馆	Цей ієрогліф складається з двох частин: графічних елементів «їжа» (饣) та «зала» (官). У давньому Китаї «залою» (官) називали місце, де чиновники проводили аудієнцію, тобто це була будівля, де збиралося багато людей. Сполучення двох вищезазначених елементів передавало такий зміст: «місце, куди приходить багато людей, і де можна поїсти», тобто первинними значеннями цього ієрогліфа були «корчма», «чайний будинок», «готель».
洲 → 洲	Сполучення елементів «вода» (氵) та «суша» (州), у цьому ієрогліфі передає наступне значення: «земля, що омивається водами», тобто «материк» або «великий острів». Цікаво, що «острови» — це ще одне значення піктограми 州, яке передається графічно: серед «течії річки» (川) позначено ділянки суші.

十一、写字 Правопоис ієрогліфів

常常常常常常常常常常常常

咱咱咱咱咱咱咱咱咱咱

济济济济济济济济济济

啊啊啊啊啊啊啊啊啊啊啊

来来来来来来来来来来

绍绍绍绍绍绍绍绍绍绍

经经经经经经经经经经

非非非非非非非非非非

专专专专专专

业业业业业业业业

介介介介介

化化化化化

开开开开开

术术术术术

片片片片片

第八课

你们家有几口人？

一、课文 Текст

(丁晓雪和萨沙看照片)

丁晓雪：这是不是你们家的照片？

萨沙：是啊。

丁晓雪：我看一下。你们家有几口人？

萨沙：我家有五口人。这是我爸爸、我妈妈、还有两个哥哥和我。

丁晓雪：你有没有全家的照片？

萨沙：有一张。你看，这是我们全家的照片。这是我奶奶和爷爷，那是我外公和外婆。你有哥哥、姐姐、妹妹、弟弟吗？

丁晓雪：我没有哥哥、弟弟，也没有姐姐、妹妹。现在中国家庭一般只有一个孩子。我家一共有四口人，这是我妈妈、爸爸和我。

萨沙：这是三口人，还有谁？

丁晓雪：还有贝贝。

萨沙：贝贝是谁？

丁晓雪：贝贝是我的小狗。

萨沙：小狗也是一口人吗？

丁晓雪：贝贝是我们的好朋友，当然是我们家的人。我有一张贝贝的照片。你看一下。

萨沙：真可爱。我家没有一条狗，只有一只猫。你家有没有猫？

你们家有几口人？

丁晓雪：我们家没有猫，程伯家有两只猫，程伯是我的男朋友。

萨沙：是这样。我认识程伯。他不工作，他学习，他是王教授的研究生。
王教授是我们大学的教授。

丁晓雪：是啊！你们大学很大，有很多老师和学生。你知道北大有多少个系？

萨沙：北大一共有四十一个系。你们学院呢？

丁晓雪：北京语言大学的系不多，只有十个，可是我们历史学系的老师和教授不少，我们系有二十八个中国老师，十三个外国老师。你们系呢？

萨沙：中文系很大，有一百个老师，他们都是中国人。我们系没有外国老师。

丁晓雪：是这样。

二、生词

Нові слова

1.	家	jiā	сім'я, дім 我们家，你们家，他们家
2.	几	jǐ	скільки (до 10)
3.	口	kǒu	рот (рахівне слово для членів сім'ї) 几口人，九口人
4.	照片	zhàopiàn	фотографія 我的照片，我们家的照片
5.	还	hái	ще 还有，还认识
6.	两	liǎng	два 两个弟弟，两人口，两个姐姐
7.	个	gè	універсальне рахівне слово 几个朋友，八个系
8.	哥哥	gēge	старший брат
9.	全	quán	увесь 全家
10.	张	zhāng	рахівне слово для плоских та тонких предметів 三张照片，一张名片
11.	奶奶	nǎinai	бабуся (татова мама)
12.	爷爷	yéye	дідусь (татів батько)
13.	外公	wàigōng	дідусь (мамин батько)
14.	外婆	wàipó	бабуся (мамина мама)
15.	姐姐	jiějie	старша сестра
16.	妹妹	mèimei	молодша сестра
17.	弟弟	dìdi	молодший брат
18.	家庭	jiāting	сім'я
19.	一般	yìbān	зазвичай
20.	只	zhǐ	лише
21.	孩子	háizi	дитина
22.	一共	yìgòng	загалом, разом 一共有六口人
23.	狗	gǒu	пес 小狗，他的小狗

24.	真	zhēn	справді, дійсно 真的, 真忙, 真有意思
25.	可爱	kě'ài	милий 真可爱, 可爱的朋友
26.	条	tiáo	<i>рахівне слово для довгих речей</i> 两条狗
27.	只	zhī	<i>рахівне слово для котів</i> 四只猫
28.	猫	māo	кіт
29.	这样	zhèyàng	так, таким чином
30.	大	dà	великий
31.	多少	duōshao	скільки (більше 10)
32.	十	shí	десять
33.	百	bǎi	сто

专有名词 власні назви

1.	丁晓雪	Dīng Xiǎoxuě	Дін Сяосюе
2.	贝贝	Bèibei	Бейбей

三、语音 Фонетика

I Вправи на вимову тонів:

gē	gé	gě	gè
kōu	kóu	kǒu	kòu
zhāo	zháo	zhǎo	zhào
hāi	hái	hǎi	hài
liāng	liáng	liǎng	liàng
guān	guán	guǎn	guàn
zhāng	zháng	zhǎng	zhàng
zhēn	zhén	zhěn	zhèn
gōu	góu	gǒu	gòu
tiāo	tiáo	tiǎo	tiào
yāng	yáng	yǎng	yàng
zhē	zhé	zhě	zhè
māo	máo	mǎo	mào

II Вимовте склади згідно транскрипції:

Xiǎoxuě	diànnǎo
shíbǎi	wàipó
duōshǎo	lùshī
kě'ai	wàigōng
yígòng	kāichē
wàiguó	yìbān
jiāting	zhàopiàn
cídiǎn	zhùjiào
àirén	gōngzuò

III Прослушайте і визначте правильний склад:

zōng — zān	zhè — chè	duō — dōu
chǔ — cǔ	jiā — qiā	dīng tīng
zhǎng — zhǎn	tíng — dīng	zhǐ — zǐ
pā — bā	gē — kē	liǎng — liǎn

IV Прослушайте і визначте правильний тон:

nǎi — nái	hái — hài
yé — yě	yī — yǐ
yuè — yúe	tiáo — tiǎo
jiā — jiǎ	yǎng — yàng
sòu — sǒu	ái — ǎi
jiē — jiè	wài — wái

V Модуляція числівника —:

Першопочатковий тон числівника — *yī* перший. Цей тон зберігається тоді, коли числівник вживається самостійно, а також у складі інших числівників або між подвоєними дієсловами. Однак в інших випадках тон числівника змінюється: перед першим, другим і третім тонами він вимовляється четвертим тоном, а перед четвертим тоном — другим.

dìyī	yìbān
kànyìkàn	yìnián
shíyī	yībǐ
shìyìshì	yíri
yìtiān	yìshēn
yìshí	yímáo
yìběn	yìkǒu
yíyàng	yídìng
yíxià	yígòng

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У діалозі уроку використано репліку «是啊» на позначення стверджувальної відповіді («так»), де 是 є семантичною складовою виразу (означає «так»), а 啊 — модальна частка. Синонімом до 是啊 є 是的, який формується за аналогічним принципом: 是 (семантичний компонент) + 的 (модальна частка).
- Заслуговує окремої уваги ще одна репліка-відповідь у запропонованому діалозі: «是这样». Її можна перекласти таким чином: «Он як!». Вона містить конотацію отримання нової інформації про предмет мовлення (особа, подія, явище тощо).

五、语法 Грамматика

I Іменникові рахівні слова (класифікатори):

Іменникові рахівні слова вказують на осіб або речі і поділяються на класифікатори мір, грошових одиниць, часу, осіб, маси тощо. В китайській мові велика кількість рахівних слів, кожне з яких вживається з конкретним класом слів, об'єднаних за певною ознакою. Так, наприклад, класифікатор 条 вживається з класом іменників, що позначають предмети, істот, явища видовженої форми або значної протяжності: 一条道 одна дорога, 五条鱼 п'ять рибин, 这条狗 цей пес.

Таким чином, іноземні студенти повинні запам'ятовувати іменники разом з їхніми класифікаторами. Класифікатори не вживаються самостійно, їм передує вказівний займенник або числівник, разом з якими вони виступають тим чи іншим членом речення. Наприклад:

- (1) 我们家有五口人。Моя сім'я складається з п'яти осіб. (五口 виступає додатком).
- (2) 他有一张全家的照片。В нього є сімейна фотокартка. (一张 виступає додатком).
- (3) 现在中国家庭一般只有一个孩子。Нині китайські родини зазвичай мають лише одну дитину. (一个 виступає додатком).
- (4) 这条狗很可爱。Цей песик дуже милий. (这条 виступає підметом).

II Особенности вживання питальних слів 几 та 多少:

Якщо необхідно запитати про кількість речей або осіб, можна використовувати як 几, так і 多少. Однак зверніть увагу на смислові відмінності цих питальних займенників. 几 використовується тоді, коли передбачувана кількість не перевищує 10, тоді як 多少 застосовується до будь-якої кількості. До того ж 几 обов'язково вимагає після себе вживання класифікатора, а для 多少 це не обов'язково. Наприклад:

- (1) 你家有几口人? Скільки осіб у твоєї сім'ї?
- (2) 他有几只猫? Скільки в нього котів?
- (3) 王教授有多少(张)名片? Скільки візитівок має професор Ван?

III Особенности вживання числівника 二 та 两:

Кількісний числівник «два» в китайській мові вживається у двох варіантах 两 і 二. 两 вживається з рахівними словами та після вказівних займенників. У решті випадків зазвичай вживається 二. Наприклад:

- (1) 这两个人都是我的朋友。Ці дві людини мої друзі. (Не можна сказати 这二个人都是我的朋友).
- (2) 我有两条狗。В мене є дві собаки. (Не можна сказати 我有二条狗).

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ТЕРМІНИ СПОРІДНЕННЯ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Терміни споріднення — це слова-найменування родичів. У Китаї система родинних зв'язків досить складна і розгалужена, як і система її відображення у мові. Причина криється в особливостях історичного розвитку китайського суспільства, зокрема, в колишній моногамії та системі конкубітату, тобто чоловіки могли мати декілька дружин, а також наложниць. Статус дружин сутнісно відрізнявся від статусу наложниць, до того ж старша дружина мала особливі права і обов'язки. Попри все, статус жінки в родині визначався також її спроможністю народжувати дітей, особливо синів. Безплідність була однією з найвагоміших причин розлучення або того, що чоловік обирав собі наступну дружину. Велика роль ритуалів у китайському суспільстві поширилася і на родинні відносини, тому

місце і поведінка кожної дружини чи наложниці, а також їх дітей, були чітко визначені і закарбовані у терміносистемі споріднення. Однак, як засвідчує художня література, часто відносини між жінками під одним родинним дахом далеко виходили за межі ритуалу і перетворювалися на запеклу боротьбу за прихильність чоловіка і першість власних дітей на право спадкоємності. Картини традиційного сімейного побуту детально зображені у класичних романах «Цзінь, Пін, Мей, або Квіти сливи у золотій вазі» (《金瓶梅》) невідомого автора, а також «Сон у червоній вежі» Цао Сюеціня (曹雪芹《红楼梦》). Описана ситуація була характерною для Китаю аж до початку ХХ ст., що засвідчує повість Су Туна «Дружини і наложниці» (苏童《妻妾成群》), в рос. перекладі «Луна на дне

колодца») та її блискуча екранізація Чжан Імоу під назвою «Запали червоного ліхтаря» (《大红灯笼高高挂》).

Китайці здавна вважали терміни споріднення результатом надважливого процесу найменування людей. Засновником теорії присвоєння (і виправлення) імен був Конфуцій, якому належить вислів: «Якщо імена невірні, то і слова не мають під собою основи. Якщо слова не мають під собою основи, то і справи не можуть владнатися...» (名不正, 则言不顺, 言不顺, 则事不成). Отже, Конфуцій пов'язував визначення статусу людини (зокрема родинного) із суспільним порядком і можливістю чіткого виконання належних обов'язків. Терміни спорідненості були одночасно і формами звертання, які своєю чергою диктували правила поведінки людей, а також закріплювали норми моралі й пристойності в межах родинної групи. Ці терміни відображали особливості буття китайської родини як частини традиційного суспільства.

У китайській мові терміни споріднення сформувався за двома основними принципами: *по-перше*, розмежування родичів зі

сторони батька і матері; *по-друге*, вікове розмежування, тобто чітке визначення старшого за віком, наприклад, старший брат 哥哥 gēge, молодший брат 弟弟 dìdi. В українській мові «старший», «молодший» — це означення для загального поняття «брат», у китайській мові старший і молодший брат мають свої власні найменування. Сказати китайською мовою «в мене є брат» неможливо, обов'язково буде присутня конкретизація: «В мене є молодший брат» (我有弟弟) або «В мене є старший брат» (我有哥哥). Принцип вікового розмежування дуже важливий, оскільки «повага до старших» завжди була в Китаї основою спілкування між людьми. Це стосувалося не лише поваги до батьків та людей похилого віку, але й старших членів родини. Так, старший брат після смерті батька повинен був узяти на себе піклування про родину, забезпечити міцність і нерозривність зв'язків між родичами. Члени родини повинні були шанували його не менше, ніж раніше батька.

Найбільш вживані у сучасному Китаї терміни споріднення (але далеко не усі!) представлені у наступній таблиці:

Тип родинних зв'язків	Китайський термін	Український термін
мати	母亲 mǔqīn 妈妈 māma	мати мама
батько	父亲 fùqīn 爸爸 bāba	батько папа
чоловік	老公 lǎogōng / 丈夫 zhàngfu	чоловік
дружина	老婆 lǎopo / 妻子 qīzi / 太太 tàitai / 夫人 fūren	дружина, жінка
син	儿子 érzi	син
донька	女儿 nǚér	донька
старша сестра	姐姐 jiějie	сестра
молодша сестра	妹妹 mèimei	

Тип родинних зв'язків	Китайський термін	Український термін
старший брат	哥哥 gēge	брат
молодший брат	弟弟 dìdi	
мати матері	奶奶 nǎinai / 祖母 zǔmǔ	бабуся
мати батька	外婆 wàipó / 姥姥 lǎolao / 外祖母 wàizǔmǔ	
батько матері	外公 wàigōng / 外祖父 wàizǔfù	дідусь
батько батька	爷爷 yéye / 祖父 zǔfù	
сестра матері (старша чи молодша)	姨母 yímǔ / 姨妈 yíma	тітка
брат матері (старший чи молодший)	舅舅 jiùjiu	дядько
молодший брат батька	叔叔 shūshu	
старший брат батька	伯伯 bóbo / 伯父 bófù	тітка
сестра батька (старша чи молодша)	姑姑 gūgu / 姑母 gūmǔ	
син батькового брата (старший)	堂哥 tánggē	двоюридний брат, кузен
син батькової сестри або син материних брата чи сестри (молодший)	表弟 biǎodi	
донька батькового брата (старша)	堂姐 tángjiě	двоюридна сестра, кузина
донька батькової сестри або донька материних сестри чи брата (молодша)	表妹 biǎomèi	
син брата	侄子 zhízi	племінник
син сестри	外甥 wàisheng	
донька брата	侄女 zhínǚ	племінниця
донька сестри	外甥女 wàishengnǚ	
чоловік доньки	女婿 nǚxu	зять
дружина сина	儿媳妇 érxiǔfū	невістка
донька доньки	外孙女 wàisūnnǚ	онучка
донька сина	孙女 sūnnǚ	
син доньки	外孙 wàisūn	онук
син сина	孙子 sūnzi	

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) A: 你们家有几口人?
 B: 我们家有_____。这是_____。
 ✓ 三口人、四口人、五口人、六口人、七口人、八口人、九口人
 ✓ 爸爸、妈妈、哥哥、姐姐、弟弟、妹妹、爷爷、奶奶、外公、外婆、我
- 2) A: 你有没有全家的照片?
 B: 有一张。这是我们全家的照片。这是_____, 那是_____。
 ✓ 爸爸、妈妈、哥哥、姐姐、弟弟、妹妹、爷爷、奶奶、外公、外婆、我
- 3) A: 你有_____吗?
 B: 我没有_____, 我有_____。
 ✓ 哥哥、姐姐、弟弟、妹妹
- 4) A: 我家一共有_____。这是_____。
 B: 这是_____, 还有谁?
 A: 还有_____。
 ✓ 三口人、四口人、五口人、六口人、七口人、八口人、九口人
 ✓ 爸爸、妈妈、哥哥、姐姐、弟弟、妹妹、爷爷、奶奶、外公、外婆、我
- 5) A: 贝贝是谁?
 B: 贝贝是_____。
 ✓ 我的好朋友、我们家的人、我的小狗、我的猫
- 6) A: 你家有没有_____?
 B: 我们家没有_____。_____家有_____。
 ✓ 狗、猫
 ✓ 他们、我男朋友、我女朋友、程伯、丁晓雪
 ✓ 两条狗、三只猫、一条狗和两只猫
- 7) A: 你_____做什么工作?
 B: _____不工作, _____学习。_____是王教授的_____。
 ✓ 妈妈、哥哥、姐姐、弟弟、妹妹
 ✓ 他、她
 ✓ 研究生、留学生、学生
- 8) A: 你知道_____有多少系?
 B: _____一共有_____系。你们大学呢?
 A: _____的系不多, 只有_____。
 ✓ 北大、北京语言大学、清华大学、北京大学
 ✓ 三十五个、二十八个、十七个、十一个、九个
- 9) A: 我们_____系的老师和教授不少。我们系有_____老师, _____老师。你们系呢?
 B: _____系很大, 有_____老师。他们都是_____人。
 ✓ 美术、经济、哲学、中国文化、中国文学、历史学

- ✓ 四十二个、三十七个、二十九个、十五个、八个、二十一个、六个
- ✓ 欧洲、中国、美国、法国、日本、德国、乌克兰、英国、外国

II Зробіть переклад китайською мовою:

- Це ваше сімейне фото? _____ ?
- Із скількох чоловік складається ваша сім'я? _____ ?
- У тебе є фото всієї сім'ї? _____ ?
- Є одне (фото) _____ .
- У тебе є менша сестра? _____ ?
- Моя сім'я загалом складається із п'яти чоловік _____ .
- Він — мій друг _____ .
- У мене є його фото _____ .
- У вас є собака? _____ ?
- У нас (моєї сім'ї) немає собаки, а є кіт _____ .
- Он як! _____ !
- Де він працює? _____ ?
- Він не працює, він навчається _____ .
- Він — аспірант професора Вана _____ .
- У вашому університеті багато викладачів і студентів _____ .
- _____ .
- Ти знаєш скільки факультетів у Пекінському університеті? _____ ?
- _____ .
- У нашому університеті загалом 100 факультетів _____ .
- _____ .
- На нашому факультеті є 12 іноземних викладачів _____ .
- _____ .
- На історичному факультеті є 50 викладачів, всі вони — українці _____ .
- _____ .

III Вставте відповідне рахівне слово:

1.	我的朋友有两__狗。
2.	你在哪__系学习？
3.	这__照片很好。
4.	老师家有三__人。
5.	那__名片是你的吗？
6.	这__小猫很可爱。

IV Поставте запитання до поданих речень:

1.	我的女朋友有一只猫和一条狗。
2.	我们的五张名片都在这儿。
3.	她家只有四口人。
4.	这两个汉语老师都是中国人。
5.	他们没有那一张照片，他们只有这一张。

V Складіть діалог за наступною схемою:

- A: _____, 你好!
- B: _____, 你好!
- A: 你现在做什么?
- B: 我看照片。
- A: 这是不是你们家的照片?
- B: _____。
- A: 我看一下。你们家有几口人?
- B: _____。这是_____。
- A: 你有没有全家的照片?
- B: _____。你看，这是_____，那是_____。
_____。你有哥哥、姐姐、弟弟、妹妹吗?
- A: _____。
我家一共有五口人。这是_____。我家还有一条狗。
你家有没有狗?
- B: _____。
- A: 是这样。我认识你的男朋友/女朋友。他/她现在做什么工作?
- B: _____。
- A: 你们大学有多少系?
- B: _____。你们大学呢?
- A: _____。我们系有很多外国老师。你们系呢?
- B: _____。

VI Побудуйте речення з нижченаведених слів:

1.	三 有 我 张 照片 全家。
2.	家 他 几 有 人 口?
3.	外公 这是 我的 外婆 和。
4.	家 有 猫 程伯 两 和 一 狗 只 条。
5.	有 大学 你们 多少 系 个?

VII Діалогічне мовлення

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією («Розповісти друзям про свою сім'ю / факультет»).

八、阅读理解 Читання та розуміння тексту

I 回答问题：

- (一) 请看一下标题和下面短文。看完了课文以后，你会了解什么情况？
 (二) 下面名字读音是什么？其中哪些是名词？哪些是名字？名词请画线连起来。

伊戈尔	Lì èr	
物理	Wùkèlán	
乌克兰	Yī gē èr	名字
力尔	Jì huì	名词
安东	Ān dōng	
纽约	Wù yī	
机会	Niú yuē	

II 根据课文内容，请判断下列句子的正误：

- 一、丁云是力尔的姐姐。 ( )
 二、因为学了长时间物理学，果然丁云能当教授了。 ( )
 三、力尔和伊戈尔是在乌克兰认识的。 ( )
 四、力尔很喜欢语言学院。 ( )
 五、伊戈尔没有学汉语。 ( )

丁力尔和他的家人

丁力尔是乌克兰学生。他家有五口人：爸爸、妈妈、弟弟、姐姐 和他。他妈妈姓丁，叫丁云，是中国人。他爸爸叫 伊戈尔，是乌克兰人。二十年前，伊戈尔在乌克兰认识了丁云。那时候丁云学习物理学，伊戈尔学习汉语。

现在，丁云和伊戈尔都是教授。他们有两个儿子和一个女儿。今年力尔在北京，他弟弟在上海，他姐姐在纽约。力尔是语言学院的学生，他学习汉语。他很喜欢语言学院。校园风景真漂亮，学生和老师都很友好，有很多交往机会。汉语系的学生都是外国人。外语系的学生却是中国人，教他们的教授又是外国人。这样，学院社会非常国际化。力尔交了不少中国和外国朋友。

力尔的弟弟学习程序设计，他姐姐的专业是经济。他们的外婆在天津。他们常常去外婆家，他们都很爱外婆。

III 根据课文内容，请填上每个人的信息：

- 谁住在天津？
  - 力尔的哥哥
  - 丁云
  - 伊戈尔
  - 丁云的妈妈
- 外语系的老师大多是哪国人？
  - 英国人
  - 上海人
  - 中国人
  - 外国人
- 物理学是谁的专业？
  - 是外婆的
  - 是力尔姐姐的
  - 是力尔哥哥的
  - 是丁云的
- 力尔喜欢校园的原因最可能是什么？
  - 中国老师多
  - 风景漂亮
  - 可以学经济
  - 交朋友机会多
- 汉语系的学生
  - 不都是外国人
  - 大多是外国人
  - 都是中国人
  - 都不是中国人
- 那一个说法正确：
  - 力尔姐姐学习程序设计
  - 丁云是经济老师
  - 力尔的弟弟在上海学习
  - 伊戈尔不会说汉语
- 那一个说法不正确：
  - 伊戈尔的外婆在纽约。
  - 力尔喜欢交朋友。
  - 丁云和伊戈尔生了一个女儿。
  - 北京语言学院校园风景真漂亮。
- 那一个说法有错：
  - 语言学院的学生很友好。
  - 丁云懂物理学，她是伊戈尔的妻子。
  - 力尔是伊戈尔的孙子，他学习汉语。
  - 丁云的女儿在纽约学经济。
- 在天津的外婆是
  - 伊戈尔的母亲
  - 力尔的姥姥
  - 丁云的妹妹
  - 以前去过上

IV 交际联系

- 请分成两队，第一队根据这短文内容提出回答，第二队起恰当的问题。
- 请想象力尔姐弟学习情况，讲他们每个人的小故事。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	廴			рух уперед	ситуація	廷、延、建
2	卩			людина, що сидить	людина	卫、卸、印

Кількість рис	Ключ	Варіант графем у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
3	弓			лук	речі	引、强、弱
3	广		guǎng	звід	житло	应、府、底
4	爪	𠂇	zhǎo	кігті	людина	爬、受、妥
6	舟		zhōu	човен	речі	盘、航、船
7	豕		shǐ	свиня	тварини	豨、彘、象

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

家 → 家

У давньому Китаї був дуже поширеним культ предків. На великі свята, такі, як Новий рік (Свято Весни), вшановували пам'ять померлих родичів жертвоприношеннями. У заможних аристократичних родинах на честь предків будували храми, де приносили в жертву худобу: биків, баранів, тощо. Прості люди не мали змоги будувати такі храми і жертвоприношення відбувалося вдома, тому саме елемент «дах» (宀) вказує на житло. Другий елемент «свиня» (豕) — це найпоширеніша в народі жертвна тварина, що символізувала сам обряд. На жертвоприношення під дахом рідного дому збиралася вся родина, тому саме ці дві графем було обрано для запису ієрогліфа «сім'я».

孩 → 孩

Цей ієрогліф складається з двох частин: перша — «дитина» (子), що безпосередньо вказує на загальне значення всього ієрогліфа, а друга частина «хай» (亥) — це циклічний знак, звучання якого, за уявленнями давніх китайців, збігається з тими звуками, що чути від маленької дитини, котра ще не вмє розмовляти. Таким чином, первинне значення цього ієрогліфа «немовля».

愛 → 爱

У давнину ієрогліф «любов» мав наступний вигляд 愛 та складався з чотирьох елементів: графема «кігті» (手) вказувала на руку людини, сполучення графем «кришка» або «покриття» (宀) та «серце» (心) схематично зображувало серце у грудях, графема «розкривати рота» (欠) мала значення «говорити». Весь ієрогліф загалом мав передавати наступний зміст: людина притискає руку до серця та говорить про «любов». Проте в сучасній китайській мові використовується скорочена форма цього ієрогліфа, яка складається з трьох елементів, кожен з яких символізує найважливіші, на думку сучасних китайців, прояви любові: так графема «кігті» (手) вказує на «руку» людини та символізує турботу, графема «покриття» (宀) — заступництво, елемент «друг» (友) — підтримку та відповідальність. Цікаво, що давня форма цього ієрогліфа описує зовнішні прояви любові, у той час як сучасна — її внутрішні (моральні) складові.

貓 → 猫

Цей ієрогліф складається з двох частин. Перша — «собака» (犭) або домашня тварина. Друга частина, у свою чергу, складається з двох графем «трава» (艹) та «поле» (田), сполучення цих елементів у давнину передавало пряме значення «паростки», а також мало декілька переносних значень: так, у цьому ієрогліфі воно означає «маленький», «невеличкий». Тобто кіт — це «невелика за розміром домашня тварина».

十一、写字 Правопоис ієрогліфів

孩 孩 孩 孩 孩 孩 孩 孩 孩 孩

张 张 张 张 张 张 张 张

百 百 百 百 百 百 百

家 家 家 家 家 家 家 家 家 家

哥 哥 哥 哥 哥 哥 哥 哥 哥 哥

多 多 多 多 多 多 多

妹 妹 妹 妹 妹 妹 妹 妹 妹

姐 姐 姐 姐 姐 姐 姐 姐 姐

弟 弟 弟 弟 弟 弟 弟

照 照 照 照 照 照 照 照 照 照 照 照 照

爱 爱 爱 爱 爱 爱 爱 爱 爱 爱 爱

狗 狗 狗 狗 狗 狗 狗 狗 狗

真真真真真真真真真真真

般般般般般般般般般般般

还还还还还还还还还还还

两两两两两两两两两两两

全全全全全全全全全全全

公公公公公公公公公公公

共共共共共共共共共共共

几几几

十十十

口口口口口口口口口口口

只只只只只只只只只只只

奶奶奶奶奶奶奶奶奶奶奶

少少少少少少少少少少少

条条条条条条条条条条条

爷爷爷爷爷爷爷爷爷爷爷爷

第九课
他今年十九岁

一、课文 Текст

(在留学生的宿舍)

安娜：萨沙，你怎么样？忙不忙？

萨沙：我今天很忙。

安娜：明天上午你有没有课？

萨沙：明天是星期几？

安娜：明天是星期三。

萨沙：我上午、下午都有汉语课。晚上还有一节体育课。

安娜：你星期日有空儿吗？

萨沙：星期日是几号？

安娜：星期日是十二号，是陆白军的生日。

萨沙：是吗？他今年多大？

安娜：他今年19岁。陆白军一九九五年十一月十二日出生，属猪。他是广州人，他家在广州，星期六早上他爸爸、妈妈、奶奶和外公都来北京。星期日晚上我们有个聚会，祝贺他的生日。田中、丁晓雪、程伯都参加。你参加不参加？

萨沙：那当然参加！中国人过生日的时候吃蛋糕吗？

安娜：是啊！中国人过生日的时候喜欢吃蛋糕。

萨沙：星期日早上我买一个大蛋糕，好吗？

安娜：好啊，周六下午我在商店买两瓶法国红葡萄酒。

今天是陆白军的生日聚会。他的朋友、家人都来祝贺他，他们都说：“白军，生日快乐！”。萨沙买的蛋糕真漂亮。白军的亲人、朋友都来，他很高兴。白军今天请他的好朋友、家人吃他在商店买的北京烤鸭和他妈妈做的寿面。安娜买的红葡萄酒很好喝，田中买的日本白葡萄酒也很好。他们一边吃饭一边说话。程伯的生日是哪天？他的生日是十二月十四号，他们都再来聚会，再来吃寿面。中国人过生日的时候总是吃寿面。

二、生词

Нові слова

1.	今年	jīnnián	цей (поточний) рік
2.	年	nián	рік 1975年, 2013年
3.	岁	suì	рік (при визначенні віку) 三岁, 三十八岁
4.	上午	shàngwǔ	перша половина дня (з 8 ранку до 12 години дня) 明天上午
5.	星期	xīngqī	тиждень 星期一, 星期二
6.	星期三	xīngqīsān	середа
7.	下午	xiàwǔ	друга половина дня (з 12 до 17 години)
8.	晚上	wǎnshang	вечір (з 18 до 24 години)
9.	节	jié	рахівне слово для уроків 两节课
10.	体育	tǐyù	фізкультура, спорт
11.	星期日	xīngqīrì	неділя 星期日上午
12.	号	hào	число, дата 十二月二十九号
13.	生日	shēngrì	день народження 她的生日, 三十八岁生日
14.	多大	duōdà	скільки років 今年多大
15.	多	duō	багато
16.	出生	chūshēng	народитися 1975出生
17.	出	chū	вийти
18.	属	shǔ	народитися в рік однієї з 12 тварин (за китайським календарем) 属狗, 属马
19.	猪	zhū	свиня
20.	早上	zǎoshang	ранок (до 9 години)
21.	聚会	jùhuì	вечірка 生日聚会, 有一个聚会
22.	会	huì	зібрання
23.	祝贺	zhùhè	вітати 祝贺生日

24.	参加	cānjiā	брати участь 参加聚会
25.	过	guò	святкувати
26.	时候	shíhòu	час 什么时候
27.	的时候	deshíhòu	в той час, коли 学习的时候
28.	吃	chī	їсти
29.	蛋糕	dàngāo	торт 一个蛋糕, 吃蛋糕
30.	买	mǎi	купувати 买蛋糕
31.	周	zhōu	тиждень 周一, 周二, 周三, 周四, 周六
32.	商店	shāngdiàn	магазин
33.	瓶	píng	пляшка 一瓶酒
34.	红	hóng	червоний
35.	葡萄酒	pútaojiǔ	вино
36.	酒	jiǔ	алкоголь
37.	葡萄	pútao	виноград
38.	快乐	kuàilè	веселий
39.	生日快乐	shēngrì kuàilè	З днем народження!
40.	漂亮	piàoliang	красивий, вродливий
41.	亲人	qīnrén	родичі
42.	烤鸭	kǎoyā	печена качка, качка по-пекінському
43.	烤	kǎo	пекти
44.	寿面	shòumiàn	локшина «довголіття»
45.	白	bái	білий
46.	一边	yìbiān	i ... i ...
47.	吃饭	chīfàn	їсти
48.	说话	shuōhuà	розмовляти
49.	总是	zǒngshì	завжди

专有名词 власні назви

1.	陆白军	Lù Báijūn	Лу Байцзюнь
2.	广州	Guǎngzhōu	Гуанчжоу
3.	田中	Tián Zhōng	Танака

三、语音

Фонетика

I Вправи на вимову тонів:

wān	wán	wǎn	wàn
niān	nián	niǎn	niàn
wū	wú	wǔ	wù
xīng	xíng	xǐng	xìng
jiē	jié	jiě	jiè
rī	rí	rǐ	rì
chēng	chéng	chěng	chèng
jū	jú	jǔ	jù
huī	huí	huǐ	huì
guō	guó	guǒ	guò
huō	huó	huǒ	huò
chī	chí	chǐ	chì
hōng	hóng	hǒng	hòng
bāi	bái	bǎi	bài
līn	lín	lǐn	lìn
sōng	sóng	sǒng	sòng

II Вимовте склади згідно транскрипції:

Sònghuá	xīngqī
zǒngshì	shàngwǔ
jùhuì	qùnián
kuàilè	shēngrì
piàoliang	shuōhuà
chīfàn	zhōumò
dàngāo	hóngsè
kǎoyā	pútao
shòumiàn	kǎoshì

hēchá	cānjiā
zhùhè	chūshēng

III прослушайте і визначте правильний склад:

shàng — shèng	chū — chūn	chī — zhī
wǔ — yǔ	zǔn — zǒng	dàn — dàn
jīn — jīng	miàn — niàn	zhōu — chōu
nián — niáng	zhù — zhùn	hóng — hún
jié — qié	cān — cāng	bái — pái
tǐ — pǐ	jiā — jiāng	fàn — fàng
rì — shì	hòu — kòu	liù — lù

IV прослушайте і визначте правильний тон:

wáng — wāng	jīu — jìu
sòng — sòng	bián — biàn
lǐn — lín	chī — chǐ
guān — guàn	guò — guó
miàn — miǎn	cān — cán
kǎo — káo	chú — chū
dán — dān	jǔ — jú
hòng — hóng	zào — zǎo

V Нульовий тон:

juéde	kèren
yìsi	mùtou
mǔqin	yīfu
qīzi	wěiba
xiānsheng	qīngchu
xuésheng	xiàohua
bùfen	piàoliang
péngyou	shúxi
biéren	bèizi

四、词汇注释 Лексичний коментар

- В уроці наведено лексичні одиниці на позначення днів тижня. Зверніть увагу на деякі важливі моменти:

- 1) 星期日 (неділя) має синонім 星期天 (неділя);
- 2) лексема 星期 (тиждень) створює синонімічний зв'язок зі словом 周 (тиждень), як і їх відповідні похідні (дні тижня). Наприклад, 星期二 / 周二 (вівторок), 星期三 / 周三 (середа), 星期六 / 周六 (субота) і т. д. Відмінність між указаними лексичними одиницями полягає в тому, що 星期 (тиждень) та її похідні (дні тижня) є стилістично нейтральними та функціонально універсальними, тоді як 周 (тиждень) та її похідні (дні тижня) належать до розмовного стилю.

- Окремо слід зауважити, що у сучасній китайській мові співіснують дві системи на позначення цифр: традиційна китайська (二、五、八) та арабська (2, 5, 8). Водночас наразі відчувається чітка тенденція до збільшення використання саме арабських цифр, що, зокрема, пов'язане з активним входженням Китаю в глобалізаційні процеси та його долученням до базових світових стандартів.
- Варто також розглянути лексичну пару 年 та 岁. Хоча вказані слова перекладаються як рік, але, коли йдеться про вік людини (конкретне число, наприклад: 18 років), то використовується лексема 岁 (18岁).
- Слід докладніше зупинитися на питанні 他今年多大? , адже, коли в Китаї запитують про вік людини, потрібно враховувати, кому воно адресоване. Якщо мова йде про дорослих людей одного покоління, то фраза 你今年多大? буде прийнятною. Дітей же про вік можна запитати так: 你今年几岁?

五、语法 Граматика

I Вираження назв місяців та днів тижня в китайській мові:

Назви календарних місяців у китайській мові творяться за схемою:

номер місяця + 月

Нумерація починається з січня. Отже, місяці записуються наступним чином: січень 一月, лютий 二月, березень 三月, ... грудень 十二月.

Назви днів тижня утворюються відповідно за схемою:

星期/ 周 + номер дня тижня

Нумерація починається з понеділка. Таким чином, понеділок 星期一/周一, вівторок 星期二/周二, середа 星期三/周三 ... неділя 星期日/周日.

У китайському реченні слова на позначення часу так само, як і слова на позначення місця, групуються у послідовності від великого до малого, тобто від більш загального до більш конкретного. Наприклад: 12 квітня 2014 року — 2014年四月12号; в середу 5 вересня після обіду — 九月5号周三下午.

II Konstruktion «一边... 一边...»:

В китайському реченні конструкція «一边 ... 一边» вказує на одночасність дій. Наприклад:

(1) 安娜一边喝葡萄酒, 一边吃生日蛋糕。 Анна пила вино та їла іменинний пиріг.

(1) 他一边看照片, 一边听老师说的话。 Він (i) переглядав фотографії і слухав учителя.

III ... 的时候 — в той час, коли...

的时候 вказує на конкретний період, коли відбувається дія. Наприклад: 上课的时候 під час уроку; 我们吃早饭的时候 в той час, коли ми снідаємо.

Речення із застосуванням часового форманту 的时候 перекладається українською мовою переважно підрядним реченням часу. Наприклад:

(1) 中国人过生日的时候吃蛋糕。 Китайці їдять торт, коли святкують день народження.

(2) 我的朋友在中国的时候, 买很多东西。 Коли мій друг буває в Китаї, він купує багато речей.

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ В КИТАЇ: ТРАДИЦІЇ СВЯТКУВАННЯ

Народження дитини в Китаї здавна було важливою подією в родині, пов'язаною з багатьма обрядами. Як тільки дитина з'являлася на світ, занотувували точний час, щоб ворожити міг скласти гороскоп. Пуповину клали в урну з попелом і зберігали щонайменше 10 років, а то й протягом всього життя новонародженого. Це пов'язано з повір'ям про те, що не можна віддавати землі частини тіла дитини (а саме такою вважали пуповину), оскільки це накличе смерть дитини.

Коли дитині виповнювався місяць, вона отримувала дитяче ім'я. Її голову вперше брили і влаштовували святкування, що мало назву *маньюе* (满月 «повний місяць»). Усі члени родини, ошатно вбравшись, влаштовували святкове частування та дарували дитині одяг, браслети на руки й щиколотки тощо. Немовля одягали в яскраво-червону сорочку і готували для нього червоне ліжко, крісло й шапочку

зі срібними або мідними зображеннями Будди чи восьми безсмертних. Інколи на шапочці писали ієрогліфи 寿 (shòu — «довголіття») і 富 (fù — «багатство»). Червоний колір завжди символізував радість і щастя.

Китайці відзначали і сто днів з дня народження дитини. У цей день ходили до віщуна, щоб дізнатися про майбутню долю дитини. Зі ста сусідів збирали по одній кольоровій нитці, з яких звивали шнурок і вішали на шию дитини як оберег (нині такі нитки можна побачити на руках китайських немовлят). Амулетами також слугували подушечки, пошиті у вигляді тварин, зазвичай тигрів, які повинні були відганяти злих духів під час дитячого сну. В Китаї й до цього часу діти носять шапочки з вушками, що імітують голови тварин.

Коли дитині виповнювався рік, день народження відзначався особливо пишно. Із цим днем пов'язана традиція «тягти жереб»

(抓周 — zhuāzhōu), яка збереглася і в сучасному Китаї: перед дитиною розкладають різні речі, традиційно це були пензлик, туш, папір, книга, рахівниця, гроші, печатка, флейта тощо, нині до них доєдналися символи нашого часу — комп'ютерна мишка, кредитна картка, калькулятор тощо. Предмет, до

якого відразу потягнеться дитина, вказує на її майбутню кар'єру (див. таблицю). Загальна кількість предметів повинна бути кратною шести відповідно до вислову 六六大順 — liùliù dàshùn, що вказує на щасливе знамення. Цифра 六 в китайській мові звучить подібно до слова 祿lù, що означає «багатство, добробут».

Предмет жеребкування	Відповідна сфера діяльності
висушена соя	чиновницька справа
стетоскоп	медицина
кредитна картка	банківська справа, фінансування
комп'ютерна мишка	програмування
м'яч	спорт
помада, дзеркало	модельний бізнес
калькулятор	бізнес, бухгалтерська справа
печатка	державне керівництво
лінійка	архітектура, інженерно-конструкторська справа
пензлик	літературна творчість
книга	наука
зерно	аграрна справа

Обов'язковими стравами під час святкування дня народження є локшина «довголіття» 寿面, що символізує довгі роки життя, і пофарбовані у червоний колір яйця, що символізують радість і щастя. Сучасні китайці часто переймають західні традиції, відтак на святкових столах з'явився торт зі свічками.

Варто зазначити, що в Китаї вік людини традиційно рахували не від народження, а від зачаття, тобто після народження вважалося, що дитині вже виповнився рік (це так званий 虚岁 xūsuì — «умовний вік»). Наступний рік додавався у день Свята Весни — китайського Нового року. Сучасні китайці рахують вік від народження (так званий 周岁 zhōusuì — «справжній, належний вік»). Зверніть увагу, що на запитання про вік (他今年多大?) китайці відповідають «скільки їм виповнюється

цього року», навіть якщо до дня народження ще декілька місяців (他今年十九岁).

Примітною також є увага китайців до зодіакальних знаків з тваринного календарного циклу. Малий цикл обіймає 12 років, кожен з яких має назву однієї з дванадцяти тварин: пацюка (鼠shǔ), бика (牛niú), тигра (虎hǔ), зайця (兔tù), дракона (龙lóng), змії (蛇shé), коня (马mǎ), вівці (羊yáng), мавпи (猴hóu), півня (鸡jī), собаки (狗gǒu), свині (猪zhū). Великий календарний цикл обіймає 60 років і поєднує назви зазначених тварин з п'ятьма стихіями: деревом (木mù), вогнем (火huǒ), землею (土tǔ), водою (水shuǐ), залізом (金jīn). Наприклад, 2014 рік — дерев'яного коня, 2026 рік — вогняного коня, 2038 рік — земляного коня і т. д. Виникнення тваринного календарного циклу в Китаї відносять до часів правління легендар-

ного імператора Хуанді. Традиційно цей цикл використовувався не лише для літочислення, але й для астрологічних прогнозів та різних видів ворожіння. Останні стосувалися визначення, в залежності від дати народження, загальної характеристики людини, її здібностей і недоліків. Попри це, розкривалася можлива небезпека, яка їй загрожувала (наприклад, людина, що народилася у рік вогню, повинна боятися протилежної стихії — води). І насамкінець, давалися поради, як людина повинна бути похована після смерті (через спалення, у вигляді мумії, поховання у землі тощо). По смертні ворожіння пояснюються психологією давніх китайців, яких цікавило, що станеться не лише з їхньою душею, але й тілом у царстві духів. Тому й сучасні китайці не втратили традиційно серйозного ставлення до того, під яким знаком народилася людина.

У Китаї святкують дні народження переважно дітей і старих.

Подарунки. Найчастіше як подарунок до дня народження китайці приносять гроші. Сума повинна бути парним числом, що символізує щастя, але ні в якому разі не пов'язаною з числом 4, оскільки його звучання подібне до слова 死 (sǐ — «смерть»). Щасливе число в Китаї — 8, оскільки за зовнішнім виглядом нагадує знак безмежності ∞, а отже, символізує безсмертя, а за звучанням близьке до слова 发 fā, що є складовою частиною понять 发福 (fāfú — роздобріти), 发财 (fācái — розбагатіти, стати заможним). Гроші

зазвичай дарують у червоному конверті, що символізує прихильність долі. На святкування дня народження гості можуть прийти з кошником фруктів, куди, однак, не варто класти груші.

Китайська традиційна культура сформувала цілу систему різних табу, засновану переважно на співзвучності різних назв зі словами, що несуть негативну смислову й конотативну інформацію, найчастіше пов'язану із розставанням і смертю. Це стосується і підготовки подарунків до дня народження. Так, китайцям не можна дарувати *годинник*, оскільки словосполучення 送钟 (sòng zhōng — «подарувати годинник») нагадує за звучанням 送葬 (sòng zàng — «брати участь в поховальній церемонії»). Не зрадіють вони й парасольці, оскільки слово 伞 (sǎn — «парасолька») звучить однаково зі словом 散 (sǎn — «розставання»), а значить, подарунок натякатиме на бажання розірвати стосунки. Таку ж приховану інформацію несе і груша 梨, адже її назва китайською мовою звучить однаково зі словом 离 (lí — «залишати, розставатися»). Тому в кошику з фруктами до свята не повинні знаходитись груші. Не можна дарувати гострі предмети (ніж, ножиці), які символізують розрив, оскільки за своїм призначенням ці інструменти відтинають частину від цілого. Не можуть бути подарунком до дня народження і носові хустинки. Справа в тім, що у традиційному китайському суспільстві хустинки були атрибутом поховальної церемонії.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

1) A: 明天_____你有没有课?

B: 我_____, _____都有_____课。_____还有一节_____课。

✓ 早上、上午、下午、晚上

✓ 汉语、英语、德语、哲学、体育、文学、历史

- 2) A: 明天是星期几?
B: 明天是_____。
✓ 星期一、星期二、星期三、星期四、星期五、星期六、星期日
- 3) A: 你_____有空儿吗?
B: _____是几号?
A: _____是_____, 是陆白军的生日。
✓ 星期一、星期二、星期三、星期四、星期五、星期六、星期日
✓ 二十五号、十二号、八号、十六号、十号、三十号、二十九号
- 4) A: 他今年多大?
B: 萨沙_____出生, 今年_____。
✓ 一九九一年十月二十五号、一九八九年三月十二号、一九九二年十二月八号、一九九三年七月十一号、一九九四年九月十号
✓ 二十三岁、二十五岁、二十二岁、二十一岁、二十岁
- 5) A: _____过生日的时候_____吗?
B: 不是, 他们_____。
✓ 中国人、美国人、法国人、日本人、德国人、乌克兰人、英国人
✓ 吃蛋糕、喝葡萄酒、吃寿面、吃北京烤鸭
- 6) A: _____早上我买_____, 好吗?
B: 好啊, _____下午我在商店买_____。
✓ 星期一、星期二、星期三、星期四、星期五、星期六、星期日
✓ 一个蛋糕、两瓶葡萄酒

II Зробіть переклад китайською мовою:

- Як ти? _____ ?
- Завтра вранці у тебе є уроки? _____ ?
- Завтра який день тижня? _____ ?
- Завтра — п'ятниця _____ .
- Ввечері у мене урок фізкультури _____ .
- У середу в тебе буде вільний час? _____ ?
- Середа — це яке число? _____ ?
- Середа — це день народження Саші _____ .
- Правда? (здивування) _____ ?
- Скільки йому років? _____ ?
- Він народився 12 жовтня 1992 року _____ .
- За знаком Зодіаку він — свиня _____ .
- Ти будеш на вечірці? _____ ?
- Під час святкування дня народження китайці їдять торт? _____ ?

З Днем народження! _____ !
 Коли День народження Анни? _____ ?
 У неї День народження 25 квітня _____ °
 17 вересня 1999 року _____ °
 до обіду в суботу _____ °
 31 січня в понеділок _____ °
 У вівторок 22 жовтня я їду в інститут. _____ °
 День народження мого батька у четвер 5 травня _____ °
 У нас буде вільний час у суботу зранку _____ °
 Наш учитель приїхав до України 10 серпня 2013 року _____ °

III Складіть діалог за наступною схемою:

A: _____, 你怎么样? 忙不忙?

B: _____。

A: 明天上午你有没有课?

B: _____?

A: 明天是星期一。

B: _____。

A: 你星期六有空儿吗?

B: _____?

A: 星期六是二十五号, _____。

B: 他今年多大?

A: _____。星期五早上 _____
 _____。星期六晚上 _____。你参加
 不参加?

B: _____! 星期六早上我买一个蛋糕, 好吗?

A: _____。星期五下午我在商店买 _____。

IV Використовуючи конструкцію 一边..., 一边... переписіть речення:

1. 我们吃饭, 我们看电视。
2. 李老师喝茶, 李老师写字。
3. 安娜看照片, 安娜说话。
4. 萨沙祝贺朋友, 萨沙给蛋糕。

V Дайте відповіді на запитання:

1.	今天是三月五号, 明天呢?
2.	昨天是2014年五月三十一号, 今天呢?
3.	明天是星期六, 今天呢?

4.	昨天是周三，明天呢？
5.	今天是七月五号周六，昨天呢？
6.	这__小猫很可爱。

VI Діалогічне мовлення

Використовуючи вивчений лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Підготовка до святкування дня народження».

VII Творче завдання

Написати твір за темою «День народження друга».

八、阅读理解 Читання та розуміння тексту

I 回答问题：

- (一) 请看一下标题和下面短文。看完了课文以后，你会了解什么情况？
 (二) 下面词汇读音是什么？其中哪些是动词？哪些是名词？哪些是人名？请画线连起来。

宋华	Wángxiǎoyún	
碗	Shèng	
琳娜	Línà	人名
剩	Jiā	名词
王小云	Sòng huá	动词
加	Wǎn	

II 根据课文内容，请判断下列句子的正误：

- 一、这星期天，宋华开生日晚会。 ( )
 二、客人都准时来了。 ( )
 三、王小云不喜欢吃北京烤鸭。 ( )
 四、力尔 吃多菜是因为他很饿。 ( )
 五、宋华想，琳娜过生日的时候，他一定要点香槟酒。 ( )

不无害的生日

宋华是贸易经济系学生。他是北京人，今年二十一岁。这星期他过生日，想开个晚会。星期天下午五点半他的好朋友们有一个聚会。王小云、琳娜和安东都来祝贺他的生日。他们

都准时来了，只有力尔迟到了。他们在北京烤鸭店吃烤鸭和寿面，喝红葡萄酒。朋友们祝宋华生日快乐，宋华非常高兴。他很热情，吃饭的时候不断地把菜加到客人的碗里。王小云吃饱了，把碗里的菜剩下不吃。安东不好意思剩下，宋华一个劲的往他的碗里加菜。安东已经饱了，还是不得不吃。这样，安东闹肚子，是因为他不了解中国人的习惯。

琳娜的生日是十一月二十号。她也想开个热闹的晚会，安东希望不会再犯他的错误。宋华说那天他们最好吃草莓蛋糕，喝香槟酒。

III 那一个答案符合那一个问题？请画线：

这星期日谁过生日？	香槟酒。
王小云为什么把菜剩下不吃？	草莓蛋糕。
琳娜过生日时，宋华想喝什么？	宋华。
琳娜几月几号过生日？	可能不太喜欢，他得了肚子痛。
宋华开的晚会，安东喜欢吗？	为了表示他吃饱了。
吃烤鸭时，琳娜和力尔喝什么酒？	星期天下午两点。
宋华为什么往安东的碗里加菜？	红葡萄酒。
	是二十一月十二号。
	琳娜。
	再犯错误。
	因为他很热情。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
3	山		shān	гора	природа	岛、岸、幽
4	瓦		wǎ	черепиця	житло	瓷、瓮、甄
5	示	礻	shì	вівтар предків	суспільство	祭、祖、神
6	耳		ěr	вухо	частини тіла	取、联、聊
6	虫		chóng	черв'як	тварини	虾、蛇、蚊
6	缶		fǒu	амфора	речі	缸、缺、罄
6	舌		shé	язык	частини тіла	乱、敌、甜

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

多 → 多

Цей ієрогліф складається з двох однакових графем «м'ясо» (夕). У китайській писемності повторення двох або більше однакових графічних елементів вказувало на «множину», «більшість», «велику кількість». Первинне значення графічного елемента 夕 — «великий шматок м'яса у формі півкола». Графічна ідея ієрогліфа: два великих шматки м'яса — це вже «багато».

賀 → 贺

Ієрогліф можна умовно розділити на дві частини: у верхній частині знаходяться графеми «сила» (力) та «рот» (口). Первинне значення графічного сполучення 加 — «хвалити», і кожна графема у цьому випадку має своє символічне значення. Так «сила» — це «зусилля», «важка праця», «рот» означає «висловлювати схвалення», тобто людині треба докласти зусиль та важкої праці, перш ніж почути про себе щось добре або «отримати схвалення». В нижній частині — графема «мушля» (贝), що символізувала «подарунок», «коштовну річ». Таким чином ієрогліф графічно зображує наступне: людині підносять подарунок, кажуть про неї щось добре, тобто «вітають».

聚 → 聚

У верхній частині цього ієрогліфа розташоване сполучення графем «вухо» (耳) та «долоня» (又), яке передавало значення «спілкуватися» або «отримувати»: елемент «вухо» вказував на абстрактні речі, які може отримати людина у процесі спілкування, наприклад «отримати вітання», «дідзятися новини» тощо; елемент «долоня» вказував вже на конкретні речі, наприклад «отримати подарунок». У нижній частині ієрогліфа знаходиться умовне зображення трьох людей, яке передається наступними графічними елементами: 彳, 亻, 人. Ієрогліф зображує ситуацію, коли декілька людей спілкуються між собою або обмінюються чимось, тобто «зібралися разом».

糕 → 糕

Ієрогліф складається з двох елементів: «рис» (米) та «ягня» (羔). Перший елемент, графема «рис», характеризувала склад харчового продукту, а саме вказувала на те, що він зроблений з рисового або пшеничного борошна. Друга частина, «ягня», давала характеристику смаку продукту: у глибоку давнину найсмачнішою стравою вважалася смажена ягнятина, тому її схематичне зображення було обрано для вираження значення «смачний», «делікатес». Отже, «тістечко» — це «смачна їжа з рисового або пшеничного борошна».

十一、写字 Правопис ієрогліфів

买买买买买买买

店店店店店店店店

亮亮亮亮亮亮亮亮亮

吃吃吃吃吃吃吃

年年年年年年年

总总总总总总总总总

参参参参参参参参参

话话话话话话话话话

亲亲亲亲亲亲亲

会会会会会会会

候候候候候候候候候

周周周周周周周周周

商商商商商商商商商

早早早早早早早

星星星星星星星星星

晚晚晚晚晚晚晚晚晚

期期期期期期期期期

漂漂漂漂漂漂漂漂漂漂漂漂漂漂漂漂

祝祝祝祝祝祝祝祝祝祝祝祝祝祝祝祝

育育育育育育育育育育育育育育育育

萄萄萄萄萄萄萄萄萄萄萄萄萄萄萄萄

葡葡葡葡葡葡葡葡葡葡葡葡葡葡葡葡

蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋蛋

过过过过过过过过过过过过过过过过

酒酒酒酒酒酒酒酒酒酒酒酒酒酒酒酒

面面面面面面面面面面面面面面面面

饭饭饭饭饭饭饭饭饭饭饭饭饭饭饭饭

乐乐乐乐乐乐乐乐乐乐乐乐乐乐乐乐

体体体体体体体体体体体体体体体体

出出出出出出出出出出出出出出出出

加加加加加加加加加加加加加加加加

午午午午午午午午午午午午午午午午

岁岁岁岁岁岁

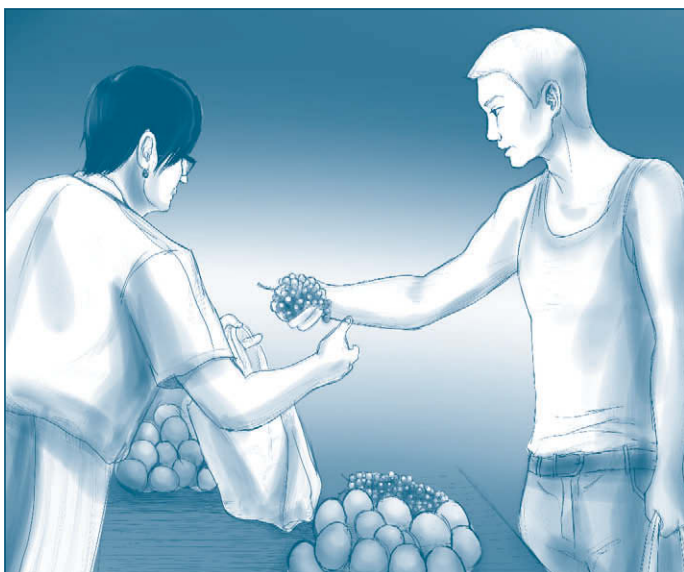
快快快快快快快

红红红红红红

节节节节节节

边边边边边边

第十课
去商场买东西

一、课文

Текст

(在商场)

售货员：您要什么水果？

萨沙：你好，师傅！请问这是什么？

售货员：您不认识吗？这是香蕉苹果。

萨沙：对不起，我是问：这个汉语怎么说？

售货员：啊，您是外国人，您在这儿工作吗？

萨沙：不，我在北京大学学习。

售货员：您学习汉语，是不是？您跟我学，很容易：这叫香蕉，这叫香蕉苹果、那是葡萄，那是中国有名的桃子，很好吃……我还卖很多蔬菜，我这儿有西红柿、黄瓜、土豆、白菜等等。您要什么？

萨沙：跟您学真不难，一斤葡萄多少钱？

售货员：哪种？白的还是红的？

萨沙：我喜欢白的。

售货员：一斤十六块三毛五分钱。

萨沙：一斤十六元三角五分钱吗？您的葡萄很贵。

售货员：一斤十六块三毛五分钱很便宜。您看，我的葡萄很大，是西班牙的，很好吃。好，做个朋友，十六块一毛钱一斤。

萨沙：一斤西红柿多少钱？

售货员：六块钱一斤，十块两斤。

萨沙：好，我买一斤葡萄和两斤西红柿，一共多少钱？

售货员：一共二十六块一毛钱。

萨沙：给您钱。

售货员：有没有零钱？

萨沙：没有。

售货员：好，您给我五十块，我找您二十三块九毛，还送一个苹果。再见！

萨沙：再见！

田中星期六或者星期日常常去大商店。大商店卖很多东西，这儿有音乐光盘、书、报纸、本子、笔等等。今天她请萨沙去大商店买一本中日词典。萨沙很高兴，他也要买一本中乌词典和一份中文报纸。萨沙总是喝茶的时候看中文报纸。商店的词典不贵，一本中日词典三十八元五角钱，一本中乌词典四十元六角一分钱。中文报纸也很便宜，一份六角七分钱。田中还要买一张音乐光盘，她很喜欢听京剧。一张《梁祝》CD盘三十元钱。他们现在去宿舍。他们想在宿舍一边听田中买的光盘一边吃萨沙买的水果。

二、生词

Нові слова

1.	商场	shāngchǎng	універмаг
2.	东西	dōngxi	речі
3.	水果	shuǐguǒ	фрукти
4.	师傅	shīfu	майстер, продавець, (застосовується до працівників у сфері обслуговування) 孙师傅
5.	香蕉苹果	xiāngjiāo píngguǒ	яблуко з банановим смаком (яблука Голден) 一个香蕉苹果
6.	怎么	zěnmē	як 怎么说, 怎么做
7.	跟	gēn	з
8.	容易	róngyì	легкий 很容易, 不容易
9.	香蕉	xiāngjiāo	банан
10.	苹果	píngguǒ	яблуко
11.	桃子	táozǐ	персик
12.	好吃	hàochī	смачний
13.	卖	mài	продавати 怎么卖

14.	蔬菜	shūcài	овочі
15.	西红柿	xīhóngshì	томати
16.	黄瓜	huángguā	огірки
17.	土豆	tǔdòu	картопля
18.	白菜	báicài	капуста (китайська)
19.	等等	děngděng	тощо
20.	难	nán	складний
21.	斤	jīn	цзин (міра ваги, що становить 500 грам) 一斤苹果, 三斤葡萄
22.	钱	qián	гроші 多少钱
23.	种	zhǒng	сорт, вид (универсальне рахівне слово)
24.	还是	háishì	або (альтернативний сполучник)
25.	块	kuài	юань (усна назва грошової одиниці 元(圆), дорівнює 100 феням) 两块钱, 十二块钱
26.	毛	máo	мао (усна назва грошової одиниці 角, дорівнює 10 феням) 两毛钱, 六毛钱
27.	分	fēn	фень (мінімальна грошова одиниця, дорівнює 0,01 юаня) 两分钱, 三分钱
28.	元	yuán	юань (те ж саме, що 块), дорівнює 100 феням)
29.	角	jiǎo	цзяо (дорівнює 10 феням)
30.	便宜	piányi	дешевий
31.	给	gěi	давати
32.	零钱	língqián	дрібні гроші
33.	找	zhǎo	давати решту
34.	送	sòng	дарувати 送葡萄酒
35.	或者	huòzhě	або
36.	常常	chángcháng	часто 常常来, 常常做
37.	音乐	yīnyuè	музика
38.	光盘	guāngpán	компакт-диск 一张光盘
39.	书	shū	книга 两本书, 外语书, 看书
40.	报纸	bàozhǐ	газета 买报纸, 看报纸
41.	本子	běnzǐ	зошит 一个本子
42.	笔	bǐ	ручка, олівець, пензлик, крейда 钢笔, 圆珠笔, 铅笔, 毛笔, 粉笔

43.	词典	cídiǎn	словник 乌汉词典
44.	份	fèn	примірник (рахівне слово для газет) 一份报
45.	梁祝	Liángzhù	«Лян Шаньбо і Чжу Інтай» (пекінська опера за мотивами однойменної легенди)
46.	想	xiǎng	думати, хотіти
47.	听	tīng	слухати

专有名词 власні назви

1.	西班牙	Xībānyá	Іспанія
----	-----	---------	---------

三、语音

Фонетика

I

Вправи на вимову тонів:

chāng	cháng	chǎng	chàng
shī	shí	shǐ	shì
jīn	jín	jǐn	jìn
qiān	qián	qiǎn	qiàn
nān	nán	nǎn	nàn
bāi	bái	bǎi	bài
cāi	cái	cǎi	cài
huāng	huáng	huǎng	huàng
xī	xí	xǐ	xì
tāo	táo	tǎo	tào
gēn	gén	gěn	gèn
xiāng	xiáng	xiǎng	xiàng
yīn	yín	yǐn	yìn
kuāi	kuái	kuǎi	kuài
yuān	yuán	yuǎn	yuàn

II Вимовте слова згідно транскрипції:

pínguǒ
shāngchǎng
háishì
kuàiqián
xiāngjiāo
shīfu
zhǎoqián
róngyì
língqián
yīnyuè

shūdiàn
gōngyuán
zuòjiā
táozi
hǎochī
shūcài
tǔdòu
huángguā
huòzhě
guāngpán

III Прослушайте і визначте правильний склад:

xiǎng — xiǎn	pián — tián	pán — páng
liáng — lián	jiǎo — qiǎo	yuè yuàn
fèn — fèng	zhǐ — zǐ	gěi — hěi
cí — zí	shū — zhū	tīng — dīng
zhǎo — zǎo	guāng — guān	sān — sāng

IV Прослушайте і визначте правильний тон:

liǎn — lián	gěi — gèi
cí — cī	piān — piǎn
fèn — fěng	péng — pèng
zǐ — zī	dòng — dǒng
pán — pàn	zěn — zēn
jiāo — jiáo	cāi — cái
yuè — yuē	róng — ròng

V Прочитайте багатоскладові слова та вирази:

màidāngláo	dǎ páiqíu
kěndéjī	tīyùguǎn
dǎ wǎngqíu	yǒuyìsi
huǒtuǐcháng	zhōngguó rén
sānmíngzhì	kàngshēngjì
shòuhuòyuán	qiǎokèlì
rèjiānglè	kèkǒukèlè

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У діалозі уроку має місце вираз «做个朋友». Його можна інтерпретувати таким чином: «будемо друзями».
- Слід також прокоментувати лексичну одиницю 中乌词典. Це — назва словника, яка складається із трьох частин: скорочений варіант назви однієї мови (中文) + скорочений варіант назви іншої мови (乌克兰语) + назва праці (词典). При цьому слід зауважити, що йдеться про *китайсько-український* словник, адже саме в такому порядку розміщено аббревіатурні назви мов у вказаній лексичній одиниці. За аналогічним принципом формуються назви усіх словників. Ще одним прикладом реалізації вказаного правила може слугувати інша лексична одиниця, запропонована у цьому ж уроці — 中日词典 (*китайсько-японський* словник).

五、语法 Граматика

I Порядок слів у реченні з обставиною часу і місця:

Зазвичай порядок слів у реченні з обставинами часу і місця має наступний вигляд:

підмет + обставина часу + обставина місця + присудок + додаток

Наприклад:

- (1) 他们星期三在这儿学习汉语。 У середу вони вивчають тут китайську мову.
- (2) 我们今天在大学有三节课。 Сьогодні у нас в університеті 3 пари.
- (3) 售货员周六和周日上下午在北京商场卖很多水果。 У суботу та неділю цілими днями в Пе-кіні на ринку торговець продає багато фруктів.

II Грошові позначення в китайській мові:

Одиниця китайської валюти — юань 元. 角 відповідає номіналу в 10 фенів, а 分 — найменша грошова одиниця (на кшталт копійки). В розмовній китайській мові часто використовуються 块 замість 元, 毛 замість 角. Наприклад:

- 5 юанів — 五元 або 五块
 12, 50 — 十二元五角 або 十二块五(毛)
 0, 63 — 六角三分 або 六毛三(分)

III Особенности вживання сполучників 或者 та 还是:

Сполучник **或者 (або)** використовується в розповідних реченнях, тоді як **还是 (чи, або)** лише в питальних. Наприклад:

- (1) 你喜欢喝茶还是和咖啡? Тобі подобається пити чай або каву?
- (2) 星期日我和妈妈去商场或者电影院。В неділю ми з мамою ходимо на ринок або в кінотеатр.
- (3) 你们买一斤还是两斤香蕉? Ти купуєш півкіло бананів чи кілограм?
- (4) 萨沙周一或者周二过生日。Сашко відзначатиме день народження в понеділок або вівторок.

六、文化知识 文化知識 Kulturologičnii komentar

НАЦІОНАЛЬНА ВАЛЮТА КНР

Національна валюта Китайської Народної Республіки має назву *женьміньбі* (人民币, RMB), що дослівно перекладається — «народні гроші». Національна грошова одиниця Китаю — юань 元 (неофіційна назва, що вживається в просторіччі — «куай» 块). Лексема 元 дослівно означає «кругла монета», таку назву мали круглі срібні монети династії Цін (1644—1911). Нині в Китаї «юанем» називають базову одиницю будь-якої валюти, яка залучена до грошового обігу на території КНР. Зокрема, «юанем» називають долар з відповідним уточненням національної валюти, а також

євро: 美元 [měiyuán] американський долар, 新加坡元 [xīnjiāpōyuán] сингапурський долар, 加拿大元 [jiānádàyuán] канадський долар, 欧元 [ōuyuán] євро тощо. Міжнародне позначення китайського юаня — CNY (¥). Окрім юаня, існують дрібніші грошові одиниці — цзяо 角 (неофіційна назва «мао» 毛) і фень 分. Один юань ділиться на 10 цзяо, який, своєю чергою, ділиться на 10 фенів.

У грошовому обігу беруть участь юані:

- 1) *банкноти* вартістю 100 юанів, 50 юанів, 20 юанів, 10 юанів, 5 юанів, 1 юань (рис. 1);

Рис. 1

2) монети вартістю 1 юань, 5 цзяо, 1 цзяо, 5 фенів, 2 феня, 1 фень (рис. 2).

Рис. 2

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА

До початку ХХ ст. основною грошовою одиницею в Китаї був срібний *лян* (银两). Ним користувалися в Піднебесній протягом двох тисячоліть. *Лян* — грошова одиниця, яка визначалася вагою і не мала сталої форми, тобто могла виражатися монетами (або їх сукупністю), злитками (або їх частиною).

У 221 р. до н. е. цінський ван завоював китайські землі і проголосив себе першим імператором Цінь Ши-хуанді (秦始皇帝, 221—210 рр. до н. е.). Закріплюючи єдність імперії, він провів ряд реформ, серед яких і грошову. Саме тоді були введені до обігу мідні монети — *цяні* (钱) — круглої форми з квадратним отвором, де квадрат уособлював землю і жіночий початок Інь, а коло — відповідно небо і чоловічий початок Ян. На таких монетах викарбовувалися 4 ієрогліфи, два з яких

були девізом імператора, а інші два — назвою монети. Наприклад, 大定通宝 «Оборотна монета доби правління Дадін (Великого спокою)» (рис. 3), 崇庆元宝 «Основна монета доби правління Чунцін (Благородних урочистостей)» (рис. 4) і т. д. Цяні проіснували більш як 2 тисячі років, змінюючи розмір і вагу. Вартість монет-цянів залежала від ваги та металу, з якого вони були зроблені. У різні часи *цяні* важили від 6 до 20 грамів. Монетам присвоювалися й різні назви, наприклад: 通宝 *оборотна монета* (дослівно «повернута дорогоцінність»), 元宝 *основна монета* (дослівно «одвічна дорогоцінність»), 重宝 *важка монета* (дослівно «важка дорогоцінність») тощо. Варто зазначити, що протягом 2 тисяч років форма і спосіб виготовлення монет були незмінними: *цяні* не карбували, а відливали у спеціальних формах.

Цяні мали обіг в усьому Китаї та сусідніх державах Центральної Азії, де їх називали «чох». Монети нанизували на мотузок (що пояснює практичне значення отвору в них) і використовували його, як гаманець (рис. 5). Зв'язки були досить важкими, оскільки купівельна спроможність однієї монети була невеликою: на неї можна було купити хіба що чашку чаю. Для спрощення розрахунків гроші рахували зв'язками по 1000 монет (їх називали «гуань» 贯 або «мін» 缗).

Для досить вагомих виплат у традиційному Китаї поряд з монетами існували срібні злитки *юаньбао* 元宝. Вони увійшли до обігу під час правління монгольської династії Юань (1271—1368) і мали форму кінського копитця (рис. 6). Під час правління наступної династії Мін (1368—1644) до обігу увійшли срібні

ляни у формі човника (рис. 7) з імператорським тавром. Назву ці злитки отримали від давньої міри ваги, яка в різні часи становила від 6 до 38 грамів. Після встановлення влади маньчжурської династії Цін (1644—1911) *лян* зберігся як одиниця ваги срібла при розрахунках купців; «народними» грошима залишалися мідні *цяні*. В середині XIX ст. *лян* був широко розповсюджений у басейні Тихого океану під малайською назвою «таель». Саме тоді він мав вагу 37,7 г, дорівнював 10 *цяням* або 100 *феням*.

Під кінець правління династії Цін у фінансовому обігу Піднебесної побутували також срібні злитки вагою до 50 *лянів*, як у формі кораблика, так і іншого вигляду. Особливої слави за витонченість форми набули юннаньські злитки у вигляді кінського сідла (рис. 8).

Рис. 3

Рис. 4

Рис. 5

Рис. 6

Рис. 7

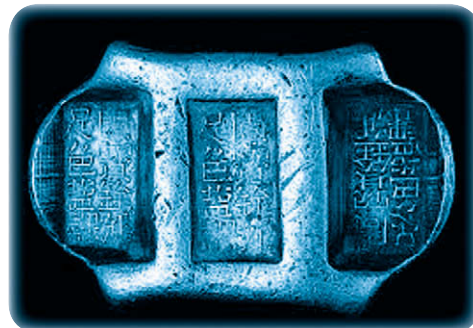

Рис. 8

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) A: _____, 您要什么水果?
B: 我要_____和_____。
✓ 先生、小姐
✓ 香蕉、苹果、葡萄、桃子、香蕉苹果
- 2) A: _____! 请问, 这是什么?
B: 这是_____。
✓ 先生、小姐、师傅
✓ 香蕉、苹果、葡萄、桃子、西红柿、黄瓜、土豆、白菜
- 3) A: 您在这儿工作吗?
B: 不, 我在_____学习。
✓ 北大、北京语言大学、清华大学、北京大学
- 4) A: _____! 请问, 一斤_____多少钱?
B: 一斤_____。
✓ 先生、小姐、师傅
✓ 香蕉、苹果、葡萄、桃子、西红柿、黄瓜、土豆、白菜
✓ 十五块三毛五分钱、八块二毛五分钱、十七块十毛五分钱、十一块五毛钱、五块九毛五分钱
- 5) A: 一斤_____吗? 您的_____很贵。
B: 一斤_____, 很_____。您看, 我的_____很_____, 很_____。
✓ 十五块三毛五分钱、八块二毛五分钱、十七块十毛五分钱、十一块五毛钱、五块九毛五分钱
✓ 香蕉、苹果、葡萄、桃子、西红柿、黄瓜、土豆、白菜
✓ 便宜、大、好、好吃
- 6) A: 我买一斤_____和三斤_____, 一共多少钱?
B: 一共_____。
✓ 香蕉、苹果、葡萄、桃子、西红柿、黄瓜、土豆、白菜
✓ 二十五块三毛五分钱、十八块二毛五分钱、三十七块十毛五分钱、五十一块五毛钱、十五块九毛五分钱

II Зробіть переклад китайською мовою:

Які вам потрібні фрукти? _____ ?

Ви тут працюєте? _____ ?

Я навчаюся у Пекінському університеті _____ 。

Дуже смачно! _____ !

Скільки коштує один цзінь яблук? _____ ?

Який сорт винограду? _____ ?
 Ваші персики дуже дорогі / дешеві _____ .
 Мої фрукти з Іспанії _____ .
 Будемо друзями! _____ !
 Скільки (грошей) за все? _____ ?
 Разом — 25 юанів _____ .
 Візьміть гроші! _____ !
 У Вас є дрібні гроші? _____ ?

III Запишіть ціни китайською мовою:

2,15 RMB; 4, 05 RMB; 12, 25 RMB; 0, 05 RMB; 0, 70 RMB; 22, 10 RMB.

IV Вставте відповідні сполучення, перекладіть:

1. 妈妈买蛋糕__葡萄酒?
2. 你们都学英语__日语?
3. 这是萨沙__安娜的照片。
4. 你们的英语老师周三__周五回乌克兰。
5. 那是你做的蛋糕, __你妈妈做的?
6. 他十八岁__十九岁呢?

V Складіть діалог за наступною схемою:

A: _____, 您要什么水果?

B: _____! 请问, _____?

A: 这是_____. 您是外国人吗?

B: 是, 我是_____。

A: _____?

B: 不, 我在这儿_____。

A: 您要什么? 我这儿有_____。

B: _____?

A: 一斤_____钱。

B: 一斤_____钱吗? 您的桃子很贵。

A: 一斤_____钱很便宜。您看, 我的桃子_____。
 _____。好, 做个朋友, _____一斤。

B: 一斤西红柿多少钱?

A: _____。

B: 好, 我买_____, _____?

A: 一共_____钱。

B: 给您钱。

A: 好, 再见!

B: _____!

VI Дайте відповіді на запитання:

1. 苹果 三块五毛一斤， 我给您5块钱， 您找我 ___?
2. 水果 十五块， 咖啡十块三毛， 三个本子五块八， 一共___?
3. 一本中乌词典五十六元四角， 两本中文课本二十四元一角六分， 一共___。
我给你一百元， 您找我 ___。
4. 蛋糕三十一块， 葡萄酒十二块一瓶。 我只有四十块， 我差 ___块。

VII Діалогічне мовлення

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Іноземний студент купує фрукти й овочі на базарі».

VIII Творче завдання

Написати твір за темою «Мій вихідний день».

八、阅读理解 阅读 та розуміння тексту

I 回答问题:

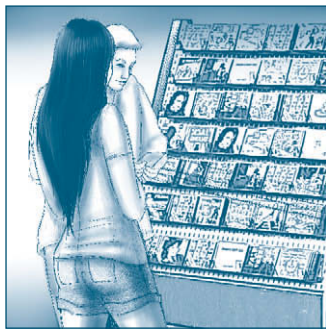
- (一) 请看这些词语，设想下面短文是什么内容。
武术、生日、杂志、书店、光盘。
- (二) 想出这短文的标题。

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、新华书店离语言学院很远。 ( )
- 二、王小云只要买本子。 ( )
- 三、在中国书店可以看书。 ( )
- 四、安东在市中心买到了一本书。 ( )
- 五、王小云弟弟喜欢武术。 ( )
- 六、安东去书店买送他弟弟的生日礼物。 ( )

去商场

安东星期天常常跟琳娜去商场。今天他一个人去城市中心。那里有一个大商场，卖的东西很多。他在那里买音乐光盘，见到王小云。王小云高兴地说：“是你，俄罗斯来的李先生！”安东喜欢中国音乐，他问王小云什么音乐光盘好。王小云说《梁祝》比较好听而且很有名，外国人也喜欢。安东很高兴，说：“好，我买这光盘”。安东还要买书，报纸和杂志。可惜，这个商场没有书店，刊物也不卖。他跟王小云去买本子和圆珠笔。这些东西买到了以后，安东还要去新华书店。

这家书店离语言学院不远，而且很大，书很多。那里可以买书，也可以看书。中国的书有的贵，有的便宜。下月二十号是他弟弟的生日。因为他弟弟喜欢中国武术，所以安东要送他一本武侠小说。

III 根据这短文内容，请填空：

- 一、安东弟弟_____武术。
- 二、安东买到了_____光盘。
- 三、见到王小云_____安东还没有买东西。
- 四、王小云_____城市中心_____本子和圆珠笔。
- 五、安东希望他弟弟_____武侠小说。
- 六、刊物，这就是_____和杂志。
- 七、价钱不贵的东西可以叫做_____。
- 八、很多人喜欢听的音乐最可能是_____的。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
3	士		shì	воїн	людина	声、壶、嘉
4	氏		shì	рід	суспільство	昏
4	牙		yá	зуб	частини тіла	雅、鸦、邪
4	戈		gē	алебарда	речі	我、战、划
4	毛		máo	хутро	тварини	毳、毫、毯
6	竹	𥵹	zhú	бамбук	рослини	笨、算、箱
7	角		jiǎo	ріг	тварини	解、触、舐
7	豆		dòu	боби	рослини	豉、豌
8	金	钅	jīn	метал	природа	釜、钗、销
9	音		yīn	звук	людина	章、竟、韵

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

場 → 场

Ієрогліф складається з двох графічних компонентів: перший з них має значення «земля» (土), другий — «рівне місце для жертвоприношень» (повна форма 易, після скорочення 勿). Сполучення цих елементів описує «рівну місцину, на якій може збиратися велика кількість людей», тобто «площу».

桃 → 桃

Ієрогліф складається з двох компонентів: «дерево» (木) та «ворожити» (兆). У давнину по квітках персика передбачали, яким буде врожай, тому «персик», за уявленнями давніх китайців, був «деревом, по якому ворожать на врожай».

纸 → 纸

Ієрогліф складається з двох графем. Перша — «шовк» або «нитка» (纟), вона вказує на те, що перші державні записи у давньому Китаї робили на шовку (згодом, використовуючи різні старі тканини, такі як непотрібні рибальські сіті, ганчір'я тощо, навчилися виготовляти папір). Друга графема має декілька значень: «вид», «подібність», «річ» (氏). Отже, папір — це річ «подібна до тканини».

想 → 想

Цей ієрогліф можна умовно розділити на дві частини. У верхній частині знаходиться сполучення графем «дерево» (木) та «око» (目), яке передавало зміст «пильно придивлятися». Таке поєднання елементів ілюструвало наступне: людина, у даному випадку мисливець, уважно розглядає дерево у пошуках здобичі. У нижній частині — графема «серце» (心), так як у стародавньому Китаї вважали, що саме в серці виникають всі почуття людини. Отже, загальна графічна ідея ієрогліфа — показати, що візуальне ознайомлення з чимось мало першочергове значення для того, щоб людина почала цього «прагнути».

十一、写字 Правопоис ієрогліфів

苹苹苹苹苹苹苹苹苹苹

想想想想想想想想想想想想想想

报报报报报报报报报报

种种种种种种种种种种种种

笔笔笔笔笔笔笔笔笔笔笔笔

难难难难难难难难难难难难

便便便便便便便便便便便便

光光光光光光光光光光

典典典典典典典典

卖卖卖卖卖卖卖卖

场场场场场场场

容容容容容容容容容容

或或或或或或或或

找找找找找找找找

易易易易易易易易

果果果果果果果果

等等等等等等等等等等

纸纸纸纸纸纸纸纸

给给给给给给给给给

菜菜菜菜菜菜菜菜菜

西西西西西西西

角角角角角角角角

词词词词词词词词

跟跟跟跟跟跟跟跟跟跟跟跟跟跟跟跟

送送送送送送送送送送送送送送送送

钱钱钱钱钱钱钱钱钱钱钱钱钱钱钱钱

音音音音音音音音音音音音音音音音

香香香香香香香香香香香香香香香香

黄黄黄黄黄黄黄黄黄黄黄黄黄黄黄黄

东东东东东东

分分分分分分

听听听听听听听听听听

土土土土土土

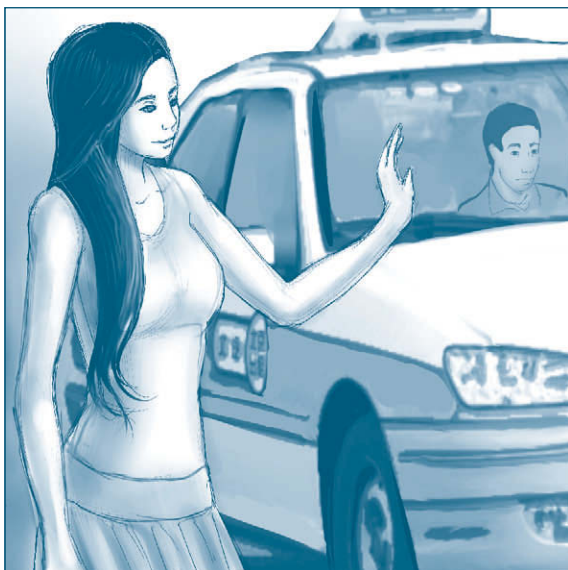
块块块块块块块块块块块块块块块块

斤斤斤斤斤斤

本本本本本本本本

毛毛毛毛毛毛

瓜瓜瓜瓜瓜瓜瓜瓜

УРОК 11

第十一课 几点上课？

一、课文 Текст

(田中打的)

田中：师傅，去北大多少钱？

司机：二十五块。

田中：好，请问现在几点？

司机：差一刻八点。你会说汉语啊！

田中：我会说一点汉语。我是北京大学中文系的学生，现在回大学上课。

司机：您为什么那么早去大学？你们几点上课？

田中：八点上课。师傅，我们八点能到吗？

司机：能到，您的汉语很好。

田中：哪里，我的汉语还可以。你会不会说外语？

司机：我不会说外语，可是很喜欢英语，现在常常在家学一点儿英语。

田中：谁教您英语？

司机：我孙女儿，她今年六岁了，不过我的年龄太大了，跟她学英语不容易。

田中：请问，您今年多大岁数？

司机：我今年六十岁了。北大到了。现在差五分八点，您还有五分钟

田中：对不起，我没有零钱，给您五十块钱，请您找钱。

司机：找您二十五块。

田中：谢谢，再见！

司机：拜拜！

每天早上六点半我应该起床，七点吃早饭。差二十分八点我打的去大学，八点上课。上午我们有三节课，十二点下课。中午我去留学生餐厅吃午饭。吃午饭以后，我常常去朋友那儿聊天儿。下午没有课的时候我去图书馆看书、做作业或者跟中国朋友一起练习口语。有时候在宿舍看电影光盘、有时候跟我的朋友去玩儿。四点半我可以去踢足球或者打乒乓球。五点回宿舍洗澡，喝一杯茶。六点或者七点跟我的朋友一起去吃晚饭。去睡觉以前，我还应该做练习、写汉字、复习课文、预习生词。然后还可以看电视、听外国音乐等等。十一点去睡觉。

二、生词

Нові слова

1.	点(钟)	diǎn (zhōng)	година 两点钟, 九点钟
2.	上课	shàngkè	йти на заняття, бути присутнім на заняттях 上汉语课, 上文化课
3.	上	shàng	підніматися, рухатися вгору
4.	打的	dǎdi	їхати на таксі
5.	差	chà	бракувати, бути гіршим
6.	刻	kè	чверть 一刻钟, 差一刻 试点
7.	会	huì	вміти, знати 会说汉语, 会汉语
8.	一点(儿)	yìdiǎn(er)	трішки 会说一点汉语, 喝一点酒
9.	回	huí	повертатися 回学院, 回家, 回乌克兰
10.	为什么	wèishénme	чому?
11.	那么	nàme	так
12.	能	néng	могти (фізична можливість) 能来上课
13.	到	dào	прийти, дістатися 到家, 到学院到商场
14.	哪里	nǎli	та де ж там (відповідь на комплімент)
15.	还可以	hái kěyǐ	так собі
16.	孙女儿	sūnnǚr	онука
17.	不过	búguò	проте, однак
18.	年龄	niánlíng	вік
19.	岁数	suìshu	вік 多大岁数
20.	分(钟)	fēn(zhōng)	хвилина
21.	拜拜	bàibai	бувай

22.	每	měi	кожний 每天，每年，每个学生
23.	天	tiān	день
24.	半	bàn	половина 五点半，半天，半个星期，半个月，半年，半个苹果
25.	应该	yīngāi	потрібно 应该来，应该看
26.	起	qǐ	підніматися
27.	床	chuáng	ліжко 八点起床，还没有起床
28.	早饭	zǎofàn	сніданок
29.	下课	xiàkè	кінець занять
30.	中午	zhōngwǔ	обід (12 година)
31.	午饭	wǔfàn	обід (їжа)
32.	以后	yǐhòu	після 下课以后
33.	聊天儿	liáotiānr	теревенити
34.	作业	zuòyè	домашнє завдання
35.	一起	yìqǐ	разом
36.	练习	liànxí	тренуватися, вправлятися; вправи
37.	口语	kǒuyǔ	розмовна мова, усний
38.	有时候	yǒushíhou	іноді
39.	玩儿	wánr	грати, розважатися, ходити в гості
40.	洗澡	xǐzǎo	митися
41.	杯	bēi	склянка
42.	晚饭	wǎnfàn	вечеря
43.	睡觉	shuìjiào	спати 十二点睡觉，还没有睡觉
44.	以前	yǐqián	до, раніше 来这儿以前
45.	写	xiě	писати
46.	汉字	hànzì	китайські ієрогліфи 写汉字，两个汉字
47.	复习	fùxí	повторювати
48.	课文	kèwén	текст
49.	预习	yùxí	попереднє ознайомлення з матеріалом, вивчати наперед
50.	生词	shēngcí	нові слова
51.	然后	ránhòu	потім, після
52.	电视	diànshì	телебачення

三、语音

Фонетика

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	diān	dián	diǎn	diàn
2.	chā	chá	chǎ	chà
3.	yī	yí	yǐ	yì
4.	nēng	néng	něng	nèng
5.	nūr	núr	nǔr	nùr
6.	rān	rán	rǎn	ràn
7.	shuī	shuí	shuǐ	shuì
8.	liāo	liáo	liǎo	liào

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1.	guo	4.	zhong	7.	jiao	10.	qi
2.	tian	5.	sun	8.	hou	11.	ci
3.	xi	6.	shen	9.	ying	12.	yu

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	yinggai lai	4.	bu rongyi
2.	hai meiyou	5.	cha yike
3.	shei jiao ni	6.	yiqi qu

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1.	_____	4.	_____	7.	_____
2.	_____	5.	_____	8.	_____
3.	_____	6.	_____	9.	_____

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

- Лексема 哪里 (де?) — це питальний займенник, синонімом якого є 哪儿. Водночас 哪里 може також реалізовуватися і в іншому контексті (саме в такій ролі він виступає у пропонуваному уроці): тактовна відповідь на комплімент для підкреслення скромності та вихованості того, кому його адресують. У такій ситуації 哪里 можна перекласти, як «ну що ви», «та де там» тощо. Інколи у відповіді займенник 哪里 дублюється, наприклад:
A: 您的汉语很好。Ви дуже гарно говорите китайською.
B: 哪里, 哪里, 我的汉语还可以。Ну що ви, що ви! Я говорю посередньо.
- На додаток до вже розглянутих варіантів запитань про вік співрозмовника варто також зазначити структуру, за допомогою якої можна ввічливо запитати про вік літню людину, а саме: 请问, 您今年多大岁数?
- Вартою уваги є лексична одиниця 拜拜, яка має значення *бувай* і відноситься до фонетичних запозичень з англійської мови (bay-bay). Використовується переважно у молодіжному середовищі.

五、语法 Граматика

I Вираження часу в китайській мові:

У китайській мові години позначаються словом 点钟, хвилини 分钟.

Крім того, у визначенні часу використовуються поняття 半 (половина, 30 хвилин), 一刻 (чверть, 15 хвилин), 差 без (не достає, не вистачає). Наприклад:

3 години:	三点钟;	17 хвилин:	十七分钟;
3:10		三点十分	
4:15		四点一刻	
5:30		五点半	
6:40		六点四十分/ 差二十分七点	
7:45		七点三刻	

У Китаї використовується 12-годинний поділ часу, тобто китайською мовою не можна сказати «17 година» або «20 година»). Тому перед цифровим позначенням часу необхідно вказувати конкретний період доби, виражений відповідними іменниками, а саме: 早上 зранку, 上午 до обіду, 下午 після обіду, 晚上 ввечері, 夜里 вночі. Наприклад:

- (1) 我每天下午一点半下课。Уроки закінчуються щодня о 13:30. (Дослівно: уроки закінчуються щодня по обіді о першій годині 30 хвилин).
- (2) 我今天晚上七点一刻回家。Я сьогодні о 7:15 вечора повертаюся додому. (Дослівно: Я сьогодні ввечері о чверті по сьомій годині повертаюся додому).

II Особливості вживання слова 一点儿:

Вираз 一点儿 означає «трохи» і вживається для кількісного уточнення предметів, речовин, явищ (зазвичай виражених іменниками), на які спрямована дія. Наприклад:

- (1) 我会说一点儿汉语。Я трохи розмовляю китайською.
- (2) 请喝一点儿茶，吃一点儿蛋糕。Прошу, випий трохи чаю, скуштуй пирога.

III Речення типу S+VP1+VP2:

У китайській мові існують речення, в яких після підмета вживаються послідовно декілька дієслів-присудків (VP) або дієслівних зворотів, які мають суто фіксований порядок. Такі речення мають назву «речення з послідовними дієслівними присудками». В таких реченнях дія, позначена другим дієсловом, часто виражає мету тієї дії, яка позначена першим дієсловом. Схематично це виглядає так:

S + VP1+VP2
підмет + присудок 1 → (з якою метою?) + присудок 2

Наприклад:

Підмет	Група присудків		
	обставина часу	дієслово 1 + додаток	дієслово 2 + додаток
我 Я		去商场 йду на ринок	买东西。 (щоб) купувати речі.
学生们 Студенти		去大学 йдуть до університету	上课。 на пари.
他 Він	下午五点 о п'ятій вечора	回宿舍 повертається до гуртожитку	洗澡。 (щоб) прийняти душ.
我们 Ми		买蛋糕 купимо торт	祝贺朋友。 (щоб) привітати друга.

В українській мові речення з послідовними дієслівними присудками передаються простими реченнями зі складеним дієслівним присудком.

IV Прислівник 常常:

Прислівник 常常 в китайській мові означає «часто», в реченні виступає обставиною. Слід запам'ятати, що заперечна форма не потребує повторення, а отже має вигляд 不常, а не 不常常. Наприклад:

- (1) 安娜常常看报，可是萨沙不常看报。Анна часто читає газети, а Сашко — ні.
- (1) 下课以后我们常常打球。Після уроків ми часто граємо м'ячем.
- (2) 他们晚上不常喝酒。Вони ввечері не часто вживають алкоголь.

V Особливості використання 以前, 以后:

..... 以前 перед чимось, ... 以后 після чогось.

У китайському реченні слова 以前 «перед» і 以后 «після» стоять слідом за дією, до якої відносяться, не дивлячись на те, що в українському перекладі виносяться наперед.

Наприклад:

- (1) 吃午饭以后,我常常去朋友那儿聊天。Після обіду я часто ходжу до товариша поспілкуватися.
- (2) 下课以后,我去图书馆。Після уроків я йду до бібліотеки.
- (3) 去买东西以前,我在家里看书。Перед тим, як піти за харчами, я вдома читаю книжку.

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ЗАПОЗИЧЕНІ СЛОВА У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

Процес міжмовної комунікації зумовлює необхідність запозичення однією мовою слів з інших мов. Так, у складі кожної мови є пласт лексики іншомовного походження або запозичених слів (кит. 借词 jiècí, 外来词 wàiláicí). Китайська мова не є виключенням. Однак ієрогліфічна форма письма і обмежена фонетична поєднуваність китайської мови, а також закріплення за складом певного значення ускладнює процес адаптації запозичених слів. Ступінь активності розвитку зв'язків Китаю з іншими країнами світу зумовлює вибір мов-донорів. У сучасній китайській мові найбільше запозичень з англійської та японської мов, чимало також із французької та російської. Давні запозичення, пов'язані з прийняттям буддизму, узяті переважно із санскриту. Усі ці слова за способом запозичення можна поділити на три групи: **фонетичні, семантичні та фонетико-семантичні** запозичення. Окремо вирізняються також **графічні** запозичення.

Фонетичні запозичення — лексеми, що відтворюють звукову оболонку іноземних слів. У китайській мові такі запозичення досить складні для сприйняття, оскільки часто значною мірою відрізняються від звукової форми іноземного слова. В процесі засвоєння усуваються нехарактерні для китайської мови звуки та їх поєднання. До того ж може збивати з пантелику смислове навантаження кожного складу. Наприклад, 鄂里加支 èlǐjiāzhī — з

англ. oligarchi — *олигархія*. Однак, виходячи зі змісту кожного ієрогліфа, це слово можна перекласти, наприклад, як «у провінції Хубей збільшена кількість філіалів» або «у провінції Хубей збільшено підпори». Тому вирізняти таке запозичення в тексті буває важко. Останнім часом у китайських джерелах для зручності розпізнавання фонетичних запозичень (переважно власних назв) їх підкреслюють рискою: 鄂里加支.

Добір ієрогліфів на позначення іноземного слова при фонетичному запозиченні часом має дуже вагоме значення. Показовою є історія відтворення назви світового бренду «Coca-Cola» китайською мовою. Цей напій з'явився на китайському ринку в 1927 році під назвою “蝌蚪啃蜡” kēkōukǎnlà, яка дослівно перекладається «пуголки гризуть віск». Дивна назва і незвичний смак нового напою не сприяли його попиту серед покупців. Компанія несла збитки, тому і проголосила конкурс на кращий переклад назви «Coca-Cola» з винагородою 350 англійських фунтів. Цей конкурс виграв шанхайський професор Цзян І (蒋彝), запропонувавши варіант назви “可口可乐” kěkǒukělè. Він не тільки врахував подібність звучання до оригінальної назви напою, але і смисловий підтекст ієрогліфічної фрази, яку можна умовно перекласти як «до смаку і до радості». Після закріплення нової назви об'єми реалізації напою значно зросли.

Прикладами фонетичних запозичень є також слова: 刹那 chànà (із санскриту *Ksana*) — мить, 咖啡 kāfēi (з англ. *coffee*) — кава, 乌托邦 wūtuōbāng (з англ. *Utopia*) — утопія, 沙发 shāfā (з англ. *sofa*) — софа, диван та ін.

Семантичні запозичення (кальки) — це слова, утворені внаслідок перекладу іншомовної лексики на позначення нових понять і явищ. Семантичний спосіб запозичення найбільш продуктивний в китайській мові. Кальки за звуковою і графічною формою не відрізняються від питомої лексики, тому визначити іноземне походження цих слів досить важко. До цієї групи належать слова 动产 dòngchǎn (рухати + майно) рухоме майно; 电视机 diànshìjī (електричний + дивитися + пристрій) телевізор; 电话 diànhuà (електричне + слово) телефон; 自来水 zìláishuǐ (сам + прибувати + вода) водопровід тощо.

Фонетико-семантичні запозичення — змішані утворення, що поєднують семантичний переклад із фонетичним наслідуванням.

Наприклад: 啤酒 — píjiǔ пиво (pí фонозапис англ. *beer* + jiǔ — алкогольний напій), 摩托车 mótuōchē — мотоцикл (mótuō — фонозапис англ. *motor* + chē — машина), 芭蕾舞 bālěiwǔ — балет (bālěi — фонозапис фр. *ballet* + wǔ — танок) тощо.

Так звані **графічні запозичення** — це використання латинських літер (у поєднанні з ієрогліфами і самостійно) для відтворення іншомовних слів, часто у вигляді аббревіатури. Тобто іншомовна лексика переноситься в китайську мову в первинному вигляді або з ієрогліфічним доповненням. Наприклад: CD, DVD, CPU, DNA, BP机 (пейджер), V超 (ультразвукова діагностика) тощо.

Іншомовні слова запозичуються лише в тих випадках, коли в лексичному арсеналі китайської мови відсутні слова для вираження нових понять. Попри все, китайська молодь вживає у своїй мові англіцизми та слова на зразок «拜拜», «O.K.», щоб підкреслити вільний «західний» стиль спілкування.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- A: 师傅, 去_____多少钱?
 B: _____。
 ✓ 北大、北京语言大学、清华大学、北京大学、商场、北京图书馆
 ✓ 二十二块钱、八十块钱、三十七块钱、六十一块钱、五十八块钱
- A: _____! 请问, 现在几点?
 B: _____。
 ✓ 先生、小姐、师傅
 ✓ 差一刻七点、八点十分钟、五点三刻、九点半、十一点钟
- A: 你们几点上课?
 B: _____。师傅, 我们_____能到吗?
 A: 能到。
 ✓ 差一刻七点、八点十分钟、七点三刻、九点半、九点钟、七点钟、八点半、八点钟、九点一刻、十点钟、七点半
- A: 你会不会说_____?
 B: 我不会说_____, 可是很喜欢_____。

- ✓ 外语、法语、日语、德语、乌克兰语、英语、汉语、西班牙语
- 5) A: 谁教你_____?
- B: 我_____, 她今年_____。
- ✓ 外语、法语、日语、德语、乌克兰语、英语、汉语、西班牙语
- ✓ 孙女儿、王教授、妈妈、女儿、李老师、外婆、女朋友、奶奶
- ✓ 五十岁、二十三岁、六十一岁、三十六岁、十五岁、三十九岁、七岁
- 6) A: 请问, 您今年多大岁数?
- B: 我今年_____了。
- ✓ 五十岁、七十三岁、六十一岁、四十六岁、五十八岁、三十九岁
- 7) A: 对不起, 我没有零钱。给您_____, 请您找钱。
- B: 找您_____。
- ✓ 五十块钱、二十三块钱、六十一块钱、三十六块钱、十五块钱、三十九块钱、一百块钱、三十块钱、八十块钱、七十块钱、十二块钱

II Зробіть переклад китайською мовою:

- Скільки коштує проїхати до Пекінського лінгвістичного університету? _____ ?
- Скажіть, будь ласка, котра зараз година? _____ ?
- Ти вмієш говорити китайською! _____ !
- Чому ти так рано йдеш в університет? _____ ?
- Коли у вас починаються уроки? _____ ?
- Ми зможемо приїхати на 8 годину? _____ ?
- Де там! (відповідь на комплімент) _____ !
- Ти володієш іноземною мовою? _____ ?
- Я не володію іноземними мовами, але мені подобається іспанська мова _____ .
- Хто тебе вчить англійської мови? _____ ?
- Скажіть, будь ласка, скільки вам років? _____ ?
- Будь ласка, дайте мені решту _____ .
- Цей китаєць іде до бібліотеки, щоб почитати книжку _____ .
- Вони часто ходять на ринок за продуктами _____ .
- Той вчитель японської мови йде до кафе випити чаю _____ .
- Анна купує дорогий підручник, щоб вивчати англійську мову _____ .
- Сашко готує смачний торт, щоб привітати маму _____ .

III Вставте відповідне дієслово:

以前 差 一点儿 常常 以后

1. 我在大学学汉语和英语, 但是也会说__西班牙语。
2. 他有空儿的时候, __去咖啡馆喝一点儿咖啡。

3.	你能不能今天晚上8点半__回家?
4.	4点五十分, 也就是说__十分五点。
5.	吃早饭__他还要去洗澡。

IV Побудуйте діалог за наступною схемою:

- A: _____, 您好! 去清华大学多少钱?
 B: _____。
 A: 好, 请问, 现在几点?
 B: _____。你是外国人吗?
 A: _____。我是_____的学生。现在回大学上课。
 B: 你的汉语很好!
 A: 哪里!
 B: 你为什么那么早去大学? _____?
 A: 八点上课。师傅, _____?
 B: 能到。
 A: 您会不会说外语?
 B: 我不会说外语, 可是_____。
 A: 谁教您_____?
 B: _____。
 A: 请问, 您今年多大岁数?
 B: _____。清华大学到了!
 A: 好, 给您_____钱。请您找钱。
 B: 找你_____钱。
 A: 谢谢! 再见!
 B: _____!

V Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Поїздка на таксі в магазин».

IV Творче завдання

Написати твір за темою «Мій робочий день».

八、阅读理解 Читання та розуміння тексту

I 回答问题:

- (一) 请看这些词语, 设想下面短文是什么内容。
 武术、生日、杂志、书店、光盘。
 (二) 想出这短文的标题。

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、出租车司机没有孩子。 ( )
- 二、周末琳娜去过英国。 ( )
- 三、最近中国出租车可见多起来。 ( )
- 四、周末安东和琳娜都去过朋友家玩。 ( )
- 五、安东星期一早上才回到语言学院校园。 ( )
- 六、安东的同屋听不到闹钟响。 ( )
- 七、星期一上午琳娜准时到达教学楼, 因为她坐大巴。 ( )

星期天琳娜到一个英国朋友家玩。星期一八点她有课, 七点三刻她打的回学院上课。出租车司机今年五十二岁, 他有一个孙女儿, 今年满六岁。他说琳娜的汉语很好。他自己也喜欢外语, 现在跟他孙女一起学英语。琳娜问司机, 他的活儿好不好干。司机回答说: “现在比以前开出租车的多了, 钱就没有前几年这么容易挣了”。他们差五分八点到学院。

安东星期天很忙。他上午去商场买东西, 下午去朋友家玩。晚上很晚才回学院。晚上十二点他写汉字, 凌晨两点钟才睡觉。星期一八点上课, 安东也听不到闹钟响, 八点十分还没有起床。在教室里, 别的学生都来了, 只有安东还没来。陈老师很不高兴, 她问丁力尔: 姓李的为什么来不及上课? 丁力尔说安东还没有起床, 他十分不舒服, 有可能发烧, 天气又明明坏转, 刮风下雨, 哪里去上课呢? 只好在宿舍留下。

III 根据短文内容, 请选择最恰当的答案:

1. 琳娜和司机谈什么和谁?
  - A) 丁力尔、安东、陈老师
  - B) 出租车司机工作情况、司机孙女学英文的情况。
  - C) 城市中心商场能不能买一个好的闹钟。
  - D) 星期一上午语言学院上不上课。
2. 司机孙女学英文, 已经学多久?
  - A) 几天
  - B) 两年
  - C) 不清楚
  - D) 几个星期
3. 从十二点晚上到凌晨两点, 安东最可能做什么?
  - A) 写汉字
  - B) 坐出租车去宿舍
  - C) 学程序设计
  - D) 和琳娜谈话
4. 琳娜几点到达校园?
  - A) 早上八点左右。
  - B) 很晚。
  - C) 下午八点差五分。
  - D) 跟安东同时。
5. 安东不能上课, 因为:
  - A) 他是外国人。
  - B) 他身体不舒服。
  - C) 他的闹钟停了。
  - D) 他写汉字写得太多。

6. 根据这个短文内容, 请判断那一个说法正确:
- A) 琳娜不认识司机的孙女。
  - B) 司机不认识李安东, 但认识丁力尔。
  - C) 琳娜和安东都来不及上课。
  - D) 伊戈尔和安东不是同屋。
7. 根据这个短文内容, 请分出一个错误的说法:
- A) 陈老师很担心安东。
  - B) 丁力和琳娜一起去过英国朋友家玩。
  - C) 丁云和伊戈尔生了一个女儿
  - D) 以前出租车司机比现在更辛苦。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
1	一		yī	один	колір і розмір	七、丽、万
2	冫			кришка	житло	冫、军、农
4	止		zhì	зупинятися	рух	正、步、武
5	母		mǔ	мати	людина	每、毒、贯
6	页		yè	голова	частини тіла	领、顿、硕
6	羽		yǔ	пір'я	тварини	翅、翠、翼
6	至		zhì	досягати	рух	致、盞、臻

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

睡 → 睡	Перший елемент цього ієрогліфа — «око» (目), другий — 垂, що мав значення «опускатися вниз», «звисати». У давнину цей елемент графічно передавав зображення «звисаючих гілок або листя». Отже, ієрогліф «спати» умовно зображує «очі, закриті повіками».
頤 → 预	Ієрогліф «заздалегідь», «завчасно» складається з двох частин, кожна з яких має символічне значення. Так, піктограма «ткацький човник» (予) ілюструє ідею: перед тим, як кроїти та шити одяг, треба виробити саму тканину, а людині перед значною подією треба ретельно продумати всі деталі. Другий елемент — графема «голова» (页) безпосередньо вказувала на «розум», «інтуїцію» людини. Тому сукупність цих піктограм передає таке значення: перед тим, як щось робити, треба «заздалегідь» все ретельно розпланувати або закласти підґрунтя для справ у майбутньому.

聊 → 聊

Перша складова цього ієрогліфа — графема «вухо» (耳) вказувала на людину, яка до чогось прислухається. Друга складова — це циклічний знак 卯, який умовно зображує відкриті двері. Загальне графічне значення всього ієрогліфа: людина стоїть біля відкритих дверей та чує, як «розмовляють», «спілкуються» між собою багато людей.

龄 → 龄

Перший елемент цього ієрогліфа — «зуб» (齿), другий — 令, що має значення «дозволяти», «можливо». Людині було відомо ще здавна: для того щоб визначити, скільки років коню, потрібно перерахувати йому зуби, саме тому поєднання цих графічних елементів було обране для відтворення змісту «вік».

十一、写字 Правопоис ієрогліфів

视视视视视视视视视

每每每每每每每每

洗洗洗洗洗洗洗洗洗

拜拜拜拜拜拜拜拜拜

玩玩玩玩玩玩玩玩玩

觉觉觉觉觉觉觉觉觉

回回回回回回回回回

数数数数数数数数数

钟钟钟钟钟钟钟钟钟

后后后后后后后后后

复复复复复复复复复复

差差差差差差差差差差

床床床床床床床床

应应应应应应应应

早早早早早早早

杯杯杯杯杯杯杯杯

睡睡睡睡睡睡睡睡睡睡睡睡睡睡

练练练练练练练练练

该该该该该该该该该

课课课课课课课课课课

起起起起起起起起起起

饭饭饭饭饭饭饭饭

半半半半半半

岁岁岁岁岁岁

第十二课
在医院看病

一、课文 Текст

(在医院)

萨沙：您好，请问医生在不在？

护士：你好，你挂号了没有？

萨沙：我朋友给我挂好了，我的号是九。

护士：好，你可以在这儿休息一下，医生现在很忙，他看病人。

萨沙：谢谢，我在这儿等他。

(十五分钟以后，萨沙去看病)

医生：你好，请坐，你叫萨沙，是不是？

萨沙：是，我叫萨沙。

医生：今年多大？

萨沙：我今年二十一岁。

医生：你哪儿不舒服？

萨沙：我头疼，流鼻涕，全身都不舒服。

医生：我看一下。你嗓子有点儿发炎，还有点儿发烧，是感冒。

萨沙：我要不要住院？

医生：不用。你要多休息、多喝水、还可以吃一点儿水果，特别是橘子和橙子，因为这些水果有很多维生素C，还要吃点儿药。我给你开一张药方。你愿意吃中药还是愿意吃西药？

萨沙：我愿意吃中药。

医生：好，你吃点儿中药，每天三次，每次两粒，下星期三再来看病。

今天是周六，现在已经九点一刻了，可是程伯还没有起床。他平时上课以前，早上六点起床去锻炼身体，可是今天他怎么还不起床？今天他头疼、肚子也疼、觉得恶心、还有点儿发烧。他的女朋友丁晓雪说他应该去医院看病，可是程伯觉得他身体没问题，不用去看病。因为他觉得不舒服，所以不想去学生医院看医生。他今天不去看病，明天还不能上课，所以他今天打算去看病。因为天气很冷，所以他要多穿点儿衣服。在医院医生给他看病了。这是胃病，没有大问题。程伯怕要开刀，可是医生说不用开刀，也不用住院。医生给程伯开了一张药方，护士给他打针了。今天晚上他的病已经好了。

二、生词

Нові слова

1.	医院	yīyuàn	лікарня 有一个医院
2.	看病	kànbìng	лікуватися, бути на прийомі у лікаря 去看病，去医院看病
3.	病	bìng	хвороба, хворіти 看病，有病，没有病，病了
4.	护士	hùshi	медсестра
5.	挂号	guàhào	записатися на прийом до лікаря 给他挂号
6.	休息	xiūxi	відпочивати 休息一下，应该休息
7.	等	děng	чекати 等人，等他们，等一下
8.	舒服	shūfu	зручно, комфортно 不舒服，很舒服，舒服不舒服
9.	头	tóu	голова
10.	疼	téng	боліти 头疼，手疼
11.	流	liú	текти
12.	鼻涕	bítì	нежить
13.	身体	shēntǐ	тіло
14.	嗓子	sǎngzi	горло 嗓子疼，嗓子不舒服
15.	发炎	fāyán	запалення 嗓子发炎

16.	有点儿	yǒudiǎnr	трішки (з негативною інформацією) 有点儿疼, 有点儿不舒服
17.	发烧	fāshāo	підвищена температура 有点儿发烧
18.	感冒	gǎnmào	застуда, застудитися 有点儿感冒
19.	要	yào	потрібно, необхідно
20.	住院	zhùyuàn	лежати в лікарні
21.	用	yòng	потрібно
22.	水	shuǐ	вода
23.	特别	tèbié	особливо
24.	橘子	júzi	мандарин
25.	橙子	chéngzi	апельсин
26.	因为	yīnwéi	оскільки
27.	些	xiē	декілька
28.	维生素	wéishēngsù	вітамін
29.	药	yào	ліки
30.	开	kāi	выписувати (н-д, рецепт)
31.	药方	yàofāng	рецепт
32.	愿意	yuànyì	погоджуватися
33.	中药	zhōngyào	ліки китайської медицини
34.	西药	xīyào	ліки європейської медицини
35.	次	cì	раз
36.	粒	lì	пігулка
37.	已经	yǐjīng	вже
38.	了	le	дієслівна частка
39.	平时	píngshí	зазвичай
40.	锻炼	duànliàn	загартовувати
41.	肚子	dùzi	живіт
42.	觉得	juéde	відчувати, думати, вважати
43.	恶心	ěxin	нудота
44.	问题	wèntí	питання, проблема
45.	所以	suǒyǐ	тому 因为…., 所以……
46.	打算	dǎsuan	планувати, збиратися
47.	冷	lěng	холодний

48.	穿	chuān	одягати, носити
49.	衣服	yīfu	одяг
50.	胃病	wèibìng	гастрит
51.	开刀	kāidāo	робити операцію
52.	打针	dǎzhēn	робити укол

三、语音

Фонетика

I прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	kān	kán	kǎn	kàn
2.	bīng	bíng	bǐng	bìng
3.	fū	fú	fǔ	fù
4.	wēi	wéi	wěi	wèi
5.	yāo	yáo	yǎo	yào
6.	tāng	táng	tǎng	tàng
7.	yuān	yuán	yuǎn	yuàn
8.	lēng	léng	lěng	lèng

II прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1.	zhen	4.	suo	7.	jue	10.	yang
2.	chuan	5.	xin	8.	yao	11.	e
3.	wang	6.	jing	9.	ci	12.	yong

III проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	qu yiyuan kanbing	4.	dengyixia
2.	juede bushufu	5.	gei ta dazhenle
3.	buneng shangke	6.	sangzi youxie fayan

IV запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1.	_____	4.	_____	7.	_____
2.	_____	5.	_____	8.	_____
3.	_____	6.	_____	9.	_____

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

- Слід звернути увагу на питальний займенник 怎么 (як? чому?). За семантикою він є синонімічним до 为什么, водночас вони відрізняються як на стилістичному рівні (怎么 тяжіє до розмовного стилю, в той час як 为什么 є стилістично нейтральним), так і за семантичними конотаціями, адже 怎么 має ще відтінок здивування.
- Потрібно також зауважити словосполучення 不用. Воно використовується у розмовному стилі й синонімом до нього виступає нейтральний варіант 不要.
- Вартою окремої уваги є репліка ...程伯觉得他身体没问题... Ченбо вважає, що в нього міцне здоров'я... (дослівно: не викликає проблем). Окрім указанного у цьому уроці значення тіло, іменник 身体 ще можна перекладати як здоров'я. Саме в такому значенні воно реалізується у пропонованій синтаксичній структурі.

五、语法 Граматика

I Використання словосполучень з прислівником 每:

Коли прислівник 每 (кожен) уточнює іменник, він вживається з рахівним словом, наприклад: 每个人 — кожна людина, 每条狗 кожна собака, 每本书 — кожна книжка тощо. Проте є ряд іменників часу, як то 天, 年, 月, які не потребують рахівного слова у таких словосполученнях. Наприклад: 每年 щороку, 每天 щодня, 每月 кожного місяця.

II Особливості вживання слова 有点儿

Прислівник 有点儿 (трохи, дещо, якимось) вживається перед прикметниками та дієсловами, що в ролі присудка, і виступає у реченні обставиною. Він виражає незначний ступінь виявлення якоїсь ознаки. У позиції перед дієсловами 有点儿 може виражати невдоволення або незгоду. Наприклад:

- (1) 有点儿不高兴. Він дещо незадоволений.
- (2) 有点儿贵. Якимось за дорогого.

Слід звернути увагу на те, що прислівник 有 (一) 点儿 та числівник з рахівним словом 一点儿 за функціями не однакові, тому їх не можна взаємозамінювати.

Порівняйте:

- (1) 他最近工作有一点儿忙。Останнім часом він дещо завантажений роботою (*виражається надмірність і невдоволення*).
- (2) 他会说一点儿西班牙语。Він трохи говорить іспанською мовою (*виражається недостатній вияв ознаки — умінь*)

III Використання 多 + дієслово

Словосполучення 多 + дієслово виражає значення «робити щось більше». Часто використовується у спонукальних реченнях, що виражають пропозицію або пораду. Слід звернути увагу на особливості перекладу таких речень українською мовою: в китайській мові прислівник 多 (більше) описує дію і відноситься до дієслова, а в українській — «більше» описуватиме не дію, а предмет, на який спрямована дія, отже, відноситиметься до іменника, що виступає додатком. Наприклад:

- (1) 你要多喝水。Тобі слід пити більше води.
- (2) 你应该多穿衣服。Тобі слід вдягатися тепліше.

IV Питальний займенник 怎么

За допомогою займенника 怎么 (як? чому?) твориться питання, щоб з'ясувати причину чогось. На відміну від 为什么, 怎么 має відтінок здивування. Наприклад:

- (1) 他怎么还没起床? Чому він ще не прокинувся?
- (2) 你们怎么不看这本书? Чому ви не читаете цю книгу?

V Прийменник 给

У китайській мові прийменник 给 вказує на адресата (кому адресована дія). Наприклад:

- (1) 请你今天晚上给我打电话。Зателефонуй мені, будь ласка, сьогодні ввечері.
- (2) 我的朋友给我挂好了。Мій друг записав мене на прийом до лікаря.

Окрім цього, 给 може виступати у ролі дієслова зі значенням «давати», виражаючи водночас дію та її спрямованість до адресата. Наприклад:

请给我那瓶葡萄酒。Дай мені, будь ласка, ту пляшку вина.

VI Конструкція 因为..., 所以...

Конструкція 因为..., 所以... (оскільки..., тому...) виражає причинно-наслідкові зв'язки у реченні. У першій частині такого речення зазначається причина, у другій — наслідок. Наприклад:

- (1) 因为他觉得不舒服, 所以他想去学生医院看病。Оскільки він погано почувається, тому вирішив піти до лікаря у студентську лікарню.
- (2) 因为天气很热, 所以你们都要多喝水。Через те, що на вулиці дуже спекотно, вам всім слід пити більше води.

六、文化知识 Культурологічний коментар

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ ТРАДИЦІЙНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МЕДИЦИНИ

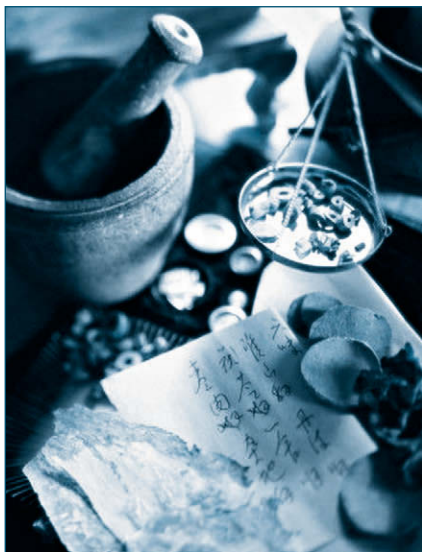
Китайська традиційна медицина 中医 сягає своїм корінням у давні легендарні часи. Знання про будову і властивості людського тіла з'явилися в Китаї ще до заборони конфуціанцями розтинати тіла померлих (близько II ст. до н. е.). Уявлення про хвороби та можливості їх лікування мали натурфілософську основу, тобто людина розглядалася як частина природи, компонент гармонійної тріади Небо — Людина — Земля. Здоров'я усвідомлювалося як результат рівноваги чоловічого (ян 阳) і жіночого (інь 阴) начал та п'яти елементів (五行 wǔ xíng: вогню, води, дерева, землі й заліза), а хвороба відповідно — як порушення правил їх взаємодії. В найдавнішому китайському медичному трактаті «Канон зцілення Жовтого імператора» (《黄帝内经》 huángdì nèijīng), який умовно відносять до III ст. до н. е., говориться про спричиненість хвороб особливостями людського організму та його взаємодією з навколишнім середовищем. У трактаті зазначено, що тривале перебування в одному з емоційних станів (гнів, радість, смуток, роздуми, обурення, занепокоєння, страх) також може стати причиною захворювання.

Легенди приписують заснування китайської медицини та винайдення цілющих трав міфічному знахарю Шеньнунши (神农

氏). Він жив за часів первісного суспільства, коли люди часто отруювалися, не знаючи, які плоди і трави прийнятні для їжі. Шеньнунши був людиною з «кришталевими тельбухами», тобто його тіло було майже прозорим і можна було побачити всі внутрішні органи, а також, як просувається їжа у стравоході. Він вирішив випробувати на собі властивості сотні трав. Одну за одною він куштував рослини: ті, що були смачними, від пропонував до їжі; несмачні відкладав для лікування; про неїстівні застерігав людей. Окрім винайдення ліків, Шеньнунши ще навчив людей вирощувати зерно і займатися сільським господарством. В китайській міфології він канонізований як імператор Яньді.

У XI ст. до н. е. відомий лікар Бянь Цюе (扁鹊) вперше застосував 4 основні методи діагностики, які й досі застосовуються у медичній практиці: 1) огляд хворого, оцінка його зовнішнього вигляду та поведінки; 2) прослуховування звуків, що виникають у тілі людини (перш за все дихання); 3) ретельне опитування хворого про самопочуття, перебіг хвороби, апетит тощо; 4) дослідження його пульсу (за ним визначаються симптоми хвороби та вражені органи). Історичні хроніки ханьської доби сповіщають про чудесні зцілення, які здійснював Бянь Цюе та його учні, застосо-

вуючи акупунктуру, припалювання, масаж та місцеві лікарські засоби.

Ліки китайської медицини виготовляються з натуральної сировини. Їх можна поділити на три групи. Першу групу складають ліки з рослин: коріння, стебел, квітів, листя, плодів. Друга група — ліки тваринного походження: з органів тварин та їх виділень, наприклад, зміїної отрути, жовчі, мускусу тощо. Третя

група — це мінерали: гіпс тощо. Починаючи з ханьської доби, в Китаї було написано чимало трактатів, присвячених опису властивостей цілющих трав. Серед них вирізняється своєю осяжністю і вичерпністю інформації «Каталог лікарських засобів» (《本草綱目》 běncǎo gāngmù), укладений у 1578 році відомим мінським лікарем Лі Шичженем (李时珍). У ньому подається ретельний опис 1892 видів рослин: їх вигляд, смак, лікарські властивості. У трактаті також уміщена велика кількість рецептів, що були застосовані у різні часи для лікування хвороб, спосіб і час збору рослин, які призначаються для медичного використання.

У розвиток традиційної китайської медицини зробили значний внесок такі лікарі (і знавці цілющих засобів), як Хуа То, Чжан Чжунцзін, Сунь Сяю та ін. В сучасному Китаї традиційна медицина не втратила своїх міцних позицій, до того ж вона постійно збагачується різними методами лікування, породженими у межах традиційної медицини народностей, що мешкають на території Китаю: уйгурів, монголів, тибетців тощо.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Вправи на підстановку:

- 1) A: 你好! 请问, _____ 在不在?
B: _____ 不在。
✓ 他, 医生, 老师, 萨沙, 王教授, 她, 护士, 程伯, 李先生
- 2) A: 你挂号了没有?
B: _____ 给我挂好了, 我的号是_____。
✓ 妈妈、老师、外婆、朋友、奶奶, 爸爸, 外公, 爷爷, 哥哥, 弟弟, 姐姐, 妹妹
✓ 三十五、九十八、六十四、十六、二十五、三十九、七十一
- 3) A: 你好! 请问, _____ 在不在?
B: 在, 可是现在很忙, _____。
✓ 他, 医生, 老师, 萨沙, 王教授, 她, 护士, 程伯, 李先生
✓ 看病人, 做作业, 开方药, 锻炼身体, 开刀, 打针, 看书
- 4) A: 你好! 你叫_____ 是不是?

- Б: 是, 我叫_____。
- А: 你今年多大?
- Б: 我今年_____。
- ✓ 萨沙, 安娜, 田中, 程伯, 丁晓雪, 陆白军
- ✓ 十八岁、二十三岁、三十一岁、二十六岁、十九岁、二十一岁
- 5) А: 你哪儿不舒服?
- Б: 我_____, _____, 全身都不舒服。
- ✓ 觉得恶心、肚子疼、有一点儿发烧、嗓子发炎、流鼻涕、头疼
- 6) А: 我要不要住院?
- Б: 不用, 你要多_____, _____, _____。
- ✓ 吃一点儿西药、吃一点儿中药、喝水、休息、吃水果, 吃维生素
- 7) А: 我给你开一张方药。你愿意吃_____还是愿意吃_____。
- Б: 我愿意吃_____。
- ✓ 西药、中药

II Зробіть переклад китайською мовою:

- Скажіть, будь ласка, чи є лікар? _____ ?
- Ви записані на прийом? _____ ?
- Мене записала (на прийом) моя мама _____ .
- Лікар зараз оглядає пацієнта _____ .
- Що вас турбує? _____ ?
- У мене болить голова, нежить... _____ .
- У тебе червоне горло, трохи підвищена температура... Це — грип. _____ .
- _____ .
- Мені потрібно лягати в лікарню? _____ ?
- Приймати ліки _____ .
- Я випишу тобі рецепт (на ліки) _____ .
- Якими ліками ти хотів би лікуватися — китайської медицини чи європейської? _____ ?
- _____ .
- (Прийом ліків) тричі на день по дві пігулки _____ .
- Наступного вівторка знову прийдеш на прийом _____ .
- _____ .

III Завершіть діалог:

- 1) А: _____, _____ ?
- Б: 他不在。
- 2) А: 你挂号了没有?
- Б: _____, _____ .
- 3) А: _____ ?
- Б: 是, 我叫安娜。

- 4) A: _____?
B: 我今年二十岁。
- 5) A: 你哪儿不舒服?
B: _____, _____。
- 6) A: 我要不要住院?
B: _____, _____。
- 7) A: _____?
B: 我愿意吃中药。

IV Перебудуйте речення, використовуючи конструкцію 因为…, 所以…:

1. 安娜不舒服。安娜不要来上课。
2. 这个中国菜很好吃。外国人都喜欢这个菜。
3. 我没有漂亮的衣服。我去商店买一件新衬衫。
4. 我朋友不会做饭。他常常在大学餐厅吃饭。
5. 学生们都有汉乌词典。学生们不要买汉俄词典。
6. 妈妈今天很忙。妈妈不能给我打电话。

V Вставте відповідні слова, перекладіть:

有点儿 一点儿

1. 这个商店的东西__贵。
2. 你应该多穿__衣服。
3. 这件红的__深, 我不买。
4. 那张床__大, 我要小__的。
5. 请喝__中国茶。
6. 你每天要多喝水, 吃__要, 就行了。

VI Складіть речення із вказаними лексичними одиницями:

- 看病: _____。
- 挂号: _____。
- 有一点儿: _____。
- 感冒: _____。
- 住院: _____。
- 锻炼: _____。
- 恶心: _____。
- 打算: _____。

开刀: _____。

打针: _____。

Ⅶ Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Одногруппник скаржится на самопочуття, що порадити йому робити?»

Ⅷ Творче завдання

Написати твір за темою «Лікування друга».

八、阅读理解 阅读 та розуміння тексту

I 回答问题:

- (一) 请看一下标题和下面短文。看完了课文以后, 你会了解什么情况?
- (二) 下面词汇读音是什么? 名词请画线连起来。

发炎	Kāishǐ
咳嗽	Wèishēng
卫生	Fāyán
流鼻	Yīyuàn
医院	Hǎozhuǎn
好转	Késou
马上	Liú bí
开始	Mǎshàng

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、安东病倒了。 ( )
- 二、他一觉得不舒服, 马上去医院。 ( )
- 三、医生说, 安东可能吃了不卫生的东西。 ( )
- 四、李安东发烧但是他嗓子不发炎。 ( )
- 五、医生说, 最好休息两三天。 ( )
- 六、安东只吃中药, 不喝绿茶。 ( )
- 七、早上安东因为不愿意去医院, 所以他话说得不清楚。 ( )

病病歪歪

安东，你怎么不起床？什么？你头疼？你全身都不舒服？你要睡觉，不想起床？你应该去看病。别睡觉，快起来，你得去看病。别忘了衣服穿多一点。看你呀！眼都红了，流鼻子，还不愿意检查身体！我跟你一起去医院。你说最好等到下午才去，这是什么意思？不行、不行，一定要现在去。

医生，他是八号，本来是俄罗斯人，中文名字叫安东，今年二十岁。今早上他太无力，床也起不过来，话说得太不清楚，头疼，全身不舒服。请您给他看一下。医生发现的是：安东发高烧，嗓子有些发炎，而且他开始咳嗽。医生说，这是感冒，不太严重。他不用住院，只要吃药，水喝多一点，两三天休息，他的病就会好了。东，你愿不愿意吃中药？还是西药好？好吧，医生，请您给他开点中药吧。

第二天，安东的病有好转，他起了床，可是还不敢去上课。他喝水，喝绿茶，吃中药。

III 根据这短文内容，请填空：

- 一、安东得了不严重的_____。
- 二、来到医院时，他首先去_____。
- 三、感冒的常见症状是_____和_____。
- 四、安东_____，意思是他不能起床，更不能上课。
- 五、病好转，这说法意思是安东现在没有昨天那么_____。
- 六、身体_____或者生病的时候，常常叫做病病歪歪的。
- 七、医生和病者都知道，_____助于治病。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	冫			лід	природа	冲、冰、凉
4	牛	牜	niú	корова	тварини	牲、牡、犁
4	户		hù	подвір'я	житло	房、扁、启
5	疒			хвороба	людина	疗、疤、疾
5	矛		máo	спис	речі	柔、矜、蝨
5	癶			топтати	рух	癸、登、凳
5	立		lì	зупинятися	рух	童、站、端
6	衣	衤	yī	одяг	речі	初、袋、装
7	身		shēn	тіло	людина	射、躲、躺

愿愿愿愿愿愿愿愿愿愿愿愿愿愿愿愿

流流流流流流流流流流流流流流流流

院院院院院院院院院院院院院院院院

休休休休休休休休休休休休休休休休

因因因因因因因因因因因因因因因因

得得得得得得得得得得得得得得得得

感感感感感感感感感感感感感感感感感感

护护护护护护护护护护护护护护护护

服服服服服服服服服服服服服服服服

特特特特特特特特特特特特特特特特

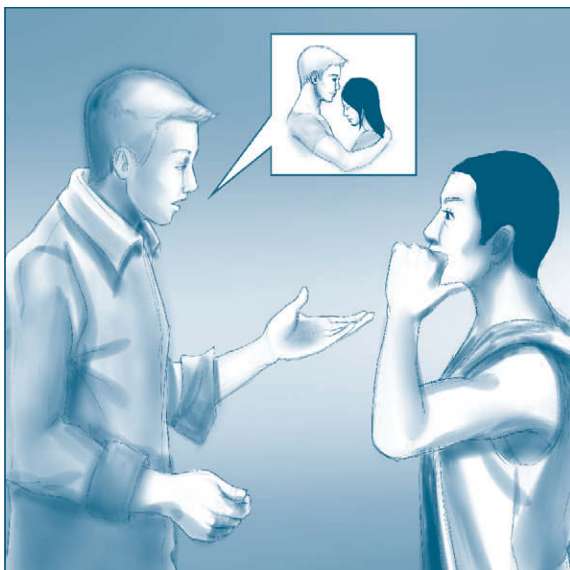
疼疼疼疼疼疼疼疼疼疼疼疼疼疼疼疼

病病病病病病病病病病病病病病病病

穿穿穿穿穿穿穿穿穿穿穿穿穿穿穿穿

算算算算算算算算算算算算算算算算算算

У Р О К 13

第十三课 我想租一套房子

一、课文

Текст

陆白军：萨沙，好久不见，听说你得了感冒，现在你的病已经好了没有？

萨沙：我去医院看病了，吃了很多中药，没有上课，现在我头还有一点儿疼，可是我身体已经没有什么大问题了。

陆白军：你还应该多休息。你最近怎么样？

萨沙：非常好，我想告诉你一件事儿。

陆白军：什么事儿？

萨沙：我认识了一个漂亮的姑娘，她叫田中，他愿意做我的女朋友。我们常常去散步、一起看电影或者电视、玩儿电脑游戏，有时候一边听音乐一边喝咖啡。

陆白军：祝贺你！我也认识这位日本留学生。这是好事儿！

萨沙：谢谢，是好事儿，可是我宿舍的房间太小，也不太方便。因为我的女朋友不能常来我这儿，所以我想找一套房子。

陆白军：你想租房子吗？

萨沙：我想租一套有厨房、大房间和卫生间的房子，房租不能太贵。

陆白军：我的一个朋友就在租房公司工作，星期六早上九点半我跟你一起去他那儿，我跟他说一下，请他帮助你们，好吗？

萨沙：太好了！

星期六早上萨沙和陆白军给陆白军的朋友打了个电话。陆白军让他的朋友帮助萨沙找一套合适的房子。那位朋友是租房公司的经理，最近他很忙，可是会来帮助他们找房子。经理来了以后，他们三个人去看一套房子。那套房子很好，有两间卧室和一间客厅，厨房又大又明亮，卫生间也又新又漂亮，可是房租太贵，一个月九百元人民币。这一天他们看了很多房子。萨沙租了一套很合适的房子，这套房子有一间大客厅，一间明亮的卧室，漂亮的厨房和小卫生间。客厅里有一个沙发、一张小桌子、四把椅子、一台电视。卧室里有一张大床、一个柜子、一张桌子，桌子上有一台电脑，桌子下有很多书。虽然房子不太大，可是房租不太贵，一个月七百五十元人民币，还包括水电费。今天晚上萨沙和田中请他们的朋友去中国饭店吃北京烤鸭、喝葡萄酒。朋友们来祝贺他们租了那么合适的房子。

二、生词

Нові слова

1. 租	zū	орендувати, знімати 租房子, 租汽车
2. 套	tào	комплект (рахівне слово для квартир, будинків, костюмів одягу) 一套房子, 一套衣服
3. 久	jiǔ	давно 好久不见
4. 得	dé	отримати, зайняти 得感冒, 得第一名
5. 最近	zuìjìn	останнім часом
6. 告诉	gàosu	сказати, повідомити
7. 件	jiàn	рахівне слово для одягу, справ 一件事儿, 一件衣服
8. 事儿	shìr	справа 好事儿, 什么事儿
9. 姑娘	gūniang	дівчина 漂亮的姑娘, 小姑娘
10. 女	nǚ	жінка 女学生, 女朋友
11. 散步	sànbù	гуляти 一起散步
12. 电脑	diànnǎo	комп'ютер
13. 游戏	yóuxì	гра, забава
14. 位	wèi	особа (рахівне слово для людей) 一位老师, 一位学生, 那位医生, 哪一位
15. 房间	fángjiān	кімната
16. 方便	fāngbiàn	зручний

17.	房子	fángzi	дім, квартира 一套房子, 买房子
18.	厨房	chúfáng	кухня 一间厨房
19.	卫生间	wèishēngjiān	санвузол
20.	房租	fángzū	орендна платня квартири
21.	就	jiù	саме
22.	公司	gōngsī	фірма, компанія 小公 司, 大公司, 租房公司
23.	帮助	bāngzhù	допомагати
24.	打电话	dǎdiànhuà	телефонувати 打一个电 话, 给他打电话
25.	让	ràng	просити, примушувати, наполягати, дозволяти
26.	找	zhǎo	шукати
27.	合适	héshì	відповідний, придатний
28.	间	jiān	рахівне слово для кімнат 一间厨房
29.	卧室	wòshì	спальня
30.	客厅	kètīng	вітальня
31.	又…又…	yòu…yòu…	i…i…
32.	明亮	míngliàng	світлий, блискучий
33.	新	xīn	новый
34.	人民币	rénmínbì	RMB, китайська національна валюта
35.	沙发	shāfā	диван, канапа 一个沙发
36.	桌子	zhuōzi	стіл 一张小桌子
37.	把	bǎ	рахівне слово для стільців 四把椅子
38.	椅子	yǐzi	стілець
39.	台	tái	рахівне слово для апаратури 一台电视
40.	里	lǐ	в, в середині 卧室里
41.	柜子	guìzi	шафа
42.	上	shàng	на, зверху 桌子上
43.	下	xià	під, знизу 桌子下
44.	虽然	suīrán	хоча
45.	包括	bāokuò	включати
46.	电	diàn	електрика

47. 费	fèi	витрати 水电费。
48. 请	qǐng	запрошувати
49. 饭店	fàndiàn	ресторан, готель 北京饭店

三、语音

Фонетика

I прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	jiān	jián	jiǎn	jiàn
2.	qīng	qíng	qǐng	qìng
3.	rēn	rén	rěn	rèn
4.	liāng	liáng	liǎng	liàng
5.	suī	suí	suǐ	suì
6.	rāng	ráng	rǎng	ràng
7.	shuō	shuó	shuǒ	shuò
8.	zū	zú	zǔ	zù

II прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1. gu	4. ran	7. si	10. jian
2. mian	5. fang	8. tao	11. xi
3. bang	6. jin	9. niang	12. qing

III проставте тони, прослухавши звукозапис:

1. zenmeyang	4. bangzhu tamen
2. meiyou wenti	5. yijian chufang
3. yijianshir	6. gei ta dadianhua

IV запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. _____	4. _____	7. _____
2. _____	5. _____	8. _____
3. _____	6. _____	9. _____

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

- Слід звернути увагу, що у ролі додатку після дієслів 来, 去, 到, 在 зазвичай виступають іменники зі значенням місця. Особисті займенники та іменники можуть виражати значення місця та виступати у ролі додатку після вказаних слів тільки за умови, якщо після зазначених займенників та іменників додавати 这儿 або 那儿. Наприклад:
  - (1) 我这儿 (来我这儿 — прийти до мене),
  - (2) 他那儿 (去他那儿 — піти до нього),
  - (3) 萨沙那儿 (到萨沙那儿 — прийти / дістатися до Саші),
  - (4) 妈妈这儿 (在妈妈这儿 — у мами).
- Вартим уваги є також лексична одиниця 最近. У пропонованому уроці зазначено, що вказане слово перекладається «останнім часом» і саме в цьому значенні реалізується у тексті. Водночас слід знати, що дана лексема може мати відношення не тільки до минулого, а й до майбутнього і відповідно бути представлена значенням «найближчим часом». Таким чином, значення вказаної лексичної одиниці визначається контекстом.
- Слід зауважити ще одне лексичне утворення, що має місце у цьому уроці, а саме 水电费. Воно є сукупністю двох слів, які містять спільну складову 费 (платня) та інші морфемі, які вказують на те, за що здійснюється грошове відшкодування — 水 (вода) та 电 (електроенергія): 水费 + 电费. Коли потрібно подати інформацію про кілька видів виплат і уникнути тавтології, можливою є пропонована скорочена форма 水电费 (платня за воду та електроенергію).

五、语法 Граматика

I Конструкція 又…又…:

Конструкція 又…又… (і…, і…) використовується для поєднання прикметників, які описують один і той самий предмет чи явище з різних сторін. Наприклад:

- (1) 这个生日蛋糕又大又好吃。Цей святковий торт великий та смачний.
- (2) 他的厨房又大又明亮, 卫生间也又新又漂亮。Його кухня і велика, і світла, ванна також нова і красива.

II Особенности вживання слова 上/下/里 у реченнях з «有»

Словосполучення, які означають місце, можуть утворюватися шляхом додавання слів (післяйменників) місцезнаходження до іменника. Наприклад: 书上 на книжці, 桌子下 під столом, 卧室里 у спальні тощо.

Речення, що виражають місцезнаходження чогось, зазвичай будуються за схемою:

місце + 有 + іменник
(іменник + 上/下/里)
(що виражає неконкретний, якийсь предмет)

Наприклад:

- (1) 客厅里有一个沙发。 У вітальні є диван.
- (2) 桌子上有一台电脑。 На столі стоїть комп'ютер.
- (3) 椅子下有很多书。 Під стільцем багато книжок.

III Вживання частки 了 на позначення завершеності дії

У китайській мові частка 了 може вживатися після дієслова на позначення доконаного виду, тобто дії або процесу, що вже закінчилися. Речення з дієсловом-присудком, оформленим часткою 了, будується за схемою: підмет — дієслово-присудок — 了 — (додаток).

підмет + дієслово-присудок + 了 + додаток

Наприклад:

Підмет	Дієслово-присудок	了	Додаток
我 Я	买 купив	了	这本书。 цю книжку
他 Він	挂号 записався на прийом.	了。	

Закінчена дія може відбуватися як у минулому, так і у теперішньому та майбутньому часі. Час дії кожного разу конкретизується за допомогою іменників часу. Наприклад:

- (1) 昨天她在医院看病了。 Вчора вона відвідала лікаря (*минулий час*).
- (2) 下星期三我们一定去了那个城市。 Наступної середи ми точно поїдемо до того міста (*майбутній час*).
- (3) 同学们都来了。 Всі одногрупники прийшли (*теперішній час*).

Заперечна форма речення утворюється шляхом додавання заперечної частки 没 перед дієсловом-присудком. Частка 了 при цьому випускається. Наприклад:

- (1) 他们没买蛋糕。 Він не купив торт.
- (2) 我昨天没喝葡萄酒。 Вчора я не випила вино.

Питальне речення утворюється шляхом додавання 没有 у кінці розповідного речення з 了.
Наприклад :

- (1) 你们上午看了电视没有? Ви зранку дивилися телевізор?
- (2) 你的同学去了图书馆没有? Твій одногрупник був у бібліотеці?

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ГУРТОЖИТОК ЧИ ОРЕНДОВАНЕ ЖИТЛО: ДЕ МОЖУТЬ ЖИТИ ІНОЗЕМНІ СТУДЕНТИ В КИТАЇ?

У сучасному Китаї програма вищої школи розрахована на широке залучення студентів із різних країн світу. Цьому сприяє й активна робота мережі інститутів Конфуція, які щорічно пропонують чимало стипендій на різні програми навчання. Тому китайські виші забезпечують не лише умови навчання іноземних студентів, але й умови їх комфортного проживання.

Більшість сучасних китайських вишів збудовані на зразок західних університетських містечок. На їх території компактно розміщені навчальні корпуси, спортивні комплекси, бібліотека, харчовий блок, житлові будинки викладацького складу та студентські гуртожитки. На території багатьох вишів є паркова зона відпочинку з водоймищем і навіть храм. Варто зазначити, що ця традиція має й давнє китайське коріння. Перші китайські університети також являли собою мальовничий осередок архітектурного і паркового мистецтва, де гармонійно поєднувалися споруди, що забезпечували життя, навчання, релігійні та культурні потреби студентів та викладачів. Прикладом цього може слугувати Університет Юелу 岳麓书院 у місті Чанша (пров. Хенань) — стародавній навчальний заклад, заснований за династії Південна Сун у 976 році, а нині є музейним комплексом.

Студентські гуртожитки обов'язково присутні у складі китайських університетських містечок. Для китайських студентів прожи-

вання в гуртожитку є обов'язковою умовою, навіть якщо студент — місцевий житель. Це правило може коригуватися у межах статуту кожного окремого вишу (раніше це правило було загальнообов'язковим). Для іноземних студентів існує вибір — жити в гуртожитку або винаймати житло за власні кошти.

Перебування в гуртожитку досить зручне: не витрачається час на те, щоб дістатися до навчальних корпусів, бібліотеки — все поряд. Окрім того, заняття можуть проводитись у термін з 8 год. ранку до 8 вечора з великими «вікнами» у декілька пар, тобто якісь пари проводяться зранку, а якісь увечері. Тому студенти можуть повернутися в гуртожиток для відпочинку або інших поточних справ.

Однак перебування в гуртожитку може бути не завжди комфортним. В одній кімнаті зазвичай живуть 4—6 студентів, трапляється навіть і 8, тому ліжка переважно двоповерхові. Така кількість людей в одному приміщенні не сприяє зосередженню уваги під час самопідготовки, а також повноцінному відпочинку. Китайські студенти, в яких змалку виховується почуття колективізму, при звичаєні до таких умов. Іноземним студентам звикнути складніше, і це береться до уваги. Тому умови життя іноземців дещо відрізняються від умов для місцевих студентів, до того ж створюються гуртожитки готельного типу з умовами підвищеного комфорту, які відповідно передбачають додаткове стягнення коштів. У та-

ких гуртожитках, наприклад, кімнати на двох студентів об'єднуються у блоки зі спільним санвузлом і кухнею. Кімнати укомплектовані меблями, кондиціонерами, доступом до мережі Інтернет, а також телефонного зв'язку.

Окрім цього, студенти-іноземці можуть винайняти собі житло поза межами університетського містечка. Ринок житла, що здається в оренду, у великих містах Китаю досить широкий. Він забезпечується активною роботою агенцій нерухомості. Перш за все — це сучас-

ні комплекси, які складаються з житлових будинків, паркової зони, спортивних споруд, невеликих магазинів, які інколи орієнтовані на смаки європейців. Ці комплекси мають власну територію, що знаходиться під охороною. Міська влада рекомендує іноземцям винаймати житло саме в таких місцях. Ціна на житло в сучасних комплексах може коливатися від помірної до надвисокої в залежності від ступеня комфорту й розміру житла, а також його місцезнаходження.

Рис. 1. Університет Юелу, м. Чанша

Рис. 2. Кімната гуртожитку

Рис. 3. Гуртожиток готельного типу

Рис. 4. Житловий комплекс

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Зробіть переклад китайською мовою:

- Давно не бачилися! _____ !
- Чув, що ти захворів? _____ ?
- Ти вже одужав? _____ ?
- Я був на прийомі у лікаря _____ 。
- Тобі слід більше відпочивати _____ 。
- Як ти останнім часом? _____ ?
- Прекрасно! _____ !
- Я хочу тобі дещо розповісти _____ 。
- Вітаю тебе! _____ !
- Ти також знайомий з нею _____ 。
- Це — чудово! _____ !
- Мій хлопець не може часто приходити до мене _____ 。
- Я хочу знайти квартиру _____ 。
- Ти хочеш зняти квартиру? _____ ?
- У суботу ми разом підемо до нього _____ 。
- Я попрошу його допомогти вам _____ 。
- Дуже добре! _____ !

II Завершіть діалог:

- 1) A: 安娜, 你好! 听说, 你感冒了?
B: _____。
- 2) A: 现在你的病已经好了没有?
B: _____。
- 3) A: _____。
B: 什么事儿?
A: _____。
- 4) B: _____。
A: 谢谢, 是好事儿!
- 5) A: _____。
B: 你想租房子吗?
- 6) B: _____?
A: 我想租一套有厨房、大房间和卫生间的房子, 房租不太贵。
- 7) A: _____?
B: 我的一个朋友就在租房公司工作, 我跟他说一下, 请他帮助你。

III Побудуйте речення зі словами, використовуючи 上/下/里 + 有:

1.	桌子	本子
2.	餐厅	学生
3.	椅子	衣服
4.	图书馆	书和词典
5.	楼	自行车
6.	钱包	钱

IV Утворіть питальні та заперечні речення до поданих нижче:

1.	同学买了一本中文课本。
2.	老师都来了。
3.	我家昨天看了电视。
4.	萨沙吃了米饭, 还喝了葡萄酒。
5.	我朋友去了医院。
6.	上午妈妈看了书。

V Побудуйте речення із вказаними лексичними одиницями:

- 最近: _____。
- 告诉: _____。
- 散步: _____。
- 方便: _____。
- 合适: _____。
- 包括: _____。
- 明亮: _____。
- 帮助: _____。
- 姑娘: _____。
- 租: _____。

VI Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Пошук квартири».

VII Творче завдання

Написати твір за темою «Моя кімната».

八、阅读理解 阅读 та розуміння тексту

I 回答问题:

- (一) 请看一下标题和下面短文，看完了课文以后，你会了解什么情况？
- (二) 下面名字读音是什么？请画线连起来。

玛丽	Xībānyá
西班牙	Kāilǎng
秃顶	Mǎlì
开朗	Lèqù
乐趣	Tūdǐng

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、玛丽的朋友不多, 不过他们都是外国人 ( )
- 二、一个玛丽的朋友喜欢游泳 ( )
- 三、玛丽去过西班牙和葡萄牙 ( )
- 四、玛丽的朋友太不一样 ( )
- 五、玛丽对工作的态度真不简单 ( )
- 六、经常去国外旅行的是那个秃顶的 ( )
- 七、陪玛丽去饭店真好玩 ( )

玛丽的男朋友

玛丽到中国已经半年了。她一边学汉语, 一边工作。她是性格开朗的女孩子, 交了很多朋友。她有两个好朋友, 一个朋友是个子较矮, 一个朋友是个大高个子。矮的朋友长得有点胖, 还是个秃顶, 很懂程序设计和经济。高的朋友长得很帅, 喜欢美术和音乐。玛丽常常和这两个朋友在一起。个子矮的朋友陪她去饭店吃饭, 或者去茶馆品茶。玛丽实在喜欢去饭店, 一直很开心。她也喜欢唱卡拉OK。第二个朋友喜欢旅游, 他跟玛丽一起去过法国、英国和西班牙。玛丽不知道这两个人可不可以叫她的男朋友, 只是玩得开心。玩得不开心的时候, 她会想起工作。

对工作来说, 玛丽的想法跟别人不一样。她说, 她打工不是为了赚钱, 只是为了乐趣。她当模特儿, 这种工作 有时候真好玩。但是, 她朋友发现, 早上去上班时, 玛丽总是高兴, 可是晚上回来, 她常常会不高兴地说: “钱, 可不是容易赚的!”

III 根据这短文内容, 请完成句子:

一、电脑是程序设计员的	a) 会做生意的人。
二、懂经济的人这就是	b) 不一定热情。
三、帅和漂亮是	c) 主要工具。
四、因为玛丽很开朗, 她	d) 会交朋友。
五、男朋友和男的朋友	e) 很浪漫矛盾的想法。
六、有钱的人	f) 意思不一样。
七、玛丽担心挣	g) 不少乐趣。
八、玛丽生活中有	h) 近义词。
九、去法国旅行一定	i) 钱的问题。
十、玛丽心里有很多	

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
5	甲		jiǎ	1-й знак 1-го циклу	колір і розмір	胛、狎、押
1	乙		yǐ	2-й знак 1-го циклу	колір і розмір	九、飞、虱
5	丙		bǐng	3-й знак 1-го циклу	колір і розмір	柄、陋、曷
2	丁		dīng	4-й знак 1-го циклу	колір і розмір	顶、叮、疔
5	戊		wù	5-й знак 1-го циклу	колір і розмір	威、威、越
3	己		jǐ	6-й знак 1-го циклу	колір і розмір	忌、记、岂
8	庚		gēng	7-й знак 1-го циклу	колір і розмір	庚、鸹、
7	辛		xīn	8-й знак 1-го циклу	колір і розмір	辩、薛、宰
4	壬		rén	9-й знак 1-го циклу	колір і розмір	任、妊、呈
10	癸		guǐ	10-й знак 1-го циклу	колір і розмір	葵、揆、睽

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

𡥉 → 娘

Цей ієрогліф складається з двох елементів: перший — графема «жінка» (女) безпосередньо вказує на стать людини, другий елемент має значення «гарний», «добрий» (良) та дає характеристику зовнішнім якостям. Отже, передається загальний зміст ієрогліфа: «жінка приємної зовнішності».

𡥇 → 厨

Ієрогліф складається з трьох елементів: графем «навіс» (厂), «ваза» або «посуд» (豆) та «цунь» (寸). Перша графема характеризує зовнішній вигляд приміщення, де готували їжу: у давнину найважливішим було захистити полум'я від зливи, тому над ним зводили навіс, а інколи, збоку, ставили загороду від вітру. Друга графема «ваза» умовно змальовує «посуд, у якому готували та зберігали їжу». Третій графічний елемент — міра довжини «цунь» вказує на засоби вимірювання та придатне для цього кухонне начиння. Таким чином, загальне значення «кухня» передається через перелік головних ознак, як-от навіс, загорожа, посуд, начиння.

𡥇 → 费

Ієрогліф умовно складається з двох частин. У верхній частині знаходиться елемент, який має значення «втрачати», «полишати» (弗); у нижній — графема «мушля» (贝). У давнину мушлі були цінною річчю й виконували функцію грошей, тому ці дві графічні складові передають зміст «утрачати мушлі», тобто «витрачати» гроші.

店 → 店

Ієрогліф складається з двох графічних елементів: «навіс» (广) та «підставка» (占), отже, як бачимо, значення ієрогліфа передається через зображення таких важливих для «крамниці» речей як «дах» і «прилавок».

十一、写字

Правопис ієрогліфів

件 件 件 件 件 件 件 件

娘 娘 娘 娘 娘 娘 娘 娘 娘 娘

室 室 室 室 室 室 室 室 室 室

就 就 就 就 就 就 就 就 就 就 就 就

最 最 最 最 最 最 最 最 最 最 最 最

诉 诉 诉 诉 诉 诉 诉 诉

合 合 合 合 合 合 合 合

告 告 告 告 告 告 告 告

帮 帮 帮 帮 帮 帮 帮 帮 帮 帮

房 房 房 房 房 房 房 房

新 新 新 新 新 新 新 新 新 新 新 新

桌 桌 桌 桌 桌 桌 桌 桌 桌 桌

步步步步步步步步

租租租租租租租租租租

脑脑脑脑脑脑脑脑脑脑

虽虽虽虽虽虽虽虽虽

费费费费费费费费费费

适适适适适适适适适适

久久久久

助助助助助助助助

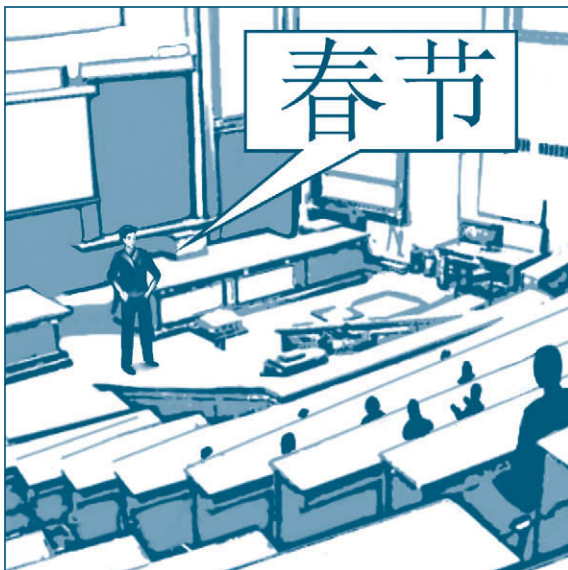
包包包包包包

台台台台台台

司司司司司司

把把把把把把把把

近近近近近近近近

У Р О К 14

第十四课 春节快乐!

一、课文

Текст

(上中国文化课的时候)

王教授：你们好！祝你们春节快乐！

安娜：中国人今天过什么节日？

王教授：你们不知道吗？

安娜：不好意思，欧洲人从来不过春节，请给我们介绍一下春节是什么节日。

王教授：农历正月初一中国人过春节，中国人都凑在一起，都挂春联、画年画儿。人们在家里一边包饺子，一边聊天。几年以前很多人晚上还去放鞭炮，很热闹。农历正月十五日中国人还过灯节，这是春节最后一天。这一天要吃一种点心，就是元宵，我们还看灯。

安娜：现在过春节的时候中国人去不去放鞭炮？

王教授：有的去，有的不去。城市里不可以放鞭炮。如果你想放，就得去郊区。

安娜：人们送什么礼物？

王教授：父母给孩子们送红包。红包里都有钱。虽然钱不多，可是孩子可以去买一点儿点心或者水果。

安娜：很有意思，王教授请问，春节的时候中国人还做什么？

王教授：很多中国人去中国的南方旅行，因为那儿的天气很热，所以很多中

国人想去中国的南方。

安娜：春节的时候我们放不放假？

王教授：当然放假，我们放两个星期的假。有的人在家里休息、有的人去旅行、有的还努力学习。

安娜：春节的时候还要努力学习？

王教授：别忘了，春节以后你们考中国文化考试。得好好儿准备。如果你们有问题，可以来问我。

安娜：谢谢老师，我们一定要来。我们也祝您春节快乐！

王教授：谢谢你们，再见！

春节是中国人的传统节日，也是中国人最喜欢的节日。中国人到现在还不太习惯公历一月一号这一天过新年，习惯过春节。“春”是春天，“节”是节日，所以春节是春天的节日，中国人过春节也不只是正月初一这一天，从正月初一到十五都是春节的日子，所以很多人可以去旅行、学生回家看看他们的父母和朋友们。可春节前都要做什么呢？今年萨沙和田中也做了春节前的准备。他们今天打扫房子、洗衣服、做了好吃的东西。因为明天是春节，所以他们今天没去上课。来中国以前萨沙不知道春节是什么节日，乌克兰人过圣诞节、复活节、新年，不过春节。可是昨天他已经知道了，他的德国朋友安娜告诉他了。今年他不回家过圣诞节，今年他跟他的女朋友田中一起过春节。他们买了几张年画、挂了几副春联。他们的房子现在更漂亮了！

二、生词

Нові слова

1. 春节	chūnjié	Свято Весни (Новий Рік за китайським місячним календарем) 春节快乐!
2. 节日	jiérì	свято
3. 不好意思	bù hǎoyìsi	вибачте; незручно, соромно 不好意思说, 不好意思去
4. 从来	cónglái	завжди (із запереченням — ніколи)
5. 给	gěi	для (прийменник, що вводить непрямий додаток) 给他, 给师傅, 给我
6. 农历	nónglì	традиційний китайський місячний календар
7. 正月	zhēngyuè	перший місяць року за місячним календарем

8.	初	chū	початок, початковий, як префікс ставиться перед числами першої декади місяця 初一, 初三
9.	凑	còu	збиратися 凑在一起
10.	挂	guà	вішати 挂春联, 挂画
11.	春联	chūnlián	парні написи з новорічними побажаннями (вішаються на дверях при вході до будинку)
12.	画	huà	малювати
13.	年画儿	niánhuàr	новорічні малюнки
14.	包	bāo	загортати, ліпити; пакунок, конверт 包饺子, 红包
15.	饺子	jiǎozi	пельмені
16.	几	jǐ	декілька 几分钱
17.	放	fàng	пускати, стріляти 放鞭炮
18.	鞭炮	biānpào	хлопавка, петарда
19.	热闹	rènao	веселий, галасливий, людний
20.	灯	dēng	ліхтар
21.	最后	zuìhòu	самий останній
22.	点心	diǎnxīn	тістечка, солодощі
23.	元宵	yuánxiāo	кульки з рисового борошна із солодкою начинкою
24.	城市	chéngshì	місто
25.	如果	rúguǒ	якщо
26.	得	děi	мусити
27.	郊区	jiāoqū	передмістя
28.	礼物	lǐwù	подарунок
29.	父母	fùmǔ	батьки
30.	父亲	fùqīn	батько
31.	母亲	mǔqīn	мати
32.	南方	nánfāng	південь
33.	旅行	lǚxíng	подорожувати
34.	热	rè	гарячий, спекотний
35.	放假	fàngjià	відпустка, канікули; піти у відпустку, на канікули

36.	努力	nǔlì	старанно
37.	别	bié	не (категорична заборона) 别说话, 别走
38.	忘	wàng	забувати 别忘
39.	了	le	модальна частка
40.	考	kǎo	складати іспит, перевіряти
41.	考试	kǎoshì	іспит
42.	准备	zhǔnbèi	готуватися, підготовка
43.	一定	yídìng	обов'язково
44.	传统	chuántǒng	традиційний
45.	最	zuì	самий
46.	从	cóng	з, від 从中国回德国, 从基辅到北京, 从五月上課
47.	到	dào	до 到北京去, 从八点钟到十点钟
48.	习惯	xíguàn	звичка, звикати
49.	公历	gōnglì	григоріанський календар
50.	春天	chūntiān	весна
51.	日子	rìzi	день, дата, час, життя
52.	打扫	dǎsǎo	прибирати
53.	洗	xǐ	прати, мити
54.	圣诞节	shèngdànjié	Різдво
55.	复活节	fùhuójié	Великдень
56.	副	fù	рахівне слово для парних предметів чи комплектів 几副春联
57.	更	gèng	ще, ще більше, тим більше

三、语音

Фонетика

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	chū	chú	chǔ	chù
2.	guā	guá	guǎ	guà
3.	liān	lián	liǎn	liàn
4.	chūn	chún	chǔn	chùn
5.	bāo	báo	bǎo	bào

6.	jiāo	jiáo	jiǎo	jiào
7.	lī	lí	lǐ	lì
8.	jī	jí	jǐ	jì

II прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1.	fan	4.	pao	7.	ren	10.	zhun
2.	bian	5.	chong	8.	zui	11.	bao
3.	zheng	6.	zi	9.	nian	12.	nao

III проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	biewang	4.	suanhuanggua
2.	piyifeiyu	5.	jifenqian
3.	zhunin chunjie kuaile	6.	cong wuyue shangke

IV запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1.	_____	4.	_____	7.	_____
2.	_____	5.	_____	8.	_____
3.	_____	6.	_____	9.	_____

V запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У пропонованому уроці варто звернути увагу на лексичну одиницю 红包. Вона означає «червоний конверт», тобто подарунковий конверт із грошима, який дарують під час різноманітних святкувань (наприклад, дітям на Свято Весни, молодят на весілля тощо).
- Слід також зауважити такі вирази: 不好意思 та 很有意思.

III Використання конструкції 从...到...

За допомогою конструкції 从...到... (з... до...) виражаються просторові або часові межі певної дії або явища. Наприклад:

- (1) 我从早上八点到中午都在大学上课。Я з восьмої ранку до опівдня на заняттях.
- (2) 在中国, 从正月初一到十五都是春节日子。В Китаї Новий рік святкують з 1 по 15 число першого місяця за місячним календарем.
- (3) 我要买一张从北京到上海的火车票。Мені потрібно купити квиток на потяг із Пекіна до Шанхаю.

IV Конструкція 从来没(有) + V + 过

Конструкція 从来没(有) + V + 过 (де V + 过 дієслово із суфіксом минулого часу недоконаного виду) означає «ніколи не...» і виражає досвід оповідача стосовно певної події. Наприклад:

- (1) 我从来没看过这本书。Я ніколи не читала цю книгу.
- (2) 他们从来没吃过那个菜。Вони ніколи не куштували тієї страви.

V Підрядне допустове речення

Складнопідрядні допустові речення вказують на умови, всупереч яким відбувається дія, виражена в головному реченні. Підрядне допустове речення в китайській мові може формуватися за допомогою конструкції:

虽然..., 但是/可是... (хоча..., проте...)

Перша частина конструкції вводить підрядне речення, друга — головне. Наприклад:

- (1) 虽然钱不够, 但是孩子可以去买一点点心或者水果。Хоча грошей небагато, проте діти можуть купити трохи фруктів чи ласощів.
- (2) 虽然学生们现在在上课, 可是下课以后可以在餐厅吃饭。Хоча студенти зараз на заняттях, але після уроків вони можуть пообідати в їдальні.

VI Ступені порівняння прикметників

Прикметники в китайській мові, так само, як і в українській, мають вищий і найвищий ступені порівняння. Вищий та найвищий ступені утворюються шляхом додавання перед прикметником слів 更 «більше» та 最 «найбільше». Наприклад:

- (1) 她现在更漂亮了。Вона зараз стала ще вродливішою.
- (2) 这件衣服最好看。Цей одяг найкрасивіший.
- (3) 那个中国菜最好吃。Та китайська страва найсмачніша.

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

СВЯТО ВЕСНИ, АБО КИТАЙСЬКИЙ НОВИЙ РІК

Свято Весни 春节 — це китайський традиційний Новий рік, який відзначається за місячним календарем (тому за григоріанським

календарем це свято кожного року випадає на іншу дату від початку січня до кінця лютого). Перший день першого місяця (元旦 yuándàn)

найбільш урочистий день серед усіх святкувань. Китайці вірять: якщо цей день пройде вдало, то і весь рік буде щасливим. Свято Весни китайські селяни відзначають з давніх-давен, проводжаючи холодну зиму і вітаючи прихід весни та оновлення природи. Звідси й назва.

Готуватися до свята китайці починають заздалегідь — 23 числа попереднього місяця. Вони прибирають оселю, на вікна наклеюють традиційні картинки, вирізані з тонкого червоного паперу, вішають новорічні малюнки та парні написи з побажанням щастя, готують традиційні страви. Крім того, існує повір'я, що саме в цей день бог домашнього вогнища Цзаован 灶王 піднімається на небо, щоб доповісти верховному божеству Юйхуану (玉皇 Яшмовому Імператору) про всі добрі й злі справи, що здійснила родина за весь рік. Тому Цзаована перед його мандрівкою намагаються задобрити різними пожертвами — ставлять перед його зображенням курильні свічки, фрукти, солодощі. Надвечір картинку з його зображенням виносять надвір і спалюють разом із жертвовним папером, а потім запускають хлопавки. В такий спосіб бог домашнього вогнища на тиждень відправляється на небеса. Напередодні Нового року його зустрічають — купують нове зображення (рис. 1) і ставлять його на кухні.

Переддень свята (除夕 — chùxī) — один з його важливих моментів. Уся родина збирається за столом і після 12 години куштує новорічні страви, серед яких головна — пельмені (饺子). Страва має символічне значення: її назва 饺子 — jiǎozi близька за звучанням до вислову 交子 — jiāozǐ, тобто «передати дітям». Отже, коли настає новий рік, багато чого треба передати дітям. Мешканці провінції Шаньдун іноді називають пельмені «зливками срібла» (元宝 — yuánbǎo), отже, їсти пельмені

означає побажання багатства. До святкового столу готують також тістечка з рисового борошна 黏糕 — niángāo (рис. 2), назва якого звучить однаково з висловом 年高 — niángāo, тобто «рік високий, гарний». Отже, ці тістечка їдять для того, щоб рік був удалим.

Рис. 1. Цзаован

Рис. 2. Няньгао

Після 12 години ночі настає Новий рік. Звідусіль долинає тріскіт хлопавок, які, за повір'ям, відганяють злих духів. Усі міста до самого ранку освітлюються яскравими вогнями феєрверків (рис. 3). Все разом створює неповторну атмосферу китайського традиційного свята. На дверях осель вивішують перевернутий ієрогліф 福 (щастя) (рис. 4), що означає 福到了 — «щастя настало».

Рис. 3. Новорічні феєрверки

Рис. 4.

З першого дня нового року китайці відвідують родичів і друзів, вітають їх, бажають щастя і здоров'я. Це давній звичай, що зберігся й дотепер. У святкові дні серед новорічних прикрас і вітальних написів домінує червоний колір (часто у поєднанні із золотим). Це колір сонця і символ радості. Численні побажання щастя, багатства, успіху пишуться обов'язково на червоному папері. Дітям дарують червоні конвертики з грошима. Сума зазвичай невелика, вистачає на солодощі. У святкові дні проводяться ярмарки (庙会 — miào huì), де можна побачити танці левів (рис. 5) і драконів, а також купити сувеніри, покуштувати святкові страви.

Рис. 5. Танок левів

За останні десятиліття багато традицій змінилося, однак для кожного китайця, де б він не жив, Свято Весни залишається головним святом року, яке збирає разом усю родину.

Після двотижневих новорічних розваг настає Свято ліхтарів 灯节 (dēngjié), відоме ще під назвою 元宵节 (yuánxiāojié — дослівно «перше нічне свято»). Відзначається воно 15 числа, коли на небі вперше в новому році сходить повний місяць. Цієї ночі китайці прикрашають вулиці й оселі різнобарвними ліхтарями (рис. 6—9).

Рис. 6.
Свято ліхтарів

Рис. 7.
Ліхтар-квітка

Рис. 8. Традиційний ліхтар

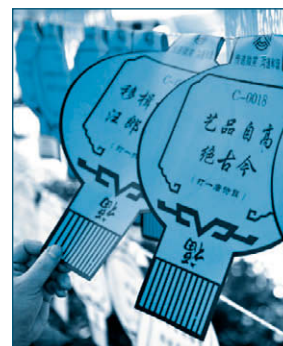

Рис. 9. Загадки на ліхтарях

Звичай милуватися ліхтарями був започаткований ще за династії Хань, тобто дві тисячі років тому. З настанням ночі люди збираються купками і йдуть споглядати ліхтарі, котрих скрізь розвішана величезна кількість. За розміром, формою й оздобленням вони дуже різні: ошатні палацові ліхтарі, фігурки відомих міфологічних та літературних персонажів, ліхтарі у формі квітів чи звірів, ліхтарі з картинками, що обертаються, іграшкові ліхтарі тощо. На деяких з них написані загадки, розгадування яких є давньою розвагою китайців, що люблять змагатися у кмітливості й гостроті розуму.

Традиційна їжа на це свято теж називається юаньсяо 元宵 — це варені кульки з рисового борошна із солодкою фруктовую чи горіховою начинкою. Свою назву ця страва отримала тому, що їдять її вночі (宵 має

значення «ніч»), коли перший у новому році місяць стає круглим (元 має значення «круглий»). Вважається, що ці кульки у святкову

ніч можуть допомогти зробити щастя більш охопним, родину повною, досягнути сімейного щастя та добробуту.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Зробіть переклад китайською мовою:

- Вітаю вас зі Святом Весни! _____ !
- Що сьогодні святкують китайці? _____ ?
- Вибачте (соромно, незручно) _____ .
- Ми ніколи не чули про це свято _____ .
- Будь ласка, розкажіть нам про нього (свято) _____ .
- Люди вдома ліплять пельмені та спілкуються _____ .
- Що дарують китайці? _____ ?
- Батьки дарують дітям гроші _____ .
- Діти можуть купити солодощі або фрукти _____ .
- Дуже цікаво! _____ !
- На Свято Весни у нас будуть канікули? _____ ?
- У нас будуть тижневі канікули _____ .
- Не забувай, слід належним чином підготуватися _____ .
- _____ .
- Свято Весни — це традиційне китайське свято _____ .
- _____ .
- Вони прибрали кімнату, випрали одяг та приготували смачні страви _____ .
- _____ .
- Я ніколи не бувала в Китаї _____ .
- Анна ніколи не куштувала китайські страви _____ .
- Я ніколи не дивилася цей фільм _____ .
- Вони ніколи не писали ієрогліфи _____ .
- Сашко ніколи не користувався комп'ютером _____ .
- _____ .
- Ми ніколи не святкували китайський Новий рік _____ .
- _____ .

II Завершіть пропоновані діалогі:

1) A: 请问，中国人今天过什么节日?

B: _____ .

2) B: _____ ?

A: 不好意思，请给我介绍一下。

B: _____
_____。

3) A: 现在过春节的时候中国人去不去放鞭炮?

B: _____。

4) A: _____?

B: 父母给孩子们送红包。

5) A: _____?

B: 很多中国人去旅行, 有的人在家里休息...

6) A: 春节的时候我们放不放假?

B: _____。

7) A: _____?

B: 别忘了, 春节以后你们有考试, 得好好准备。

8) B: _____!

A: 谢谢老师, 我们也祝您春节快乐!

III

Складіть речення із вказаними лексичними одиницями:

不好意思: _____。

节日: _____。

从来: _____。

热闹: _____。

最后: _____。

旅行: _____。

放假: _____。

努力: _____。

准备: _____。

传统: _____。

习惯: _____。

打扫: _____。

IV Вставте відповідні слова і конструкції

更 因为… 所以… 从…到… 了 最 如果…, 就 虽然…, 可是…

1. ___天气冷, ___我们都要去打排球。
2. 学生们___早上8: 20___下午1:00都在上课。
3. ___老师明天不忙, 我们___可以请他喝茶。
4. 他___不舒服, ___昨天没来上课, 现在好___。
5. 商店里有很多衣服, 但是这件衬衫___漂亮。
6. 这个菜很好吃, 那个 ___好吃。

V Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Святкування іноземними студентами традиційного китайського Нового року».

VI Творче завдання

Написати твір за темою «Святкування Нового року»

八、阅读理解 Читання та розуміння тексту

I 回答问题:

(一) 请看一下这些生词。你能不能猜这些词汇的意思?

- 竖起圣诞树
- 装扮成圣诞老人
- 西风压倒东风
- 好处
- 孤单
- 人生目标
- 一般

(二) 下面词语读音是什么? 请画线连起来。

奥利维沙拉	ào lì wéi shā lā
俄式土豆沙拉	dàn huáng jiàng
蛋黄酱	suān huáng guā
皮衣鲑鱼沙拉	qīng dòu
酸黄瓜	é shì tǔ dòu shā lā
香肠	pí yī fēi yú shā lā
青豆	xiāng cháng

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、十二月三十一日过新年的传统不大理解。 ( )
- 二、过元旦(一月一日)的时候, 有不少商店竖起圣诞树。 ( )
- 三、在壁炉边挂起长袜是为了表示对客人的热情。 ( )
- 四、大多数中国人还是不过圣诞节。 ( )
- 五、现在中国文化没有西方文化流行。 ( )
- 六、孩子们不喜欢受到爸爸妈妈送的礼物。 ( )
- 七、俄式土豆沙拉里一定要加鱼和酸黄瓜。 ( )

先过圣诞节, 然后过新年

现美国一样, 十二月二十五日中国人过圣诞节。有不少青年聚在一起, 吃吐绶鸡, 收到圣诞老人送的礼物。庆祝圣诞节在学生中非常流行。学生们不仅互赠卡片和礼物, 还会在圣诞前夜或圣诞节当天举行舞会。此外, 还有许多商店雇人装扮成圣诞老人。还会竖起圣诞树, 在壁炉边挂起长袜, 等待圣诞老人的礼物。这是为什么? 我们的汉语老师说这叫《西风压倒东风》, 他又说, 中国人过圣诞节对中国经济有很多好处。但是, 一般家庭是不过圣诞节的。学生和青年过圣诞节, 可能是喜欢圣诞节那种欢乐的气氛。孩子们从爸爸妈妈收到礼物, 当然很高兴。不过, 中国最大的节日还是春节。李尔知道了这些情况, 就要告诉中国人乌克兰和俄罗斯的过年习惯。他说, 对乌克兰和俄罗斯人来说, 新年还是真正是最大的节日。

力尔和安东计划开个新年晚会, 请中国朋友参加。但是, 小王、陈老师都不明白。力尔这样来解释。新年, 对于每个人的意义都是不同的, 可是每年的一月一号是乌克兰人心中最大的节日。安东还说, 有两道必不可少的菜。这就是奥利维沙拉和皮衣鲑鱼沙拉。奥利维沙拉也可以叫做俄罗斯沙拉, 由土豆、鸡蛋、香肠、胡萝卜、酸黄瓜、青豆和蛋黄酱等做成。除了蛋黄酱以外, 这都是中国人经常吃的。小王觉得这个皮衣鲑鱼沙拉很奇怪。力尔说, “皮衣”是由红菜做的, 下面是一层层 胡萝卜、鸡蛋、土豆、鲑鱼。

最后, 力尔还说他希望在中国所有在中国学习和工作的外国人不会孤单过新年。

III 根据这短文内容, 请填空。

期盼、卡片、帮助、单独、圣诞树、聚会、好处、生意、长袜, 人生目标、一个家、圣诞老人。

- 一、丁力的期盼是在中国外国人找到_____。
- 二、理想的实现是最重要新年的_____。
- 三、在中国, 圣诞节的时候、很多人竖起_____。
- 四、冰雪老人、新年老人、_____, 他们是两个神话人物。
- 五、等待圣诞老人送礼物的人在壁炉边挂起_____。
- 六、商家大多认为, 圣诞节是做_____的好机会。
- 七、_____过新年, 像单独过圣诞节一样, 没有人愿意。
- 八、互相送_____的习惯, 美国、乌克兰、中国人都无不认识。
- 九、圣诞节_____是二月二十五、六号都可以举行。
- 十、_____实现, 对有的人来说, 不过是虚辞。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
	子		zǐ	1-й знак 2-го циклу	колір і розмір	籽、季、孚
	丑		chǒu	2-й знак 2-го циклу	колір і розмір	丑、扭、羞
	寅		yín	3-й знак 2-го циклу	колір і розмір	演、贛
	卯		mǎo	4-й знак 2-го циклу	колір і розмір	柳、卯、茆
	辰		chén	5-й знак 2-го циклу	колір і розмір	振、震、賑
	巳		sì	6-й знак 2-го циклу	колір і розмір	祀、汜、导
	午		wǔ	7-й знак 2-го циклу	колір і розмір	许、浒、件
	未		wèi	8-й знак 2-го циклу	колір і розмір	昧、寐、味
	申		shēn	9-й знак 2-го циклу	колір і розмір	审、伸、婶
	酉		yǒu	10-й знак 2-го циклу	колір і розмір	配、酬、醒
	戌		xū	11-й знак 2-го циклу	колір і розмір	蔑
	亥		hài	12-й знак 2-го циклу	колір і розмір	垓、赅、咳

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

 → 初

Ієрогліф складається з двох графем: перша графема — «одяг» (衤), друга — «ніж» (刀). Поєднання цих двох елементів передавало зміст «спочатку» через відображення процесу виготовлення одягу: перед тим, як шити одяг, необхідно «спочатку» викроїти з тканини викрійку.

 → 闹

До складу цього ієрогліфа входять два графічних елементи: «брама» (阝) та «риннок» (市). Вхід — це одне з найбільш багатолюдних місць ринку, там завжди панують шум і гомін, саме тому для графічної передачі значення «галасливий» обрано саме це поєднання піктограм.

 → 灯

Сучасна форма ієрогліфа складається з двох графем: перша — «вогонь» (火) вказує безпосередньо на джерело світла; друга графема, циклічний знак 丁, передає значення «мало», «маленький». Отже ієрогліф графічно передає умовний опис «ліхтаря», як невеличкий вогник.

忘 → 忘

До складу цього ієрогліфа входять два графічні елементи: «втрачати» (亡) та «серце» (心). Другий елемент, графема «серце» (心), має значення «враження», «спогади». Таким чином, поєднання цих двох елементів мало значення «втрачати спогади», тобто «забувати».

十一、写字 Правопоис ієрогліфів

饺 饺 饺 饺 饺 饺 饺 饺 饺 饺

闹 闹 闹 闹 闹 闹 闹 闹 闹 闹

假 假 假 假 假 假 假 假 假 假 假 假

初 初 初 初 初 初 初 初 初 初

副 副 副 副 副 副 副 副 副 副 副 副

备 备 备 备 备 备 备 备 备 备

考 考 考 考 考 考 考 考 考 考

联 联 联 联 联 联 联 联 联 联 联 联

统 统 统 统 统 统 统 统 统 统 统 统

试 试 试 试 试 试 试 试 试 试 试 试

农 农 农 农 农 农 农 农 农 农

准 准 准 准 准 准 准 准 准 准 准 准

南南南南南南南南南南

思思思思思思思思思思

惯惯惯惯惯惯惯惯惯惯惯

放放放放放放放放放放

春春春春春春春春春春

热热热热热热热热热热热

物物物物物物物物物物

画画画画画画画画画画

区区区区区

圣圣圣圣圣圣

忘忘忘忘忘忘忘忘忘

正正正正正正

母母母母母母

父父父父父

礼礼礼礼礼礼

У Р О К 1 5

第十五课 去旅行前，得换钱

一、课文

Текст

(在银行)

安娜：白军，是你啊？好久不见！你来得真早。

陆白军：刚才银行人少，不用排队。安娜，你今天穿得漂亮极了。

安娜：是吗？我来银行换钱，下午还要去王府井买东西。你在银行做什么？

陆白军：我来银行付电话费，还要换欧元。我刚才从欧洲回来了。你知道今天的牌价是多少？一欧元换多少人民币？

安娜：那当然知道，今天一欧元换八块二毛一分人民币。我还告诉你今天一美元换六块一毛三分人民币。我明天要去上海旅行，得用人民币。去旅行前，得换钱。

陆白军：什么？你去旅行？明天要去上海吗？你刚从西安回北京了，你真喜欢旅行。除了上海、西安以外，你还想去别的地方吗？

安娜：是啊，想去四川、云南……

陆白军：什么时候去？

安娜：从上海回北京以后，马上就go别的城市。

陆白军：你一个人去吗？

安娜：就我一个人。我汉语说得很不错，觉得没有大问题。

陆白军：请说说，你在西安玩儿得好不好？

安娜：我玩儿得非常好。

陆白军：吃得怎么样？

安娜：吃得还可以，这次住得不太好。

陆白军：你参观兵马俑吗？

安娜：我参观兵马俑了。我还买了很多明信片、照了不少照片。你到我那儿去看看吧。

陆白军：好啊，我也想去西安，你得给我介绍介绍吧。看，该你了。

安娜：小姐，我想用欧元换人民币。这是六百欧元。除了欧元以外，我还想用美元换人民币。这是三百美元。

工作人员：好，一共给您六千七百六十二块人民币。请数一数。

春节的时候中国人放两个星期的假。安娜不用上课，也不用去中学，她在那儿打工。所以安娜打算去游览中国的城市。她没回德国看父母、朋友们。安娜去了西安和上海。因为她从来没有看过兵马俑，所以打算去西安了。参观兵马俑的时候她照了很多照片。然后她去上海了。听说这两年上海发展得非常快。上海又大又漂亮。那儿银行很多，商场也多，新建筑又大又好看。商场的东西不太贵。上海人做衣服做得非常好。衣服的质量也高，所以安娜买了很多件。比如说，她想给妈妈送这件红围巾。除了围巾以外她还买了两个玩具。这是给她妹妹的礼物。可是买东西的时候她没有现金，所以用信用卡买了围巾和玩具。上海人很喜欢说上海话，可是他们的普通话说得也非常好。现在在上海很多年轻人英语说得很流利。所以安娜有时候用英语说话。她现在也会说一点儿上海话。比如说，她会说“阿拉勿懂”，这就是上海话的“我不懂”。

二、生词

Нові слова

1. 好	hǎo	дуже 好热，好漂亮，好久不见
2. 换	huàn	міняти 换钱，换书，换光盘
3. 银行	yínháng	банк 中国银行
4. 付	fù	платити 付钱，付房租，付水电费
5. 得	de	структурна частка 吃得很好，穿得很漂亮，玩儿得很好，来得真早
6. 刚才	gāngcái	щойно 刚回基辅，刚去银行
7. 少	shǎo	мало 人少，银行很少，不少

8.	排队	páiduì	стояти у черзі 不用排队，排队买书，排队挂号，排两个队
9.	极了	jíle	надзвичайно 高兴极了
10.	牌价	páijià	курс валют
11.	欧元	ōuyuán	євро (грошова одиниця)
12.	美元	měiyuán	долар США
13.	除了…以外	chúle...yǐwài	окрім
14.	地方	dìfāng	місце 什么地方，哪个地方
15.	马上	mǎshàng	негайно, зараз, миттю 马上上课
16.	错	cuò	погано, помилка 不错
17.	觉得	juéde	відчувати, думати, вважати
18.	参观	cānguān	відвідувати 参观兵马俑
19.	兵马俑	bīngmǎyǒng	теракотові воїни гробниці імператора Цінь Ши-хуанді
20.	明信片	míngxìnpiàn	листівка 一张明信片，美术明信片
21.	照	zhào	фотографувати
22.	吧	ba	спонукальна частка
23.	该	gāi	потрібно 该你了，该他念了，该我换钱了
24.	小姐	xiǎojiě	панночко, дівчино
25.	千	qiān	тысяча 两千
26.	数	shù	рахувати 数一数，数数，数钱，属人民币
27.	中学	zhōngxué	середня школа 中学生
28.	打工	dǎgōng	працювати (не за основним місцем роботи)
29.	游览	yóulǎn	подорожувати, здійснювати екскурсію, оглядати
30.	听说	tīngshuō	кажуть
31.	发展	fāzhǎn	розвиватися
32.	快	kuài	швидко
33.	建筑	jiànzhù	будівля; будувати, споруджувати
34.	质量	zhìliàng	якість
35.	高	gāo	високий
36.	比如	bǐrú	наприклад
37.	围巾	wéijīn	шарф, хустка

38.	玩具	wánjù	іграшка
39.	现金	xiànjīn	готівка
40.	信用卡	xìnyòngkǎ	кредитна картка
41.	话	huà	мова, слова 中国画, 上海话
42.	普通话	pǔtōnghuà	путунхуа (нормативна, загальноприйнята китайська мова)
43.	年轻	niánqīng	молодий 年轻人, 非常年轻
44.	流利	liúlì	швидко, вільно 说得很流利, 念得非常流利, 流利的普通话
45.	说话	shuōhuà	розмовляти
46.	阿拉	āla	я (шанхайський діалект)
47.	勿	wù	не (частка на позначення заборони)
48.	懂	dǒng	розуміти 懂上海话, 不懂汉语

专有名词 власні назви

1.	王府井	Wángfǔjǐng	вулиця Ванфуцзін (культурна, історична та екзотична вулиця в центрі Пекіну)
2.	西安	Xī'ān	місто Сіань
3.	四川	Sìchuān	провінція Сичуань
4.	云南	Yúnnán	провінція Юньнань

三、语音

Фонетика

I прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	huān	huán	huǎn	huàn
2.	ān	án	ǎn	àn
3.	jiān	jián	jiǎn	jiàn
4.	yīn	yín	yǐn	yìn
5.	pāi	pái	pǎi	pài
6.	juē	jué	juě	juè
7.	nān	nán	nǎn	nàn
8.	xīn	xín	xǐn	xìn

II прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1.	chuan	4.	kuai	7.	shao	10.	liu
2.	ou	5.	di	8.	shuo	11.	dong
3.	pian	6.	cuo	9.	qian	12.	wu

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	gugong	4.	sanlitun
2.	dong shanghaihua	5.	chule xi'an yiwai
3.	gang qu yinhang	6.	bakuai sanmao wufen

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. _____	4. _____	7. _____
2. _____	5. _____	8. _____
3. _____	6. _____	9. _____

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

- Слід звернути увагу на вираз 漂亮极了, де 极了 виступає показником міри та ступеню ознаки або якості. Його семантичним еквівалентом можуть бути 很, 非常 тощо. Водночас слід зазначити важливий момент — розташування указаних лексем відносно прикметника. 很 і 非常 розміщують перед прикметником (наприклад: 很 + 漂亮, 非常 + 漂亮), а 极了 — після прикметника (наприклад: 漂亮 + 极了).
- Варто докладніше зупинитися і на такій лексичній одиниці, як 上海话. Вона складається з двох смислових елементів: 上海 (Шанхай, тобто певна територія) та 话 (слова, діалект), що в сукупності означає «говірка, діалект вказаної місцевості». У даному випадку йдеться про шанхайський діалект.

五、语法 Граматика

I Комплемент міри і ступеня в китайській мові

Слово або фраза, яка стоїть у реченні після присудка, вираженого дієсловом або прикметником, відноситься до групи присудка й описує його за певною ознакою, називається **комплемент**. Це специфічний член китайського речення, який не має точного відповідника в українській граматиці. Тому в мовознавчих дослідженнях немає однастайності в українській назві цього члена речення, зокрема, зустрічаються терміни «дієслівний додаток», «додатковий елемент» тощо. Ми обираємо термін «комплемент».

Загалом китайські комплементи діляться на 6 груп: 1) результату, 2) можливості, 3) напрямку, 4) міри і ступеня, 5) часу; 6) кількості. У цьому уроці розглядається комплемент міри і ступеня, тобто той, що вказує на ступінь розвитку дії або міру прояву стану.

Комплемент міри і ступеня поєднується з присудком за допомогою структурної частки 得. Прислівники міри та ступеня, такі як 很, 太, 真, 非常, 特别 часто використовуються перед комплементом міри і ступеня, вираженого прикметником. Отже, схема речення з комплементом міри та ступеня така:

Підмет + присудок + 得 + (很, 太, 真, 非常, 特别) + комплемент міри та ступеня

Наприклад:

- (1) 她穿得很漂亮。Вона гарно вбрана.
- (2) 他睡得早, 起得晚。Він засинає рано, а прокидається пізно.

Заперечна форма утворюється за допомогою частки 不, яка ставиться між присудком (зі структурною часткою 得) та комплементом:

підмет + присудок + 得 + 不 + комплемент міри та ступеня

Наприклад:

- (1) 我写得不好。Я погано пишу.
- (2) 他走得不慢。Він ходить не повільно.

Якщо у реченні одночасно є додаток та комплемент міри і ступеня, то їх порядок наступний:

підмет + присудок + додаток + повторення присудка + 得 + комплемент

Наприклад:

- (1) 他打排球, 打得很好。Він дуже гарно грає у волейбол.
- (2) 妈妈做中国菜, 做得很好吃。Мама смачно готує китайські страви.

Коли додаток знаходиться у препозиції до дієслова-присудка, присудок не повторюється.

- (3) 他汉语说得流利。Він вільно говорить китайською.

Комплемент міри і ступеня зазвичай відповідає обставині міри і ступеня в українській мові.

II Конструкція «除了…(以外), 还/也…»

Конструкція 除了…(以外), 还/也… перекладається українською мовою як «окрім…, ще…»
Наприклад:

- (1) 除了蛋糕以外，他还买了两瓶红葡萄酒。Окрім торта, він купив ще дві пляшки червоного вина.
- (2) 除了汉语，我们也要学英语和法语。Окрім китайської мови, ми будемо вивчати також англійську та французьку.

III Редуплікація дієслів

Дієслово в китайській мові може подвоюватись (редуплікуватись), виражаючи короткочасність дії або спроби виконати дію. Редуплікація односкладного дієслова відбувається за схемою: **AA** — 看看, 说说; **A—A** — 看一看, 说一说; двоскладного **ABAB** — 学习学习, 休息休息. За змістом редупліковані дієслова синонімічні сполученню **дієслово + 一下**, наприклад:

学习学习, 学习一下 повчитися;

休息休息, 休息一下 (трохи) відпочити.

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ДАВНІ СТОЛИЦІ ПІДНЕБЕСНОЇ

Багатовікова історія Китаю славетна не лише подіями, що залишили пам'ятники культури і мистецтва, але й заснуванням неповторних за колоритом міст, які у свій час були політичними, економічними, культурними, торговельними центрами великої імперії, свідками її здобутків і втрат. Ці міста — історичні столиці Китаю. Серед них вирізняється сузір'я чотирьох міст — **Пекин, Сіань, Нанкін, Лоян**. Столиця КНР Пекин і сьогодні продовжує виконувати свою історичну місію. Інші міста приваблюють китайських та іноземних туристів як центри традиційної культури, скарбниці історичних пам'яток, які дотепер не втратили свого неповторного колориту.

Сіань (西安 Xī'ān) — місто, що було засноване більш як 3100 років тому за часів династії Західна Чжоу (西周 — XI ст. до н. е.) і мало назву Хаоцзін (镐京). Відтоді місто

більш як 1000 років виконувало місію столиці, зокрема за династій Цинь (秦 — 221—206 рр. до н. е.), Західна Хань (西汉 — 206—25 рр. до н. е.), Суй (隋 — 581—618 рр.), Тан (唐 — 618—907 рр.). Найбільшого розквіту місто зазнало як славнозвісна столиця танської імперії — Чан'ань (长安 — Cháng'ān), що в перекладі означає «довготривалий спокій». У VII—IX ст. це був найбільший мегаполіс світу з населенням близько 1 мільйона жителів (після падіння династії Тан місто поступилося розмірами Багдаду).

За династії Тан у Чан'ані було зведено величне палацове місто, де жив і вів державні справи імператор. У південній частині міста розміщувалися урядові споруди. Внутрішнє розташування вулиць і будинків нагадувало шахову дошку. Вулиці міста досягали ста метрів завширшки. Усе це відображало могут-

ність імперії та розквіт економіки. Чан'ань поділявся на жилий район *фан* (坊) і торговельний *ши* (市). В останньому розміщувалися численні торгові лавки *хан* (行 — у східній частині їх було більше двохсот). Не бракувало у місті й розваг: тут ставились музичні п'єски, влаштовувалися танці, бій півнів, перетягування канату, розваги на гойдалках тощо. У Чан'ані мешкали знамениті на всю імперію художники, каліграфи, поети, музики.

У Чан'ані відбувався жвавий обмін набутками західної та східної цивілізації. У ті часи Танська імперія встановила зв'язки із більш як 70 країнами, Шовковий шлях був артерією міжнародної торгівлі. У Чан'ань приїздили навчатися з Японії та Сінло (нині Корея), прибували купці з Персії та Середньої Азії.

У VII ст. у Чан'ані поселився буддистський монах Сюаньцзан (玄奘), який організував роботу над перекладами із санскриту чисель-

ної буддистської літератури, здобутої ним під час 17-річної подорожі до Індії. Для збереження дорогоцінних рукописів у 652 році тут була збудована Пагода Диких Гусей 296 (大雁塔 — Dà yàn tǎ) (рис. 2). Славним свідченням життя імператорського двору є палац Хуанцін і пов'язані з ним теплі джерела. Саме там розташовується купальня улюбленої наложниці імператора Сюаньцзуна, легендарної красуні Піднебесної Ян Гуйфей (杨贵妃) (рис. 3).

Окрім названих, всесвітньовідомою археологічною пам'яткою давньої столиці є курган з похованням ханського імператора Цінь Шихуанді та його теракотове військо (秦始皇兵马俑) (рис. 1).

У 1369 році (за монгольської династії Юань) місто Чан'ань було перейменоване на Сіань, і ця назва збереглася до нашого часу. Зараз Сіань є адміністративним центром провінції Шенсі (рис. 4).

Рис. 1. Теракотове військо Цінь Шихуанді

Рис. 2. Пагода Диких Гусей

Рис. 3. Пам'ятник Ян Гуйфей

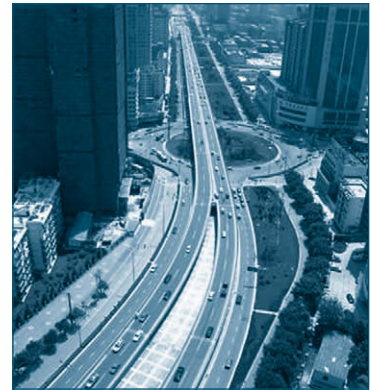

Рис. 4. Сіань сьогодні

Лоян (洛阳 — Luò yáng) — одне з найдавніших міст Китаю, неодноразово був столицею за різних династій. Історія Лояна сходить до легендарного міста Лої (洛邑) часів Чжоу (XI ст. до н. е.). За переказами, Лої був першим в історії Китаю столичним містом, побудованим за задалегідь розробленим планом, де

повністю втілено стародавній містобудівний канон, заснований на ідеї космологічної семантики архітектурного ансамблю.

Після загибелі династії Пізня Хань Лоян залишався столичним містом упродовж усього III століття. Спочатку — царства Вей (魏 — 220—265) періоду Трьох Царств (220—280),

потім — династії Західна Цзінь (西晋 — 265—316).

Про місто Лоян побутують красиві легенди, одна з яких сповіщає, що це місто здобуло світової слави завдяки жорстокій танській імператриці У Цзетянь. Колись імператриця наказала своїй улюбленій квітці — півонії, щоб та цвіла цілорічно. Однак у столиці Чан'ані квіти не могли розпуститись узимку. Тоді імператриця дуже розгнівалась і наказала своїм садівникам знищити квітку. Ті не наважувалися порушити наказ суворої повелительки, однак і загубити прекрасну квітку не могли. Тому вони потайки перевезли півонію до Лояну, де їй нічого не загрозувало. Відтоді Лоян стали

називати Містом Півоній. Жителі міста турботливо ставляться до цієї квітки, вона стала символом міста, а водночас і символом краси і добробуту. Нині на території міста вирощують близько 700 сортів цих рослин (рис. 3). Щорічно у місті проводиться фестиваль півоній.

Окрім прекрасних квітів, Лоян славиться пам'ятниками старовини, серед яких перший буддистський храм у Китаї — Храм Білого Коня (白马寺 — Bǎi mǎ sì) (рис. 1); комплекс буддистських Печерних храмів Лунмень (龙门石窟 — lóngmén shíkū, дослівно «Камінні печери біля Драконових воріт») (рис. 2) та багато іншого.

Сучасне місто Лоян розташоване у західній частині провінції Хенань.

Рис. 1. Храм Білого Коня

Рис. 2. Лунмень

Рис. 3. Півонії Лояна

Нанкін (南京 *Nánjīng*, дослівно «південна столиця») — колишня столиця Китаю, нині — столиця провінції Цзянсу і важливий порт у нижній течії річки Янцзи. Легенди відносять заснування цього міста у давні часи — 472 р. до н. е. У середині XIV ст. Нанкін став центром народного повстання проти монгольської династії Юань (1271—1368). Ватажок повстання, колишній монах Чжу Юаньчжан проголосив нову династію Мін (明, дослівно «світла»), а сам став її першим імператором. Протягом 1368—1421 рр. Нанкін був столицею нової імперії. Навколо міста була зведена потужна стіна-фортеця; для імператора збудований мавзолейний комплекс

Сяолін (孝陵) біля підніжжя гори Цзицзіншань (紫金山, дослівно «гора пурпурового золота»).

1402 року третій імператор династії Мін Юнле (永乐) шляхом державного заколоту зійшов на трон і переніс столицю на північ до Бейпіна (北平, дослівно «мир на півночі»), перейменувавши його на Пекін (北京, дослівно «північна столиця»). Проте до кінця мінської доби Нанкін офіційно залишався «допоміжною» столицею імперії — «південною столицею».

У 1403 року на судноверфі Лунцзян (дослівно «драконова річка»), що знаходиться поблизу Нанкіна на річці Цінхуай (秦淮) роз-

горнулося будівництво велетенських кораблів для морської експедиції відомого китайського дипломата і мореплавця Чжен Хе 郑和 до Індійського океану (рис. 2).

У 1853—1864 рр. Нанкін стає центром повстання тайпінів — селянської війни проти маньчжурської імперії Цін та іноземних колонізаторів. Імператор та його оточення з підозрою ставилося до Нанкіна, вважаючи

його джерелом повстань та заколотів. Тому китайський революціонер, засновник партії Гоміньдан Сунь Ятсен обрав це місто своєю столицею. Тут знаходиться його мавзолей.

Сучасне місто Нанкін відзначається великою кількістю пам'яток початку династії Мін. Серед них залишки імператорського палацу, гробниці Мін Сяолін (рис. 1), частина міської стіни, могила Чжен Хе та ін.

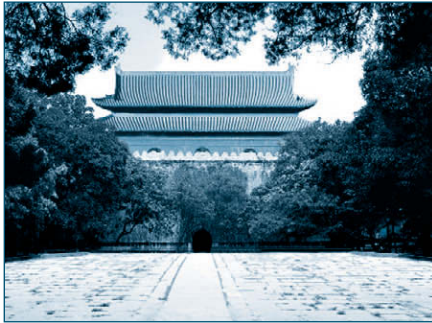

Рис. 1. Гробниці Мін Сяолін

Рис. 2. Макет корабля Чжен Хе

Рис. 3. Хмарочоси сучасного Нанкіна

Пекин (北京 — Běijīng, дослівно «північна столиця») — столиця і одне із міст центрального підпорядкування КНР.

Головним містом Піднебесної Пекин уперше став за часів завоювання Китаю монгольською ордою Хубілая і становлення династії Юань. У ті часи місто мало назву Даду (大都, дослівно «Велика столиця»). Саме у цей час Китай відвідав Марко Поло і у своїх записах згадав про столицю під назвою Sambulus. 1368 року монгольська династія припинила своє існування, місто було зруйноване і відновлене пізніше за династії Мін. 1421 року імператор Юаньле знову переніс столицю до північного міста, назвавши його Пекин. Місто також було відоме під назвою Цзінши (京師 — «столиця»). За мінських часів Пекин набув свої сучасні обриси, а мінська стіна-фортеця була захисною стіною столиці до недавнього часу.

Пекин був найбільшим містом світу в періоди 1425—1650 рр. і 1710—1825 рр. Заборо-

нене місто, або славнозвісний Гугун (故宫 — резиденція мінських і цінських імператорів), було збудоване у 1406—1420 рр., після цього був зведений Храм Неба (天坛 — 1420 р.) та інші відомі споруди. Центральний вхід до Забороненого міста — Брама Небесного Спокою (天安门), що стала символом КНР, двічі горіла за династії Мін і буда відбудована у 1651р.

На поч. ХХ ст. після успіху Північного походу гоміндана (国民党, Китайська національна народна партія), у 1928 році столиця КНР була перенесена до Нанкіну, а Пекин перейменували на Бейпін (北平, дослівно «Північний спокій»).

1 жовтня 1949 року на центральній площі Тяньаньмень було проголошено заснування Китайської Народної Республіки. За декілька днів до цього Народна політична консультативна рада Китаю прийняла рішення про затвердження столиці в Бейпіні та повернення йому назви Пекин.

Пекин сьогодні — великий політичний, культурний та освітній центр КНР, який гармонійно поєднує елементи традиційного вигляду та понадсучасних будівель. У міській зоні Пекіна домінують три архітектурні стилі. По-перше, це традиційна архітектура імператорської Піднебесної, зокрема Брама Небесного Спокою, Заборонене місто, Храм Неба, Літня імператорська резиденція — парк Іхеюань тощо. Другим є стиль 50—70-х рр.

XX ст., який нагадує радянські будівлі того ж часу. І, нарешті, сучасні архітектурні форми, що розміщуються у Центральному діловому районі. Вражаючим за оригінальністю архітектурних рішень є район під назвою «Арт-зона 798», що розміщується на території колишньої фабрики з відповідним номером. Там можна познайомитись зі зразками авангардного китайського образотворчого мистецтва, скульптури, графіки.

Рис. 1. Гугун

Рис. 2. Храм Неба

Рис. 3. Діловий Пекин

Рис. 4. Арт-зона 798

У XX ст. список давніх столиць Піднебесної був розширений до семи міст шляхом додавання Кайфена (开封 — столиці династії

Сун), Ханчжоу (杭州 — столиці династії Південна Сун) та Аньяна (安阳 — столиці династії Шан).

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Зробіть переклад китайською мовою:

- Ти так рано прийшов! _____ !
- Ти сьогодні дуже гарно вдягнута! _____ !
- Справді?! _____ ?!
- Я прийшла в банк поміняти гроші _____ .
- Що ти робиш у банку? _____ ?
- Я прийшов у банк сплатити за телефон _____ .
- Мені потрібно поміняти євро _____ .
- Ти знаєш, який сьогодні курс? _____ ?
- Тобі справді подобається подорожувати? _____ ?
- Де ти ще хочеш побувати, крім Шанхаю? _____ ?
- Коли ти їдеши? _____ ?
- Щойно повернуся з Шанхаю, відразу поїду в інші міста. _____ .

Ти поїдеш сама? _____ ?
 Я гарно розмовляю китайською мовою _____ .
 Розкажи, будь ласка, як ти провела час у Сіані. _____
 _____ .
 Я придбала багато листівок, зробила немало фото. Приходь до мене подивитися! _____
 _____ !
 Подивись, твоя черга _____ .
 Я хочу поміняти євро на долари _____ .
 Будь ласка, порахуйте _____ .

II Завершіть пропоновані діалогі:

- 1) A: 是你啊？好久不见！你在银行做什么？
B: _____ .
- 2) B: 你知道今天的牌价是多少？
A: _____ .
- 3) B: _____ ?
A: 我明天要去上海，去旅行前，得换钱。
- 4) B: 什么时候去？
A: _____ .
- 5) B: 你一个人去吗？
A: _____ .
- 6) B: 你在西安玩儿得好不好？
A: _____ .
- 7) B: _____ ?
A: 小姐，我想用欧元换人民币。
- 8) B: 给您六千七百块人民币，请数一数。
A: _____ .

III Складіть речення із вказаними лексичними одиницями:

换: _____ .

银行: _____ .

排队: _____ .

极了: _____ .

牌价: _____ .

马上: _____ .

觉得：_____。

参观：_____。

打工：_____。

听说：_____。

发展：_____。

质量：_____。

现金：_____。

信用卡：_____。

流利：_____。

IV Розставте слова в реченні у правильній послідовності:

1.	以外	美元	我	换	除了	人民币	要	还
2.	不错	得	写	汉字	萨沙			
3.	非常	得	她	漂亮	长			
4.	头疼	我	因为	要	休息休息	所以		
5.	中国	吃	菜	得	安娜	很	吃	快
6.	星期六	他	晚	这个	特别	得	起	

V Перепишіть речення, використовуючи конструкцію «除了…(以外), 还/也…»

- 我今天晚上要看书，也要听音乐。
- 妈妈在商店买了面包，还买了一斤苹果。
- 我的同学喜欢吃中国菜，也喜欢吃俄国的。
- 爸爸今天早上吃了一片蛋糕，喝了一杯咖啡。
- 今年夏天他打算去上海旅游，还想去西安和云南。
- 他今天早上很忙，没有带课本，练习本也没有拿来。

VI Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Поміняти гроші в банку».

VII Творче завдання

Написати твір за темою «Подорож до Пекіна».

八、阅读理解 Читання та розуміння тексту

I 看课文以前，先做好下列习题

(一) 请看一下这些生词。你能不能猜这些词汇的意思？

高铁
酒店
大厦
建筑
飞机
中级管理人员
摩天大楼
速度
司机
轮子
发动机

(二) 下面词语读音是什么？这些地方中间，那些在北京？那些在上海？请画线连起来。

燕窝	Yùyuán	
豫园	Yànwō	
金茂大厦	Jīnmàodàshà	
三里屯	Nánjīnglù	北京
南京路	Sānlītún	上海
故宫	Huáihǎilù	
淮海路	Yìhéyuán	
徐家汇	Gùgōng	
颐和园	Xújiāhuì	

II 根据课文内容，请判断下列句子的正误：

- 一、张教授很喜欢旅行。 ( )
- 二、上海是全部世界上最大城市之一，但是没有西安那么大。 ( )
- 三、他儿子在北京工作。 ( )
- 四、张教授在上海玩儿得不错，吃得也很开心。 ( )
- 五、上海的商场很多，买的東西也非常好。 ( )
- 六、南京路、莫干山路、徐家匯他都去過，只有豫園沒去過。 ( )
- 七、張教授去上海不想買很多東西，因為上海的物價高一點兒 ( )
- 八、張教授會說西安話，上海話都不會說。 ( )
- 九、上海人做的衣服很有名。 ( )

上海好还是北京好？

张教授在北京语言学院工作，他很喜欢旅行。他刚从英国回北京，上海的一家大学请他去上课。这个星期五他去上海了。张老师给那里的学生上英国文学课，他课上得非常好，学生都喜欢他的课。他是坐高铁去上海的。在高速动车里想在飞机一样，而且，大学赔偿他的车票价，所以张老师非常满意。

上海是全部世界上最大城市之一，没有北京那么大，不过人口比北京多。实际上，上海是中国人口最多的城市。上海发展得很快。尤其最后几年变化很大，增加了不少新建筑，比过去变得更漂亮了。上海的商场很多，商场的东西也非常好，上海人做的衣服很有名。张教授去参观了很多有名的地方。南京路、淮海路、徐家汇他都去过，只有豫园没有去过。他买了不少衣服，还买了很多明信片。他儿子在上海工作，是中国银行的中级管理人员。星期六儿子请他吃饭，他们去的是金茂君悦大酒店。这家酒店位于有名的金茂大厦，这座“中华第一高楼”。现在，金茂大厦不在是上海最高的摩天大楼，但是仍然使人赞叹不已。金茂君悦大酒店的菜做得很好，可是不能说不贵。张教授在上海玩儿得非常好，吃的也很好，住得还可以，两个星期过得真快。

谈起上海，不能不提到上海磁悬浮列车。这是一列世界上速度最快的车，而且，磁浮列车轮子、发动机、司机都没有。张教授没有提到他坐过磁浮列车没有。他觉得，上海跟北京不一样的东西太多不是上海磁浮列车就是北京燕窝，可是最大的区别是话语不同。北京人说北京话，上海人却说上海话。张教授会说西安话，上海话也会一点。他说，现在年轻人普通话和英语都说得很流利，在上海也不用说上海话。

III 下面每个句子中都有一处错误，请找出并改正。

一、	张教授刚从英国一回来，就去上海看儿子。
二、	张教授坐高速动车去上海非常满意，因为他以前没去过上海。
三、	他的儿子工作地方是北京语言学院。
四、	张教授跟他的儿子去参观了好多有名的地方，但是只有一个地方。

五、	张教授觉得，上海在世界上是最大的城市。
六、	这家君悦大酒店位于在南京路，这座“中华第一高楼”。
七、	他们两个在上海玩儿得非常好，但是两个星期以后吵闹一点儿。
八、	上海磁悬浮列车在世界上列车速度最快之一，但是张教授觉得英国磁悬浮列车比上海的列车舒服。
九、	北京人都说北京话也会说上海话，但是张教授不会说上海话。
十、	现在上海年轻人说普通话很不标准，所以去上海的时候还是说上海话好一点儿。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	七		qī	сім	колір і розмір	皂、柒、沏
2	九		jiǔ	дев'ять	колір і розмір	仇、究、旭
4	五		wǔ	п'ять	колір і розмір	捂、吾、伍
4	六		liù	шість	колір і розмір	冥
4	长		zhǎng	довгий	колір і розмір	涨、账、帐
4	尤		yóu	помилка	ситуація	鱿、优、犹
5	生		shēng	народжуватися	рух	醒、胜、笙
5	四		sì	чотири	колір і розмір	罪、蜀
9	首		shǒu	маківка	частини тіла	道
11	黄		huáng	жовтий	колір і розмір	横、璜、磺

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

冫 → 付

Ієрогліф складається з двох графем: першої — «людина» (亻) та другої — міри довжини «цунь» (寸), проте первісне значення знаку 寸 — це «місце пульсу на зап'ястку» (для визначення місця пульсу від долоні, на зап'ястку, відраховували саме один цунь). Таким чином, у деяких ієрогліфах цей знак ще використовується у значенні «долоня», «рука». Загальне ж графічне значення ієрогліфа — зобразити те, як людина кладе речі або гроші в простягнуту руку, тобто «сплачує».

牌 → 牌	До складу цього ієрогліфа входять два графічних елементи: перший — «тріска» (片), другий — «卑» має значення «рука, що підіймає догори якийсь предмет» (значення у давнину: «рука, що підіймає догори келих»). Таким чином, зображена у знакові «піднята догори дошка (з написом)» мала передавати значення «вивіска», «торгівельна марка».
信 → 信	Цей ієрогліф складається з двох графем: «亻» (людина) та «言» (мова). Це сполучення піктограм передає загальне значення: людина відповідає всьому, що розповідає про себе, тобто вона «правдива», «чесна».
该 → 该	Ієрогліф складається з двох елементів: графем «言» (мова) (讠), яка у складі цього ієрогліфа має значення «віддавати наказ», та циклічного знаку 亥, котрий у давнину використовувався у значенні «заборона». Вважалося, що військовим, попри всі обставини, було «потрібно», «необхідно» дотримуватись двох речей: виконувати накази та не порушувати заборони.

十一、写字 Правопис ієрогліфів

利利利利利利利利

建建建建建建建建建建

排排排排排排排排排排排排

极极极极极极极极极极

参参参参参参参参参参

除除除除除除除除除除除除

具具具具具具具具具具

刚刚刚刚刚刚刚刚刚刚

懂懂懂懂懂懂懂懂懂懂懂懂懂懂懂

换换换换换换换换换换换换换换换

普普普普普普普普普普普普普普普

欧欧欧欧欧欧欧欧欧欧欧欧欧

照照照照照照照照照照照照照照照

观观观观观观观观观观观观观

轻轻轻轻轻轻轻轻轻轻轻轻轻轻

通通通通通通通通通通通通通通

错错错错错错错错错错错错错错错

兵兵兵兵兵兵兵兵兵兵兵兵兵

队队队队队队队队队队队队队

第十六课
在图书馆借书

一、课文

Текст

(两个朋友进图书馆)

丁晓雪：这是北京大学的图书馆，咱们进去吧。

萨沙：这个图书馆真大！基辅国立塔拉斯·舍甫琴科大学的图书馆也很大。

丁晓雪：你是基辅国立塔拉斯·舍甫琴科大学的大学生呢？

萨沙：现在我是北大的留学生，可是在乌克兰我是基辅国立大学的学生，在中文系学习，今年来中国留学。你知不知道办公室在几层？

丁晓雪：办公室在三楼，我们上楼去，先把借书证办了。

萨沙：今天就可以借书吗？

丁晓雪：可以，一会儿就可以下来借书……三楼到了。我看一看，就是这个办公室。

萨沙：先生，我想办借书证。

工作人员：您带照片来了吗？

萨沙：带来了。

工作人员：请先填一张表。

丁晓雪：萨沙，你从那儿拿一张表来，我告诉你怎么填。

萨沙：我汉字写得太慢，你来填吧。

丁晓雪：不行。因为现在你在中国生活，所以应该自己填表。

萨沙：那好，我自己写。“姓名”？

丁晓雪：写“萨沙”吧。外国人一般只写名字，不写姓，因为对中国人来说，写外国人的姓非常难。

萨沙：“性别”写什么？

丁晓雪：自己看。

萨沙：自——己——看？啊，“性别”应该写男。“职业呢”？

丁晓雪：写“留学生”。好了，你把这张表和照片交了，一会儿那位先生就给你借书证了。

收了借书证以后

萨沙：我们借书证办了多长时间？

丁晓雪：办了十五分钟，办得很快，因为今天办借书证的人不多。

萨沙：现在我们可以下来借书。上星期我们考试了，我考得不怎么样。口语考得不错，可是翻译考得不太好，语法也有很多问题。我想借新的汉语课本、词典看看。

丁晓雪：没问题，我们现在就去借书，我们从这儿出去。

这是北京大学的图书馆，图书馆又大又漂亮。图书馆里有很多阅览室、办公室，还有一个餐厅和一个复印室。复印室里可以复印各种各样的书。阅览室的书架上有很多书。除了书以外，也有很多画报、杂志、报纸、工具书、词典什么的。萨沙今天决定去图书馆借一些书。可是借书以前，他得先把上次借的书还了。萨沙不记得图书馆的书可以借多长时间，可是图书馆的工作人员告诉他这儿的书可以借一个月。因为一个月萨沙学习太忙，他把这件事忘了，所以他借的书过期了，他得交罚款。一本书过期一天罚五毛。萨沙借了四本书，过了五天，应该交十元。付了罚款以后，他还想借几本书。一本是塔拉斯·舍甫琴科的作品，一本是老舍的。他记得中国作家的名字，可是忘了书名。图书馆里有很多电脑，那儿可以好好儿查查书名、作家的名字等等。查电脑以后萨沙找了书名，这就是《茶馆儿》。

二、生词

Нові слова

1. 借	jiè	брати (в борг) 借书，借钱，借朋友的书
2. 办公室	bàngōngshì	кабінет, офіс 经理的办公室，图书馆的办公室，办公室工作人员，一个办公室

3.	楼	lóu	поверх
4.	先	xiān	спочатку, перший 先看电影, 先去办公室, 先到图书馆
5.	把	bǎ	прийменник, за допомогою якого відбувається інверсія додатку в реченні
6.	借书证	jièshūzhèng	читацький квиток 带借书证, 办借书证, 把借书证办了, 一个借书证
7.	办	bàn	робити, виконувати, оформлювати 办借书证, 办事
8.	一会儿	yíhuìr	згодом, невдовзі 一会儿就去, 一会儿上楼, 一会儿去朋友借钱
9.	下	xià	спускатися; наступний 下来, 下去下楼, 一会儿下来; 下次, 下星期, 下个月
10.	带	dài	брати, нести 带本子, 带照片, 带名片, 带礼物, 带钱
11.	填	tián	заповнювати 怎么填, 填名字, 填出生年月日
12.	表	biǎo	бланк; годинник; таблиця 填表, 带表, 做一张表
13.	拿	ná	брати 拿报, 拿光盘, 拿一张表来, 拿借书证
14.	慢	màn	повільний 写得太慢, 学得不慢, 说得真慢, 填得太慢
15.	行	xíng	можно, годиться 不行, 行不行
16.	生活	shēnghuó	жити, життя 在中国生活, 在北京学习和生活, 生活得很好; 快乐的生活
17.	自己	zìjǐ	сам 你自己, 我自己, 学生自己, 自己看, 自己写, 自己填
18.	对 . . . . 来说	duì... láishuō	що стосується..., відносно 对中国人来说, 对我来说
19.	性别	xìngbié	стать 填性别
20.	职业	zhíyè	професія, фах, сфера діяльності 什么职业, 找职业
21.	交	jiāo	віддати, заплатити 交表, 交钱, 交照片
22.	受	shòu	отримати 受借书证
23.	多长	duōcháng	скільки (як довго) 多长时间

24.	长	cháng	довгий 时间很长, 办了很长时间
25.	上	shàng	минулий 上星期, 上次, 上个月
26.	翻译	fānyì	перекладати 翻译中文书, 翻译课文, 做翻译练习, 考翻译
27.	语法	yǔfǎ	граматика
28.	课本	kèběn	підручник 新的汉语课本, 新书, 新问题, 新朋友
29.	阅览室	yuèlǎnshì	читальний зал
30.	复印	fùyìn	копіювати
31.	室	shì	кімната, кабінет 休息室, 教室, 复印室
32.	各	gè	кожен, різний
33.	各种各样	gèzhǒnggèyàng	різноманітний
34.	书架	shūjià	книжкова полиця
35.	画报	huàbào	ілюстрований журнал
36.	杂志	zázhì	журнал, збірник
37.	工具书	gōngjùshū	довідкові видання
38.	什么的	shénmede	тощо
39.	决定	juéding	вирішувати
40.	记得	jìde	пам'ятати
41.	人员	rényuán	працівник, персонал 工作人员
42.	过期	guòqī	перебільшити термін, прострочити 过期了, 没有过期, 什么时候过期
43.	罚款	fákuǎn	штраф, накладати штраф 过期罚款, 交罚款
44.	罚	fá	накладати штраф, карати 罚钱, 罚多少钱, 罚十块钱
45.	作品	zuòpǐn	твори
46.	作家	zuòjiā	письменник
47.	书名	shūmíng	назва книги
48.	查	chá	перевіряти, шукати 查课本, 查生词, 查语法, 查电脑, 用电脑查

专有名词 Власні назви

1.	基辅国立 塔拉斯· 舍甫琴科 大学	Jīfǔ guó lì Tǎlāsī Shěfǔqínkē dàxué	Київський національний університет імені Тараса Шевченка (у міжнародних джерелах відомий у скороченій формі 基辅国立大学)
2.	塔拉斯· 舍甫琴科	Tǎlāsī Shěfǔqínkē	Тарас Шевченко
3.	老舍	Lǎo Shě	Лао Ше
4.	《茶馆 儿》	chágǔǎnér	«Чайний будинок» (п'єса Лао Ше)

三、语音 Фонетика

I прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	zī	zí	zǐ	zì
2.	bāng	báng	bǎng	bàng
3.	shī	shí	shǐ	shì
4.	yī	yí	yǐ	yì
5.	tiān	tián	tiǎn	tiàn
6.	juē	jué	juě	juè
7.	yāng	yáng	yǎng	yàng
8.	wū	wú	wǔ	wù

II прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1.	jie	4.	shu	7.	lan	10.	xie
2.	xia	5.	fan	8.	shen	11.	she
3.	na	6.	yu	9.	shou	12.	kuan

III проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	gongzuo renyuan	4.	guoqi fakuan
2.	he lücha	5.	xiede taiman
3.	cha shengci	6.	xingbuxing

IV запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. _____	4. _____	7. _____
2. _____	5. _____	8. _____
3. _____	6. _____	9. _____

V запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У діалозі пропонуваного уроку використано фразу 我考得不怎么样, на якій слід додатково зупинитися. У даному випадку якісну характеристику дії 不怎么样 (ніяк) можна трактувати як 不好 (погано).
- Крім того, варто зауважити, що у тексті використано лексичну одиницю 什么的 (тощо), яка за значенням є синонімічною до 等等 (або його скороченого варіанту — 等).
- У цьому уроці було порушено ще одну проблему китайської мови, коли один ієрогліф може використовуватися на позначення різних понять. Прикладом такого явища може слугувати 还, який має різночитання **hái** та **huán** і відповідно має два різних значення: *ще* та *повертати* (книги у бібліотеку). Коли маємо справу з таким випадком, слід покладатися на контекст та синтаксичну роль слова, які їй допомагають визначити, в якому значенні реалізується даний ієрогліф.

五、语法 Граматика

I Простий комплемент напрямку в китайській мові

Комплемент напрямку — це слово або словосполучення, яке приєднується до дієслова-прилюдка і вказує на напрямок, за яким відбувається дія. Структурна частка 得 у такому комплементі **не вживається**. Простий комплемент напрямку виражається дієсловами 来 та 去. Наприклад: 回来 (повернутися), 进去 (увійти), 拿来 (узяти), 送去 (подарувати). Простий комплемент напрямку 来/去 вказує на напрямок дії відносно мовця, тобто 来 — до мовця, 去 — від мовця. Наприклад:

- (1) 我上去。Я підіймаюсь (рух від того місця, де знаходиться мовець).
- (2) 他下来。Він спускається (рух у напрямку до мовця).
- (3) 这本书借来了。Я позичив цю книжку (дія спрямована іззовні до мовця).

Комплемент напрямку може бути доповнений вказівкою на місце чи об'єкт дії, виражений додатком. У цьому випадку додаток ставиться між дієсловом-присудком та комплементом тобто:

підмет + дієслово-присудок + додаток + комплемент 来/去

Наприклад:

- (1) 他们回家去。Вони повертаються додому.
- (2) 他带照片来了。Він приніс фотографії.

Заперечна форма речення будується шляхом додавання заперечної частки 没 (有) перед присудком, питальна форма — за допомогою додавання питальної частки 吗 у кінці речення. Наприклад:

- (1) 她下楼来了。Вона спустилася (зверху).
- (2) 她没有下楼来。Вона не спустилася (зверху).
- (3) 她下楼来了吗? Вона спустилася (зверху)?

II Речення з прийменником 把 в китайській мові

Прямий порядок слів у китайському розповідному речення, як уже зазначалося раніше, такий: **підмет + присудок + додаток**. Однак, трапляються випадки, коли можлива перестановка (інверсія) додатку. Зокрема, якщо додаток позначає вже відомий співбесідникам предмет, а дієслово-присудок оформлений модальними частками або має після себе комплемент, то в такому випадку додаток ставиться перед присудком і вводиться прийменником 把. Такі речення в китайській граматиці мають назву «речення з прийменником 把» і будуються за такою схемою:

підмет + 把 + додаток + присудок + інші члени речення

Наприклад:

- (1) 我把书还了。Я вже повернув цю книгу.
- (2) 他把这件事办了。Він уже зробив ту справу.
- (3) 你把这张表和照片都交了吗/没有? Ти вже віддав цей бланк із фотокарткою?

Грамматичні особливості речень з прийменником 把:

- Дієслова у реченнях зазвичай є перехідними, і такими, які можуть керувати предметами або впливати на них. Такі дієслова, як 有, 在, 是, 来, 去, 回, 喜欢, 觉得, 知道 тощо, не можуть уживатися в даному типі речень, оскільки не означають управління.
- Зазвичай додаток в даних реченнях вказує на вже відомий мовцю об'єкт. Тому не кажуть 我把一件事办了 (Я якусь справу виконав), правильним є 我把这/那件事办了 (Я цю/ту справу виконав).

- У реченнях цього типу після дієслова-присудка наявність інших членів речення є **обов'язковою**. Тут можливі частки 了 та 着, повторення дієслів або різноманітні комплементи з метою вказати на результат або вплив. Наприклад: 我把这事儿忘了 (Я цю справу закінчив).
- Модальне дієслово або прислівник (як обставина) мають передувати прийменнику 把. Наприклад: 我得把上次借的书还了 (Я **повинен** повернути книгу, яку я узяв минулого разу).
- Заперечна форма речення будується шляхом додавання заперечного прислівника 没有 перед прийменником 把. Наприклад: 他们没有把那张表带来 (Вони не принесли цю анкету).

III Комплемент кількості в китайській мові

Комплемент кількості — це слово або словосполучення, що стоїть після присудка (дієслова або прикметника) задля уточнення тривалості дії, частотності, з якою дія відбувається, або для вказівки на довжину, висоту предмета чи особи. Розрізняють відповідно комплементи кількості, тривалості, міри. В даному уроці ми розглянемо речення з комплементами тривалості, схема яких така:

підмет + дієслово-присудок + комплемент тривалості (числівник + класифікатор + іменник)

Наприклад:

- (1) 安娜学习了两个月。 Анна навчалася два місяці.
- (2) 他们在银行等了20分钟。 В банку вони чекали 20 хвилин.

Якщо після дієслова-присудка стоїть додаток, то дієслово ще раз повторюється після додатку, а вже потім ставиться комплемент тривалості. Наприклад:

他办借书证办了半个小时。 Він за півгодини оформив абонемент у бібліотеку.

Заперечна форма речення будується шляхом додавання заперечного прислівника 没有 перед дієсловом-присудком. Наприклад:

安娜没有学习两个月，她学习了三个月。 Анна навчалася не два, а три місяці.

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ПЕКИНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Пекинський університет 北京大学 (скорочено 北大) — провідний вуз Китаю, один з найдавніших навчальних закладів країни. Він був заснований у грудні 1898 року після «Ста днів реформ», коли передостанній цінський імператор Гуансюй намагався реформувати країну своїми наказами. Тоді виш називався Педагогічні палати столиці (京师大学堂).

1912 року після Сінхайської революції, що поклала кінець правлінню останнього імператора Піднебесної, виш було перейменовано на Пекінський національний університет.

У 1917 році ректором університету стає відомий китайський учений і громадський діяч Цай Юаньпей. За його правління виш перетворився на осередок реформаторської діяльності послідовників «руху за нову культуру»: було відкрито 14 спеціальностей, на навчання стали зараховувати жінок, до викладацької роботи запрошувалися кращі фахівці Китаю. Зокрема, викладачами Пекінського університету у той час були майбутні очільники Комуністичної партії Китаю Лі Дачжао, Чен Дусю, а також філософ-позитивіст, культурний та громадський діяч Ху Ши. Причетний до цього вузу був і фундатор новітньої китайської літератури, видатний письменник і мислитель Лу Сінь. Саме за його проектом 1917 року була створена емблема Пекінського університету та визначено основний принцип діяльності вузу: 以人为本, 积极向上 («Людина понад усе. Активний рух уперед»).

У період китайсько-японської війни (1937—1945) Пекінський університет переїздив до Кунміна. Після повернення до столиці університет збільшив кількість напрямів фахової підготовки, додавши художній, науково-технічний, юридичний, медичний, сільськогосподарський. Було засновано також Інститут гуманітарних досліджень.

Тепер Пекінський університет — провідний виш країни. Його структура включає 12 факультетів і 30 коледжів. Тут здійснюється фахова підготовка за 93 бакалаврськими, 199 магістерськими та 173 докторантськими спеціальностями. Постійно тут навчається близько 35 тис. студентів, серед яких 2 тис. іноземців.

Унікальною є університетська бібліотека, фонди якої налічують більш як 8 млн книг і

близько 10 тис. найменувань китайських та іноземних періодичних видань. Загальна площа книгосховищ та читальних залів становить більш як 50 тис. квадратних метрів — це найбільша бібліотека Азії. Система замовлення і користування літературою в бібліотеці Пекінського університету близька до Національної бібліотеки Максимовича при КНУ імені Тараса Шевченка. Однак замовлення у читальних залах виконуються дуже швидко, а деякі книгосховища відкриті для читачів. Знайшовши шифри необхідної літератури в електронному каталозі, студенти можуть самостійно знайти їх у книгосховищі, де література згрупована тематично. Це дає додаткові можливості знайти літературу заданої проблематики.

Пекінський університет знаходиться у північно-західній частині столиці, у «вишівському» районі Хайдянь. Він займає територію колишніх імператорських садів династії Цін, тому відзначається вражаючими краєвидами. Архітектура університетського містечка своєрідна: традиційні будівлі у стилі сихеюань (四合院 — sìhéyuàn, дослівно «чотири зі спільним двором») поєднуються із сучасними багатопверховими корпусами. Сихеюань — традиційні китайські споруди, в яких чотири невисокі будівлі розміщуються фасадами всередину вздовж периметра прямокутного двора. За таким принципом будували садиби, палаци, храми, монастирі тощо. На території Пекінського університету такою, наприклад, є споруда, де розміщується факультет китайської філології (рис. 2). Сучасні корпуси не порушують гармонії старих забудов, позаяк включають елементи традиційної китайської архітектури, наприклад, дах із загнутими кутами (рис. 1).

На території університету знаходиться велике штучне озеро Веймінху (未名湖, дослівно «Озеро без назви»), навколо якого розміщується паркова зона з пагодою Боя (博雅)

(рис. 3). Вона була збудована у 1924 році як водонапірна вежа. Взимку, коли озеро вкрито кригою, воно перетворюється на студентську ковзанку.

Рис. 1.
Бібліотека

Рис. 2. Факультет китайської
філології

Рис. 3.
Озеро Веймінху

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Зробіть переклад китайською мовою:

- Ти не знаєш, на якому поверсі кабінети? _____ ?
- Спочатку оформимо читацький квиток _____ .
- Сьогодні вже можна взяти книгу? _____ ?
- Згодом вже можна взяти книгу. _____ .
- Ось і третій поверх (прийшли). _____ .
- Ви взяли (маєте з собою) фотографію? _____ ?
- Будь ласка, заповніть спочатку цей бланк. _____ .
- Я скажу тобі, як заповнювати бланк. _____ .
- Іноземці зазвичай пишуть тільки ім'я і не пишуть прізвище. _____ .
- _____ .
- Ти віддав бланк та фотографію? _____ ?
- Після того як отримав читацький квиток. _____ .
- Скільки часу ми оформляли читацький квиток? _____ ?
- _____ ?
- Йому слід сплатити штраф. _____ .
- Окрім книг, також є багато журналів, газет і словників. _____ .
- _____ .
- Бібліотека велика і гарна _____ .
- У бібліотеці є читальні зали, кабінети та їдальня. _____ .
- _____ .
- Я не пам'ятаю, на який час можна брати в бібліотеці книги. _____ .
- _____ .

Ми читали книжку 40 хвилин. _____
 _____
 Мої одногрупники писали ієрогліфи не 20, а 40 хвилин. _____
 _____
 Друзі чекали на вчителя Лі півгодини. _____
 В банку Китаю я заповнювала бланк 5—7 хвилин. _____
 _____
 Вона навчалася в Пекінському університеті 2 роки. _____
 _____
 Сашко день чекав на подругу в Києві. _____
 _____

II Завершіть пропоновані діалогі:

- 1) A: _____?
B: 这是北京大学的图书馆。
- 2) A: 你知不知道办公室在几层?
B: _____。
- 3) A: _____?
B: 今天就可以借书。
- 4) A: _____。
B: 不行, 因为现在你在中国生活, 所以应该自己填表。
- 5) A: 我们借书证办了多长时间?
B: _____。
- 6) A: 现在我们可以下来借书。
B: _____。
- 7) B: 您借的书过期了, 得交罚款。
A: _____?
B: 一共应该付十五元。

III Складіть речення із вказаними лексичними одиницями:

借: _____。

办公室: _____。

一会儿: _____。

带: _____。

填: _____。

拿：_____。

职业：_____。

交：_____。

受：_____。

翻译：_____。

复印：_____。

各种各样：_____。

什么的：_____。

决定：_____。

记得：_____。

IV Оберіть відповідний комплемент напрямку 去/来:

1. 安娜从餐厅出___ (我在)。
2. 萨沙从三层下___ (我在一层)。
3. 李老师上楼___ (我在一层)。
4. 同学没有拿___ 我的书。
5. 妈妈进___ 中国银行。(我在银行外)
6. 两个朋友回家___ (我们还在饭店)。

V Перепишіть речення, використовуючи прийменник 把:

1. 我买了一件衬衫。
2. 我们都拿来了照片。
3. 妈妈取来了一个月的钱。
4. 老师从教室里搬去了一张桌子。
5. 安娜吃了一片面包。
6. 教师喝了两杯咖啡。

VI Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Перше відвідування університетської бібліотеки».

VII Творче завдання

Написати твір за темою «Бібліотека у житті студента».

八、阅读理解 阅读理解 阅读理解 阅读理解

I 看课文以前，先做好下列习题

(一) 请写出具有相同部首的汉字。这些汉字能造词吗？请造十个双音节词语。

他	馆	茶	螃	识	道	饭
奶	妈	早	花	玲	吃	认
昨	蟹	王	们	热	点	味

(二) 下面词语读音是什么？这些地方中间，那些在北京？那些在上海？请画线连起来。

剪子	duànliàn	( )
蝎子	lǜchá	( )
茶馆	wūlóng	( )
锻炼	wèidào	( )
绿茶	guīju	( )
螃蟹	chánguǎn	( )
味道	gèzhǒng	( )
各种	xiēzi	( )
散步	pángxiè	( )
乌龙	sànbù	( )
规矩		

II 根据课文内容,请判断下列句子的正误:

- 一、广东人去茶馆最主要的是去喝茶。( )
- 二、倒茶时按年龄大小倒茶。( )
- 三、广东茶馆先吃东西再喝茶。( )
- 四、在茶馆里孩子们很喜欢喝茶。( )
- 五、广东人都是下午去茶馆喝茶聊天。( )
- 六、茶馆里的年轻人也很多。( )
- 七、《王先生还没有结婚,他在茶馆里看杂志。( )
- 八、广东茶馆里的茶就只有4种。( )

广东的茶楼

不少广东老人的每一天都从茶楼开始。他们都起得很早,五点半就出来散步,锻炼身体,六点钟就到了茶楼。那里老人很多,他们跟认识的人问好,跟朋友说说昨天的事情。王先生每天都带报来,他喜欢自己看看报,喝喝茶,等女儿和小孩子来。他等了一会儿,他们都来了。这时候很多家的爸爸、妈妈、外婆、奶奶、还有孩子们,也都来了,一家人在一起吃饭、喝茶、休息。孩子们不想吃,也不想喝,他们喜欢在一起玩儿。今天他们玩儿的没有以前这么热闹,因为他们学会了“石子、剪子、布”游戏。玲玲给大家讲蝎子和螃蟹玩儿“石子、剪子、布”,玩儿了一天,还是分不出输赢!为什么?因为它们一直是出剪子!他一讲完,大家就大笑起来。广东人常说:他们来喝茶,喝的是茶楼里的热闹,喝的是一家人一起吃饭的快乐。

在茶馆喝茶也有不少规矩。进到茶馆里,首先是服务员给你一张记录卡,问清楚有多少人。他在卡上作记录你需要多少茶位(每人一个茶位)。你一坐好,就来两壶茶。茶叶有不少种类,都是绿茶,可是味道和价钱都不一样。有乌龙、普洱、菊花、菊普等等。倒茶时也有学问:不能先倒自己的,必须从别人开始,最后一个才是自己。广东茶馆不能只喝茶不吃东西。不行,茶楼是茶中有饭,饭中有茶。把茶喝完了,把东西吃完了,把新闻也看完了,就算新的一天开始了。

III 根据这短文内容,请填空:

记录卡,别人,不吃,自己,价钱、游戏,锻炼身体,茶楼,石头,茶中有饭,分不出输赢,布,散步,味道,剪子,不能,饭中有茶,蝎子和螃蟹玩儿

一、	坐好时,先上两壶茶,但和_____不同。
二、	广东老人每天早上六点去_____。
三、	孩子们不想吃,不想喝,他们学会了_____。
四、	广东茶馆只喝茶和_____东西。
五、	倒茶时,先从_____开始,最后的才是_____。
六、	玲玲给大家讲了_____。
七、	进茶馆时,服务员会给你_____。
八、	茶楼是_____。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графем у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
4	月	丩		дошка	річ	戕、状、妆
6	行		xíng	рухатися вперед	рух	衍、衙、衢
6	聿		yù	писати	рух	律、津
6	色		sè	колір	колір та розмір	绝、艳
6	肉		ròu	м'ясо	частини тіла	腐、癩
6	舛			переступати	рух	舞
9	面		miàn	обличчя	людина	緬、徇、湏

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

𠂆 → 先	Ієрогліф складається з двох частин: перша частина у складі цього знака має значення «нога» або «рухатися вперед» (𠂆), друга — «людина», «тіло людини» (儿). Загальна ідея цього знака — змалювати людину, яка йде попереду інших, тобто «першою», «на початку».
𠂆 → 拿	Сучасний варіант написання цього ієрогліфа можна умовно розділити на дві частини. У верхній частині знаходиться графічний елемент «разом» (合), який у складі цього ієрогліфа має декілька значень: «приймати», «присвоювати», а також «обома руками». У нижній частині бачимо графему «рука» (手). Таким чином загальний графічний зміст ієрогліфа — «брати» обома руками.
課 → 课	Знак складається з двох частин: перша — графема «мова» (讠), друга — графічний елемент «плід» (果). Ідея, закладена в графічному зображенні ієрогліфа: головне на «уроці», щоби слова вчителя принесли результат.
罰 → 罚	До складу цього ієрогліфа входять три графічні елементи, кожен з яких має символічне значення. Так, перший елемент — графема «сітка» (罒) передає наступний зміст: «відповідати за всією суворістю закону». Другий — графема «мова» (讠) у складі цього знака має значення «винести вирок». Третій елемент — графема «ніж» (刂) символізував тортури (використовувалися у суддівських управах давнього Китаю). Отже, як бачимо, в ієрогліфі графічно змальовано основні етапи судочинства, після яких йде покарання.

十一、写字 Правопис ієрогліфів

架架架架架架架架架架架架

查查查查查查查查查查查查

带带带带带带带带带带带带

拿拿拿拿拿拿拿拿拿拿拿拿

决决决决决决决决决决

受受受受受受受受受受受受

慢慢慢慢慢慢慢慢慢慢慢慢慢慢慢慢

杂杂杂杂杂杂杂杂杂杂

职职职职职职职职职职职职

表表表表表表表表表表

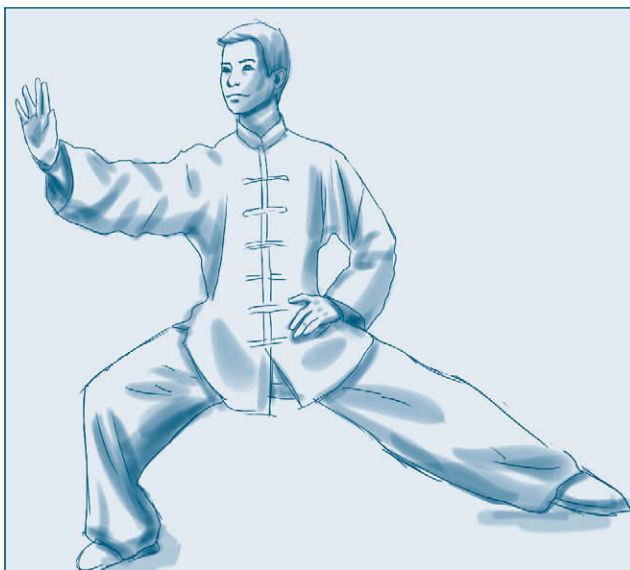
证证证证证证证证证证

办办办办办办办办办办

印印印印印印印印印印

各各各各各各各各各各

第十七课
北京的商店

一、课文 Текст

萨沙：田中，哪儿卖中式衣服？

田中：你不知道吗？你来北京多长时间了？

萨沙：我来北京半年了。可是你在北京已经三年了，虽然是日本人，可是现在差不多是北京人，你当然比我知道得多。

田中：你说得对。现在北京的商店、商场和超市多极了。大商场的东西比小商店的东西贵，可是小商店的东西不一定比大商场的差。你想买中式衣服吗？

萨沙：从下星期开始，我要学太极拳，得穿一套中式衣服。

田中：好极了！你穿中式衣服一定很帅。你喜欢什么颜色的？浅的还是深的？

萨沙：我喜欢深红色的，也喜欢黑的。

田中：我也喜欢红的。对我来说浅红的是最好看的颜色之一。我也喜欢浅绿色的。你想买好的还是便宜的？

萨沙：田中，哪儿卖中式衣服？

田中：你不知道吗？你来北京多长时间了？

萨沙：我来北京半年了。可是你在北京已经三年了，虽然是日本人，可是现在差不多是北京人，你当然比我知道得多。

田中：你说得对。现在北京的商店、商场和超市多极了。大商场的东西比小商店的东西贵，可是小商店的东西不一定比大商场的差。你想买中式衣服吗？

萨沙：从下星期开始，我要学太极拳，得穿一套中式衣服。

田中：好极了！你穿中式衣服一定很帅。你喜欢什么颜色的？浅的还是深的？

萨沙：我喜欢深红色的，也喜欢黑的。

田中：我也喜欢红的。对我来说浅红的是最好看的颜色之一。我也喜欢浅绿色的。你想买好的还是便宜的？

萨沙：我不要太贵的，也不要太便宜的。你说该去哪儿买？

田中：去王府井吧。那儿东西多，可能贵一点儿。

萨沙：贵一点儿没关系。我们下午就去吧，可是去王府井以前我想请你去公园走走。

安娜和田中都喜欢逛商店。今天下午她们打算去北京最大的购物中心之一。购物中心比他们学校的商店大得多。购物中心有很多小商店，除了服装店还有书店、药店、蛋糕店等等。两个小时过去了，田中已经买了一件深灰色的衬衫、一条棕色的裤子、一条蓝色的裙子、一双皮鞋，可是安娜要的衣服还没买。安娜想买中国式的旗袍。购物中心的商店很多，旗袍也很多，很难挑选合适的。姑娘还有时间，可以再多看看。在上海做的旗袍漂亮极了，颜色、样子都比刚才看的旗袍好。安娜想试一试那件黄色的。试了试，安娜觉得这件大一点儿，所以打算换一件小的。售货员给她三十八号的，比那件小两号。安娜再拿去试试，可是这件也不比那件合适，因为太短了。欧洲人比中国人高，得穿长点儿的。售货员又给安娜去找了合适的旗袍。这件浅紫色的比那件黄色的长两公分，安娜再试一试。姑娘觉得真不好意思，因为给售货员添麻烦了。她们说：“小姐，太麻烦您了，真不好意思”。这件浅紫色的旗袍很合适，安娜穿得很漂亮！漂亮是漂亮，但是比黄色的贵多了。安娜问售货员：“比那件贵多少？”。比黄色的贵一百二十块钱。因为丝绸的当然比棉布的贵得多。姑娘就开始讲价，请售货员给她们打折，她们讲价讲得很厉害，售货员给她们打了八折，是三百五十块。姑娘付了钱以后，就去别的商店，她们还想给安娜买一条浅蓝色的牛仔褲。

二、生词

Нові слова

1. 中式	zhōngshì	китайський стиль, китайський фасон 中式衣服, 中式房子
2. 差不多	chàbūdūo	майже

3.	比	bǐ	ніж; у порівнянні з; порівнювати 比我高, 比那件漂亮, 比他好, 比今天冷, 比这件贵一点儿
4.	对	duì	правильно 不对
5.	超市	chāoshì	супермаркет
6.	开始	kāishǐ	починати从下星期开始, 从现在开始, 从九点开始考试, 开始学中文, 开始工作
7.	太极拳	tàijíquán	тайцзіцюань (китайська гімнастика, різновид китайського бойового мистецтва) 学太极拳, 打太极拳
8.	帅	shuài	гарний, вродливий (про чоловіка), поставний, поважний 很帅, 帅极了, 比他帅, 一定很帅
9.	颜色	yánsè	колір 什么颜色, 漂亮 的颜色, 衣服的颜色
10.	浅	qiǎn	світлий, блідий 浅红
11.	深	shēn	темний 深绿
12.	黑	hēi	чорний
13.	好看	hǎokàn	красивий
14.	之一	zhīyī	один з 最好看的颜色之一
15.	绿	lǜ	зелений
16.	黄	huáng	жовтий
17.	可能	kěnéng	можливо
18.	公园	gōngyuán	парк 去公园走走, 去公园打太极拳, 到公园去, 一个公园
19.	走	zǒu	йти, ходити 走了一个多小时, 走得很快
20.	逛	guàng	гуляти 逛商店
21.	学校	xuéxiào	школа, навчальний заклад
22.	购物中心	gòuwù zhōngxīn	торговельний центр
23.	服装店	fúzhuāngdiàn	магазин одягу
24.	书店	shūdiàn	книгарня
25.	药店	yàodiàn	аптека
26.	蛋糕店	dàngāodiàn	кондитерська

27.	小时	xiǎoshí	година 两个小时, 几个 小时, 多少小时
28.	过去	guòqù	проходити 两个小时过 去了, 三天过去了
29.	灰	huī	сірий
30.	衬衫	chènshān	сорочка 一件衬衫, 白衬衫, 中式衬衫
31.	棕	zōng	коричневий
32.	裤子	kùzi	штани 一条裤子
33.	蓝	lán	блакитний
34.	裙子	qúnzi	спідниця 一条蓝色的裙子
35.	双	shuāng	<i>рахівне слово для парних предметів</i> 一双布鞋, 一双皮鞋
36.	皮鞋	píxié	шкіряне взуття
37.	旗袍	qípáo	ціпао (жіноча сукня в китайському стилі)
38.	挑选	tiāoxuǎn	вибирати
39.	样子	yàngzi	вигляд, фасон 样子好, 衬衫的样子, 旗袍的样子
40.	试	shì	приміряти 试试, 试一 试, 试试这件, 试一试那件衣服, 试了试
41.	售货员	shòuhuòyuán	продавець
42.	短	duǎn	короткий 短旗袍, 短衬 衫, 短极了, 短一点 儿, 觉得这件太短了
43.	紫	zǐ	фіолетовий
44.	公分	gōngfēn	сантиметр 两公分, 短 一公分, 比那套长两公分
45.	添	tiān	додавати 添麻烦
46.	麻烦	máfan	турботи, турбувати 麻烦您, 太麻烦您了, 很麻 烦, 不麻烦
47.	但是	dànshì	але
48.	丝绸	sīchóu	шовк 丝绸的, 丝绸衬 衫, 中国丝绸
49.	棉布	miánbù	бавовняна тканина
50.	讲价	jiǎngjià	торгуватися, домовлятися про ціну
51.	打折	dǎzhé	робити знижку 打了八折

52.	厉害	lìhai	вражающий, сильный, критичный 讲得很厉害
53.	牛仔裤	niúzǎikù	джинси 一条浅蓝色的 牛仔裤

三、语音 Фonetика

I прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	duō	duó	duǒ	duò
2.	shuāi	shuái	shuǎi	shuài
3.	sē	sé	sě	sè
4.	lǚ	lú	lǔ	lù
5.	yuān	yuán	yuǎn	yuàn
6.	chāng	cháng	chǎng	chàng
7.	shuāng	shuáng	shuǎng	shuàng
8.	yāo	yáo	yǎo	yào

II прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1.	gong	4.	zhuang	7.	chou	10.	tian
2.	zi	5.	ping	8.	niu	11.	shou
3.	yang	6.	qi	9.	jiang	12.	shi

III проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	henshuai	4.	shiyishi
2.	shenlü	5.	bi najian piaoliang
3.	shuanghe	6.	kāishi xue zhongwen

IV запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1.	_____	4.	_____	7.	_____
2.	_____	5.	_____	8.	_____
3.	_____	6.	_____	9.	_____

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

➤ У цьому уроці використано вирази, на які слід звернути увагу.

- 1) 给售货员添麻烦 *вдавати клопоту продавцю.*
- 2) 太麻烦您了 *завдали вам багато клопоту.* Така фраза може бути реалізованою у результаті двох ситуацій: або справді було завдано певного клопоту, або це просто репліка на кшталт 谢谢, але у дуже ввічливій формі й з підкресленням того, як ви цінуєте те, що для вас було зроблено.

五、语法 Граматика

I Вираження порівняння з прийменником 比

За допомогою прийменника 比 в китайській мові можна побудувати порівняння різних характеристик двох предметів чи явищ. Зазвичай у таких реченнях присудок виражений прикметником, а схема такого порівняльного речення має наступний вигляд:

**об'єкт А + 比 + об'єкт В + прикметник,
що позначає основу порівняння**

Об'єкт А — це зазвичай іменник, що позначає один з порівнюваних предметів, осіб чи явищ (часто перед ним стоїть вказівний займенник з класифікатором).

Об'єкт В — це іменник, що позначає другий з порівнюваних предметів, осіб чи явищ (якщо об'єкт 1 був оформлений вказівним займенником з класифікатором, то в об'єкті 2 може бути опущений сам іменник і замінений відповідним вказівним займенником і класифікатором).

Наприклад:

Об'єкт А		比	Об'єкт В		прикметник
вказівний займенник + класифікатор	іменник		вказівний займенник + класифікатор	іменник	
这件 Ця	衬衫 сорочка	比 ніж	那件 та		合适。 краще підходить.
	中国菜 Китайські страви	比 ніж	美国菜 американські страви		好吃 смачніші.
	安娜 Анна	比 ніж	萨沙 Сашко		忙。 більш зайнята

У таблиці подається дослівний переклад складових порівняльного речення, натомість граматично вірний і стилістично вивірений український переклад таких речень передбачає відповідні трансформації та перестановки. Розгляньте ті ж приклади, що і в таблиці:

- (1) 这件衬衫比那件合适。Ця сорочка краще підходить, аніж та.
- (2) 中国菜比美国菜好吃。Китайські страви смачніші за американські.
- (3) 安娜比萨沙忙。Анна більш заклопотана, ніж Сашко.

Попри сказане, деякі речення з дієсловом-присудком також можуть виражати порівняння. Порівняльний зворот у такому випадку ставиться перед дієсловом. Схема речення наступна:

об'єкт А + 比 + об'єкт В + дієслівний зворот

Наприклад:

- (1) 你比我知道得多。Ти знаєш більше від мене.
- (2) 他们汉字比我们写得快。Вони пишуть ієрогліфи швидше від нас.

Однією з форм заперечення є речення типу **А 不比 В + прикметник**. Наприклад: 安娜不比我高。Я вищий за Анну (Анна не така висока, як я).

Слід звернути увагу, що :

- модальні дієслова вживаються у препозиції до прийменника 比.
- в даних порівняльних реченнях перед присудком, який виражений прикметником, прислівники 很, 真, 非常 **не вживаються**.

II Комплемент кількості в китайській мові

У порівняльних реченнях з прийменником 比, коли присудок виражений прикметником, конкретну відмінність між двома предметами можна виразити за допомогою комплементу кількості за схемою:

об'єкт А + 比 + об'єкт В + присудок-прикметник + комплемент кількості

Наприклад:

(1) 这本书比那本便宜**3块钱**。Ця книга дешевша за ту на 3 юані.

(2) 萨沙比他弟弟大**两岁**。Сашко старший за брата на 2 роки.

Для вираження приблизних відмінностей між порівнюваними об'єктами використовуються неточні комплєменти кількості 一点儿 «трохи, дещо» та 多了 «набагато, значно». Наприклад:

(1) 那件衬衫的颜色比这件的深一点儿。Та сорочка дещо темніша за цю.

(2) 他比你聪明多了。Він набагато розумніший за тебе.

Питання до порівняльних речень утворюється шляхом заміни комплєменту кількості на питальний займенник 多少 «скільки? на скільки?», тобто:

об'єкт А + 比 + об'єкт В + присудок-прикметник + 多少?

Наприклад:

这家商店的蛋糕比那家的贵多少? На скільки дорожчий торт у цьому магазині в порівнянні з тим?

III Використання 极了 та 多了

В усному мовленні 极了 та 多了 часто використовується після прикметників та дієслів як комплємент ступеня та міри. 极了 вказує на найвищий ступінь, тоді як 多了 на вищий у порівнянні з іншими предметами. Наприклад:

(1) 她漂亮极了。Вона надзвичайно гарна.

(2) 我们都高兴极了! Ми всі безмежно раді.

(3) 这瓶啤酒比那瓶贵多了。Ця пляшка пива набагато дорожча за ту.

Зверніть увагу, що комплємент ступеня і міри 多了 вживається у порівняльних реченнях з прийменником 比, оскільки виражає відносну ознаку, а комплємент 极了 у таких реченнях вживатися **не може**, оскільки вказує на абсолютну ознаку (*найкращий, найрозумніший* тощо).

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

КИТАЙСЬКИЙ ТРАДИЦІЙНИЙ ОДЯГ

Китайський традиційний одяг, яким його побачили іноземці у XIX — на поч. XX ст., є результатом міжетнічних контактів жителів Піднебесної з іншими народами (киданими, монголами, маньчжурами та ін.). Дуже суттєві зміни відбулися в китайському одязі після приходу до влади маньчжурів — династія Цін (1644—1911). Маньчжури визначили суворі правила щодо вбрання цивільних громадян і військових, чітко регламентували крій одягу

та його колір. Було визначено 5 типів костюмів: придворний, святковий, повсякденний, дорожній і одяг для дощової погоди.

Відтоді офіційним чоловічим одягом став *чанпао* (长袍) — довгий халат із застібною з правого боку (рис. 1), а також куртка *магуа* (马褂), яка одягалася на халат (рис. 2). Магуа застібається щільно, рукава досить вузькі, гудзики розташовані посередині; у чанпао рукава широкі, застібається збоку. Однак чанпао

і магу можна поєднувати так, щоб вони взаємодоповнювалися і являли собою зручний комплект.

Жіночий одяг мав свої локальні відмінності. Зокрема, повсякденний костюм жінок на півдні Китаю складався з кофти та широких штанців. Найбільш розповсюдженим убранням стало плаття *ціпао* (旗袍), що й дотепер репрезентує класичний зразок китайського жіночого національного одягу. У нього стали вбиратися за часів династії Цін. Тоді це була широка сукня, що повністю ховала фігуру жінки, залишаючи неприкритими лише голову, долоні та кінчики черевчиків (рис. 3). Однак загальновідомою і визаною у світі ця

сукня стала після того, як на початку ХХ ст. у Шанхаї вона піддалася «осучасненню» і стала відповідати новим тенденціям моди. Тоді з'явилися вузькі сукні, що облягали жіночу фігуру (рис. 4). Щоб не обмежувати рухи, з обох боків сукні з'явилися високі розрізи. Таке вбрання робило фігури китайських жінок більш граційними і стрункими, відповідаючи традиційним принципам гармонії. Його крій підкреслював вишукану й ненав'язливу красу східної жінки. Оздоблювалося ціпао вишивками і гаптуванням із зображенням різних жіночих символів китайської традиційної культури — фенікса, квітів сливи, півоній тощо.

Рис. 1. Чанпао

Рис. 2. Магуа, одягнута на чанпао.

Рис. 3. Ціпао (традиційне)

Рис. 4. Ціпао (осучаснене)

Варто відзначити, що у представників національних меншин, яких на території Китаю офіційно зареєстровано 56, традиційні костюми сутнісно відрізняються один від одного. Наприклад, в районі Гуаньчжун (关中 — провінція Шеньсі) на традиційне вбрання одягають ще фартух *дудоу* (肚兜), його лямки зав'язують навколо ший, а позаду охоплюють поперек (рис. 5). Влітку маленькі діти можуть бути одягнені лише в дудоу. На дитячих дудоу вишивають голови тигрів, змії, ящірок та скорпіонів, що мають відганяти нечисту силу. Цим батьки намагаються

запобігти будь-яких втручань, що перешкоджатимуть здоровому розвитку дитини. Дуже оригінальні костюми жінок народності *і* (彝). Вони пов'язують голови хустинами або обвивають тканиною на зразок тюрбана, а також застосовують велику кількість прикрас, переважно срібних (рис. 6). Як жінки, так і чоловіки цієї народності одягають накидки з хутра, вовни, плетених волокон джута або іншої трави. Основні кольори — синій та темно-зелений.

За правилами етикету в традиційному Китаї знімання головного убору було неприпу-

стимим навіть у приміщенні. Також неможливим вважалося оголювати будь-яку частину тіла. Взуття і головний убір як обов'язкові складові вбрання були ознаками китайців, що вирізняли їх з-поміж варварів, які жили за межами Піднебесної. Таке ж символічне значення мала й зачіска. У давнину китайські жінки й чоловіки не стригли волосся, а робили з них складні зачіски.

Після Сінхайської революції 1911 року поряд з європейськими костюмами в Китаї набувають популярності так звані «суньятсенівки» (рис. 7), тобто чоловічий одяг з невеликим комірцем на глухій застібці та накладними кишенями на зразок того, в якому ходив революційний лідер Сунь Ятсен (кит. 孙逸仙, Sūn Yìxiān). Китайці в «суньятсенівках» стали традиційними образами жителів Піднебесної після проголошення КНР у 1949 році. Після

культурної революції (1966—1976) китайці остаточно стали носити європейський одяг. Традиційне вбрання китайці одягають лише в особливих випадках (як і сучасні українці національні вишиванки). Інколи наречені замість білого весільного плаття одягають традиційне червоне ціпао.

Увага до філософії та законів життя східної цивілізації у сучасному західному світі зумовила і моду на китайський стиль в одязі (рис. 8). Цей одяг стали називати «танським», позаяк у багатьох країнах світу китайські квартали називають «танською вулицею» (за назвою золотого віку китайської цивілізації — доби Тан — 唐). Поступово ця назва стала стосуватися і одягу. Ознаками «танського» одягу стали чотири деталі: комірець-стійка, цільнокрійний рукав, застібка коса і збоку; гудзики, в'язані зі шнурочків.

Рис. 5. Дудоу

Рис. 6. Традиційне вбрання жінки народності і

Рис. 7. «Суньятсенівка»

Рис. 8. Ціпао («танський одяг»)

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Зробіть переклад китайською мовою:

Скажіть, будь ласка, де можна купити таку сорочку? _____ ?

Як давно ти вже у Пекіні? _____ ?

Ти знаєш більше, ніж я. _____ ?

Ти маєш рацію _____。

З наступного тижня я починаю вивчати англійську мову. _____。

Тобі подобається світлий чи темний колір? _____?

На мою думку, зелений колір є одним із найкрасивіших. _____。

Ти хочеш купити хорошу річ чи дешеву? _____?

Пройшло три години. _____。

Анна ще не купила одяг, який хотіла. _____。

Дуже складно вибрати одяг, який пасує. _____。

Європейці вищі за китайців. _____。

Анна знову приміряла сукню. _____。

Гарно то гарно, але дуже дорого! _____!

Дівчина почала торгуватися. _____。

Попросила продавця зробити їй знижку. _____。

Дівчина заплатила гроші. _____。

II Завершіть запропоновані діалогі:

1) А: 哪儿卖中式衣服?

Б: _____。

2) А: 你在北京已经三年了! 你怎么不知道?

Б: _____。

3) Б: _____?

А: 从下星期开始, 我要学太极拳, 得穿一套中式衣服。

4) Б: 你喜欢什么颜色的?

А: _____。

5) Б: 你想买贵的吗?

А: _____。

6) А: _____?

Б: 我们去北京最大的购物中心之一吧!

7) А: _____?

Б: 对我来说, 你穿这套中式衣服很合适。

А: _____?

Б: 颜色也非常好看。

III Складіть речення із вказаними лексичними одиницями:

差不多：_____。

开始：_____。

好看：_____。

之一：_____。

可能：_____。

过去：_____。

挑选：_____。

样子：_____。

试一试：_____。

麻烦：_____。

讲价：_____。

打折：_____。

打折：_____。

逛：_____。

帅：_____。

IV Утворіть порівняльні речення:

1. 我妈妈43岁，我爸爸50岁。
2. 红茶好喝，绿茶更好喝。
3. 中国很大，俄罗斯更大。
4. 小商店里有50个人，大商店里有100个人。
5. 那件衬衫25块钱，这件10快。
6. 我的车是2008年的，他的车是2010年的。

V Перепишіть порівняльні речення, використовуючи комплемент кількості:

1. 萨沙有三本词典，安娜有5本。
2. 李老师35岁，张老师 37岁。
3. 这个菜是30块钱，那个菜是70 块钱。
4. 我家有三口人， he家有七口人。
5. 我哥哥1, 75 米高，我弟弟1,40 米高。
6. 银行里有23 个人，邮局里有11 个人。

VI Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Сходити за покупками у новий торговельний центр».

VII Творче завдання

Написати твір за темою «Сувенір з Китаю».

八、阅读理解 阅读 та розуміння тексту

I 看课文以前，先做好下列练习。

(一) 请写出具有相同部首的汉字。这些汉字能造词吗？请造十个双音节词语。

油	漆	说	话
打	边	袋	跑
裤	对	这	反
回	合	着	边
这	折	路	看

(二) 下面词语读音是什么？是什么词类？请画线连起来。

礼貌	pǐpíng	
油漆	bìngqiě	
悔	yóuqī	副词
涂	kǒudài	
麻烦	huǐ	形容词

批评	liǎobuqǐ	
丝绸	máfan	动词
反正	tú	
了不起	héshì	名词
口袋	fānzhèng	
并且	sīchóu	

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、 小伙子想让老人坐椅子, 他很有礼貌。 ( )
- 二、 老人喊小伙子不要过去, 因为老人累的想坐着休息。 ( )
- 三、 裤子沾了油漆时, 小伙子非常生气, 因为裤子很贵。 ( )
- 四、 当他的妈妈责备他的时候, 他非常不愉快。 ( )
- 五、 这个故事告诉我们, 做事不能一时冲动。 ( )
- 六、 裤子上弄脏了以后, 小伙子马上去买了新的一条。 ( )
- 七、 小伙子没听到老人大声叫, 坐了椅子上。 ( )
- 八、 公园的长椅很久没有涂过油漆。 ( )

小伙子

一个小伙子在公园玩儿了半天, 玩累了。想找一个座位坐下休息一会儿。正好在离他不远的地方有个长椅子。他想过去坐一坐。这时一个老人也向椅子哪儿走去。小伙子怕老人先过去坐, 就很快向椅子哪儿跑去。

老人对小伙子大声叫: 小伙子, 不要过去, 椅子上涂了油漆! 这时, 小伙子以为老人骗他, 不听他的话, 快忙忙地跑到椅子哪儿, 一下子坐在椅子上。

这时, 老人过来了。他走在椅子旁边, 生气地对小伙子说: 你这个小小伙子, 你没有看见吗? 椅子刚涂上油漆, 还没干呢!

小伙子一听, 马上站起来了。可是裤子已经坐上了很多油漆。他当时非常麻烦, 怎么办才好呢, 这条裤子是丝绸做的, 非常贵, 最后小伙子想了想, 觉得反正这条裤子沾上了油漆, 没什么了不起的, 最多再买一条, 但是回家肯定会让妈妈骂的, 在回家的路上, 小伙子左想右想, 怎么回家和妈妈说呢? 他摸了摸口袋, 没带钱, 要是带了的话就去买一条裤子。当小伙子回家后, 心里非常担心, 这是妈妈出来了, 并且看到了裤子上的油漆, 问他, 为什么会这样啊, 他把原因告诉了妈妈, 妈妈批评了他一顿, 妈妈说道: 当你看到老人也要坐椅子时, 你应该先让老人坐, 这样才是有礼貌的孩子, 如果在公交车上看到老人站着也要让老人先坐, 明白了吗? 小伙子听了后, 明白了很多道理。于是他拿上钱去买裤子, 在商店里, 他看到西服打折, 于是他试了试, 非常合适, 最后买了一套西服回家了。

张华和小伙子成为朋友

王明和张华是好朋友，王明的专业是设计师，张华的专业是建筑工程学。王明一直给张华设计合适的西服，用很好的丝绸面料，张华总觉得太麻烦他，所以王明每次都说布料打折才给你用的。他知道张华的心意，也不想让他伤心。一天，张华来找王明，看到一个三十来岁的小伙子，就问他：

“张华在吗？”

小伙儿回答：“不在，你有什么事？”

张华说：“哦，没有，我来做西服。”

小伙儿说：“好。我给你量尺寸。”

小伙儿拿着软尺开始量尺寸，顺便问：“你今年多大？”

张华说：“我今年三十，您呢？”

小伙儿说：“我今年三十一，比你大，嘿嘿。”

接着给张华一杯水。张华接过水说：“谢谢。您比我大一岁呢。”

小伙接着量并说：“不客气。你多高？”

张华说：“172公分，您呢？”

小伙：“我现在173公分，比你高一点。”

张华说：“是啊。你比我高一点儿。”

小伙说：“帮我拿一下软尺，谢谢。”

张华接过软尺并说：“不客气。问一下，你的表现在几点？”

小伙儿回答：“九点。”

张华说：“我的现在十点。”

小伙说道：“你的表也比我们的快一个小时啊。”

张华说：“是啊，我调一下。”

小伙又说：“在帮我拿一下软尺吧。谢谢！”

张华亲切地说：“别客气。”

就是这样，聊着聊着话，张华和小伙子不知不觉地成了朋友。以后张华帮助小伙子做好他的西服。

III 根据这短文内容，请完成句子：

王明，短，衣服大小，不会讲道理，都 小伙子，高，汽车，身高，很贵的，建筑工程学，衣服，一起骂人，年龄，都是乐观的人，九点，张华，丝绸，时间，矮，说着礼貌的话，不见得。

- 一、张华的专业是_____。
- 二、_____材料做的西装还是比较好。
- 三、给张华量的尺寸_____。
- 四、_____的表是十点，可是张华的表是_____。
- 五、_____身高比小伙子身高_____一点。
- 六、小伙子和张华_____而成了朋友。
- 七、设计类专业是设计_____。
- 八、张华和小伙聊天，可以看出来他们_____。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	卜		bǔ	ворожити	рух	下、上、卡
4	韦		wéi	м'яка шкіра	частини тіла	韌、韜
5	夊			отримувати	рух	奉、泰、奏
6	臣		chén	слуга	людина	卧
7	廾		shù	безперешкодно	ситуація	疏、疏
9	革		gé	шкіра	тварини	鞅、鞞、靴

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

拳 → 拳

Цей ієрогліф можна умовно розділити на дві частини: в нижній частині знаходиться графема «рука» (手), у верхній — піктограма «згинатися» або «згин» (𠂇). Звідси випливає загальне графічне значення зображення: пальці руки стискаються в «кулак».

灰 → 灰

До складу цього ієрогліфа входять два графічні елементи: перший — графема «рука» (扌), другий — графема «вогонь» (火). Загальне значення, яке передає це поєднання піктограм: після того як багаття згасло, лишається «попіл», до якого можна доторкнутися рукою. Саме від забарвлення попелу в китайській мові з'явилася назва «сірого» кольору.

鞋 → 鞋

Ієрогліф можна умовно розділити на дві частини: у першій — графема «шкіра» (革), яка вказує на те, з чого зроблено річ; у другій — елемент 圭, який складається з двох графем «земля» (土), та має значення «нефритовий скіпетр» (форма стародавніх китайських скіпетрів дуже схожа на чобіт). Отже, це шкіряні вироби, що за формою нагадують скіпетр — саме так за уявленнями давніх китайців можна було описати «чоботи».

烦 → 烦

До складу ієрогліфа входять дві графеми: перша — «вогонь» (火), друга — «голова» (页). Це сполучення графем мало відобразити біль, який відчуває людина, що обпалила волосся та обпекла шкіру голови. Саме з таким фізичним болем у давніх китайців асоціювалися «труднощі», «термінові невідкладні справи».

十一、写字   Правопис ієрогліфів

运 运 运 运 运 运 运 运

海 海 海 海 海 海 海 海 海 海 海

窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗

辆 辆 辆 辆 辆 辆 辆 辆 辆 辆 辆

单 单 单 单 单 单 单 单 单 单

原 原 原 原 原 原 原 原 原 原 原

寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄

封 封 封 封 封 封 封 封 封 封

收 收 收 收 收 收 收 收

票 票 票 票 票 票 票 票 票 票 票

离 离 离 离 离 离 离 离 离 离

站 站 站 站 站 站 站 站 站 站 站

路 路 路 路 路 路 路 路 路 路 路 路 路

关 关 关 关 关 关 关

局 局 局 局 局 局 局

第十八课

请问邮局怎么走

一、课文 Текст

六点多，邮局已经开门了。邮局里的人很多，有的人写信，有的寄东西。今天早上萨沙来邮局寄包裹。他到了一个窗口前边，那儿挂一个牌子：“寄包裹·寄信·邮票”。

萨沙：先生，我要寄这个包裹。

工作人员：好，我看一下。

萨沙：这些书都是新的。这四本是中文的，那两本是英文的。这本大词典是旧的·····

工作人员：好了，请包好。

萨沙：对不起，这是我刚学的课文，我想练习练习。

工作人员：您汉语说得很流利。您要往哪儿寄？

萨沙：乌克兰，基辅市。

工作人员：您寄航空还是海运？

萨沙：寄航空比海运贵，但是比海运快得多。寄航空吧！

工作人员：邮费是150块。请在这儿写上您的名字。还要填好这张表。

萨沙：我还想买几张明信片，寄给我好朋友。

工作人员：我们这儿有很多好看的明信片，这儿有介绍北京的。请看·····我想您一定喜欢。

萨沙：请把那两张交给我。请问怎样写好信封？

工作人员：先把你的明信片和信放到信封里。上边写上收信人地址、姓名，下边写上寄信人地址和姓名。然后把这张邮票贴在右边。

萨沙：请看一看，写对了吗？

工作人员：写对了。您汉字写得很好。

萨沙：先生，我还要取一个包裹。

工作人员：请把包裹通知单交给我。对不起，您的包裹不在我们的邮局取，您得去海关取。

萨沙：请问海关在哪儿？

工作人员：在建国门，离天安门不太远。别忘了把您的护照带去。

萨沙：谢谢。

工作人员：不客气。

昨天邮局的工作人员告诉萨沙他的包裹在海关取，所以今天他打算去海关办这件事儿。可是他不知道去海关怎么走。有人告诉他，可以坐公共汽车去。海关离公共汽车站很近，下车以后得往左拐，过马路，就是海关。萨沙忘了海关在哪里，只记得叫什么门。他觉得海关好像在前门。他在学校门口的公共汽车站看到了805路公共汽车，这辆汽车经过前门。他上了公共汽车，车上很挤，他好不容易才挤了进去。售票员喊：“请大家往里边走，下一站——前门，下车的乘客请拿好自己的东西。刚上车的请买票”。萨沙问了问售票员海关在哪儿，原来海关不是在前门，而是在建国门。他坐错车了！昨天萨沙听懂了邮局工作人员的话，可是记错了。售货员告诉他可以在前门下车，在那儿换地铁到建国门，坐两站，从地铁出来，就是海关。因为萨沙没有坐错车，他买了一张到前门的。从地铁出来以后他打算再问一下过路人去海关怎么走。有一个老头儿告诉他得一直往前走，然后往左拐。萨沙来海关以后，打算查一查带来的文件。除了护照以外，他还得带包裹通知单来。真糟糕，他在宿舍楼里把包裹通知单忘了。

二、生词

Нові слова

1. 邮局	yóujú	пошта
2. 开	kāi	відкривати
3. 门	mén	двері, брама 开门, 天安门
4. 有的	yǒude	деякий 有的人, 有的书

5. 信	xìn	лист 写信, 寄信
6. 寄	jì	посилати 寄书, 寄光盘, 寄东西
7. 包裹	bāoguǒ	посилка, пакунок 寄包裹, 一个包裹, 寄这个包裹
8. 窗口	chuāngkǒu	вікно, віконце (на пошті, в банку)
9. 前边	qiánbian	попереду, перед, фасад 前边的公园, 前边的人, 图书馆前边, 在宿舍前边
10. 牌子	páizi	вивіска, табличка, ярлик
11. 邮票	yóupiào	поштова марка
12. 本	běn	рахівне слово для книг, журналів
13. 旧	jiù	старий
14. 往	wǎng	в, на, до 往美国, 往乌克兰, 往欧洲寄, 往哪儿走, 往哪儿寄
15. 市	shì	місто 城市, 基辅市, 北京市
16. 航空	hángkōng	повітряне сполучення 寄航空, 航空公司
17. 海运	hǎiyùn	морський транспорт 寄海运, 海运公司
18. 邮费	yóufèi	поштова такса 交邮费, 多少邮费
19. 信封	xìnfēng	конверт 写好信封
20. 怎样	zěnyàng	як
21. 放	fàng	ставити, класти, розміщувати 放到信封里, 放东西, 放衣服, 放在包裹里
22. 收信人	shōuxìnrén	отримувач, адресат
23. 地址	dìzhǐ	адреса
24. 寄信人	jìxìnrén	відправник, адресант
25. 贴	tiē	наклеювати
26. 右边	yòubian	праворуч, права сторона 右边的房子, 我右边, 在图书馆右边
27. 取	qǔ	взяти, отримати 到银行取钱, 到邮局取包裹, 去照片, 取东西
28. 通知单	tōngzhīdān	повідомлення (про посилку) 包裹通知单, 取通知单
29. 海关	hǎiguān	митниця 去海关, 海关工作人员

30.	离	lí	від, знаходитися на відстані від 离学校, 离这儿, 离那儿, 离图书馆
31.	远	yuǎn	далекий 不远, 很远, 离天安门不太远
32.	护照	hùzhào	паспорт 带护照, 办护照, 取护照, 看护照
33.	公共汽车	gōnggòng qìchē	автобус 805 路公共汽车
34.	站	zhàn	зупинка 两站, 下一站, 汽车站, 公共汽车站
35.	近	jìn	близький 离公共汽车站很近
36.	左边	zuǒbiān	ліворуч, ліва сторона
37.	拐	guǎi	повертати 往左拐, 往右拐, 往北拐
38.	过	guò	переходити 过马路
39.	哪里	nǎli	де (теж саме, що 哪儿)
40.	好像	hǎoxiàng	нагадувати, бути схожим 好像是前门, 好像是王教授
41.	门口	ménkǒu	вхід, вихід 学校门口
42.	路	lù	дорога, шлях, маршрут 805 路公共汽车
43.	辆	liàng	рахівне слово для транспортних засобів 这辆汽车
44.	经过	jīngguò	проходити, проїжджати 经过王府井, 经过建国门, 经过前门
45.	挤	jǐ	тісний, штовхати 车上很挤, 别挤, 挤进去
46.	才	cái	тільки
47.	售票员	shòupiàoyuán	кондуктор
48.	喊	hǎn	кричати
49.	大家	dàjiā	всі 大家好, 请大家往里走
50.	乘客	chéngkè	пасажир 下车的乘客, 刚上车的乘客, 到王府井的乘客
51.	票	piào	квиток
52.	原来	yuánlái	виявлятися, насправді
53.	而是	érshì	а 而是在建国门
54.	车	chē	візок, віз, транспорт (велосипед, мотоцикл, машина, автобус)
55.	地铁	dìtiě	метро 乘地铁, 换地铁, 坐地铁

56.	过路人	guòlùrén	перехожий
57.	老头儿	lǎotóur	дідусь, стара людина
58.	一直	yìzhí	прямо 一直往前走
59.	文件	wénjiàn	документи
60.	糟糕	zāogāo	біда, лихо, безлад 真糟糕, 太糟糕

专有名词 Власні назви

1.	建国门	Jiànguó mén	Цзеньгомень (назва проспекту в Пекіні)
2.	天安门	Tiān'ānmén	Площа Тяньаньмень (центральна, найбільша у світі площа в Пекіні); «Брама Небесного Спокою» — головний вхід до імператорського палацу Гугун в Пекіні
3.	前门	Qiánmén	Ценьмень (назва району в центрі Пекіну)

三、语音

Фонетика

I

Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	chuāng	chuáng	chuǎng	chuàng
2.	zēn	zén	zěn	zèn
3.	xīng	xíng	xǐng	xìng
4.	yūn	yún	yǔn	yùn
5.	guān	guán	guǎn	guàn
6.	zāo	záo	zǎo	zào
7.	ēr	ér	ěr	èr
8.	yī	yí	yǐ	yì

II

Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1.	zhi	4.	han	7.	jing	10.	tour
2.	piao	5.	cai	8.	cai	11.	ju
3.	xiang	6.	kou	9.	che	12.	yang

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	youderen	4.	haoxiang shi qianmian
2.	xiehao xinfeng	5.	xiachede chengke
3.	youbiandemen	6.	badaling

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. _____	4. _____	7. _____
2. _____	5. _____	8. _____
3. _____	6. _____	9. _____

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

- Слід звернути увагу на питальні займенники **怎么** та **怎样**. Хоча **怎么** уже розглядалося (див. урок 12), але тоді дана лексема реалізувалася у значенні *як? чому?*. Наразі **怎么** виступає як скорочений варіант питального займенника **怎么样** (*як? яким чином?*) та є синонімічним до **怎样**.
- Окремо варто звернути увагу на вислів **好不容易**. Отже, **好不容易** є синонімом до **好不容易** і означає *дуже нелегко, дуже непросто, із значним зусиллям*. Крім того, для підсилення вказаного значення після нього використовують **才** (*лише, нарешті*). Наприклад: **他好不容易才挤极了进去了**. З великими зусиллями він нарешті протиснувся в середину.
- Слід також звернути увагу на лексему **原来**. У пропонованому уроці вона реалізується у значенні *виявляється, водночас треба знати, що їй притаманне ще одне значення, яке доволі часто використовується, а саме: раніше, із самого початку*. Коли **原来** використовується у цьому (другому) значенні, то синонімом до нього виступає **本来**.

五、语法

Граматика

I Комплемент результату в китайській мові

Комплемент результату — це слово (найчастіше дієслово чи прикметник) або словосполучення, що стоїть після дієслова-присудка і вказує на результат дії. Граматичні особливості:

➤ Яко комплемент результату переважно виступають дієслова та прикметники, зокрема:

听 + 懂	«слухати + розуміти» → «зрозуміти»;
写 + 上	«писати + закінчити» → «написати»;
拿 + 好	«брати + успішно закінчити» → «узяти»;
记 + 好	«запам'ятовувати + успішно закінчити» → «запам'ятати»;
坐 + 错	«їхати у транспорті + помилитись» → «помилитися маршрутом».

- Дієслово, після якого стоїть комплемент результату, може ще мати й додаток (він ставиться після комплементу). Наприклад: 我在这张表写上了我的名字。Я написала своє ім'я на цьому бланку.
- Заперечна форма речень з комплементом результату формується за допомогою прислівника 没(有), що ставиться перед дієсловом-присудком. Наприклад: 我没拿好我的钱包。Я не взяла свій гаманець.

Різниця між дієсловом-присудком і словосполученням **дієслово + комплемент результату** полягає в тому, що перший вказує на дію, тоді як другий — на дію та її результат. Наприклад:

- (1) 我听了 一个报告。Я почула повідомлення (лише дія).
- (2) 我听懂了 一个报告。Я зрозуміла повідомлення (дія і результат).

II Речення з 把 в китайській мові (2)

Речення з прийменником 把 у цьому уроці можна розділити на два типи.

Перший тип — це речення, що передають зміст «давати щось комусь» і складаються з таких важливих компонентів, як: суб'єкт, що діє; об'єкт, на який спрямована дія, та адресат, якому передається об'єкт. Тут дієслово-присудок зазвичай має значення «давати, дарувати, передавати» (给, 送, 还, 找 тощо). Для того щоб зміст речення був чітким, необхідно прямий додаток-об'єкт поставити перед дієсловом, використавши інверсійний прийменник 把. Отже, порядок слів у такому реченні наступний:

підмет + 把 + додаток + присудок + адресат.
(суб'єкт) (об'єкт) (给, 送, 还, 找)

Наприклад:

п/н	підмет	把	додаток	присудок	адресат
1.	我	把	作文	给	老师了。
2.	安娜	把	蛋糕	送	给她的朋友。

У перекладі українською мовою порядок слів змінюється:

- (1) 我把作文给老师了。 Я віддала твір учителеві.
- (2) 安娜把蛋糕送给她的朋友。 Анна подарувала торт подрузі.

Другий тип — це речення, в яких прямий порядок слів порушується у зв'язку з присутністю прямого додатка та простого комплементу напряму, що відносяться до одного дієслова-присудка. Тому додаток також виноситься перед дієсловом з використанням прийменника 把. Отже, порядок слів у реченні такий:

підмет + 把 + додаток + присудок + комплемент 来/去
(суб'єкт) (об'єкт) (дієслово)

Наприклад:

- (1) 萨沙把护照拿来。 Сашко приніс паспорт.
- (2) 我的同学把包裹寄去了。 Мій однокласник відправив посылку.

III Речення з дієсловом-зв'язкою 是 (2)

У китайській мові речення з дієсловом-зв'язкою 是 (є, належить) висловлюють приналежність чогось певному виду (A是 B). Тому в таких реченнях і підмет (A), і присудок (B) виражені іменником. В ролі присудка може виступати також субстантивований зворот зі структурною часткою 的, тобто різні частини мови та словосполучення, що переходять у розряд іменника. Наприклад: 买的 (купувати + 的 → куплений); 从图书馆借来的 (з бібліотеки + узяти + 的 → узятий з бібліотеки). Порядок слів у реченні з дієсловом-зв'язкою 是 такий:

підмет + 是 + присудок + 的
(іменник/займенник) (субстантивований зворот)

Наприклад:

- (1) 这本书是我爸爸的。 Це батькова книжка.
- (2) 那辆自行车是买的。 Той велосипед куплений.

IV Прийменник напряму 往

Прийменник разом з іменниками напряму та місця утворюють зворот та виражають спрямованість дії. Наприклад:

- 往前走 йти вперед;
往英国寄 надсилати до Великобританії.

V Конструкція «A 离 B 远/近»

Коли необхідно зазначити віддаленість одного предмета чи місця від іншого, ми можемо використовувати конструкцію **A 离 B 远/近** (A від B далеко/близько). Прислівники 远 та 近 можуть уточнюватися прислівниками ступеня 很, 非常, 太 тощо. Наприклад:

- (1) 我家**离**银行**很**近。Я живу поряд з банком.
- (2) 邮局**离**大学**不**太**远**。Пошта знаходиться не дуже далеко від університету.

VI Конструкція «…不是…, 而是…»

Конструкція ...不是..., 而是... (... не..., а...) використовується для вираження протиставлення, коли предмет або явище має ознаки не **A**, а **B**.

Наприклад:

- (1) 海关**不是**在二层, **而是**在三层。Митниця не на другому, а на третьому поверсі.
- (2) 这件衬衫**不是**今年买的, **而是**去年买的。Ця сорочка куплена не цього року, а минулого.

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

TRANСПОРТНЕ СПОЛУЧЕННЯ У СТОЛИЦІ КИТАЮ

Пекін — головний транспортний вузол материкового Китаю. Тут знаходиться найбільший міжнародний аеропорт країни «Шоуду» (首都), найбільший залізничний вузол, а також розгалужена система автомобільних шляхів, включаючи швидкісні магістралі.

У міжпровінційних перевезеннях, окрім повітряних шляхів, значну роль відіграє залізниця. В Пекіні функціонують 4 основні залізничні вокзали: Центральний (北京站), Західний (北京西站), Південний (北京南站) та Північний (北京北站), а також декілька допоміжних. Вони забезпечують вантажотта пасажироперевезення в усі кінці країни, включаючи Гонконг. З 1999 року в Китаї розпочалося будівництво ліній високошвидкісної залізниці, перші з яких були запущені 2003 року. Швидкість руху поїздів тоді сягала 250 км/год. Протягом більш як 10 років система високошвидкісних ліній в Китаї розбудовувалася і піддавалася реконструкції з метою підвищення швидкісних показників.

Сьогодні китайська сітка високошвидкісної залізниці є наймасштабнішою у світі, вона охоплює близько 125 000 км. Система управління залізницею та мережа електропостачання в Китаї повністю відповідає світовим стандартам, тому тут можна побачити потяги, виготовлені у різних країнах світу. Перше покоління китайських потягів «Хесе» (和谐) були введені 2007 року. Їх швидкість досягає 350 км/год. Так, відстань між Пекіном та Шанхаєм (1318 км) долається з усіма зупинками приблизно за 5 годин. Нині в Китаї існують поїзди, що можуть розвинути швидкість до 487 км/год.

Щоб скоротити відстані й підвищити прохідність залізниць та автомагістралей в Китаї зведено чимало мостів, серед яких є унікальні. Так, наприклад, міст через затоку Цзяочжоу (青岛海湾大桥— qīngdǎo hǎiwān dàqiáo), що поєднує м. Ціндао з приміським промисловим районом Хуандао. Це перший автомобільний міст у світі по довжині через водну

перешкоду (на січень 2011 року). Його довжина становить близько 42,5 км. Однак з грудня 2009 року почалися роботи над мостом Ма-

као — Чжухай — Гонконг, що по закінченні матиме довжину 49,6 км і претендуватиме на світову першість.

Рис. 1. Західний залізничний вокзал

Рис. 2. Потяг «Хесе»

Рис. 3. Аеропорт «Шоуду»

Внутрішня транспортна система Пекіна теж досить розгалужена, проте потерпає від великих заторів. Кількість приватних авто зростає в Пекіні з кожним днем, тому влада змушена вживати запобіжних заходів, щоб «розвантажити» автомобільні дороги. Так, наприклад, під час проведення такого масштабного заходу, як Олімпійські ігри у серпні 2008 року, на всіх основних магістралях міста була відмежована спеціальна «олімпійська смуга», яку не можна було займати звичайному транспорту. Окрім того, авто з номерами, що закінчуються парною цифрою, могли виїздити у місто лише у парні числа місяця, а з непарною цифрою — відповідно у непарні.

Проблему перевезення пасажирів вирішує в Пекіні, окрім наземного транспорту, широко розгалужена система метрополітену. У 2014 році вона налічує 17 ліній із загальною протяжністю 465 км. Пасажири обслуговуються на 277 станціях.

Планування Пекінського метрополітену розпочалося у 1953 році. Перші дві лінії були введені до експлуатації 1 жовтня 1969 року. Перша лінія (1号线) проходить вздовж центрального проспекту міста Чан'аньцзе, поєднуючи центр міста із його західним (станція Пін'гоюань — 苹果园站) і східним (станція

Сихуейдун — 四惠東站) районами. Друга лінія (2号线) — це кільце, що проходить уздовж умовного кордону історичного центру, або «внутрішнього міста». Стрімкого розвитку і розбудови зазнав Пекінський метрополітен в останнє десятиліття. Зокрема, декілька нових унікальних ліній було збудовано напередодні Олімпіади 2008 року, серед яких — восьма лінія (8号线), що поєднує центр столиці з олімпійськими об'єктами, а також спеціальна лінія до столичного аеропорту (机场线).

Архітектура Пекінського метрополітену неоднорідна. Станції, які будувалися у 70—90-ті роки ХХ ст., не відзначаються особливою стилістикою і нагадують найпростіші станції Київського метрополітену радянських часів. Однак нові лінії, збудовані за останнє десятиліття, відзначаються сучасним, часто «хайтеківським» дизайном. Електронне оснащення, сучасні матеріали і технології — це провідна риса нових станцій Пекінського метро. Варто зазначити, що китайці приділяють ретельну увагу забезпеченню безпеки функціонування метрополітену. Щоб потрапити на станцію, треба пройти контрольний пункт, де речі кожного пасажирів пропускають скрізь камеру спостереження, як це зазвичай буває в аеропортах.

Пекінський метрополітен обслуговує кожного дня приблизно 10 млн пасажирів. За сво-

їм масштабом він посідає друге місто у світі серед систем міського підземного транспорту.

Рис. 1. Вхід до станції метро «Бейтучен» (8 лінія)

Рис. 2. Станція метро «Юнхегун» (5 лінія)

Рис. 3. Вагон Пекінського метро

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Зробіть переклад китайською мовою:

- Пане, мені потрібно відправити посилку _____。
- Ці книги — нові _____。
- Будь ласка, запакуйте _____。
- Куди слід відправити посилку? _____?
- Ти хочеш відправити морським чи авіатранспортом? _____?
- Будь ласка, напишіть тут своє ім'я _____。
- Я хочу купити кілька листівок і надіслати друзям. _____。
- Дайте мені, будь ласка, ті дві листівки _____。
- Скажіть, будь ласка, як правильно підписати конверт? _____?
- Спочатку поклади лист у конверт _____。
- Зверху напиши адресу та ім'я отримувача _____。
- Потім справа наклеї цю марку _____。
- Пане, я ще маю отримати посилку _____。
- Вам слід посилку забирати на митниці _____。
- Скажіть, будь ласка, де знаходиться митниця? _____?
- Митниця знаходиться недалеко від університету. _____。
- Не забудьте взяти з собою паспорт! _____!

II Завершіть пропоновані діалогі:

- 1) A: 先生, 我要寄这个包裹。
B: _____。
- 2) B: 你要往哪儿寄?
A: _____。
- 3) B: _____?
A: 寄航空比海运贵, 但是比海运快得多。寄航空吧!
- 4) B: 你还要什么?
A: _____。
- 5) A: 请问, 怎样写好信封?
B: _____。
- 6) B: 你汉语说得很流利!
A: _____。
- 7) B: 我们这儿有很多好看的明信片。请看一下, 你一定会喜欢。
A: _____?

III Вставте відповідний комплемент результату:

好 错 对 完 好 懂

1. 我听__他说的话。
2. 你要拿__你的护照。
3. 我因为写__车号, 所以坐__公共汽车。
4. 学生们没有记__老师的名字。

IV Перепишіть речення, використовуючи 把

1. 我写完汉字。
2. 他填好那张表。
3. 你的自行车我方在那里。
4. 你写错了, 这是“日”, 你写成了“目”。
5. 这是李老师的书, 请给他好吗?

V Перепишіть речення, використовуючи конструкцію «A离B远/近»:

1. 从莫斯科到基辅坐火车需要8-9小时。
2. 从宿舍到大学坐地铁需要15分钟。
3. 银行在商店的对面。

4. 从这儿去图书馆只要过条马路，就到了。
5. 去车站应该往前走200米，以后往右拐。
6. 北京和基辅的时差有5-6小时。

VI Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Отримати посилку з України на митниці».

VII Творче завдання

Написати твір за темою «Поїздка з друзями на площу Тяньаньмень».

八、阅读理解 阅读 та розуміння тексту

I 看课文以前，先做好下列习题

一. 请看这些词语，设想下面短文是什么内容。

- 一封信
- 一个信封
- 欣赏
- 音乐
- 寄信
- 光盘
- 纪念邮票

二. 下面词语读音是什么？其中哪些是普通名词、地名、形容词？请画线连起来。

颐和园	bādálǐng	
十三陵	xiāngxì	
八达岭	dìzhǐ	普通名词
名胜古迹	yíhéyuán	地名
详细	jìniàn	形容词
地址	shísānlíng	
纪念	bādálǐng	

聪明的儿子

1. 寄信

爸爸想给住在乌克兰和西安的亲人寄信和北京风景明信片。这些明信片色彩鲜明。明信片里有故宫、颐和园、十三陵、八达岭等名胜古迹。爸爸写，这些地方他还没有都去过，他只有上下班，还有去附近的商场，别的地方都来不及。

爸爸写了两封信，一封信的信封是大的，一封信的信封是小的。封信上写了收信人和寄信人的详细地址，贴了邮票。

本来爸爸想用纪念邮票，但是一张也没有，而家里有一套很鲜明的动物邮票。

爸爸让儿子去邮局寄。邮局在公园旁边，离他们家不太远，不用坐公共汽车去。他骑着自行车去了，一边骑自行车，一边欣赏路边的风景。邮局里的人太多，儿子只好排队。邮局里很热闹，儿子又看着书，不注意，错过了他的轮次。

过了一会儿，儿子回家了。爸爸问：“你把信寄了吗？”儿子说：“寄了。爸爸，您把邮票贴错了。往西安寄的信是小的，您贴了五块钱邮票；往乌克兰寄的信是大的，您贴了八毛钱邮票。”爸爸问儿子：“你把邮票换了吗？”儿子说：“您已经贴好了邮票了，我不能换邮票，我把里边的信换了。”

2. 把我寄去

爸爸买了一套音乐光盘，说：“把这套光盘给奶奶，她喜欢听音乐。”奶奶经常听古典音乐，世界名曲，连民歌也喜欢听。虽然他的年龄大，但是他比有的年级人更喜欢听现代音乐。奶奶不会用电脑从网上下载音乐，而且她很喜欢受到孩子送的礼物。所以爸爸和儿子经常买光盘寄给奶奶。

爸爸把光盘包装好，邮票都贴上了，和儿子一起去邮局。过了两个星期，奶奶来信了，她说：“下个月让我的孙子到上海来玩儿吧，我很想看他。”爸爸想了一会儿，跟儿子说：“下个月我和你妈妈都很忙，谁送你去啊？”儿子说：“没关系，爸爸，您在我身上贴上邮票，把我寄去！”

3. 爸爸没有帮我

儿子每天的练习都做得不对，可是昨天的练习都做对了。老师很高兴，问他：“每天你练习都做得不好，为什么昨天做得很好？你爸爸昨天一定帮助你了，”儿子说：“没有。老师，我爸爸昨天晚上没有回家，我想我应该自己做了。”

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、爸爸要寄两个大信封。 ( )
- 二、爸爸往北京寄信。 ( )
- 三、爸爸没陪儿子去邮局寄两封信。 ( )
- 四、儿子把信封里边的信换了，是因为他想作坏事。 ( )
- 五、爸爸把收信人的详细地址写错了。 ( )
- 六、奶奶不喜欢听现代音乐。 ( )
- 七、奶奶住在上海。 ( )
- 八、奶奶想过来看看他孙子。 ( )
- 九、这一天，儿子作业写得对，因为他爸爸帮助他了。 ( )
- 十、老师不信息儿子的作业是他自己做的。 ( )

III 根据这短文内容，请填空：

邮票、买、寄、把、骑、欣赏现代、信、想

一、	回国时,请你给我寄一封___。
二、	我要___一封重要的信到纽约,要贴什么邮票?
三、	我想___两张八毛的邮票。
四、	我来北京的时候,很___妈妈,给他写了不少信。
五、	我朋友最喜欢听___音乐。
六、	到邮局寄信时,我发现爸爸忘贴了___。
七、	每天安东___作业写得很好。
八、	他___自行车上下学。
九、	琳娜常常回家的时候___美丽的风景。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
2	亠			верх	ситуація	午、年、乞
3	幺		yāo	крихітний	колір і розмір	幻、幼、畿
4	车		chē	візок	речі	输、轮、软
5	业		yè	промисел	суспільство	凿
6	而		ér	та, але	ситуація	耐、耍、鹇
12	黑		hēi	чорний	колір і розмір	黯、默、黠

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

路 → 路

Ієрогліф складається з двох графічних елементів: перший — спрощене написання графеми «нога» (足) характеризує засіб пересування, а другий — «іти», «прибувати» (各) безпосередньо вказує на рух. Сполучення вищезначених елементів, описує «шлях» як те, по чому йдуть пішки.

铁 → 铁

До складу цього ієрогліфа у сучасному написанні входять дві графеми: перша — «золото» (钅), а друга — «втрачати» (失). Таке графічне сполучення передає наступний зміст: «залізо» — це метал, який не має такої цінності, як золото, іншими словами, втратив у ціні.

喊 → 喊

Ієрогліф складається з двох знаків: перший — графема «рот» (口), яка у складі цього ієрогліфа має значення «видавати звуки»; другий — графема «всі» або «щосили», «якогома більше» (咸). Отже, «кричати» — це «говорити якомога голосніше».

公 → 公

До складу цього ієрогліфа входять два графічні елементи: перший — «ділити» чи «протижний» (八), другий — «особистий» (厶). Отже, виходячи з загального значення графічних компонентів цього знака, «громадське» — це «протижне приватному».

十一、写字 Правопис ієрогліфів

运 运 运 运 运 运 运 运

海 海 海 海 海 海 海 海 海 海

窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗 窗

原 原 原 原 原 原 原 原 原 原

单 单 单 单 单 单 单 单 单

原 原 原 原 原 原 原 原 原 原

寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄 寄

封 封 封 封 封 封 封 封 封 封

收 收 收 收 收 收 收

票 票 票 票 票 票 票 票 票 票

第十九课

中国画跟油画不一样

一、课文

Текст

(李 老 师 跟 留 学 生 去 美 术 馆 参 观 画 展)

李 老 师：北 京 有 很 多 博 物 馆，留 学 生 常 常 去 那 儿 为 了 更 好 了 解 中 国 文 化、更 好 学 会 汉 语。北 京 有 很 多 各 种 各 样 的 博 物 馆，比 如 说 中 国 历 史 博 物 馆、孔 子 博 物 馆、民 俗 博 物 馆、科 学 技 术 博 物 馆 等 等。今 天 我 们 去 美 术 馆 参 观 展 览 会。展 览 会 分 两 个 部 分：绘 画 部 分 和 书 法 部 分。咱 们 来 早 了，美 术 馆 还 没 有 开 门 呢。

安 娜：来 早 了 比 来 晚 了 好。老 师 请 问，是 现 代 绘 画 还 是 古 代 画？

李 老 师：是 现 代 绘 画，除 了 传 统 艺 术 以 外，还 有 油 画、水 彩 画、色 粉 画 等。

田 中：以 前 中 国 画 家 不 画 这 种 画 儿。

李 老 师：对，以 前 只 画 水 墨 画，有 人 物 画、山 水 画 和 花 草 画。

安 娜：今 天 我 一 定 要 参 观 一 个 上 午。我 们 西 方 人 参 观 以 后 能 更 好 了 解 中 国 美 术。

田 中：你 真 喜 欢 中 国 画！

安 娜：是 啊，我 很 喜 欢 徐 悲 鸿 画 的 马。李 老 师：我 跟 你 一 样，也 很 喜 欢 中 国 画。从 我 十 岁 开 始，妈 妈 就 教 我 画 中 国 画。你 说 说，我 中 国 画 画 了 多 少 年 了？

安 娜：啊，已 经 画 了 十 年 了！我 真 不 知 道 您 还 是 一 位 画 家！

李 老 师：不 敢 当，我 爸 爸 跟 我 妈 妈 一 样 喜 欢 中 国 画，可 是 他 自 己 不 会 画。我 爸 爸 有 很 多 爱 好，他 喜 欢 唱 中 国 京 剧。我 没 有 他 那 么 喜 欢 中 国 京 剧。现 在 他 已 经 退 休 了，现 在 他 在 家 还 常 常 唱 京 剧。

萨 沙：田 中 也 很 喜 欢 唱 京 剧，她 唱 得 好 听 极 了。

田中： 哪里哪里。我唱京剧跟你做饭一样，马马虎虎。

李老师： 哈哈！别开玩笑！

李老师和她的学生今天在美术馆参观了一个展览，他们已经看了一个半小时的画儿了，可二楼的还没有看。安娜还打算坐电梯上楼去继续参观画展。对她来说，中国画跟西方画一样美，可是有些不一样的地方。一来，中国画和油画用的材料不一样。中国画用纸，油画常常用布。二来，中国画主要用墨和水画，油画一定要用油彩画。三来，油画没有空白，中国画常常有空白。例如说，徐悲鸿画的画儿：画家只画了一匹马，没有画别的。可是很多参观者觉得还有别的东西。徐悲鸿画的画儿让安娜想象一下——那匹马往她这儿跑来了，她觉得它跑得非常快，好像还有风。这跟齐白石画的虾一样，它们也游来游去。虽然画家没画水，可是欣赏画儿的人觉得有水。参观画展览以后安娜决定买一幅中国画，但是大画家画的一定很贵。可是现在很多年轻画家临摹徐悲鸿画的马。他们的画儿没有徐悲鸿的那么贵，而且差不多跟徐悲鸿的一样好看。

二、生词

Нові слова

1.	中国画	zhōngguóhuà	китайський живопис <i>гохуа</i> 看中国画，喜欢中国画，买中国画，介绍中国画
2.	油画	yóuhuà	картина масляними фарбами 送油画，买油画，卖油画，看油画
3.	一样	yíyàng	однаковий 一样快，一样美，一样帅，一样高，一样糟糕
4.	美术馆	měishùguǎn	музей мистецтв 参观美术馆，到美术馆去
5.	画展	huàzhǎn	виставка картин, виставка живопису
6.	博物馆	bówùguǎn	музей 历史博物馆，文化博物馆，美术博物馆，一座博物馆
7.	为了	wèile	заради, задля; для того, щоб
8.	了解	liǎojiě	розуміти, з'ясувати 了解中国文化
9.	学会	xuéhuì	вивчити, опанувати
10.	民俗	mínsú	фольклор, народні звичаї
11.	科学	kēxué	наука, науковий

12.	技术	jìshù	техніка, технічний 学习技术, 发展技术
13.	展览会	zhǎnlǎnhuì	виставка 国际展览会
14.	分	fēn	ділитися, розрізняти 分两个部分
15.	部分	bùfen	частина, розділ, підрозділ
16.	绘画	huìhuà	малювати, живопис
17.	书法	shūfǎ	каліграфія
18.	早	zǎo	рано
19.	晚	wǎn	пізно
20.	现代	xiàndài	сучасний, сучасність
21.	古代	gǔdài	древній, античний
22.	艺术	yìshù	мистецтво
23.	水彩画	shuǐcǎihuà	картина аквареллю
24.	色粉画	sèfēnhuà	картина пастеллю
25.	画家	huàjiā	художник 老画家, 年轻的画家, 有名的画家
26.	画儿	huàr	картина
27.	水墨画	shuǐmòhuà	картина тушшю
28.	人物画	rénwùhuà	портретний живопис
29.	山水画	shānshuǐhuà	пейзажний живопис
30.	花草	huācǎo	квіти та трави
31.	西方	xīfāng	захід, західний 西方人, 西方音乐, 西方美术, 西方文学, 西方电影
32.	马	mǎ	кінь
33.	不敢当	bù gǎndāng	не вартий (відповідь на комплімент)
34.	爱好	àihào	хобі, захоплення; любити 有很多爱好, 有什么爱好, 爱好画画儿
35.	唱	chàng	співати
36.	退休	tuìxiū	вийти на пенсію
37.	好听	hǎotīng	мелодичний, приємний на слух
38.	饭	fàn	їжа, рис (варений) 做饭
39.	马马虎虎	mǎmǎhūhū	так собі 唱得马马虎虎, 写得马马虎虎, 翻译得马马虎虎, 考得马马虎虎

40.	马虎	mǎhu	недбалий
41.	虎	hǔ	тигр
42.	哈	hā	ха (звуконаслідування сміху)
43.	开玩笑	kāiwánxiào	жартувати 别开玩笑, 开我的玩笑
44.	可	kě	але 可是
45.	电梯	diàntī	ліфт, ескалатор 坐电梯上楼, 等电梯, 电梯司机
46.	继续	jìxù	продовжувати, продовження
47.	美	měi	красивий 很美的中国画, 很美的姑娘
48.	一来	yīlái	по-перше
49.	用	yòng	використовувати
50.	材料	cáiliào	матеріал 用的材料, 画画儿的材料, 做衣服的材料
51.	纸	zhǐ	папір 用纸, 买纸, 一张纸
52.	布	bù	тканина 布衬衫, 布衣服, 用布做衣服
53.	二来	èrlái	по-друге
54.	主要	zhǔyào	головний 主要用, 主要是, 主要有, 主要的活动, 主要的问题
55.	墨	mò	туш 用墨画, 用墨写
56.	油彩	yóucǎi	малярна фарба 用油彩画
57.	三来	sānlái	по-третьє
58.	空白	kòngbái	пробіл, пустий 有空白, 空白的表
59.	例如	lìrú	наприклад
60.	匹	pǐ	рахівне слово для коней 匹马
61.	参观者	cānguānzhě	відвідувач, екскурсант
62.	想象	xiǎngxiàng	уявляти, уява 想象一下, 喜欢想象
63.	跑	pǎo	бігати 跑来, 跑去, 跑得很快, 往宿舍跑
64.	它	tā	він, вона, воно (для тварин та предметів)
65.	风	fēng	вітер 有风, 没有风, 大风
66.	虾	xiā	креветка 画虾, 吃虾
67.	游	yóu	плавати 游得很快, 游了一个小时, 游来游去

68.	欣赏	xīnshǎng	милуватися 欣赏音乐, 欣赏画儿的人
69.	幅	fú	рахівне слово для картин
70.	临摹	línmó	копіювати, наслідувати 临摹徐悲鸿画的马
71.	而且	érqiě	а також; до того ж

专有名词 Власні назви

1.	李老师	Lǐ lǎoshī	викладач Лі
2.	孔子	(孔夫子)	Kǒngzǐ (Kǒngfūzǐ) Конфуцій (китайський мислитель та філософ (551—479 рр. до н. е.))
3.	徐悲鸿	Xú Bēihóng	Сюй Бейхун (китайський художник (1895年7月19日 — 1953年9月26日))
4.	齐白石	Qí Báishí	Ці Байши (китайський художник (1864年1月1日 — 1957年9月16日))

三、语音

Фонетика

I

Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	guān	guán	guǎn	guàn
2.	wēi	wéi	wěi	wèi
3.	lüē	lüé	lüě	lüè
4.	lān	lán	lǎn	làn
5.	āi	ái	ǎi	ài
6.	tuī	tuí	tuǐ	tuì
7.	kōng	kóng	kǒng	kòng
8.	pāo	páo	pǎo	pào

II

Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	qi	4.	quan	7.	zhe	10.	zhu
2.	za	5.	lin	8.	ru	11.	ji
3.	te	6.	can	9.	san	12.	ai

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	kan youhuar	4.	beiduofen
2.	yiyangshuai	5.	meiyoufeng
3.	mozate	6.	yipima

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. _____	4. _____	7. _____
2. _____	5. _____	8. _____
3. _____	6. _____	9. _____

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

- У пропонуваному уроці використано синонімічну пару 不敢当 та 哪里 як відповідь на комплемент. Слід підкреслити, що їм притаманні певні стилістично-функціональні особливості: 1) 哪里 відноситься до розмовного стилю, коли 不敢当 є ввічливою формою такого роду комунікації і тяжіє до офіційного стилю; 2) 哪里 вирізняється високою частотністю використання, що не притаманно 不敢当.
- Окремої уваги заслуговує лексема 参观者 (відвідувач, екскурсант). Структурно це слово можна поділити на дві частини 参观 + 者, де перший елемент (відповідає за семантичну складову) — це дієслово 参观, здійснити екскурсію, а другий (формальний елемент) — суфікс 者, який утворює лексичні одиниці — іменники, часто на позначення осіб за їх діяльністю.
- Слід також звернути увагу на лексичне сполучення 那么贵, що використано у тексті уроку. 那么 у даному випадку має значення так, такою мірою, настільки і використовується для

підкреслення ступеню і міри ознаки або якісної характеристики прикметника, що слідує за ним (贵 — дорогой). Можна додати, що синонімічним до那么 є 这么.

Наприклад: 这本书那么 / 这么贵! Ця книга така дорога!

五、语法   Граматика

I   比較性 зворот 跟... (不)一样

Порівняльний зворот 跟... (不)一样 (такий/не такий як...) використовується для вираження схожості або відмінності двох предметів чи явищ. Речення такого типу утворюється за схемою:

об'єкт А + 跟 + об'єкт В + (不)一样 + ознака
(прикметник/дієслівний зворот)

Наприклад:

- (1) 这幅中国画跟那幅一样。Ця китайська картина така ж, як і та.
- (2) 这次展览会跟那次的一样大。Виставка цього разу така ж велика, як і минулого.
- (3) 这位科学家跟那位不一样有名。Цей і той науковці не однаково відомі.

Коли об'єкти порівняння в реченні виражені одним іменником, другий раз він може опуститися. Наприклад:

- (4) 这本汉语课本跟那本一样新。Цей підручник китайської мови такий же новий, як і той (другий раз «підручник китайської мови» не повторюється).

II   Комплемент міри та часу (2)

Коли у реченні з комплементом міри і часу використовуються одночасно дві частки 了 — після дієслова і в кінці речення — то це є показником дії, що продовжується. Порядок слів у реченні такий:

підмет + присудок + 了 + комплемент часу і міри + 的 + додаток + 了

Наприклад:

- (1) 我已经学了两年汉语了。Я вивчаю китайську мову вже 2 роки.
- (2) 我已经学了两年汉语。Я вивчав китайську мову 2 роки.
- (3) 你画了多长时间画儿了? Скільки часу ти вже малюєш картину?

III   Конструкція 从...开始

Конструкція 从...开始 в китайській мові вказує на запланований відлік часу з початку певної дії. На українську мову перекладається, як «починаючи з...» Наприклад:

- (1) 从明天开始, 你应该每天给我打电话。Від завтра ти маєш щоденно мені телефонувати.
- (2) 从我十岁开始, 我妈妈开始教我画中国画儿。Починаючи з десяти років, мати навчала мене малювати китайські картини.

IV Конструкція 一来..., 二来..., 三来...

Конструкція 一来..., 二来..., 三来... (по-перше..., по-друге..., по-третє...) в китайській мові вводить перелік доказів (аргументів) на підтвердження того, про що йшлося у попередньому реченні. Наприклад:

我们每天早上喝中国茶, 一来绿茶非常好喝, 二来对身体很好。Ми кожного ранку п'ємо китайський чай, по-перше, він дуже смачний, по-друге, корисний для здоров'я.

六、文化知识 Культурологічний коментар

КИТАЙСЬКИЙ ТРАДИЦІЙНИЙ ЖИВОПИС ГОХУА

Китайський традиційний живопис *гохуа* (国画) — один з провідних напрямів східного образотворчого мистецтва. Його коріння сягає сивої давнини, а найдавніші сувої із зображенням людей датуються періодом Воюючих царств (V—III ст. до н. е.). *Гохуа* відрізняється від західного живопису як за тематикою, так і за технікою зображення.

Стилі *гохуа*: *гунбі* та *сеі*. Для картин у стилі *гунбі* (工笔 — «ретельний пензлик») властиве ретельне виписування контурних ліній, що окреслюють предмети (рис.1, 3). Інколи його називають «стилем чітких ліній». Яскраві мінеральні фарби, що застосовуються у цих картинах, роблять їх вигляд досить декоративним. Тому саме у стилі *гунбі* працювали професійні живописці, що розписували інтер'єри імператорських палаців та будинків знаті. Картини у стилі *сеі* (写意 — «відтворення ідеї») навпаки нехтують чіткими лініями й обрисами (рис. 2, 5—7). Ці полотна створюються шляхом безпосереднього нанесення тушшю «фактури» зображуваного предмета. Художника більше хвилює відтворення емоцій, душевного стану, аніж точність деталей. Стиль *сеі* ще називають «грубим пензликом». Художники зверталися до таких прийомів, як узагальнення, гіперболізація, асоціації. «Грубим пензликом» користувалися художники-інтелектуали, що писали під впливом мит-

тевого враження чи настрою. Вони творили тушшю в чорно-білій палітрі, завдяки чому їх картини набували прихованої експресії та не-підробної відвертості.

Обов'язковими атрибутами картин обох стилів є назва, віршовий супровід і особиста печатка автора (рис. 3). Китайські художники вносили до картини елементи каліграфії у вигляді запису вірша, що виражає їх душевний стан або відношення до предмета зображення. Віршовий напис повинен доповнити образний зміст картини. Завершується композиція картини червоною печаткою. Цей яскравий колір, контрастуючи з чорно-білим чи кольоровим тлом живописного полотна, надає йому композиційної завершеності.

Важливою особливістю композиції китайської картини, що відрізняє її від західного живопису, є присутність «пустот». Вони можуть передаватися через білі хмари, туман чи відблиск сонячного чи місячного світла або ж залишатися пустим місцем. «Пустота» завжди є символом, що натякає на неможливість існуючими засобами відтворити повноту задуму художника. Завжди залишається простір для фантазії глядача.

Жанри китайського живопису. Існують три основні жанри живопису *гохуа*: образи людей (人物 — rénwù «люди»), пейзаж (山水 —

shānshuǐ, «гори — води») і фауна-флора (花鸟画 — huāniǎo — «квіти — птахи»).

Першим виник жанр «люди» і досяг розквіту в період Шести династій (220—589). Давньокитайський теоретик мистецтва Ґу Кайчжи (348—409) висунув вимогу «відтворювати у портреті внутрішній світ персонажа». Послідовники залишилися вірними цій концепції (рис. 1, 4).

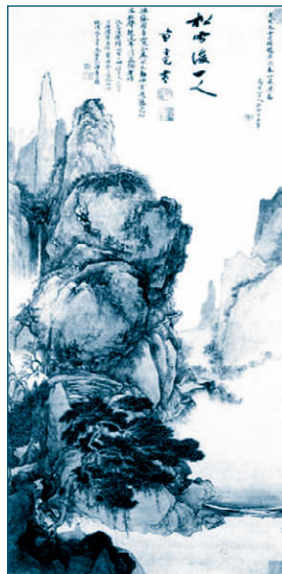

Рис. 1. Цзінь Тінбяо. «Красуні, що заколюють волосся», доба Цін

Рис. 2. Ван Лі. «Гарбузи» із серії «Звуки осені», сучасний живопис

Рис. 3. Ван Хуей. «Водоспад у горах навесні», доба Цін

Рис. 4. Лю Гохуей. «Гравці», сучасний живопис

Жанр «квіти — птахи» став самостійним також за династії Тан. Для нього характерні теми трав, квітів, бамбука, каменів, а також тварин, птахів, комах, риб тощо (рис. 2, 5—7). Цікаво, що зображення птахів було звичайним сюжетом для китайського живопису здавна. До початку VI ст. художники уміли зображати птахів з неймовірною ілюзорною достовірністю. Так, легенда говорить, що у часи Шести династій жив майстер Чжан Сен'ю. Саме тоді в один із місцевих храмів часто залітали голуби і сідали на статую Будди. Художник із такою майстерністю зобразив на стінах яструба та сокола, що голубів відтоді

там не бачили. Однак у живописі птахи частіше символізують духовне начало в людині. Зображення квітів прийшло до живопису з прикладного мистецтва, а також поезії, де вони завжди були образами, що підкреслювали характер та настрої людини.

Традиційне знаряддя китайського художника — це так звані «чотири скарби кабінету» — папір, пензлик, туш і тушечниця. У давнину китайські художники писали на шовку. У XIII—VI ст. була винайдена технологія виготовлення особливого паперу *сюаньчжи* (宣纸) з кори дерев та рисової соломи. Дякуючи гарній водопроникності та чутливості до роз-

чину туші, цей папір дозволив досягти широкої палітри відтінків у межах монохромного живопису: від густо-чорного до світло-сірого. Згодом він став основним матеріалом для створення живописних сувоїв *лохуа*.

Мистецтво живопису *лохуа* має довгу історію і не втратило своєї вартості й актуальності й дотепер. Неперевершеними майстрами китайського традиційного живопису кін. XIX — першої пол. XX ст. є Ці Байши і Сюй Бейхун. Кожен з них виробив свою неповторну манеру художнього зображення.

Ці Байши (齐白石) — яскравий представник жанру «квіти — птахи». Він народився у бідній родині у селищі Сінцзиу (пров. Хунань). Почав малювати у 20 років (переважно портрети красунь), згодом навчався віршоскладанню та граверній справі. У 40 років залишив рідне селище і побував у різних кутках Китаю. З 1917 року жив і працював у Пекіні, присвятивши себе живопису. У похилому віці здобув статус світової слави живописця та був нагороджений міжнародною премією Миру (1955).

Ці Байши продовжив традиції художників-інтелектуалів. Він дотримувався давнього принципу: *«Мистецтво лежить на межі подібності й неподібності, повний збіг — вульгарний, відсутність подібності — обман»*. Довго проживши у сільській місцевості, він із захопленням малював сільські пейзажі, овочі, плоди, комах, птахів, риб тощо. За манерою виконання картини пана Ці належать до стилю *сеі*: вільний рух пензлика, лаконічна композиція та відсутність надмірної декоративності. Широкого визнання здобула його картина «Креветки» (рис. 6), виконана у чорно-білих тонах. Маленькі мешканці водяного простору зображені так, що відчувається напівпрозорість їхніх тіл. Їх існування скороминуче, але вони насолоджуються кожним моментом життя — ось що хоче сказати художник. На іншій кар-

тині Ці Байши зобразив курчат, що б'ються за черв'яка (рис. 7), і зробив напис «Згодом вони кликатимуть один одного» (他日相呼). Автор хотів донести до глядачів думку, що зараз пташенята маленькі й нерозумні, тому сваряться через дрібниці, а згодом подорослішають і стануть друзями, будуть тягнутися один до одного. В алегоричних образах художник розмірковує над сутністю людського буття.

Сюй Бейхун 徐悲鸿 — народився у сім'ї художника-самоучки у місті Ісін (пров. Цзянсу). Батько став його першим учителем малювання. У дитинстві Сюй Бейхун любляв копіювати ілюстрації до книги «Сад гірчичного зернятка», що являє собою трактат XVII ст. з теорії мистецтва, скарбницю досвіду великих майстрів китайського живопису. У трактаті поміщені репродукції пейзажних сувоїв різних епох, а також картини відомих майстрів у жанрі «квіти — птахи». Досягнувши повноліття, Сюй Бейхун мав намір поїхати до Шанхаю для навчання європейській манері живопису. Однак хвороба батька стала на заваді. Проте 1919 року він склав іспити і отримав стипендію на навчання у Франції — в Національній вищій художній школі. В період навчання за кордоном він опанував технікою малюнку з натури, а згодом відвідав ряд європейських країн, де познайомився з полотнами видатних західних живописців.

1928 року Сюй Бейхун повернувся до Китаю, де був запрошений на посаду професора кафедри живопису в Центральному університеті в Нанкіні. Пізніше він обійняв посаду декана художнього факультету Пекінського університету. Він виступив за реформу викладання живопису, увівши до навчальної програми курс західноєвропейської техніки живопису. За його запрошенням професором Нанкінського університету був призначений Ці Байши. У 1930-ті роки Сюй Бейхун пише свої відомі полотна у західному стилі «Тянь

Хен і 500 розбійників», «Весняний дощ на річці Ліцзян» та ін. Після проголошення КНР він обіймав посаду ректора Центральної академії живопису Китаю. Сюй Бейхун провадив ідею реформування традиційної техніки живопису на основі введення західноєвропейських

елементів. Свої ідеї він утілював на практиці, зокрема у власній серії картин, присвяченій зображенню коней. Вершиною його реформаторського мистецтва вважається картина «Кінь, що мчить галопом» (рис. 8).

Рис. 5. Ці Байши. «Флоди лічжи»

Рис. 6. Ці Байши. «Креветки»

Рис. 7. Ці Байши. «Курчата»

Рис. 8. Сюй Бейхун. «Кінь, що мчить галопом»

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Зробіть переклад китайською мовою:

- Краще прийти раніше, ніж пізніше _____。
- Окрім портретного, тут ще є пейзажний живопис _____。
- Мені, як і тобі, дуже подобається ця картина _____。
- Я з восьми років учився малювати _____。
- Порахуй, як довго я вже займаюсь живописом? _____?
- Виявляється, ви — художник?! _____?!
- Ну, що ви! (відповідь на комплімент) _____!
- Я маю багато різноманітних хобі _____。
- Нині він уже на пенсії _____。
- Вона дуже гарно співає _____。
- Так собі (оцінка) _____。
- Не треба жартувати! _____!

Анна збирається піднятися на третій поверх ліфтом. _____

На його думку, ... _____

Наприклад, ... _____

Художник зобразив тільки коня і нічого більше _____

Ці картини не такі вже й дорогі, до того ж дуже гарні. _____

Скільки часу мама вже готує цю українську страву? _____

Я вже півтора роки граю у волейбол. _____

Анна вже три роки вивчає японську мову в університеті. _____

Він із семи років почав грати у футбол. _____

Починаючи з наступного року, ми будемо дивитися китайські фільми. _____

Ми всі дуже любимо відправляти авіапосилки, по-перше, це дуже зручно, по-друге — не дорого. _____

II Завершіть пропоновані діалогі:

- 1) A: _____?
B: 北京有很多博物馆, 留学生常常去那儿为了更好了解中国文化。
- 2) A: _____?
B: 今天我们去美术馆参观展览会。
- 3) A: 老师, 请问, 是现代绘画还是古代画?
B: _____。
- 4) A: 我真不知道您还是一位画家!
B: _____。
- 5) A: _____?
B: 从我十岁开始, 妈妈就教我画中国画。
- 6) A: 萨沙也很喜欢画画儿, 他画得好看极了。
B: _____。
- 7) B: _____?
A: 对我来说, 中国画跟西方画一样美。

III Утворіть порівняльні речення:

1. 我忙，他也很忙。
2. 安娜20岁，萨沙也20岁。
3. 这辆车20万块钱，那辆也是。
4. 这位画家很有名，那位也是。
5. 我的衣服很漂亮，她的衣服也很漂亮。
6. 她的头发长，你的的头发也很长。

III Складіть речення із вказаними лексичними одиницями:

为了: _____。

了解: _____。

退休: _____。

好听: _____。

马马虎虎: _____。

开玩笑: _____。

继续: _____。

主要: _____。

空白: _____。

例如: _____。

想象: _____。

欣赏: _____。

临摹: _____。

而且: _____。

一样: _____。

V Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, складіть діалог за ситуацією «Відвідування виставки європейського живопису».

VI Творче завдання

Написати твір за темою «Мое хобі».

八、阅读理解 Читання та розуміння тексту

I 看课文以前，先做好下列练习。

(一) 请看这些词语，设想下面短文是什么内容。

爱好

管孩子

书店

卡拉OK

画画

唱歌

(二) 下面词语读音是什么？其中那些是人名？哪些是音乐器？哪些是音乐作品？那些请画线连起来。

贝多芬

xiàobāng

( )

莫扎特

èquányìngyuè

( )

肖邦

bèiduōfēn

音乐器

民族音乐

gāngqín

音乐家

二泉映月

jítā

音乐作品

钢琴

mòzātè

( )

吉他

mínzúyīnyuè

( )

II 根据课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、女儿每个爱好都一开始就放弃了。 ( )
- 二、现在他们家里一个乐器也没有。 ( )
- 三、爸爸陪着女儿去音乐老师家。 ( )
- 四、他没找到关于保育孩子的书。 ( )
- 五、售货员说“别管孩子”是最有意思的一本书。 ( )
- 六、最后他知道了怎么教育孩子。 ( )

管孩子还是不管孩子

我女儿今年十四岁, 她已经开始不听我们的话了, 常常让我和妈妈生气。我们让她学画画儿, 每个星期天我都不休息, 跟她一起坐公共汽车去老师的家。可是刚学了一个月, 女儿说画画不容易, 不想学习了。她还说, 她爱好音乐, 所以我们让她学唱歌, 找到了有经验的老师。她让我们买了卡拉OK盘, 我们就买了。有机会, 她一定去参加卡拉OK比赛。可是刚学了两个月, 她又说唱歌不容易, 她不想再学了。然后, 女儿告诉我们她喜欢听古典音乐, 贝多芬, 莫扎特, 肖邦, 中国的民族音乐, “春江花月夜”, “二泉映月”。买许多光盘都不用说, 还买了钢琴。现在刚学了一个月, 她说学弹钢琴跟学唱歌一样没意思。她说, 她喜欢吉他。我们买了吉他, 找了老师, 陪着女儿去老师家, 但是刚学了三个月, 她说不想再学拉吉他了。现在我们家有很多谁也不需要的音乐光盘、音乐课本和音乐器。我们不知道怎么办。是不是别的孩子都跟我的女儿一样?

昨天我想找一本怎么教育孩子的书, 可是我遇到了困难! 上午十一点从家出发, 家附近的书店找不到这种类型的书, 不得不去市中心的商场, 那里的书店也没有我需要的书。我只好坐半个小时的地铁去福州路上海书城。下午差一刻两点才到了这家书店。那儿我终于找到了关于教育孩子的书。售货员给我找出了三本书: 一本是“别管孩子”, 一本是“孩子不能不管”, 还有一本是“管还是不管孩子”。我把三本书都买来了, 也都看了, 可是三本书的观点一本跟一本不一样。

我常常想, 应该怎么样教育孩子, 大人的观点跟孩子不一样, 外国人的观点跟中国人的不一样, 孩子跟孩子也不一样。大人让孩子学弹钢琴, 可是这个孩子可能听到钢琴就头疼; 大人让孩子学画画儿, 可是孩子喜欢唱京剧。听说外国的孩子下课就可以做自己喜欢的事情, 中国的孩子晚上十一点还要做练习。我朋友的孩子不用她爸爸妈妈管, 可是我女儿……

管孩子还是不管孩子, 真是一个大问题啊!

III 根据短文内容，请选择最恰当的答案：

- 1) 说话的人最可能是谁？
  - a. 妈妈
  - b. 女儿
  - c. 爸爸
  - d. 老师
- 2) 女儿拉吉他弹了多长时间？
  - a. 一个月
  - b. 两个月
  - c. 三个月
  - d. 四个月
- 3) 文中没有提到的爱好是：
  - a. 弹吉他
  - b. 唱京剧
  - c. 画画
  - d. 弹钢琴
- 4) 父母对女儿的品行感觉怎么样？
  - a. 高兴
  - b. 气氛
  - c. 愉快
  - d. 悲伤
- 5) 他为什么去书店买书？
  - a. 闲得无聊了
  - b. 想看看怎么教育孩子
  - c. 家里的书都看完了，想买新的
  - d. 想看看怎么治疗孩子
- 6) 需要的书他找了多长时间？
  - a. 半个小时
  - b. 两个小时
  - c. 两个多小时
  - d. 三个多小时
- 7) 他买了哪本书？
  - a. “别管孩子”
  - b. “孩子不能不管”
  - c. “管还是不管孩子”
  - d. 都买了
- 8) 他最后的想法是……
  - a. 知道应该管孩子
  - b. 知道不行管孩子
  - c. 觉得妈妈应该管孩子
  - d. 不知道应不应该管孩子

IV 把下面的词语整理成句子：

- 一、喜欢   音乐   现代   喜欢   古代   还是   你   音乐   ？
 二、也   参加   比赛   一   没   琳娜   卡拉OK   次   。
 三、比   喜欢   你   音乐   更   我   。
 四、吉他   一样   爸爸   好   弹   的   跟   我   弹   。
 五、刻   商店   差   才   下午   了   点   家   四   那   一   到   。
 六、他   听   的   不   小李   话   常常   妈妈   。

九、部首知识   Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графем у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
4	风		fēng	вітер	природа	飗、颶、飘
6	白		jiù	ступка	речі	舅
6	虍			голова тигра	тварини	虑、虐、虚

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
7	麥	麦	mài	пшениця	рослини	麩、麸
8	鱼		yú	риба	тварини	鲑、鳕、蛙
9	骨		gǔ	кістка	частини тіла	髌、髌、髓

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

博 → 博	В ієрогліфі можна умовно виділити дві частини: перша — графема «десять» (十), яка у складі цього знака має значення «південь, північ, захід, схід — всі напрями світу»; друга частина — елемент 専, що перекладається як «поширений», «розповсюджений». Отже, графічне сполучення двох вищеозначених елементів передає значення «широко розповсюджений», «поширений».
空 → 空	Знак складається з двох графічних елементів: перший — графема «печера» (穴), другий елемент (工) у складі цього ієрогліфа має значення «рити печеру». Таким чином, графічне сполучення цих двох елементів мало передавати наступний зміст: печера — це «порожнеча», «діра», яка утворюється у скелі, після того як люди вибирають землю.
如 → 如	Цей ієрогліф перекладається як «відповідно до» та складається з двох графем: перша — «жінка» (女), яка у складі цього знака передає зміст «служниця», «рабиня»; друга — «рот» (口), яка має значення «наказ», «виконувати наказ». Разом ці дві графеми змальовують наступну ситуацію: служниці діють «відповідно до» наказу.
蛭 → 蛭	У сучасному варіанті написання цей ієрогліф складається з двох графічних елементів: перший — графема «черв'як» (虫), цей знак у складі ієрогліфів вказує на дуже маленький розмір тварини; другий — піктограма «вниз», «під» (下). Отже, за уявленнями стародавніх китайців, «креветка» — це дуже маленька істота, яка постійно перебуває під водою.

十一、写字 Правопис ієрогліфів

解 解

跑 跑

唱唱唱唱唱唱唱唱唱唱

技技技技技技技技

馆馆馆馆馆馆馆馆馆馆

博博博博博博博博博博

彩彩彩彩彩彩彩彩彩彩

敢敢敢敢敢敢敢敢敢敢

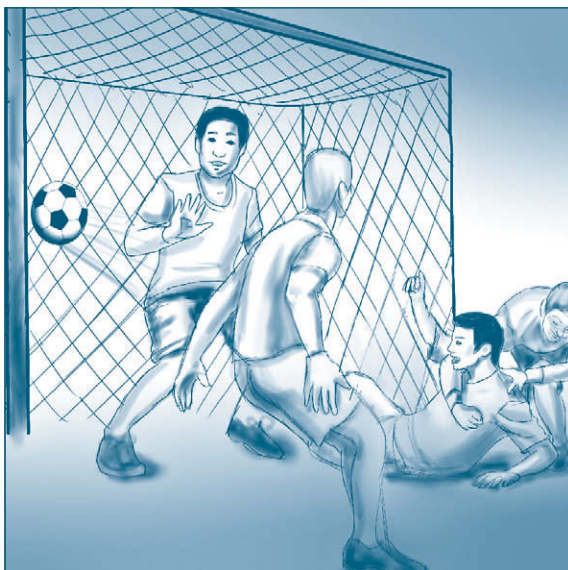
继继继继继继继继继继

部部部部部部部部部部

代代代代代代

艺艺艺艺艺

第二十课 校园的足球场在宿舍 楼的西边

一、课文

Текст

陆白军：田中，你知道校园的足球场在哪儿？

田中：那当然知道，校园的足球场在宿舍楼的西边。你去足球场做什么？

陆白军：听说上个星期你们留学生队赢了一场足球比赛，我想写一篇文章，介绍一下留学生足球队的事儿。

田中：太好了！我也看了那场比赛。你是怎么知道的？

陆白军：我是听你学生讨论的。别忘了我是记者，我今天是来给你们提一些问题的。你们留学生队是跟谁比赛的？

田中：我们队是跟中国大学生队比赛的。

陆白军：是在哪儿比赛的？

田中：是在我们学校的足球场比赛的。

陆白军：中国大学生队的水平比留学生的高吧？

田中：是啊，留学生的水平没有他们的高，也可以说他们的水平比留学生的高多了。萨沙说，大学生队的教练是从国家队来的。

陆白军：他是什么时候从国家队下来的？

田中：他是去年从国家队下来的。这位教练下来以后，大学生队的水平提高得很快。大学生队的10号踢得非常好。左边的5号、右边的12号跑得都很快。

陆白军：你们留学生队呢？

田中：我们的队员是从不同的国家来的，他们不常练。

陆白军：那他们是怎么赢的？

田中：上半场0比0。下半场大学生队帮助留学生队进了一个球，是1比0赢的。

北京大学的校园很大，比基辅国立大学的大得多。教学楼是在宿舍楼和图书馆的中间。图书馆对面有一个小医务室。宿舍楼南边有一个食堂，下课以后很多学生去那儿吃吃饭。体育馆离学生宿舍楼也不太远，走5分钟就到了。冬天时学生常常去体育馆锻炼身体，可是夏天、春天和秋天的时候他们都在外面打各种各样的球，比如说打乒乓球、打羽毛球、打篮球什么的。操场的东北边是留学生的宿舍楼，可是现在很多外国人在校园的外面租房子。他们为什么想搬到外边去？学校里有商店、食堂、还有邮局和银行，多方便呀。离教室也很近，每天可以多睡一会儿懒觉，而且房租也比外面的便宜。虽然方便，可是学校的宿舍没有厨房，房间里没有卫生间，生活有些不方便。最主要的是，周围都是留学生，对学习汉语没有好处。萨沙和田中也搬到外边去了。今天安娜打算去参观萨沙租的房子，是星期日下午跟朋友们一起去的。房子在花园小区，离北大不远。他们是坐公共汽车去的。在花园小区前边下车，往前走3分钟就到了萨沙和田中住的14号楼。14号楼下边是小花园，右边有一个商店，商店旁边是书店。右边是银行和邮局。萨沙的房子在三层，上边还有七层。那套房子一共有63平方米。进门以后左边是卫生间，右边是客厅。厨房在客厅北边，卧室在客厅北边。卧室外边有一个大阳台。

二、生词

Нові слова

1. 校园	xiàoyuán	кампус, університетське містечко 校园的足球场
2. 足球场	zúqiúchǎng	футбольне поле
3. 西边	xībian	західна сторона 厨房西边，医院西边，在公园西边，西边的书店
4. 队	duì	команда 你们队，我们队，中国队，留学生队，语言学院队
5. 赢	yíng	виграти 我赢，他赢，赢他们，赢了没有
6. 场	chǎng	рахівне слово для змагань, концертів, кіно, дощів 一场足球比赛，一场电影，上半场，下半场
7. 篇	piān	рахівне слово для статей 一篇课文，两篇翻译
8. 文章	wénzhāng	стаття 写一篇文章，看文章，长文章

9.	比赛	bǐsài	змагання, змагатися 一场比赛, 一场足球比赛, 赢了一场比赛, 跟留学生队比赛
10.	讨论	tǎolùn	обговорювати, дискутувати
11.	提	tí	піднімати, висувати, згадувати 提一些问题, 提出来
12.	水平	shuǐpíng	рівень 大学生队的水平, 普通话水平, 汉语水平高, 专业水平不高
13.	教练	jiàoliàn	тренер 大学生队的教练, 足球队的教练, 那位教练
14.	国家	guójiā	країна, держава 国家队, 不同国家, 我们国家, 一个国家, 哪个国家
15.	去年	qùnián	минулий рік 去年十二月, 去年圣诞节, 去年开始, 去年认识
16.	提高	tígāo	підвищувати 提高得很快, 提高水平, 提高房租
17.	队员	duìyuán	гравець команди 我们的队员, 有名的队员, 年轻的队员, 很多队员, 老队员, 新队员, 一个队员
18.	不同	bùtóng	різний 不同的人, 不同的学生, 不同时间, 不同语言, 不同岁数
19.	上半场	shàngbànchǎng	перша половина матчу, перший тайм
20.	下半场	xiàbànchǎng	друга половина матчу, другий тайм
21.	进球	jìnqiú	забити м'яч, забити гол 进了一个球
22.	教学楼	jiàoxuélóu	учбовий корпус
23.	中间	zhōngjiān	посередині, між 在宿舍楼和图书馆的中间
24.	对面	duìmiàn	навпроти 坐在我对面, 商店在图书馆对面
25.	医务室	yīwùshì	амбулаторія
26.	南边	nánbian	південна сторона
27.	食堂	shítáng	їдальня 有一个食堂
28.	体育馆	tǐyùguǎn	спортзал

29.	冬天	dōngtiān	зима
30.	夏天	xiàtiān	літо
31.	秋天	qiūtiān	осінь
32.	外面	wàimiàn	назовні, на вулиці, у дворі 去外面玩儿, 去外面看看, 到外面走走
33.	羽毛球	yǔmáoqiú	бадмінтон, волан
34.	篮球	lánqiú	баскетбол
35.	操场	cāochǎng	спортмайданчик
36.	东北边	dōngběibiān	північно-східна сторона
37.	搬	bān	пересувати, переносити, переїжджати 搬到外边去, 搬家
38.	呀	ya	фразова частка, після звуків [a], [e], [i], [o], [ü] використовується замість 啊
39.	教室	jiàoshì	аудиторія
40.	懒	lǎn	ледачий 懒汉
41.	睡懒觉	shuǐlǎnjiào	валятися в ліжку, пізно прокидатися 睡一会儿懒觉
42.	周围	zhōuwéi	навколо 周围都是学生
43.	好处	hǎochu	користь 没有好处
44.	花园	huāyuán	парк, сад 花园东边, 花园里边, 花园左边, 一个漂亮的花园
45.	区	qū	район 学院区, 宿舍区, 郊区
46.	旁边	pángbiān	поряд, біля 旁边的画儿, 旁边的厕所, 商店旁边, 邮局旁边
47.	平方	píngfāng	квадратний
48.	米	mǐ	метр 63 平方米, 多少平方米
49.	太阳	tàiyáng	сонце
50.	阳台	yángtái	балкон 一个大阳台

三、语音

Фонетика

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	tāo	táo	tǎo	tào
2.	zū	zú	zǔ	zù
3.	piān	pián	piǎn	piàn
4.	lūn	lún	lǔn	lùn
5.	wāi	wái	wǎi	wài
6.	guī	guí	guǐ	guì
7.	cāo	cáo	cǎo	cào
8.	yā	yá	yǎ	yà

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон в наступних складах:

1.	dong	4.	tang	7.	wei	10.	geng
2.	chu	5.	shui	8.	jing	11.	sui
3.	yan	6.	lan	9.	meng	12.	ka

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	kan youhuar	4.	beiduofen
2.	yiyangshuai	5.	meiyoufeng
3.	mozate	6.	yipima

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. _____	4. _____	7. _____
2. _____	5. _____	8. _____
3. _____	6. _____	9. _____

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____

四、词汇注释 Лексичний коментар

➤ Слід звернути окрему увагу на таке питальне речення:

中国大学生队的水平比留学生的高吧？

Зверніть увагу, в кінці цього речення стоїть 吧, що може викликати здивування, адже вказаний граматичний елемент, як ми бачили до цього, є спонукальною часткою (наприклад: 走吧! ходімо!), а не питальною. Однак у даному разі немає жодної помилки, просто 吧 може виступати також у ролі питальної частки і займати відповідну синтаксичну позицію у кінці речення. Водночас слід підкреслити, що речення, яке у такому випадку утворюється, відрізняється за семантикою від традиційного загального питання, що формується за допомогою питальної частки 吗.

Коли питальне речення сформоване з 吗, то це звичайне питання, яке вимагає відповіді. У разі, якщо речення утворено з питальною часткою 吧, то відповідь на 80% уже відома і це радше перепитування з метою пересвідчитися у власній правоті.

五、语法 Граматика

I Конструкція 是... 的

Конструкція 是... 的 використовується для того, щоб підкреслити час, місце, спосіб або мету певної дії, зазвичай у минулому. Наприклад:

1. 这张照片是去年拍的。Ця фотокартка минулорічна (час).
2. 我是在图书馆看见李老师的。Я у бібліотеці бачила вчителя Лі (місце).
3. 我们是坐火车去上海的。Ми їздили до Шанхаю потягом (спосіб).
4. 我是来寄包裹的。Я прийшов відправити посилку (мета).

II Слова місця та напрямку

У китайській мові існує ряд іменників, що позначають напрям та місце, зокрема: 里边 (в середині), 外边 (із-зовні), 左边 (ліворуч), 右边 (праворуч), 上边 (зверху), 下边 (знизу), 后边

(позаду), 前边 (попереду), 西/东/南/北边 (на заході/сході/півдні/півночі). У перекладі українською мовою ці іменники відповідають прислівникам місця. У реченні вони можуть виступати підметом, додатком, означенням або означуваним словом. Наприклад:

- (1) 银行前边有很多人。Перед банком багато людей.
- (2) 左边是什么? Що то ліворуч?

У випадку, коли іменники місця і напрямку виступають означенням, після них обов'язково вживається структурна частка 的. Наприклад:

- (3) 右边的人是我爸爸。Чоловік праворуч — мій батько.

Лексема 里/里边 не вживається з географічними назвами (назвами регіонів, місцевостей, населених пунктів, об'єктів рельєфу тощо) та назвами різних установ.

Вірно: 中国有很多城市。У Китаї багато міст.

Невірно: 中国里有很多城市。

III Речення наявності в китайській мові

Речення місцезнаходження і наявності в китайській мові виражаються за допомогою дієслів 在 (знаходиться, розміщуватись), 是 (бути) та 有 (бути, знаходиться). Такі речення будуються за такими двома схемами:

Схема I. конкретний іменник/займенник + 在 + місце:

- (1) 那个邮局在银行右边。Та пошта справа від банку.
- (2) 安娜的词典在桌子上。Словник Анни на столі.

Схема II. місце + 有/是 + неконкретний іменник:

- (1) 后边有一个中国饭店。Позаду знаходиться китайський ресторан.
- (2) 我家有五口人。У моїй сім'ї п'ять осіб.
- (3) 你前边是谁? Хто це попереду тебе?

Слід звернути увагу на те, що при використанні дієслова-присудка 有 співрозмовник має на увазі присутність конкретного, відомого об'єкта, а коли використовується 是 — об'єкт загальний і незнайомий.

六、文化知识 文化uroлогичний коментар

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ У КИТАЇ

Традиційним спортом в Китаї є бойові мистецтва ушу 武术, їх найпопулярніший різновид — оздоровча гімнастика тайцзицюань 太极拳 (дослівно «кулак великої межі»), дихальна гімнастика цигун (气功) тощо.

Китайські бойові мистецтва виникли у стародавні часи з метою самозахисту, вони застосовувалися також на полюванні та у військових тренуваннях. З тих часів китайські бойові мистецтва усвідомлювалися через

призму традиційних філософських учень, зокрема даосизму, тому самозахист розширився до оздоровлення і самовдосконалення бійців. Легенди приписують ідею застосування бойових мистецтв Жовтому імператору, який жив у III тисячолітті до н. е. У свій час радив займатися ними і славетний Конфуцій. Згадки про духовну сутність і практику бойових мистецтв присутні у даоських трактатах, зокрема «Чжуанцзи» та «Даодецзіні».

Уславленим давнім осередком розвитку ушу є Шаолінський монастир. Ченці застосовували бойові мистецтва для захисту від бандитів, а також під час воєнних дій при нападі зовнішнього ворога. Практика ушу стала невід'ємною складовою монастирського життя, і ченці поєднали її з буддійською системою знань. Літературні джерела танської доби згадують шаолінські методи ведення бою зі зброєю: з мечами і особливо з палицями.

У ХХ ст. ушу (або інша назва кунфу — 功夫, gōngfū) набуло спортивного статусу. 1936 року на ХІ Олімпійських іграх у Берліні китайські майстри бойових мистецтв уперше продемонстрували свої уміння міжнародній аудиторії.

Цігун (气功) — стародавнє китайське мистецтво саморегуляції енергії ці. Розвиток відповідних фізичних вправ завдячує еволюції даоського вчення з вітаїстичною концепцією життя. Цігун, поряд з практикою даоських алхіміків та формування мистецтва спальних покоїв, вважався способом досягнення здоров'я, довголіття і навіть безсмертя.

Тайцзіцюань (太极拳) — один із різновидів бойових мистецтв, більш поширений як оздоровча гімнастика. Головними особливостями техніки тайцзіцюань є м'який крок із плав-

ними і безперервними рухами і «штовхальні руки» (推手). Принцип занять передбачає бій з уявним противником, якого перемагає не сила ударів, а уміння відчувати його рухи і швидко переходити від оборони до наступу. Однак у сучасному Китаї тайцзіцюань сприймається як гімнастика. Ще у 1956 році державним комітетом спорту КНР була видана збірка «Спрощене тайцзіцюань», де на основі традиційного бойового мистецтва описувався простий комплекс оздоровчої гімнастики, що включав 24 рухи. Цей комплекс був доступним для масових занять. Сьогодні оздоровчою гімнастикою активно займаються в Китаї люди похилого віку. Зранку і ввечері у міських парках можна спостерігати за групами літніх людей, що виконують рухи тайцзіцюань.

Сучасні види спорту почали розвиватися в Китаї досить пізно, але дуже швидко. Найкращих результатів китайські спортсмени досягли у настільному тенісі (пінг-понзі), бадмінтоні, гімнастиці, стрибках у воду, легкій атлетиці тощо. У чемпіонаті світу з настільного тенісу 1982 року китайська команда виборола усі срібні та золоті медалі. У 80-ті роки китайська жіноча волейбольна команді виборола 5 чемпіонських титулів поспіль.

Рис. 1. З прапором китайської олімпійської збірної — відомий баскетболіст Яо Мін

Рис. 2. П'ятеро малюків удачі — талісман Пекінської олімпіади.

Рис. 3. Національний Олімпійський стадіон «Гніздо» (鸟巢)

XXIX Олімпійські ігри 2008 року були проведені в Китаї. Урочиста церемонія відкриття розпочалася 08.08.08 о 8 годині 08 хвилин. Цифра 8 є щасливою в китайській нумерології, оскільки символізує безсмертя, а також розвиток і багатство. Символом Пекінської олімпіади став Національний стадіон «Гніздо», девізом — слоган «Єдина планета, єдина

мрія», а талісманом — п'ятеро малюків удачі (福娃— fú wá). Їх імена разом складають вислів «Běijīng huānyíng nǐ», що можна прочитати «Ласкаво просимо до Пекіна!» На цій олімпіаді китайці продемонстрували високі спортивні досягнення. Китайська команда посіла перше місце, виборовши 51 золоту, 21 срібну і 28 бронзових медалей.

七、练习与运用

Вправи та практикум

I Зробіть переклад китайською мовою:

Ти знаєш, де футбольне поле? _____ ?

Воно на захід від гуртожитку _____ .

Для чого ти йдеш на футбольне поле? _____ ?

Говорять, що минулого тижня команда іноземних студентів виграла футбольний матч. _____ .

Як ти дізнався? _____ ?

Я також бачив те змагання _____ .

Я прийшов поставити вам кілька запитань _____ .

З ким змагалася команда іноземних студентів? _____ ?

Де відбувалося змагання? _____ ?

Після того, як у них з'явився цей тренер, їх рівень швидко піднявся _____ .

Їх «10 номер» дуже гарно грає _____ .

Вони прибули з різних країн _____ .

Як же вони виграли?! _____ ?!

Перший тайм 0:0 _____ .

У другому таймі іноземні студенти забили один гол _____ .

Нині багато іноземців знімають житло за межами кампусу. _____ .

Найважливіше, що... _____ .

II Завершіть пропоновані діалогі:

- 1) A: 你去足球场做什么?
B: _____。
- 2) A: _____。
B: 我也看了那场比赛。
- 3) A: 你是怎么知道的?
B: _____。
- 4) A: 这次中国队是跟谁比赛的?
B: _____。
- 5) A: 他们是在哪儿比赛的?
B: _____。
- 6) A: _____?
B: 我觉得法国队的水平没有他们的高。
- 7) A: _____?
B: 听说, 日本队的教练是从英国来的。

III Складіть речення із вказаними лексичними одиницями:

西边: _____。

赢: _____。

讨论: _____。

提高: _____。

不同: _____。

进球: _____。

中间: _____。

对面: _____。

外面: _____。

搬: _____。

懒: _____。

周围: _____。

好处: _____。

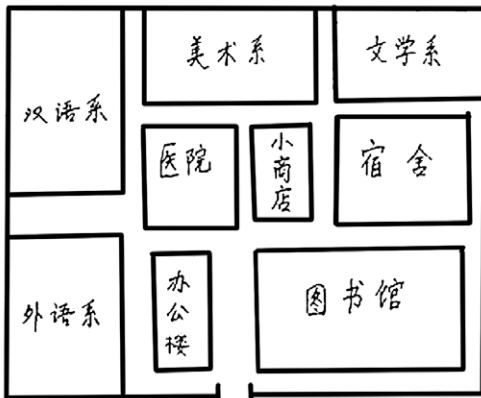
旁边: _____。

比赛: _____。

IV Перепишіть речення, використовуючи конструкцію 是... 的:

1. 这次火车下午五点到北京。
2. 我在学生餐厅看见李老师。
3. 我坐汽车去上海。
4. 他来寄包裹。
5. 我们去年上大学。
6. 他骑自行车来大学。

V Опишіть місце розташування або наявність, використовуючи слова напрямку:

VI Діалогічне мовлення:

Використовуючи вивчений протягом уроку лексико-граматичний матеріал, створіть діалог за ситуацією «Перегляд футбольного матчу в гуртожитку для іноземних студентів».

VII Творче завдання

Написати твір за темою «Будинок, в якому я живу».

八、阅读理解 阅读 та розуміння тексту

I 看课文以前，先做好下列习题

(一) 请写出具有相同部首的汉字。这些汉字能造词吗？ 请造十个双音节词语。

稳、过、常、约、然、诗、意、杭、修、思、进、经、请、热、这、快、油、感、呢、慢、远、设、练、学、想、边、们、校、堂、计、知、道、滑、觉、谢、样、你、赏、

一、	亠、心：
二、	冫：
三、	彡：
四、	辶：
五、	亻：
六、	口：
七、	木：
八、	讠：
九、	灬：
十、	小：

(二) 下面词语读音是什么？这些词语属于什么词类（名词、动词、专有名词）？

热带	zhànrǎn	( )
园林	xiūjiàn	( )
爱丽丝	HángZhōu	( )
修建	zháojí	( )
杭州	BèiDì	( )
着急	rèdài	( )

贝蒂	AiLiSi	( )
苏州	KǎLuòLín	( )
站稳	yuánlín	( )
卡洛琳	SūZhōu	( )
建筑师	jiànzhùshī	( )

II 课文内容, 请判断下列句子的正误:

- 一、中国人常说：“上有天堂，下有南方”。 ( )
- 二、苏州市在东方，杭州市在南方。 ( )
- 三、这两个城市都很美。 ( )
- 四、中国的园林和西方的园林一样美，也没有什么区别。 ( )
- 五、每年都有不少人来到苏州和杭州参观。 ( )
- 六、爱丽丝和卡洛琳并不会滑雪。 ( )
- 七、贝蒂来到中国以前从来没滑过雪。 ( )
- 八、贝蒂一点也没学会了滑雪。 ( )
- 九、贝蒂每天都和她的朋友一起去滑雪场。 ( )
- 十、爱丽丝和卡洛琳教贝蒂怎么在雪面上站稳和滑行。 ( )

南方的花园

中国人常说：“上有天堂，下有苏杭”意思是：苏州和杭州这两个城市跟天堂一样美。它们都在中国的南方，是中国南方的“花园”。你知道它们的美在哪儿呢？——杭州的山水和苏州的园林。这两个地方的风景在中国最美好之一。苏州的园林非常有名，所以每年都有很多人到苏州和杭州来参观而欣赏风景。那些园林是过去一些有钱人请人修建的。园林里边有山、有水、有五颜六色的花儿、有唱歌的小鸟，真是一幅非常美的山水画。中国的园林和西方的园林有很多区别。最显然的区别就是中国的园林好像是一幅中国画，是用水和墨画的；西方的园林好像是油画，是用油彩画的。因为中国的园林经常是画家和诗人设计的，西方的园林经常是建筑师设计的，所以它们的美很不同。

学滑雪

来中国以前，贝蒂不会滑雪，因为她的国家在热带，没有雪。来中国以后，她见到了雪，也看见了冰。一次，她看到了几个朋友滑雪滑得很好，她就也想学。

一个周末，贝蒂约了好朋友爱丽丝和卡洛琳一起去滑雪场。爱丽丝、卡洛琳滑雪滑得都不错，她们答应教贝蒂滑雪。她们来到雪面上的时候，因为贝蒂第一次穿滑板，所以她很着急了。爱丽丝和卡洛琳就左边一个、右边一个扶她。练了一会儿，能站稳了，她们又教她滑行。过了一会儿，贝蒂能慢慢儿地滑一小段，她高兴极了。贝蒂进步很快，她已经能滑很远了。贝蒂感谢了她的朋友们，也说了：“如果你真心想学会什么，你就不要着急，慢慢学。”

III 根据这短文内容，请填空。

建筑师、进步、热带、风景、天堂、答应、设计、显然、油彩、滑板、中国人、美、墨、朋友。

- 一、西方的园林经常是_____的。
- 二、“上有_____，下有苏杭”意思是这两个城市的_____跟天堂一样美。
- 三、东方和西方有很多_____的区别。
- 四、没有冬天的国家处于_____。
- 五、西方人用_____画画儿。
- 六、冬天的时候人们用_____滑雪。
- 七、贝蒂的朋友_____教她滑雪。
- 八、贝蒂的_____很快。

IV 请找到最恰当的答案。选择答案之前，建议自己想出自己的答案：

1. 每年都有很多人来到苏州和杭州干什么？（   ）
2. 为什么苏州和杭州这么有名？（   ）
3. 中国的园林和西方的园林有区别吗？（   ）
4. 这两个城市的“美”在哪里？（   ）
5. 中国人常说哪一句话？（   ）
6. 以前贝蒂会滑雪吗？（   ）
7. 爱丽丝和卡洛琳是谁？（   ）
8. 贝蒂的朋友答应她什么？（   ）
9. 贝蒂到底学会了还是没学会滑雪？（   ）
10. 贝蒂在第一次穿滑板的时候感觉什么？（   ）

- A. 她很着急了。
- B. 她从小时候就会滑雪。
- C. 是杭州的山水和苏州的园林。
- D. 教她滑雪参观和欣赏风景。
- E. 有，中国的园林经常是画家和诗人设计的。
- F. 来中国以前她不会滑雪。
- G. 没有，因为它们一样美。
- H. 因为在这两个城市人口正多。
- I. 因为这两个城市都很美。
- J. 她们是贝蒂中国留学时认识的朋友。
- K. 她很快就学会了滑雪。
- L. 上有天堂，下有苏杭。

九、部首知识 Ключі ієрогліфів

Кількість рис	Ключ	Варіант графеми у складному ієрогліфі	Читання	Значення	Категорія	Приклади
6	亦		yì	також	ситуації	弯、恋、裔
6	耒			плуг	речі	秒、耗、耘
7	束		shù	зв'язка	речі	束、赖、整
11	鹿		lù	олень	тварини	虎、麋、麓
14	鼻		bí	ніс	частини тіла	鼯、鼯、鼯

十、汉字词源 Етимологія ієрогліфів

体 → 体	У сучасному варіанті написання цей ієрогліф складається з двох графем: перша — «людина» (亻), друга — «коріння», «основа» (本). Отже, за уявленнями давніх китайців, «тіло» — це основне, те, без чого взагалі не може бути людини.
燥 → 秋	Ієрогліф «осінь» складається з двох графем: «злак» (禾) та «вогонь» (火). Після збору врожаю, щоб не розмножувалися шкідники, прийнято було палити на полях залишки злаків, саме тому це дійство асоціювалося у давніх китайців з приходом «осені».
操 → 操	Цей ієрогліф можна умовно поділити на дві частини: у першій — графема «рука» (手); друга частина у давнину мала вигляд дерева (графема «дерево» (木) знаходиться внизу другого елемента), на якому багато пташок (потроєна графема «рот» (口), які щосили намагаються переспівати одна одну. Через зображення такої ситуації передавалося загальне значення другого елемента 梟: «щосили», «прикладати зусилля». Отже, первинними значеннями цього ієрогліфа були: «намагатися утримати в руках» та «працювати».
抬 → 搬	цей знак схематично складається з двох частин: перша — графема «рука» (扌), вказує на рух, дію руками; друга частина 般 у давнину мала значення «багром просувати човен уперед». Таким чином, загальне значення ієрогліфа «носити в руках або пересувати важкі та об'ємні речі».

十一、写字 Правопис ієрогліфів

夏夏夏夏夏夏夏夏夏夏夏夏

羽羽羽羽羽羽羽羽

园园园园园园园园

提提提提提提提提提提提提提提

秋秋秋秋秋秋秋秋秋秋秋秋

章章章章章章章章章章章章章章

篇篇篇篇篇篇篇篇篇篇篇篇

论论论论论论论论

食食食食食食食食食食食食

冬冬冬冬冬冬冬冬

处处处处处处

阳阳阳阳阳阳阳阳

词汇表

A			
1. 阿拉	ālā	я (шанхайський діалект)	15
2. 啊	à	а (вигук)	7
3. 爱好	àihào	хобі, захоплення; любити	19
4. 安娜	Ānnà	Анна	7
B			
5. 八	bā	вісім	5
6. 把	bǎ	прийменник, за допомогою якого відбувається інверсія додатку в реченні	16
7. 把	bǎ	рахівне слово для стільців	13
8. 爸爸	bàba	тато	2
9. 吧	ba	спонукальна частка	15
10. 白	bái	білий	9
11. 白菜	báicài	капуста (китайська)	10
12. 百	bǎi	сто	8
13. 拜拜	bàibai	бувай	11
14. 搬	bān	пересувати, переносити, переїжджати	20
15. 办	bàn	робити, виконувати, оформлювати	16
16. 办公室	bàngōngshì	кабінет, офіс	16
17. 半	bàn	половина	11
18. 帮助	bāngzhù	допомагати	13
19. 包	bāo	загортати, ліпити; пакунок, кон-верт	14

20. 包裹	bāoguǒ	посилка, пакунок	18
21. 包括	bāokuò	включати	13
22. 报纸	bàozhǐ	газета	10
23. 抱歉	bàoqiàn	на жаль, шкода, перепрошувати	6
24. 杯	bēi	склянка	11
25. 北大	Běidà	Пекінський університет (скорочена назва)	7
26. 北京	Běijīng	Пекін	3
27. 北京大学	Běijīng dàxué	Пекінський університет	4
28. 北京语言学院	Běijīng yǔyán xuéyuàn	Пекінський лінгвістичний інститут	4
29. 贝贝	Bèibei	Бейбей	8
30. 本	běn	<i>рахівне слово для книг, журналів</i>	18
31. 本子	běnzǐ	зошит	10
32. 鼻涕	bítǐ	нежить	12
33. 比	bǐ	ніж; у порівнянні з; порівнювати	17
34. 比如	bǐrú	наприклад	15
35. 比赛	bǐsài	змагання, змагатися	20
36. 笔	bǐ	ручка, олівець, пензлик, крейда	10
37. 鞭炮	biānpào	хлопавка, петарда	14
38. 遍	biàn	раз	6
39. 表	biǎo	бланк; годинник; таблиця	16
40. 别	bié	не (<i>категорична заборона</i>)	14
41. 别的	biéde	інший	5
42. 兵马俑	bīngmǎyǒng	теракотові воїни гробниці імператора Цінь Шихуанді	15
43. 病	bìng	хвороба, хворіти	12
44. 博物馆	bówùguǎn	музей	19
45. 不	bù	не	2

46. 不敢当	bù gǎndāng	не вартий (<i>відповідь на комплімент</i>)	19
47. 不过	búguò	проте, однак	11
48. 不好意思	bù hǎoyìsi	вибачте; незручно, соромно	14
49. 不同	bùtóng	різний	20
50. 不用	búyòng	не потрібно, не варто	5
51. 布	bù	тканина	19
52. 部分	bùfen	частина, розділ, підрозділ	19
C			
53. 才	cái	тільки	18
54. 材料	cáiliào	матеріал	19
55. 参观	cānguān	відвідувати	15
56. 参观者	cānguānzhě	відвідувач, екскурсант	19
57. 参加	cānjiā	брати участь	9
58. 餐厅	cāntīng	ресторан, їдальня	5
59. 操场	cāochǎng	спортмайданчик	20
60. 层	céng	поверх	5
61. 茶	chá	чай	2
62. 茶馆	chágǔǎn	чайний будинок	7
63. 《茶馆儿》	chágǔǎnr	«Чайний будинок» (п'єса Лао Ше)	16
64. 查	chá	перевіряти, шукати	16
65. 差	chà	бракувати, бути гіршим	11
66. 差不多	chàbùduō	майже	17
67. 常常	chángcháng	часто	10
68. 长	cháng	довгий	16
69. 场	chǎng	<i>рахівне слово для змагань, концертів, кіно, доцїв</i>	20
70. 唱	chàng	співати	19

71. 超市	chāoshì	супермаркет	17
72. 车	chē	візок, віз, транспорт (велосипед, мотоцикл, машина, автобус)	18
73. 衬衫	chènshān	сорочка	17
74. 城市	chéngshì	місто	14
75. 乘客	chéngkè	пасажир	18
76. 程伯	Chéngbó	Чен Бо	7
77. 橙子	chéngzi	апельсин	12
78. 吃	chī	їсти	9
79. 吃饭	chīfàn	їсти	9
80. 出	chū	вийти	9
81. 出生	chūshēng	народитися	9
82. 初	chū	початок, початковий (як префікс ставиться перед числами першої декади місяця)	14
83. 除了…以外	chúle...yǐwài	окрім	15
84. 厨房	chúfáng	кухня	13
85. 穿	chuān	одягати, носити	12
86. 传统	chuántǒng	традиційний	14
87. 窗口	chuāngkǒu	вікно, віконце (на пошті, в банку)	18
88. 床	chuáng	ліжко	11
89. 春节	chūnjié	Свято Весни (Новий Рік за китайським місячним календарем)	14
90. 春联	chūnlián	парні написи з новорічними побажаннями (вішаються на дверях при вході до будинку)	14
91. 春天	chūntiān	весна	14
92. 词典	cídiǎn	словник	10
93. 次	cì	раз	12
94. 从	cóng	з, від	14

95. 从来	cónglái	завжди (<i>із запереченням — ніколи</i>)	14
96. 凑	còu	збиратися	14
97. 错	cuò	погано, помилка	15
D			
98. 打的	dǎdi	їхати на таксі	11
99. 打电话	dǎdiànhuà	телефонувати	13
100. 打工	dǎgōng	працювати (<i>не за основним місцем роботи</i>)	15
101. 打球	dǎqiú	грати м'ячем (<i>руками</i>)	6
102. 打扫	dǎsǎo	прибирати	14
103. 打算	dǎsuan	планувати, збиратися	12
104. 打折	dǎzhé	робити знижку	17
105. 打针	dǎzhēn	робити укол	12
106. 大	dà	великий	8
107. 大家	dàjiā	всі	18
108. 大学	dàxué	університет	4
109. 带	dài	брати, нести	16
110. 但是	dànshì	але	17
111. 蛋糕	dàngāo	торт	9
112. 蛋糕店	dàngāodiàn	кондитерська	17
113. 当然	dāngrán	звичайно, певна річ; звісно	4
114. 到	dào	до	14
115. 到	dào	прийти, дістатися	11
116. 得	dé	отримати, зайняти	13
117. 得	děi	мусити	14
118. 得	de	<i>структурна частка</i>	15
119. 德国	Déguó	Німеччина	3

120.	的	de	<i>присвійна частка</i>	3
121.	的时候	deshíhòu	в той час, коли	9
122.	灯	dēng	ліхтар	14
123.	等	děng	чекати	12
124.	等等	děngděng	тощо	10
125.	地方	dìfāng	місце	15
126.	地铁	dìtiě	метро	18
127.	地址	dìzhǐ	адреса	18
128.	弟弟	dìdì	молодший брат	8
129.	第	dì	<i>префікс порядкових числівників</i>	4
130.	点 (钟)	diǎn (zhōng)	година	11
131.	点心	diǎnxīn	тістечка, солодоці	14
132.	电	diàn	електрика	13
133.	电脑	diànnǎo	комп'ютер	13
134.	电视	diànshì	телебачення	11
135.	电梯	diàntī	ліфт, ескалатор	19
136.	电影	diànyǐng	кінофільм	6
137.	丁晓雪	Dīng Xiǎoxuě	Дін Сяосюе	8
138.	东北边	dōngběibian	північно-східна сторона	20
139.	东京	Dōngjīng	Токіо	3
140.	东西	dōngxi	речі	10
141.	冬天	dōngtiān	зима	20
142.	懂	dǒng	розуміти	15
143.	都	dōu	всі	2
144.	肚子	dùzi	живіт	12
145.	短	duǎn	короткий	17
146.	锻炼	duànliàn	загартовувати	12
147.	队	duì	команда	20

148.	队员	duìyuán	гравець команди	20
149.	对	duì	правильно	17
150.	对 . . . . 来说	duì... láishuō	що стосується..., відносно	16
151.	对不起	duìbuqǐ	вибачте	5
152.	对面	duìmiàn	навпроти	20
153.	多	duō	багато	9
154.	多大	duōdà	скільки років	9
155.	多少	duōshao	скільки (більше 10)	8
156.	多长	duōcháng	скільки (як довго)	16
E				
157.	恶心	ěxin	нудота	12
158.	而且	érqiě	а також; до того ж	19
159.	而是	érshì	а	18
160.	二	èr	два	4
161.	二来	èrlái	по-друге	19
F				
162.	发烧	fāshāo	підвищена температура	12
163.	发炎	fāyán	запалення	12
164.	发展	fāzhǎn	розвиватися	15
165.	罚	fá	накладати штраф, карати	16
166.	罚款	fákǎn	штраф, накладати штраф	16
167.	法国	Fǎguó	Франція	3
168.	翻译	fānyì	перекладати	16
169.	饭	fàn	їжа, рис (варений)	19
170.	饭店	fàndiàn	ресторан, готель	13
171.	方便	fāngbiàn	зручний	13
172.	房间	fángjiān	кімната	13
173.	房子	fángzi	дім, квартира	13

174.	房租	fángzū	орендна платня за квартиру	13
175.	放	fàng	пускати, стріляти	14
176.	放	fàng	ставити, класти, розміщувати	18
177.	放假	fàngjià	відпустка, канікули; піти у відпустку, на канікули	14
178.	非常	fēicháng	дуже (більший прояв ознаки в порівнянні з 很)	7
179.	费	fèi	витрати	13
180.	分	fēn	ділитися, розрізняти	19
181.	分	fēn	фень (мінімальна грошова одиниця, дорівнює 0,01 юаня)	10
182.	分(钟)	fēn(zhōng)	хвилина	11
183.	份	fèn	примірник (рахівне слово для газет)	10
184.	风	fēng	вітер	19
185.	服装店	fúzhuāngdiàn	магазин одягу	17
186.	幅	fú	рахівне слово для картин	19
187.	父母	fùmǔ	батьки	14
188.	父亲	fùqīn	батько	14
189.	付	fù	платити	15
190.	复活节	fùhuójié	Великдень	14
191.	复习	fùxí	повторювати	11
192.	复印	fùyìn	копіювати	16
193.	副	fù	рахівне слово для парних предметів чи комплектів	14
G				
194.	该	gāi	потрібно	15
195.	感冒	gǎnmào	застида, застудитися	12
196.	刚才	gāngcái	щойно	15

197.	高	gāo	високий	15
198.	高兴	gāoxìng	радісний, веселий	4
199.	告诉	gàosu	сказати, повідомити	13
200.	哥哥	gēge	старший брат	8
201.	个	gè	<i>універсальне рахівне слово</i>	8
202.	各	gè	кожен, різний	16
203.	各种各样	gèzhǒnggèyàng	різноманітний	16
204.	给	gěi	давати	10
205.	给	gěi	<i>для (прийменник, що вводить не-прямий додаток)</i>	14
206.	跟	gēn	з	10
207.	更	gèng	ще, ще більше, тим більше	14
208.	工具书	gōngjùshū	довідкові видання	16
209.	工作	gōngzuò	робота, працювати	4
210.	公分	gōngfēn	сантиметр	17
211.	公共汽车	gōnggòng qìchē	автобус	18
212.	公历	gōnglì	григоріанський календар	14
213.	公司	gōngsī	фірма, компанія	13
214.	公园	gōngyuán	парк	17
215.	狗	gǒu	пес	8
216.	购物中心	gòuwù zhōngxīn	торговельний центр	17
217.	姑娘	gūniang	дівчина	13
218.	古代	gǔdài	древній, античний	19
219.	挂	guà	вішати	14
220.	挂号	guàhào	записатися на прийом до лікаря	12
221.	拐	guǎi	повертати	18
222.	光盘	guāngpán	компакт-диск	10
223.	广州	Guǎngzhōu	Ґуанчжоу	9

224.	逛	guàng	гуляти	17
225.	柜子	guizi	шафа	13
226.	贵	guì	дорогий	4
227.	国	guó	країна	3
228.	国家	guójiā	країна, держава	20
229.	过	guò	переходити	18
230.	过	guò	святкувати	9
231.	过路人	guòlùrén	перехожий	18
232.	过期	guòqī	перебільшити термін, простро- чити	16
233.	过去	guòqù	проходити	17
H				
234.	哈	hā	ха (звуконаслідування сміху)	19
235.	还	hái	ще	8
236.	还可以	hái kěyǐ	так собі	11
237.	还是	háishì	або (альтернативний сполучник)	10
238.	孩子	háizi	дитина	8
239.	海关	hǎiguān	митниця	18
240.	海运	hǎiyùn	морський транспорт	18
241.	喊	hǎn	кричати	18
242.	汉语	hànyǔ	китайська мова	3
243.	汉字	hànzì	китайські ієрогліфи	11
244.	航空	hángkōng	повітряне сполучення	18
245.	好	hǎo	дуже	15
246.	好	hǎo	гарний, добрий	1
247.	好吃	hàochī	смачний	10
248.	好处	hǎochu	користь	20
249.	好看	hǎokàn	красивий	17

250.	好听	hǎotīng	мелодичний, приемний на слух	19
251.	好像	hǎoxiàng	нагадувати, бути схожим	18
252.	号	hào	номер	5
253.	号	hào	число, дата	9
254.	喝	hē	пити	2
255.	合适	héshì	відповідний, придатний	13
256.	和	hé	і, та	5
257.	黑	hēi	чорний	17
258.	很	hěn	дуже	1
259.	红	hóng	червоний	9
260.	虎	hǔ	тигр	19
261.	护士	hùshi	медсестра	12
262.	护照	hùzhào	паспорт	18
263.	花草	huācǎo	квіти та трави	19
264.	花园	huāyuán	парк, сад	20
265.	画	huà	малювати	14
266.	画报	huàbào	ілюстрований журнал	16
267.	画儿	huàr	картина	19
268.	画家	huàjiā	художник	19
269.	画展	huàzhǎn	виставка картин, виставка живопису	19
270.	话	huà	мова, слова	15
271.	换	huàn	міняти	15
272.	黄	huáng	жовтий	17
273.	黄瓜	huángguā	огірки	10
274.	灰	huī	сірий	17
275.	回	huí	повертатися	11
276.	会	huì	уміти, знати	11

277.	会	huì	зібрання	9
278.	绘画	huìhuà	малювати, живопис	19
279.	或者	huòzhě	або	10
J				
280.	基辅	Jīfū	Київ	3
281.	基辅国立塔拉斯	Jīfū guó lì Tǎlāsī	Київський національний	
282.	• 舍甫琴科大学	Shěfǔqínkē dàxué	університет імені Тараса Шевченка	16
283.	极了	jíle	надзвичайно	15
284.	几	jǐ	декілька	14
285.	几	jǐ	скільки (до 10)	8
286.	挤	jǐ	тісний, штовхати	18
287.	记得	jìde	пам'ятати	16
288.	记者	jìzhě	кореспондент	3
289.	技术	jìshù	техніка, технічний	19
290.	继续	jìxù	продовжувати, продовження	19
291.	寄	jì	посилати	18
292.	寄信人	jìxìn rén	відправник, адресант	18
293.	家	jiā	сім'я, дім	8
294.	家庭	jiā tíng	сім'я	8
295.	间	jiān	рахівне слово для кімнат	13
296.	见	jiàn	бачити	7
297.	件	jiàn	<i>рахівне слово для одягу, справ</i>	13
298.	建国门	Jiànguó mén	Цзеньгомень (назва проспекту Пекіні)	18
299.	建筑	jiànzhù	будівля; будувати, споруджувати	15
300.	讲价	jiǎngjià	торгуватися, домовлятися про ціну	17
301.	交	jiāo	віддати, заплатити	16

302.	郊区	jiāoqū	передмістя	14
303.	角	jiǎo	цзяо (дорівнює 10 феням)	10
304.	饺子	jiǎozi	пельмені	14
305.	叫	jiào	звати	4
306.	觉得	juéde	відчувати, думати, вважати	12, 15
307.	教	jiāo	викладати	4
308.	教练	jiàoliàn	тренер	20
309.	教室	jiàoshì	аудиторія	20
310.	教授	jiàoshòu	професор	4
310.	教学楼	jiàoxuélóu	учбовий корпус	20
312.	节	jié	<i>рахівне слово для уроків</i>	9
313.	节日	jiérì	свято	14
314.	姐姐	jiějie	старша сестра	8
315.	介绍	jièshào	знайомити, представляти	7
316.	借	jiè	брати (в борг)	16
317.	借书证	jièshūzhèng	читацький квиток	16
318.	斤	jīn	цзін (міра ваги, що становить 500 грамів)	10
319.	今年	jīnnián	цей (поточний) рік	9
320.	今天	jīntiān	сьогодні	6
321.	进	jìn	заходити	4
322.	进球	jìnqiú	забити м'яч, забити гол	20
323.	近	jìn	близький	18
324.	京剧	Jīngjù	Пекінська опера	6
325.	经过	jīngguò	проходити, проїжджати	18
326.	经济	jīngjì	економіка	7
327.	经理	jīnglǐ	директор	3

328.	九	jiǔ	дев'ять	5
329.	久	jiǔ	давно	13
330.	酒	jiǔ	алкоголь	9
331.	旧	jiù	старий	18
332.	就	jiù	саме	13
333.	橘子	júzi	мандарин	12
334.	聚会	jùhuì	вечірка	9
335.	决定	juéding	вирішувати	16
К				
336.	咖啡	kāfēi	кава	2
337.	开	kāi	виписувати (чек, рецепт)	12
338.	开	kāi	відкривати	18
339.	开刀	kāidāo	робити операцію	12
340.	开始	kāishǐ	починати	17
341.	开玩笑	kāiwánxiào	жартувати	19
342.	开学	kāixué	початок нового семестру	7
343.	看	kàn	дивитися, читати	6
344.	看病	kànbìng	лікуватися, бути на прийомі у лікаря	12
345.	考	kǎo	складати іспит, перевіряти	14
346.	考试	kǎoshì	іспит	14
347.	烤	kǎo	пекти	9
348.	烤鸭	kǎoyā	печена качка, качка по-пекінськи	9
349.	科学	kēxué	наука, науковий	19
350.	可	kě	але	19
351.	可爱	kě'ài	милий	8
352.	可能	kěnéng	можливо	17
353.	可是	kěshì	але	5

354.	可以	kěyǐ	можна	4
355.	刻	kè	чверть	11
356.	客厅	kètīng	вітальня	13
357.	课	kè	урок	4
358.	课本	kèběn	підручник	16
359.	课文	kèwén	текст	11
360.	空白	kòngbái	пробіл, пустий	19
361.	空儿	kòngr	вільний час	6
362.	孔子 (孔夫子)	Kǒngzǐ (Kǒngfūzǐ)	Конфуцій (китайський мислитель та філософ, (551 — 479 рр. до н. е.)	19
363.	恐怕	kǒngpà	боятися (що щось станеться)	6
364.	口	kǒu	рот (<i>рахівне слово для членів сім'ї</i>)	8
365.	口语	kǒuyǔ	розмовна мова, усний	11
366.	裤子	kùzi	штани	17
367.	块	kuài	юань (усна назва грошової одиниці 元 (圆), дорівнює 100 феням)	10
368.	快	kuài	швидко	15
369.	快乐	kuàilè	веселий	9

L

370.	来	lái	давайте	7
371.	来	lái	приходити, приїжджати; дієслово напрямку, яке позначає рух до мовця	4
372.	蓝	lán	блакитний	17
373.	篮球	lánqiú	баскетбол	20
374.	懒	lǎn	ледачий	20
375.	老舍	Lǎo Shě	Лао Ше	16

376.	老师	lǎoshī	учитель, викладач	1
377.	老头儿	lǎotóur	дідусь, стара людина	18
378.	了	le	дієслівна частка	12
379.	了	le	модальна частка	14
380.	了解	liǎojiě	розуміти, з'ясувати	19
381.	冷	lěng	холодний	12
382.	离	lí	від, знаходитися на відстані від	18
383.	礼物	lǐwù	подарунок	14
384.	李老师	Lǐ lǎoshī	викладач Лі	19
385.	里	lǐ	в, у середині	13
386.	历史	lìshǐ	історія	4
387.	厉害	lìhai	вражаючий, сильний, критичний	17
388.	例如	lìrú	наприклад	19
389.	粒	lì	пігулка	12
390.	练习	liànxí	тренуватися, вправлятися; вправи	11
391.	梁祝	Liángzhù	«Лян Шаньбо і Чжу Інтай» (некінська опера за мотивами однойменної легенди)	10
392.	两	liǎng	два	8
393.	辆	liàng	рахівне слово для транспортних засобів	18
394.	聊天儿	liáotiānr	теревенити	11
395.	临摹	línmó	копіювати, наслідувати	19
396.	零	líng	нуль	5
397.	零钱	língqián	дрібні гроші	10
398.	留学生	liúxuéshēng	іноземний студент	4
399.	流	liú	текти	12
400.	流利	liúlì	швидко, вільно	15

401.	六	liù	шість	5
402.	楼	lóu	будівля, споруда	5
403.	楼	lóu	поверх	16
404.	陆白军	Lù Báijūn	Лу Байцзюнь	9
405.	路	lù	дорога, шлях, маршрут	18
406.	旅行	lǚxíng	подорожувати	14
407.	绿	lǜ	зелений	17
M				
408.	妈妈	māma	мама	2
409.	麻烦	máfan	турботи, турбувати	17
410.	马	mǎ	кінь	19
411.	马虎	mǎhu	недбалий	19
412.	马马虎虎	mǎmǎhūhū	так собі	19
413.	马上	mǎshàng	негайно, зараз, миттю	15
414.	吗	ma	<i>питальна частка</i>	1
415.	买	mǎi	купувати	9
416.	卖	mài	продавати	10
417.	慢	màn	повільний	16
418.	忙	máng	зайнятий	2
419.	猫	māo	кіт	8
420.	毛	máo	мао (усна назва грошової одиниці 角, дорівнює 10 феням)	10
421.	没	méi	не	6
422.	没关系	méiguānxi	нічого, не переймайтеся	5
423.	每	měi	кожний	11
424.	美	měi	красивий	19
425.	美国	Měiguó	Сполучені Штати Америки	3
426.	美术	měishù	образотворче мистецтво	7

427.	美术馆	měishùguǎn	музей мистецтв	19
428.	美元	měiyuán	долар США	15
429.	妹妹	mèimei	молодша сестра	8
430.	门	mén	двері, брама	18
431.	门口	ménkǒu	вхід, вихід	18
432.	们	men	суфікс множини для людей	2
433.	米	mǐ	метр	20
434.	棉布	miánbù	бавовняна тканина	17
435.	民俗	mínsú	фольклор, народні звичаї	19
436.	名片	míngpiàn	візитівка	7
437.	名字	míngzì	ім'я	4
438.	明亮	míngliàng	світлий, блискучий	13
439.	明天	míngtiān	завтра	6
440.	明信片	míngxìnpiàn	листівка	15
441.	墨	mò	туш	19
442.	母亲	mǔqīn	мати	14
N				
443.	拿	ná	брати	16
444.	哪	nǎ	який? котрий?	3
445.	哪儿	nǎr	де? куди?	3
446.	哪里	nǎli	де (теж саме, що 哪儿)	18
447.	哪里	nǎli	та де ж там (відповідь на комплімент)	11
448.	那	nà	те	3
449.	那儿	nàr	там	5
450.	那么	nàme	так	11
451.	奶奶	nǎinai	бабуся (татова мама)	8
452.	男	nán	чоловік	2

453.	南边	nánbian	південна сторона	20
454.	南方	nánfāng	південь	14
455.	难	nán	складний	10
456.	呢	ne	<i>питальна частка</i>	1
457.	能	néng	могти (<i>фізична можливість</i>)	11
458.	你	nǐ	ти	1
459.	年	nián	рік	9
460.	年画儿	niánhuàr	новорічні малюнки	14
461.	年龄	niánlíng	вік	11
462.	年轻	niánqīng	молодий	15
463.	您	Nín	Ви	1
464.	牛仔裤	niúzáikù	джинси	17
465.	农历	nónglì	традиційний китайський місячний календар	14
466.	努力	nǔlì	старанно	14
467.	女	nǚ	жінка	13
O				
468.	欧元	ōuyuán	євро (<i>грошова одиниця</i>)	15
469.	欧洲	Ōuzhōu	Європа	7
P				
470.	排队	páiduì	стояти у черзі	15
471.	牌价	páijià	курс валют	15
472.	牌子	páizi	вивіска, табличка, ярлик	18
473.	旁边	pángbiān	поряд, біля	20
474.	跑	pǎo	бігати	19
475.	朋友	péngyǒu	друг	2
476.	皮鞋	píxié	шкіряне взуття	17
477.	匹	pǐ	<i>рахівне слово для коней</i>	19

478.	篇	piān	<i>рахівне слово для статей</i>	20
479.	便宜	piányi	дешевий	10
480.	漂亮	piàoliang	красивий, вродливий	9
481.	票	piào	квиток	18
482.	乒乓球	pīngpāngqiú	пінг-понг	6
483.	平方	píngfāng	квадратний	20
484.	平时	píngshí	зазвичай	12
485.	苹果	píngguǒ	яблуко	10
486.	瓶	píng	пляшка	9
487.	葡萄	pútáo	виноград	9
488.	葡萄酒	pútāojiǔ	вино	9
489.	普通话	pǔtōnghuà	путунхуа (<i>нормативна, загально-прийнята китайська мова</i>)	15
Q				
490.	七	qī	сім	5
491.	齐白石	Qí Báishí	Ці Байши (китайський художник (1864年1月1日 — 1957年9月16日))	19
492.	旗袍	qíáo	ціпао (<i>жіноча сукня в китайсько-му стилі</i>)	17
493.	起	qǐ	підніматися	11
494.	千	qiān	тисяча	15
495.	前边	qiánbian	попереду, перед	18
496.	前门	Qiánmén	Ценьмень (назва району в центрі Пекіна)	18
497.	钱	qián	гроші	10
498.	浅	qiǎn	світлий, блідий	17
499.	亲人	qīnrén	родичі	9
500.	清华大学	Qīnghuá dàxué	Університет Цінхуа	4

501.	请	qǐng	запрошувати	13
502.	请	qǐng	будь ласка	4
503.	请问	qǐngwèn	Скажіть, будь ласка...	4
504.	秋天	qiūtiān	осінь	20
505.	区	qū	район	20
506.	取	qǔ	узяти, отримати	18
507.	去	qù	йти, їхати, прямувати (дієслово напрямку, яке позначає рух від мовця)	4
508.	去年	qùnián	минулий рік	20
509.	全	quán	увесь	8
510.	裙子	qúnzi	спідниця	17
R				
511.	然后	ránhòu	потім, після	11
512.	让	ràng	просити, примушувати, наполягати, дозволяти	13
513.	热	rè	гарячий, спекотний	14
514.	热闹	rènao	веселий, галасливий, людний	14
515.	人	rén	людина	3
516.	人民币	rénmínbì	RMB, китайська національна валюта	13
517.	人物画	rénwùhuà	портретний живопис	19
518.	人员	rényuán	працівник, персонал	16
519.	认识	rènshi	знати, знайомитися	4
520.	日本	Rìběn	Японія	3
521.	日子	rìzi	день, дата, життя	14
522.	容易	róngyì	легкий	10
523.	如果	rúguǒ	якщо	14

S				
524.	萨沙	Sàshā	Саша, Сашко	7
525.	三	sān	три	4
526.	三来	sānlái	по-третє	19
527.	散步	sànbù	гуляти	13
528.	嗓子	sǎngzi	горло	12
529.	色粉画	sèfěnhuà	картина пастеллю	19
530.	沙发	shāfā	диван, канапа	13
531.	山水画	shānshuǐhuà	пейзажный живопис	19
532.	商场	shāngchǎng	універмаг	10
533.	商店	shāngdiàn	магазин	9
534.	上	shàng	минулий	16
535.	上	shàng	на, зверху	13
536.	上	shàng	підніматися, рухатися вгору	11
537.	上半场	shàngbànchǎng	перша половина матчу, перший тайм	20
538.	上海	Shànghǎi	Шанхай	4
539.	上课	shàngkè	іти на заняття, бути присутнім на заняттях	11
540.	上午	shàngwǔ	перша половина дня (з 8 ранку до 12 години дня)	9
541.	少	shǎo	мало	15
542.	身体	shēntǐ	тіло	12
543.	深	shēn	темний	17
544.	什么	shénme	що? який?	3
545.	什么的	shénmede	тощо	16
546.	生词	shēngcí	нові слова	11

547.	生活	shēnghuó	жити, життя	16
548.	生日	shēngrì	день народження	9
549.	生日快乐	shēngrì kuàilè	з днем народження!	9
550.	圣诞节	shèngdànjié	Різдво	14
551.	师傅	shīfu	майстер, продавець, (застосовується до працівників у сфері обслуговування)	10
552.	十	shí	десять	8
553.	时候	shíhòu	час	9
554.	时间	shíjiān	час	6
555.	食堂	shítáng	їдальня	20
556.	市	shì	місто	18
557.	事儿	shìr	справа	13
558.	试	shì	приміряти	17
559.	是	shì	є	3
560.	室	shì	кімната, кабінет	16
561.	收信人	shōuxìnrén	отримувач, адресат	18
562.	寿面	shòumiàn	локшина «довголіття»	9
563.	受	shòu	отримати	16
564.	售货员	shòuhuòyuán	продавець	17
565.	售票员	shòupiàoyuán	кондуктор	18
566.	书	shū	книга	10
567.	书店	shūdiàn	книгарня	17
568.	书法	shūfǎ	каліграфія	19
569.	书架	shūjià	книжкова полиця	16
570.	书名	shūmíng	назва книги	16
571.	舒服	shūfu	зручно, комфортно	12
572.	蔬菜	shūcài	овочі	10

573.	属	shǔ	народитися в рік однієї з 12 тварин (за китайським календарем)	9
574.	数	shǔ	рахувати	15
575.	帅	shuài	гарний, вродливий (<i>про чоловіка</i>), поставний, поважний	17
576.	双	shuāng	<i>рахівне слово для парних предметів</i>	17
577.	谁	shuí	хто?	3
578.	水	shuǐ	вода	12
579.	水彩画	shuǐcǎihuà	картина аквареллю	19
580.	水果	shuǐguǒ	фрукти	10
581.	水墨画	shuǐmòhuà	картина тушшю	19
582.	水平	shuǐpíng	рівень	20
583.	睡觉	shuìjiào	спати	11
584.	睡懒觉	shuìlǎnjiào	валятися в ліжку, пізно прокидатися	20
585.	说	shuō	говорити	6
586.	说话	shuōhuà	розмовляти	9, 15
587.	丝绸	sīchóu	шовк	17
588.	四	sì	чотири	4
589.	四川	Sìchuān	провінція Сичуань	15
590.	送	sòng	дарувати	10
591.	宿舍	sùshè	гуртожиток	5
592.	虽然	suīrán	хоча	13
593.	岁	suì	рік (<i>у визначенні віку</i>)	9
594.	岁数	suìshu	вік	11
595.	孙女儿	sūnnǚr	онука	11
596.	所以	suǒyǐ	тому	12

T				
597.	他	tā	він	2
598.	他们	tāmen	вони (для чоловіків або для групи жінок, серед яких є хоча б один чоловік)	2
599.	它	tā	він, вона, воно (для тварин та предметів)	19
600.	她	tā	вона	2
601.	她们	tāmen	вони (для жінок)	2
602.	塔拉斯·舍甫琴科	Tǎlāsī Shěfūqínkē	Тарас Шевченко	16
603.	台	tái	рахівне слово для апаратури	13
604.	太	tài	дуже, занадто	6
605.	太极拳	tàijíquán	тайцзіцюань (китайська гімнастика, різновид китайського бойового мистецтва)	17
606.	太阳	tàiyáng	сонце	20
607.	桃子	táozi	персик	10
608.	讨论	tǎolùn	обговорювати, дискутувати	20
609.	套	tào	комплект (рахівне слово для квартир, будинків, костюмів одягу)	13
610.	特别	tèbié	особливо	12
611.	疼	téng	боліти	12
612.	踢	tī	буцати, грати (ногами)	6
613.	提	tí	піднімати, висувати, згадувати	20
614.	提高	tígāo	підвищувати	20
615.	体育	tǐyù	фізкультура, спорт	9
616.	体育馆	tǐyùguǎn	спортзал	20
617.	天	tiān	день	11
618.	天安门	Tiān'ānmén	Площа Тяньаньмень; «Брама Небесного Спокою»	18

619.	天气	tiānqì	погода	6
620.	添	tiān	додавати	17
621.	田中	Tián Zhōng	Танака	9
622.	填	tián	заповнювати	16
623.	挑选	tiāoxuǎn	вибирати	17
624.	条	tiáo	<i>рахівне слово для довгих речей</i>	8
625.	贴	tiē	наклеювати	18
626.	听	tīng	слухати	10
627.	听说	tīngshuō	кажуть	15
628.	通知单	tōngzhīdān	повідомлення (про посилку)	18
629.	同学	tóngxué	одногогрупник, студент	3
630.	头	tóu	голова	12
631.	图书馆	túshūguǎn	бібліотека	5
632.	土豆	tǔdòu	картопля	10
633.	退休	tuìxiū	вийти на пенсію	19
W				
634.	外公	wàigōng	дідусь (мамин батько)	8
635.	外国	wàiguó	іноземна країна	3
636.	外面	wàimiàn	назовні, на вулиці, у дворі	20
637.	外婆	wàipó	бабуся (мамина мама)	8
638.	外语	wàiyǔ	іноземна мова	3
639.	玩儿	wánr	грати, розважатися, ходити в гості	11
640.	玩具	wánjù	іграшка	15
641.	晚	wǎn	пізно	19
642.	晚饭	wǎnfàn	вечеря	11
643.	晚上	wǎnshàng	вечір (з 18 до 24 години)	9
644.	王	Wáng	Ван	7

645.	王府井	Wángfǔjǐng	вулиця Ванфуцзін	15
646.	网球	wǎngqiú	теніс	6
647.	往	wǎng	в, на, до	18
648.	忘	wàng	забувати	14
649.	为了	wèile	заради, задля; для того, щоб	19
650.	为什么	wèishénme	чому?	11
651.	围巾	wéijīn	шарф, хустка	15
652.	维生素	wéishēngsù	вітамін	12
653.	卫生间	wèishēngjiān	санвузол	13
654.	位	wèi	особа (рахівне слово для людей)	13
655.	胃病	wèibìng	гастрит	12
656.	喂	wèi	алло	6
657.	文化	wénhuà	культура	7
658.	文件	wénjiàn	документи	18
659.	文学	wénxué	література	4
660.	文章	wénzhāng	стаття	20
661.	问	wèn	запитувати	5
662.	问题	wèntí	питання, проблема	12
663.	我们	wǒmen	ми	2
664.	卧室	wòshì	спальня	13
665.	乌克兰	Wūkèlán	Україна	3
666.	五	wǔ	п'ять	5
667.	午饭	wǔfàn	обід (їжа)	11
668.	勿	wù	не (частка на позначення заборони)	15
X				
669.	西安	Xī'ān	місто Сіань	15
670.	西班牙	Xībānyá	Іспанія	10

671.	西边	xībian	західна сторона	20
672.	西方	xīfāng	захід, західний	19
673.	西红柿	xīhóngshì	томати	10
674.	西药	xīyào	ліки європейської медицини	12
675.	习惯	xíguàn	звичка, звикати	14
676.	洗	xǐ	прати, мити	14
677.	洗澡	xǐzǎo	митися	11
678.	喜欢	xǐhuan	подобатися	6
679.	系	xì	факультет	7
680.	虾	xiā	креветка	19
681.	下	xià	під, знизу	13
682.	下	xià	спускатися; наступний	16
683.	下半场	xiàbàncǎng	друга половина матчу, другий тайм	20
684.	下课	xiàkè	кінець занять	11
685.	下午	xiàwǔ	друга половина дня (з 12 до 17 години)	9
686.	夏天	xiàtiān	літо	20
687.	先	xiān	спочатку, перший	16
688.	先生	xiānshēng	пан	7
689.	现代	xiàndài	сучасний, сучасність	19
690.	现金	xiànjīn	готівка	15
691.	现在	xiànzài	зараз	2
692.	香蕉	xiāngjiāo	банан	10
693.	香蕉苹果	xiāngjiāo píngguǒ	яблуко з банановим смаком (яблука Голден)	10
694.	想	xiǎng	думати, хотіти	10
695.	想象	xiǎngxiàng	уявляти, уява	19

696.	小	xiǎo	маленький	5
697.	小姐	xiǎojiě	пані, дівчина	15
698.	小时	xiǎoshí	година	17
699.	校园	xiàoyuán	кампус, університетське містечко	20
700.	些	xiē	декілька	12
701.	写	xiě	писати	11
702.	谢谢	xièxie	дякую	2
703.	欣赏	xīnshǎng	милуватися	19
704.	新	xīn	новий	13
705.	信	xìn	лист	18
706.	信封	xìnfēng	конверт	18
707.	信用卡	xìnyòngkǎ	кредитна картка	15
708.	星期	xīngqī	тиждень	9
709.	星期日	xīngqīrì	неділя	9
710.	星期三	xīngqīsān	середа	9
711.	行	xíng	можно, годиться	16
712.	性别	xìngbié	стать	16
713.	姓	xìng	прізвище	4
714.	休息	xiūxi	відпочивати	12
715.	徐悲鸿	Xú Bēihóng	Сюй Бейхун (китайський художник (1895年7月19日 — 1953年9月26日))	19
716.	学会	xuéhuì	вивчити, опанувати	19
717.	学生	xuéshēng	студент	3
718.	学习	xuéxí	навчатися	4
719.	学校	xuéxiào	школа, навчальний заклад	17
720.	学院	xuéyuàn	інститут	4

Y				
721.	呀	ya	<i>фразова частка, після звуків [a], [e], [i], [o], [ü] використовується замість 啊</i>	20
722.	研究生	yánjiūshēng	аспірант	7
723.	颜色	yánsè	колір	17
724.	阳台	yángtái	балкон	20
725.	样子	yàngzi	вигляд, фасон	17
726.	药	yào	ліки	12
727.	药店	yàodiàn	аптека	17
728.	药方	yàofāng	рецепт	12
729.	要	yào	потрібно, необхідно	12
730.	要	yào	хотіти	2
731.	爷爷	yéye	дідусь (татів батько)	8
732.	也	yě	теж, також	1
733.	一	yī	один	4
734.	一般	yìbān	зазвичай	8
735.	一边	yìbiān	i ... i ...	9
736.	一点(儿)	yìdiǎn(er)	трішки	11
737.	一定	yídìng	обов'язково	14
738.	一共	yìgòng	загалом, разом	8
739.	一会儿	yíhuìr	згодом, невдовзі	16
740.	一来	yìlái	по-перше	19
741.	一起	yìqǐ	разом	11
742.	一下	yíxià	<i>суфікс на позначення коротко-тривалої, швидкої дії</i>	7
743.	一样	yíyàng	однаковий	19
744.	一直	yìzhí	прямо	18
745.	衣服	yīfu	одяг	12

746.	医生	yīshēng	лікар	3
747.	医务室	yīwùshì	амбулаторія	20
748.	医院	yīyuàn	лікарня	12
749.	已经	yǐjīng	вже	12
750.	以后	yǐhòu	після	11
751.	以前	yǐqián	до, раніше	11
752.	椅子	yǐzi	стілець	13
753.	艺术	yìshù	мистецтво	19
754.	因为	yīnwéi	оскільки	12
755.	音乐	yīnyuè	музика	10
756.	银行	yínháng	банк	15
757.	英文	yīngwén	англійська мова (писемна)	6
758.	英语	yīngyǔ	англійська мова	3
759.	赢	yíng	виграти	20
760.	应该	yīnggāi	потрібно	11
761.	用	yòng	використовувати	19
762.	用	yòng	потрібно	12
763.	邮费	yóufèi	поштова такса	18
764.	邮局	yóujú	пошта	18
765.	邮票	yóupiào	поштова марка	18
766.	油彩	yóucǎi	масляна фарба	19
767.	油画	yóuhuà	картина масляними фарбами	19
768.	游	yóu	плавати	19
769.	游览	yóulǎn	подорожувати, здійснювати екскурсію, оглядати	15
770.	游戏	yóuxì	гра, забава	13
771.	游泳	yóuyǒng	плавати	6
772.	有	yǒu	мати, володіти	6

773.	有的	yǒude	деякий	18
774.	有点儿	yǒudiǎnr	трішки (з негативною інформацією)	12
775.	有时候	yǒushíhou	іноді	11
776.	有意思	yǒuyìsi	цікавий	6
777.	又…又…	yòu... yòu...	i... i...	13
778.	右边	yòubian	праворуч, права сторона	18
779.	羽毛球	yǔmáoqiú	бадмінтон, волан	20
780.	语法	yǔfǎ	граматика	16
781.	语言	yǔyán	мова	4
782.	预习	yùxí	попереднє ознайомлення з матеріалом, вивчати наперед	11
783.	元	yuán	юань (те ж саме, що 块, дорівнює 100 феням)	10
784.	元宵	yuánxiāo	кульки з рисового борошна із солодкою начинкою	14
785.	原来	yuánlái	виявлятися, насправді	18
786.	远	yuǎn	далекий	18
787.	愿意	yuànyì	погоджуватися	12
788.	阅览室	yuèlǎnshì	читальний зал	16
789.	云南	Yúnnán	провінція Юньнань	15
Z				
790.	杂志	zázhì	журнал, збірник	16
791.	再	zài	знову	6
792.	再见	zàijiàn	до побачення!	1
793.	在	zài	знаходитися	5
794.	咱们	zánmen	ми (ті, що присутні)	7
795.	糟糕	zāogāo	біда, лихо, безлад	18
796.	早	zǎo	рано	19

797.	早饭	zǎofàn	сніданок	11
798.	早上	zǎoshang	ранок (до 9 години)	9
799.	怎么	zěnmē	як	10
800.	怎么样	zěnmeyàng	як?	6
801.	怎样	zěnyàng	як	18
802.	展览会	zhǎnlǎnhuì	виставка	19
803.	站	zhàn	зупинка	18
804.	张	zhāng	<i>рахівне слово для плоских та тонких предметів</i>	8
805.	找	zhǎo	давати решту	10
806.	找	zhǎo	шукати	13
807.	照	zhào	фотографувати	15
808.	照片	zhàopiàn	фотографія	8
809.	哲学	zhéxué	філософія	7
810.	这	zhè	це	3
811.	这儿	zhèr	тут	5
812.	这样	zhèyàng	так, таким чином	8
813.	真	zhēn	справді, дійсно	8
814.	正月	zhēngyuè	перший місяць року за місячним календарем	14
815.	之一	zhīyī	один з	17
816.	只	zhǐ	лише	8
817.	只	zhī	<i>рахівне слово для котів</i>	8
818.	知道	zhīdào	знати	5
819.	职业	zhíyè	професія, фах, сфера діяльності	16
820.	纸	zhǐ	папір	19
821.	质量	zhìliàng	якість	15
822.	中国	Zhōngguó	Китай	3
823.	中国画	zhōngguóhuà	китайський живопис <i>сохуа</i>	19

824.	中间	zhōngjiān	посередині, між	20
825.	中式	zhōngshì	китайський стиль, китайський фасон	17
826.	中文	zhōngwén	китайська мова (письмена)	4
827.	中午	zhōngwǔ	обід (12 година)	11
828.	中学	zhōngxué	середня школа	15
829.	中药	zhōngyào	ліки китайської медицини	12
830.	种	zhǒng	сорт, вид (універсальне рахівне слово)	10
831.	周	zhōu	тиждень	9
832.	周围	zhōuwéi	навколо	20
833.	猪	zhū	свиня	9
834.	主要	zhǔyào	головний	19
835.	住	zhù	жити	5
836.	住院	zhùyuàn	лежати в лікарні	12
837.	祝贺	zhùhè	вітати	9
838.	专业	zhuānyè	спеціальність, фах	7
839.	准备	zhǔnbèi	готуватися, підготовка	14
840.	桌子	zhuōzi	стіл	13
841.	紫	zǐ	фіолетовий	17
842.	自己	zìjǐ	сам	16
843.	棕	zōng	коричневий	17
844.	总是	zǒngshì	завжди	9
845.	走	zǒu	іти, ходити	17
846.	租	zū	орендувати, знімати	13
847.	足球	zúqiú	футбол	6
848.	足球场	zúqiúchǎng	футбольне поле	20
849.	最	zuì	самий	14
850.	最后	zuìhòu	найостанніший	14

851.	最近	zuìjìn	останнім часом	13
852.	昨天	zuótiān	вчора	6
853.	左边	zuǒbiān	ліворуч, ліва сторона	18
854.	作家	zuòjiā	письменник	16
855.	作品	zuòpǐn	твори	16
856.	作业	zuòyè	домашнє завдання	11
857.	坐	zuò	сідати	4
858.	做	zuò	робити	6

答案

第十一课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	diān	dián	diǎn	diàn
2.	chā	chá	chǎ	chà
3.	yī	yí	yǐ	yì
4.	nēng	néng	něng	nèng
5.	nūr	núr	nǚr	nùr
6.	rān	rán	rǎn	ràn
7.	shuī	shuí	shuǐ	shuì
8.	liāo	liáo	liǎo	liào

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

7.	guǒ	4.	zhòng	7.	jiáo	10.	qī
8.	tián	5.	sūn	8.	hǒu	11.	cǐ
9.	xī	6.	shěn	9.	yìng	12.	yú

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

4.	yīnggāi lái	10.	bù róngyì
5.	hái méiyǒu	11.	chà yíkè
6.	shéi jiāo nǐ	12.	yìqǐ qù

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. huì	4. xiě	7. zhǎo
2. huò	5. péng	8. pīn
3. zhě	6. shū	9. yīn

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Hē yídiànr jǐu
2.	Bàn ge píngguǒ
3.	Xiàkè yīhòu
4.	Wǒ sūn nǚ'èr jīnnián liusuile

第十二课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	kān	kán	kǎn	kàn
2.	bīng	bíng	bǐng	bìng
3.	fū	fú	fǔ	fù
4.	wēi	wéi	wěi	wèi
5.	yāo	yáo	yǎo	yào
6.	tāng	táng	tǎng	tàng
7.	yuān	yuán	yuǎn	yuàn
8.	lēng	léng	lěng	lèng

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	zhèn	4.	suǒ	7.	jué	10.	yáng
2.	chuán	5.	xìn	8.	yào	11.	è
3.	wáng	6.	jīng	9.	cǐ	12.	yòng

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	qù yīyuàn kànbìng	4.	děngyíxià
2.	juéde bùshūfu	5.	gěi tā dǎzhēnle
3.	bùnéng shàngkè	6.	sǎngzi yǒuxie fāyán

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. tóu	4. diǎnr	7. jú
2. liè	5. tèng	8. tē
3. yuàn	6. cī	9. zhōng

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Shēntǐ méiwèntí
2.	Chī diǎnrǎo
3.	Bìng yǐjīng hǎole
4.	Tā búyuànyì chī zhōngyào

第十三课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	jiān	jián	jiǎn	jiàn
2.	qīng	qíng	qǐng	qìng
3.	rēn	rén	rèn	rèn
4.	liāng	liáng	liǎng	liàng
5.	suī	suí	suǐ	suì
6.	rāng	ráng	rǎng	ràng
7.	shuō	shuó	shuǒ	shuò
8.	zū	zú	zǔ	zù

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	gù	4.	rǎn	7.	sǐ	10.	jiān
2.	miǎn	5.	fāng	8.	tào	11.	xì
3.	bāng	6.	jìn	9.	niáng	12.	qǐng

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	zěnmeyàng	4.	bāngzhù tāmen
2.	méiyǒu wèntí	5.	yìjiān chufáng
3.	yíjiànshìr	6.	gěi tā dǎdiànhuà

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. zuì	4. kuō	7. shén
2. gōng	5. wéi	8. jìn
3. shǐ	6. zū	9. zhǎo

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Yìqǐ kàndiànyǐng
2.	Chángcháng qùsànbù
3.	Tā qùkàn yitàofángzi
4.	Zhuōzishàng yǒu yìtáidiànnǎo

第十四课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	chū	chú	chǔ	chù
2.	guā	guá	guǎ	guà
3.	liān	lián	liǎn	liàn
4.	chūn	chún	chǔn	chùn
5.	bāo	báo	bǎo	bào
6.	jiāo	jiáo	jiǎo	jiào
7.	lī	lí	lǐ	lì
8.	jī	jí	jǐ	jì

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	fàn	4.	páo	7.	rén	10.	zhǔn
2.	biān	5.	chòng	8.	zuī	11.	bào
3.	zhěng	6.	zǐ	9.	niǎn	12.	nào

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	biéwàng	4.	suānhuángguā
2.	píyīfēiyú	5.	jǐfēnqián
3.	zhùnín chūnjié kuàile	6.	cóng wǔyuè shàngkè

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. rì	4. zhǒng	7. yuē
2. nóng	5. yì	8. cǒu
3. huàr	6. ré	9. cóng

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Éshì tǔdòu shālā
2.	Zhōngguó wénhuà kǎoshì
3.	Cóng rìběn huí yīngguó
4.	Tā bùhuíjiā guò shèngdànjie

第十五课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	huān	huán	huǎn	huàn
2.	ān	án	ǎn	àn
3.	jiān	jián	jiǎn	jiàn
4.	yīn	yín	yǐn	yìn
5.	pāi	pái	pǎi	pài
6.	juē	jué	juě	juè
7.	nān	nán	nǎn	nàn
8.	xīn	xín	xǐn	xìn

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	chuán	4.	kuài	7.	shāo	10.	lú
2.	ōu	5.	dǐ	8.	shuò	11.	dōng
3.	piān	6.	cuò	9.	qián	12.	wǔ

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	gùgōng	4.	sānlǐtún
2.	dǒng shàngghǎihuà	5.	chúle xǐ'ān yǐwài
3.	gāng qù yínháng	6.	bākuài sānmáo wǔfēn

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. cān	4. yuán	7. xiàn
2. gāng	5. guān	8. xìn
3. yǒng	6. rú	9. yún

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Chuānde hěn piàoliang
2.	Dōngxi bú tàigui
3.	Mǎshàng jiù qù biéde chéngshì
4.	Tā yǒushíhòu yòng zhōngwén shuōhuàle

第十六课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	zī	zí	zǐ	zì
2.	bāng	báng	bǎng	bàng
3.	shī	shí	shǐ	shì
4.	yī	yí	yǐ	yì
5.	tiān	tián	tiǎn	tiàn
6.	juē	jué	juě	juè
7.	yāng	yáng	yǎng	yàng
8.	wū	wú	wǔ	wù

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	jiē	4.	shǔ	7.	lán	10.	xiē
2.	xiá	5.	fán	8.	shén	11.	shé
3.	nà	6.	yù	9.	shǒu	12.	kuàn

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	gōngzuò rényuán	1.	guòqī fákuǎn
2.	hē lǚchá	2.	xiěde tàimàn
3.	chá shēngcí	3.	xíngbùxíng

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. lǚ	4. lóu	7. zhí
2. yìn	5. mǎn	8. yàng
3. zhèng	6. huìr	9. wū

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Yòng diànnǎochá
2.	Jīfūdàxué
3.	Shòujiè shūzhèng
4.	Tā bǎ zhèjiànshìwàngle

第十七课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	duō	duó	duǒ	duò
2.	shuāi	shuái	shuǎi	shuài
3.	sē	sé	sě	sè
4.	lū	lú	lǔ	lù
5.	yuān	yuán	yuǎn	yuàn
6.	chāng	cháng	chǎng	chàng
7.	shuāng	shuáng	shuǎng	shuàng
8.	yāo	yáo	yǎo	yào

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	góng	4.	zhuàng	7.	chōu	10.	tiān
2.	zī	5.	pǐng	8.	nú	11.	shǒu
3.	yāng	6.	qì	9.	jiǎng	12.	shí

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	hěnsuài	4.	shìyíshì
2.	shēnlǜ	5.	bǐ nàjiàn piàoliang
3.	shuánghé	6.	kāishǐ xué zhōngwén

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. kù	4. néng	7. zhuān
2. xuǎn	5. mián	8. yàn
3. shuāng	6. quǎn	9. liǎo

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Cóng xiànzài kāishǐ
2.	Xǐhuan guàngshāngdiàn
3.	Gūniáng juéde bùhǎoyìsi
4.	Yìtiáolánsèdeqúnzǐ

第十八课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	chuāng	chuáng	chuǎng	chuàng
2.	zēn	zén	zěn	zèn
3.	xīng	xíng	xǐng	xìng
4.	yūn	yún	yǔn	yùn
5.	guān	guán	guǎn	guàn
6.	zāo	záo	zǎo	zào
7.	ēr	ér	ěr	èr
8.	yī	yí	yǐ	yì

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	zhí	4.	hàn	7.	jīng	10.	tóu
2.	piào	5.	cái	8.	cǎi	11.	jù
3.	xiǎng	6.	kōu	9.	chě	12.	yāng

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	yǒuderén	4.	hǎoxiàng shì qiánmiàn
2.	xiěhǎo xīnfēng	5.	xiàchēde chéngkè
3.	yǒubiāndemén	6.	bādálǐng

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. zāo	4. páizi	7. yǒu
2. rèn	5. yùn	8. cóng
3. tiē	6. fāng	9. nǚ

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Xuéxiào ménkǒu
2.	Dào yóujú qǔ bāoguǒ
3.	Cóng dìtiě chūlái yǐhòu
4.	Shòuhuòyuán gàosù tā kěyǐ zài qiánmén xiàchē

第十九课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	guān	guán	guǎn	guàn
2.	wēi	wéi	wěi	wèi
3.	lüē	lüé	lüě	lüè
4.	lān	lán	lǎn	làn
5.	āi	ái	ǎi	ài
6.	tuī	tuí	tuǐ	tuì
7.	kōng	kóng	kǒng	kòng
8.	pāo	páo	pǎo	pào

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	qí	4.	quán	7.	zhě	10.	zhù
2.	zā	5.	lǐn	8.	rú	11.	jǐ
3.	tè	6.	cān	9.	sān	12.	ài

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	kàn yóuhuàr	4.	bèiduōfēn
2.	yíyàngshuāi	5.	méiyǒufēng
3.	mòzātè	6.	yípǐmǎ

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. sòng	4. zhǎn	7. yě
2. yáng	5. sī	8. rān
3. nüè	6. mín	9. kàng

V Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Yòngmò xiěhànzì
2.	Cānguān yīge shàngwǔ
3.	Tāmen zìjǐ kànle
4.	Lín mó yǒumíngde huàjiā huàde lóng

第二十课。语音。

I Прослухавши звукозапис, обведіть правильний тон:

1.	tāo	táo	tǎo	tào
2.	zū	zú	zǔ	zù
3.	piān	pián	piǎn	piàn
4.	lūn	lún	lǔn	lùn
5.	wāi	wái	wǎi	wài
6.	guī	guí	guǐ	guì
7.	cāo	cáo	cǎo	cào
8.	yā	yá	yǎ	yà

II Прослухавши звукозапис, зазначте правильний тон у наступних складах:

1.	dòng	4.	tāng	7.	wéi	10.	gèng
2.	chǔ	5.	shuǐ	8.	jīng	11.	suí
3.	yán	6.	làn	9.	měng	12.	kā

III Проставте тони, прослухавши звукозапис:

1.	jiànzhùshī	4.	shíyìhào lóuxià
2.	kǎluòlín	5.	zuǒbiānde wǔhào
3.	zǒu wǔfēnzhōng	6.	qùnián rènshí

IV Запишіть пін'їном склади з тонами, прослухавши звукозапис:

1. yǔ	4. nǚ	7. xuán
2. páng	5. nǚ	8. jūn
3. tài	6. jiān	9. yán

V

Запишіть пін'їном вирази та речення, прослухавши звукозапис:

1.	Pǔtōnghuàde shuǐpíng
2.	Cóng guójiāduì xiàlái
3.	Zài wàimiàn dǎ gèzhǒnggèyàngde qíu
4.	Yínháng zài huāyuán duìmiàn

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Claudia Ross, Jing Heng Sheng Ma. Modern Mandarin Chinese Grammar: a practical guide.* — New York: Routledge, 2006. — 425 p.
2. *Li Dejin, Cheng Meizhen. A practical Chinese grammar for foreigners.* — Beijing: Sinolingua, 2008. — 742 p.
3. Кондрашевский А. Ф., Румянцева М. В., Фролова М. Г. Практический курс китайского языка в 2 т. Десятое издание. Т. 1—2. Аудиоприложение — 1 CD. — Москва: Восточная книга, 2009. — 800 с.
4. Маслакова О. Н. Практический курс китайского языка. Введение в иероглифику. — Санкт-Петербург: АСТ, 2008. — 96 с.
5. 博雅汉语初级 I/李晓琪主编。—北京大学出版社，2006年印刷，— 255页。
6. 博雅汉语初级 II/李晓琪主编。—北京大学出版社，2006年印刷，— 215页。
7. 实用现代汉语语法: — 北京商务印书馆，2004年。 —1026页。
8. 新实用汉语课本/主编刘珣， 第1册：俄文注释本。— 北京：北京语言大学出版社，2008重印。— 242 页。
9. 新实用汉语课本/主编刘珣， 第2册：俄文注释本。— 北京：北京语言大学出版社，2008重印。— 290 页。